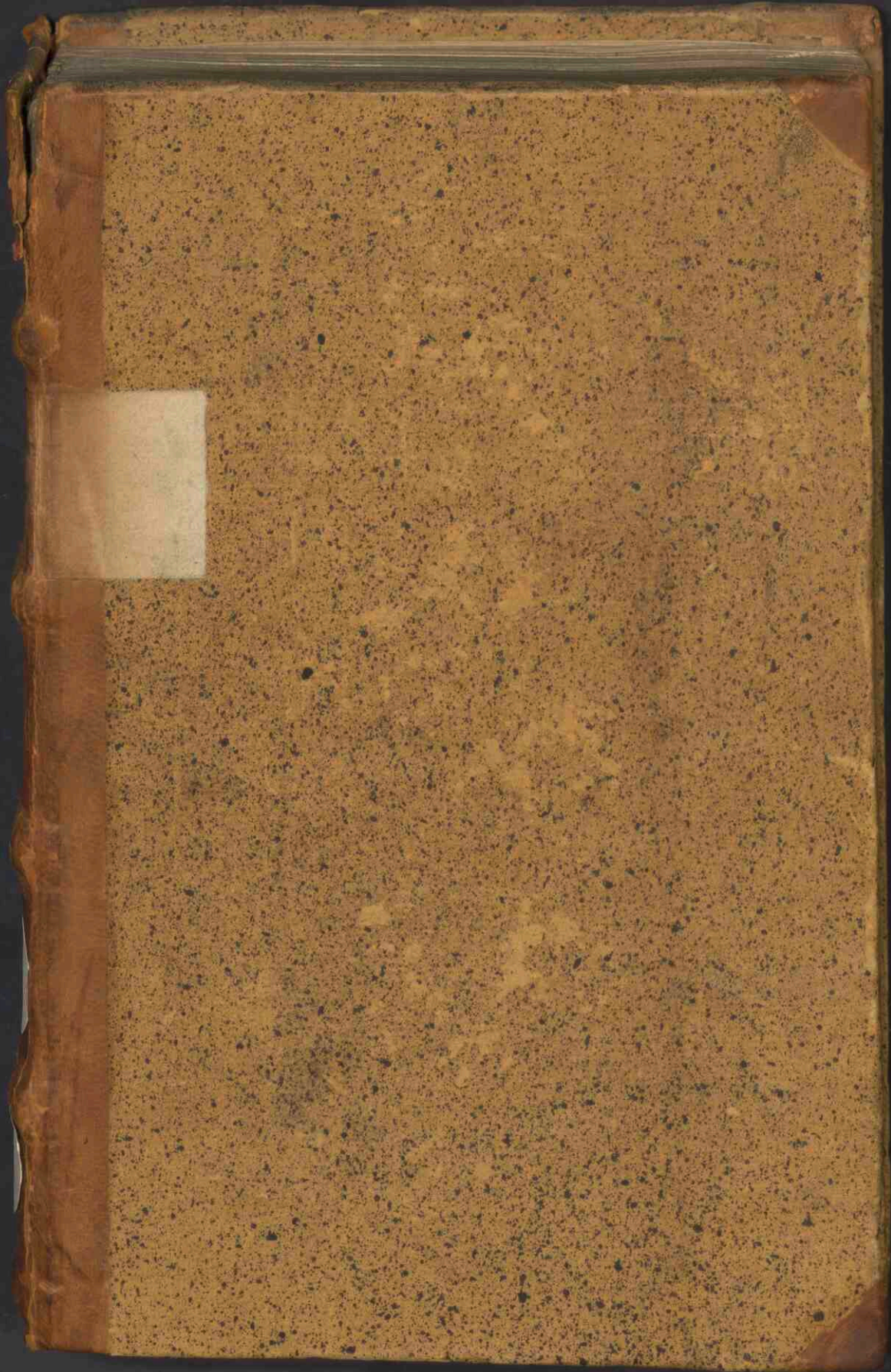

Tractatus de instructione seu directione simplicium confessorum.

<https://hdl.handle.net/1874/461567>

Cm

Dit boek is gescand in het kader van het Incunabelen project.

Een incunabel of wiegendruk is een boek of geschrift dat gedrukt is vóór 1 januari 1501. Gezien de bijzondere aard van deze vroege gedrukte werken is besloten deze uitgebreid te beschrijven en te digitaliseren.

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:
<https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/>

Bij deze boeken wordt ook de volledige buitenkant gescand en een scan gemaakt van het geopende boek. De hierna volgende scans zijn (in volgorde waarop ze getoond worden):

- het midden van het geopende boek*
- de rug van het boek
 - de kopsnede
 - de frontsnede
 - de staartsnede
 - het achterplat

*Een deel van de banden in deze collectie bevatten meerdere titels, het is dus mogelijk dat de pagina's in deze overzichtsscan horen bij een andere titel.

This book has been digitized as part of the Incunabula project.

An incunable or incunabulum is a book, pamphlet, or broadside that was printed before January 1st 1501. Due to their special nature a project has been started to better describe and then digitize these early printed works in our collection.

More information on this collection is available here:
<https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/>

The digitized version of these books includes scans of the outside of the book and a scan of the open book. The scans after this notice are (in the order in which they are shown):

- the open book (opened approximately in the middle)*
 - the spine
 - the head edge
 - the fore edge
 - the bottom edge
 - the back board

*Some of the bindings in this collection contain multiple titles, therefore it is possible that this scan shows pages which belong to a different title.

maiorē scītātē q̄ habuit. v̄l occultauit aliquē defectū suū a hoc ad edificacōnem proximorū nō est pccm. vel leue veniale. **S**i tñ hoc facit ob aliquale vanitatē v̄l vanā gloriā. veniale est. **S**i laudauit seip̄m de aliquo ope peccati quia mortale est. **De Iactantia.**

Ilaudauit seip̄m de aliquo pccō mōrli mortali peccauit. **S**i de veniali. veniale. q̄ntum est de se. **S**i iactauit se de aliquo ope bono. s̄ de virtute scīa. industria. v̄l diuicijs a potentijs a h̄mōi ex supbia a inani gloria mortale est v̄l veniale scdm radicem ip̄ius supbie. v̄l inanis glorie vñ pcedit. **S**i laudauit se. cōten. pñē do alios. vt phariseus publicanū. mōrle vidē si aut ex aliqua leuitate v̄l vtilitate cōsequēda veniale v̄l nullū est. **S**i se laudauit mendaciter de malo v̄l bono quod non fecit v̄l de eo quod nō habuit v̄l quod nō fuit ppter superbiam a inanē gloriā. pōt esse mortale. v̄l veniale. **S**i vilificauit se verbis vel factis plus q̄ sentiat in seip̄o in mēte. dicēs aliq̄ mala de seip̄o q̄ in se nō recognoscit viter veniale ē et dī promia

Icōtendit aduersus ali. **De cōtentione.** quē sciētiā contra veritatē in rebus alicuius importantiē mortale ē. Secus si in rebz paruis et inaduertentē. **S**i contendit pro veritate et nimis inordinate cōter est veniale. possit

tamē tanta inordinacō. q̄ rōne scandali cōsequētis esset mortale. **De discordia.**

I habēs tractare aliq̄ cū aliquibz in h̄is q̄ sunt ad dei honorē a p̄mi vtilitatē. discordiā habuit a fecit eo q̄ male afficiē ad eos cū quibus tractauit v̄l ut eis ostēdat. se nō minus scire s̄ tantū q̄ntum ip̄i. q̄ mōrle est. **S**ec⁹ aut si idcirco discordat quia vidē sibi magis scdm deū a rōnem qd̄ ip̄e intendit q̄ quod ali. **E**t tūc vel nō est pccm v̄l leue nisi tñ esset nimis p̄tinax. **De pertinacia.**

I fuit nimis p̄tinax in sen. suis. discrepans a cōi indicō ceterorū cōter est veniale s̄ periculum a inductiū erroris. **S**i excusauit vel defendit pccm cōmissum vt tanq̄ bñfactū a si sciētiā q̄ mōrle est. **De singularitate siue.**

I fecit singularita. **P**resūpcōe nouitatū tes in ouersacōne vite v̄l in v̄stibz vel in ceremonijs v̄l alijs adinuētiōibz pccm est. **E**t si adinuēit aliquā malā cōsuetudinē. omia male exinde sequētia ei imputantur. **28**

De secōdo pccō mōrli a sp̄ibz a filiibz eius.

Inuidia q̄ est scdm pccm mortale. a est tristitia de alieno bono inq̄tum ut diminutiū p̄prie excellētie et si fit cū cōsensu rōis est mōrle. nisi eēt de aliq̄ re parua Sicut puer inuidet alteri puero quia plures

ANTHONIUS
de Instruct. Confessor
I. CAISO STOMUS
de Penitentia.

Rariora

F. qu.

135

Cm

Cm

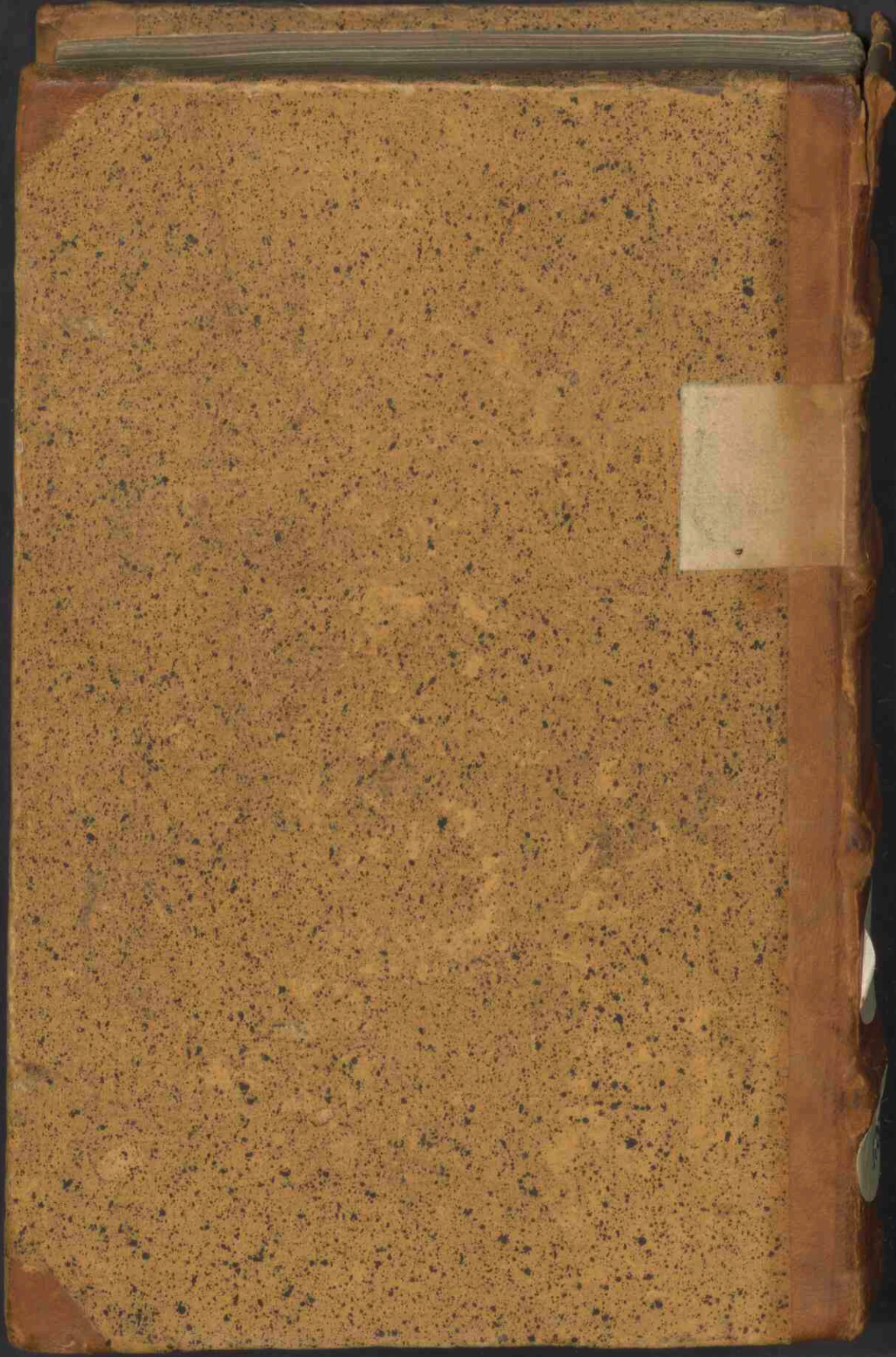

Cm

Cm

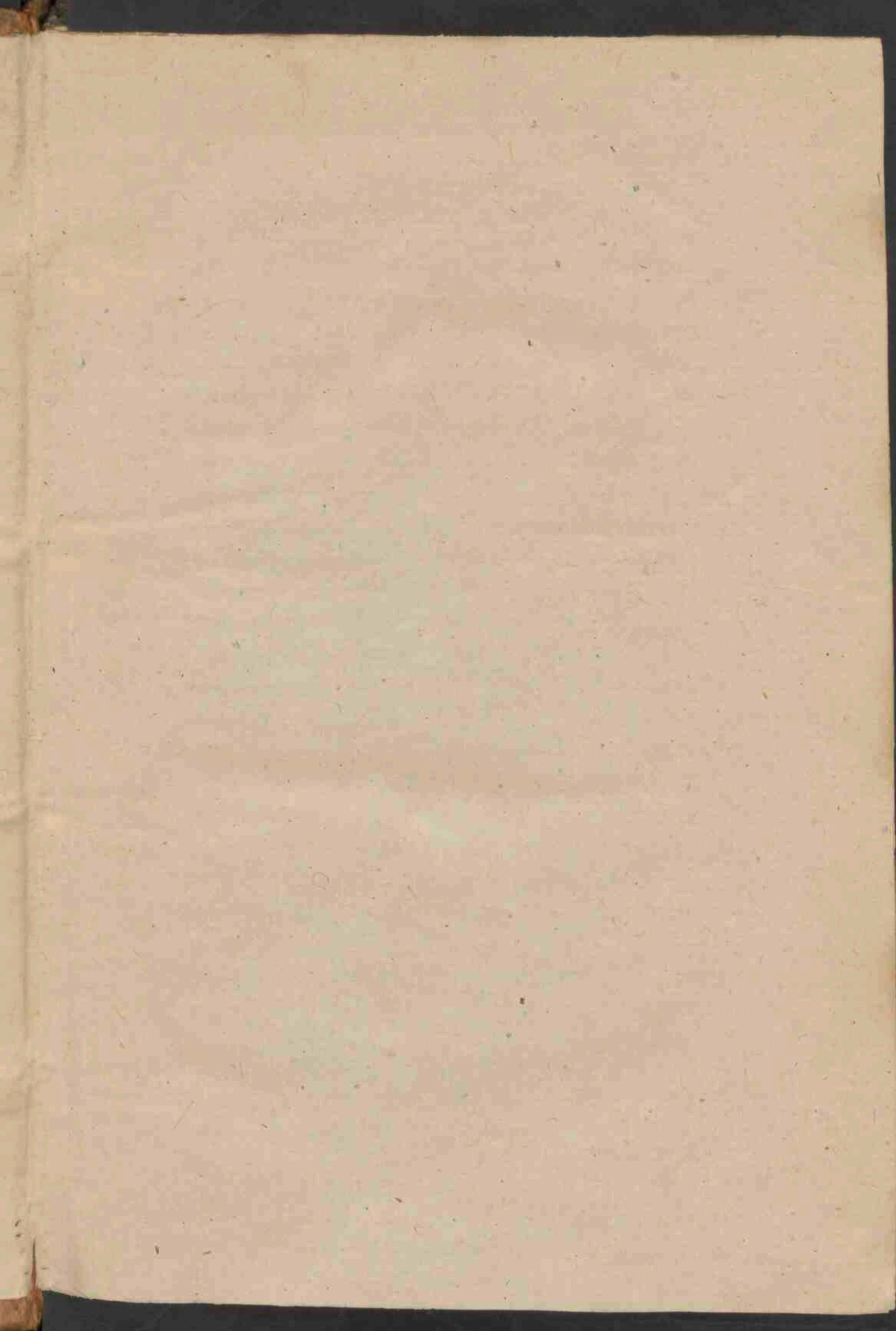

F. qu.
135

34. **Antoninus** Florentinus, Summa confessionalis. [Acc.]
Johannes Chrysostomus, Sermo de poenitentia.
[Keulen, Ulr. Zell niet na 1469.] 4° min. F. 4°. 135

Typen 1b, 2. — HC 1162a. — BMC I p. 181. — C II² p. 239. — Peddie I p. 40. — Pell. 818. — Pr. 820. — VK 121. — Zie over dezen druk: Madden, 6e S.-1886, p. 41 vlg., en voor de dateering de aantek. bij VK 121. — Bl. 144 (□) ontbreekt.

Op bl. 413b: „Pertinet Regularibus in Traiecto“.

Ancipiunt Rubricæ super t. adatū de instructio
one seu directōne simplicium cōfessorū. Et pmo.
De p̄tate cōfessoris in audiendo cōfessiones et
absoluendo.

C. 1.

Quis sit p̄prius sacerdos.

C. 2.

De casibz reservatis diocesanis q̄ sint.

C. 3.

De pericia cōfessionis quā h̄re debeat.

C. 4.

De interrogatōibz fiendis a cōfessore.

C. 5.

De casibz in quibz oī iterare cōfessionē.

C. 6.

De cōfessione quā debet h̄re penitēs.

C. 7.

De cōdicōibz confessionis.

C. 8.

De excoīcatōibz latis a iure oī posite per ordinē
sicut inveniuntur in decretalibz.

C. 9.

De excoīcatōibz extractis de quibusdā cōstitutōi
bus exuagantibz a Bonifacio octavo post cō
pilatōnem libri sexti.

C. 10.

De excoīcatōibz minoribz que sepant a sacra
mentis.

C. 11.

De mō interrogandi cōfessoris cōfiteētem

C. 12.

De interrogatōe cū decē p̄cepta. Et pmo. De p̄
cepto. s. Non h̄as deos alienos.

C. 13.

Itē de p̄noscificatōe. Quo ad aues.

C. 14.

Quo ad ignem.

C. 15.

Quo ad aquam.

C. 16.

Quo ad ter
ram. habes in eodē capitulo p̄tracto.

De secūdo p̄cepto. s. Nō assumes nomē dei tui

in vanū et pmo. De blasphemia.

C. 17.

De adiuracōe.

C. 18.

De tēto p̄cepto. s. vt diē sabbatū sc̄ifices. ¶ 17.

De q̄rto p̄cepto. s. h̄as i honore p̄ntes. ¶ 16.

De gubnacōe p̄ntum quo ad filios a familiā.

De q̄nto p̄cepto. s. Non occides. ¶ 18.

De sexto p̄cepto. s. Non mechaberis. ¶ 18.

De septimo p̄cepto. s. Non furtū facies. ¶ 19.

De fraudulentia. ¶ De rapina. ¶ De sacrile

gio. ¶ De vfura. ¶ De cambio. ¶ De falsifica

cione. De h̄is oibz h̄etur in c. de vñ p̄cepto

De Octauo p̄cepto. s. Non loq̄ris cōi p̄ximū

tuum falsum testimoniu. ¶ 20.

Primo. ¶ De p̄ncioso. ¶ De mendacio iocoso

De mendacio officioso. ¶ De detractione. De

h̄is vide i capitulo p̄dicto. s. de octauo p̄cepto

De 9. p̄cepto. s. nō desiderabv̄ore p̄ximi tui. ¶ 21.

De decimo p̄cepto. s. Non concupiscas rem

p̄ximi tui. ¶ 22.

¶ Sequūtur capitula Secūde p̄tis tractātes de vi
cijs capitalibz a spēbus a filiabz eius. ¶ 23.

Et Primo. ¶ De superbia. ¶ De p̄supcione

De ingratitudiē. ¶ De inobediētia. ¶ De sc̄i

smate. ¶ De infidelitate. ¶ De ambicōe. ¶ De

derisione. ¶ De iudicio temerario. ¶ De curio

sitate. ¶ De adulacōe. ¶ De inani gloria. ¶ De

immodestia viroz. ¶ De immodestia mulierū

De ypocrisi. ¶ De iactātia. ¶ De contencōe. ¶ De

discordia. ¶ De p̄nacia. Et de h̄is oibz i c. p̄p̄.

De singularitate siue prefūptione nouitatū.
De secūdo peccō mōrli. s. inuidia ⁊ spēbz ⁊ filiabz
eius. ¶ 22.

De inuidia. ¶ De odio. ¶ De fufurracōe. ¶ De
exultacōne in aduerfis primi. ¶ De tristitia
in prosperis proximi. de hīs hētur in dicto. c.
De 3. peccō mōrli. s. ira ⁊ spēbz ⁊ filiabz ei⁹ ¶ 23.

De Ira. ¶ De indignacōe. ¶ De timore mētis
De clamore. ¶ De contumelia. ¶ De blasphemā
De tira. ¶ De sedicōe. de hīs hētur i. c. p̄dicto
De quarto peccō mōrli. s. Accidia et speciebz et
filiabus eius. ¶ 24.

De accidia. ¶ De despacōne. ¶ De prefūpcōe
De impugnacōe veritatis agniti. ¶ De obstā
cōne. ¶ De inuidia fratne grē. ¶ De imperitē
cia. ¶ De rācore. ¶ De pusillitate. ¶ De ocio
sitate. ¶ De torpore seu pigritia. ¶ De euaga
cōe mētis. ¶ De negligētia cū ea q̄ tenet facē
De negligentia cōfessionis. ¶ De negligentia
cōmōis. de hīs oibz tractat in. c. p̄dicto.
De quīto peccō mōrli. s. auaricia ⁊ speciebus et
filiabz eius. ¶ 25.

De auaricia. ¶ De simonia. ¶ De p̄dicōe. ¶ De
acceptacōe p̄sonarū. ¶ De turpi lucro. ¶ De
ludo inhonesto. ¶ Quibz p̄sonis restitui debz
quod ab eis lucrāt in ludo. ¶ De inquietudīe
circa tpalia. ¶ De secūdo modo auaricie que

cōsistit in retinendo. ¶ De tercio mō auaricie
que cōsistit in inordinate amando. ¶ De prodī
galitate. de hīs oībus vide sup in. c. pē.

De Sexto peccato mortali. s. Gula et speciebus
a filiabus eius.

¶ 28.

Et Primo. ¶ De Gula. ¶ De ieiunio. ¶ De ebe
tudinē. ¶ De inepta leticia. ¶ De coreis. ¶ De
multiloquio. ¶ De scurrilitate. ¶ De immūdi
cia. ¶ De pollucōe. de oībz hīs lēs in p̄dicto. c.
De Septimo pccō mortali. s. Luxuria a spēbus
a filiabus eius.

¶ 29.

Et Primo ¶ De Luxuria. ¶ De delectacōne mo
rosa. ¶ De filiis Luxurie. ¶ De cecitate mētis
De precipitacōne. ¶ De inconsideracōne. ¶ De
inconstantia. ¶ De amore sui. ¶ De odio dei.
De Amore vite p̄sentis. ¶ De horrore futuri
seculi. de hīs p̄. s. in. c. de Septio pccō mōrli.

¶ Sequuntur Capitula t̄cie p̄tis hui⁹ opusculi
de in̄trogaōibz certis. ad certas p̄sonas. s̄m
status diuersitates. Et Primo. ¶ De in̄troga
cōibus Quo ad cōiugatos. ¶ De tpibus pro
hibitis ad celebrandū nupcias seu m̄rimoni
um. Et de actu cōiugali.

¶ 30.

De in̄trogaōibz quo ad p̄ncipes a rcōres

¶ 31.

de in̄trogaōibus circa Iudices.

¶ 32.

De in̄trogaōibus circa Aduocatos Procu
ratores et Notarios.

¶ 33.

De interrogatōibz cū mg̃ros ⁊ doctores.	<u>C. 2.</u>
De interrogatōibus circa scolares.	<u>C. 7.</u>
De interrogatōibz circa medicos.	<u>C. 6.</u>
De interrogatōibus circa aromatarios.	<u>C. 1.</u>
De interrogatōibus circa mercatores.	<u>C. 8.</u>
De interrogatōibz cū mechaicos in g̃ne	<u>C. 9.</u>
De interrogatōibz cū mechaicos in sp̃e.	<u>C. 10.</u>
Circa lamifices.	
A tabernario ⁊ hospite.	
A macellario.	
A pistore.	
A Sartore.	
Ab aurifabro.	
A Cerdone.	
A locatore equorū.	
Ab histrione.	
A musico.	
A seruitoribz vel collabora-	
toribz in quocūq; artificio.	
A rusticis ⁊ agricolis.	<u>C. 21.</u>
A pueris ⁊ puellis.	<u>C. 22.</u>
Circa clericos in om̃i.	
Circa bñficiatos et canonicos.	<u>C. 23.</u>
Circa religiosos ⁊ religiosas.	<u>C. 24.</u>
Quo ad votum paupertatis.	
Quo ad votum castitatis.	
Quo ad votum obedientie.	

De hīs interro-
gatōibus h̃etur
i capitulo imme-
diato p̃dicto.

Quo ad diuinū officiū.

De exercitio.

De cōuersatione cum alijs.

De execucone officij sibi cōmissi.

De studio.

De oratione.

Quo ad consagneos. de hijs vide in. c. p̄cedēti

De excoīcacoibus religiosorū.

¶ 27.

Circa prelatos in omni.

¶ 28.

Circa Ep̄os ⁊ alios supiores.

¶ 29.

¶ Capicula quarte et vltime partis hui⁹ tra-
ctatus que tractant de absolucone ⁊ penitētie
inūcone.

¶ 30.

Circa infirmos. qd agendū sit.

¶ 31.

Prologus sup tractatū de instructi
one seu directoe simpliciu cōfessorū **E**di
tū a dño Anthōio archiepō florentino

Ofecerunt scrutantes scrutiniū ait
psalmista. Scrutantes aliorū pecca
ta sunt cōfessores. scrutiniū aut est
inquisitio facta in confessione. In
quo q̄ multi cōfessores deficiūt non bene et suf
ficient se hñtes in audientia cōfessionis conse
quent deficiūt etiā in se a grā dei et multū of
fendētes. Ne ergo deficiāt quod esse ad sui et
aliorū pñciē diligēter cōsiderent et obseruent
qđ ait Aug⁹ in decre. de pe. di. vi. c. i. videlicet
Caveat spūalis iudex ut sicut non cōmisit cri
men nequicie ita nō careat munē scie. Judi
ciaria enim ptās hoc exposcit ut quod habe
at iudicare discernat. Diligēs igē inquisitor
et subtilis inuestigator sapiē et quasi astute
interroget a penitēte que forte pre verecūdia
vellet occultare. Nec ille. Vbi tria insinuat p̄
fatus doctor que requirūtur in ydoneo cōfesso
re. Et p̄mū est ut habeat auctoritatē siue ptā
tem absoluendi competentē. Scđm ut habeat
scientiā hmōi sufficientē. Tercū ut faciat inē
rogationē de peccatis diligentem

De ptate cōfessoris in audiendo cōfessio-
nes et absoluendo. Caplm p̄mū

Quantū igit ad p̄mū vt habeas au-
 thoritatē audiendi cōfessiones. si es
 in ordine mendicantiū requirit̄ pri-
 mo q̄ habeas licenciā a p̄latis tuis
 nō solū quo ad fr̄es s; quo ad seculares. **S**e-
 cūdo ut h̄eas licenciā a p̄prio sacerdote eius
 qui est audiēdus vel specialē vel ḡnalem. s. p̄
 p̄ntacōez factā corā diocesano vel aliqd equi-
 ualēs. scdm formā de sepul. du. **E**t ex hac lice-
 cia non vales absoluē h̄ntes domicilia i alijs
 dioce. nec etiā h̄oies illius dioce. in q̄ p̄ntatus
 es ex ip̄am diocesim s; fran. et ab. et laud.
Nec vales absoluē ab aliq̄ ex̄cōe maiore. nō
 habēdo aliā auctoritatē specialē sup hoc. q̄ si
 hoc facis absoluēdo aliquē ab aliq̄ sentēcia
 scient̄ vel ex ignorātia iuris. sentēciā ex̄cōis
 incurris. a qua citra sedem aplicam non va-
 les absolui. **E**t hoc verū est de sentēcia iuris.
Secus si absoluēs a sentēcia h̄ois quia q̄uis
 male faceres et ille non esset absolutus non
 tamen sentēciā ex̄cōicationis incurrēs scdm
 pe. extra de preui. re. in Cle. **I**tem ex tali licen-
 cia sic habita. non vales absoluere a pecca-
 tis. quorum absolutio diocesano reservatur.

Et quia qui fuit tales casus circa hoc fuit va-
 rie opinioes et alii plures et aliqui pauciores
 Et in hoc multum stat consuetudini dioecesis vel
 dioecesis. Ideo non firmiter inhereas ei quod dicitur
 de ista materia in summa pisana quantum ad illos
 casus expressos. **S**ed ut cautius et darius p-
 cedas a diocesano queras quos casus velit si-
 bi reservare quibus expressis de ipsis te non
 impedias sed ab omnibus alijs auctoritate siue li-
 centiam petas. **S**i ergo habes pre manibus ca-
 sum alicuius peccati solum a quo non potes absolvere
 si alias penitus est bene dispositus absoluas
 tu ab his a quibus valeas et de residuo mittas
 eum absolvendum ad illum qui habet super hoc au-
 ditoritatem vel tu vadas pro eo ad capiendum
 auctoritatem. **S**ed si repis eum innotatum aliam
 sententiam excommunicationis maioris a quo non potest
 absolvi quia scilicet super hoc non habes auctori-
 tatem speciale non absoluas eum a peccatis nisi prius
 obtinueris absolutionem excommunicationis ab eo
 qui potest. Quia secundum Thome in iii. di. xviij. absolu-
 tio ab excommunicatione debet precedere absolutionem
 a peccatis quia excommunicatus non potest absolvi a
 peccatis cum non sit princeps sacramentorum. Et id
 circo cautum est ante interrogacionem de peccatis
 interrogare de hijs propter que possis suspicari
 incidisse in aliquam sententiam ne videlicet audies

peccata et nō valendo impedire absolucōem
 propter impedimentū excoīcatōis remaneat
 scandalisatus. ¶ **A**b excoīcatōe aut̄ minōri
 que. s. incurritur participando precipue cum
 excoīcatis in casu non concesso. nec tamen in
 crimine ppter quod ille est excoīcatus. quia
 tunc et ipse pariformit̄ esset ligatus. extra. e.
 Concubine vales absoluē et debes ante abso
 lucōnem a peccatis. ¶ **P**ersonas autē hñtes
 domicilia ex̄ diocesim vbi habes auctoritatē
 a diocesano vt possis absolvere. oportz ut vel
 tu vel ipse qui est audiendus sup hoc habeat
 licentiā specialem vel gñalem. ¶ **S**acerdos ve
 ro secularis si habet beneficiū vel eccliam que
 habet curā aīarum. eo ip̄o quo ip̄am recipit.
 habz licentiā audiendi confessiones prochi
 anorū illius ecclie solum sine alia licentia spe
 ciali. non tamē ex ip̄a licentia tali potest ab
 soluere a casibz Ep̄o reseruatīs. nec etiā potest
 audire prochanos aliarū eccliarū nisi h̄eat licē
 ciā ab Ep̄o sup hoc vel alio quī dare possit. aut
 ip̄e penitēs h̄eat licentiā vt possit cōfiteri. ⁊ hoc
 siue ab Ep̄o. siue a suo prochiali sacerdote. vt
 dicit hostien̄ in Sūma. ¶ **I**n articulo tamen
 mortis potest quilibz absolui a quolibz sacer
 dote. etiā nō habente sup hoc auctoritatē vbi
 quī posset nō adesset. ⁊ a quacūq; excoīcationis

1
Sentētia etiā aplice sedi reseruata quo ad ab
soluōnem ⁊ ab omī cau peccatorū ⁊ de q̄cūq;
diocesi existēt. **S**i tñ piculū q̄ntū ad snias ex
cōicacōis oport; q; se etiā rep̄ntet ei q̄ regula
riter valet absoluē alias reīcidit in easdem
snias ⁊ hoc debes ei declarare. **E**t q̄uis ex snia
excōicacōis ppter inēdionē manuū violen
tā cuius absolutio esset aplice sedi reseruata
posset q̄s absolui auctoritate ep̄i sui in quibus
dam casib; ex articulū mortis vt nō in trac
de excōicacōibus. **E**xcōicacōne p̄ma. **I**stud tñ
nō est extendēdū in absoluōne ab excōicacō
nib; alijs aplice sedi reseruatis ⁊ sentētijs ab
hoīe. **S**z solū p̄mittit in articulo mortis abso
lutio hec fm̄ juno. **S**ed multū doctores in hoc
dicūt cōi juno. **V**nde de ista materia habes
diffuse in ista parte p̄ma. **E**xrii. quod incipit
eos qui ibi oīno videas. **E**t q; qui ligatus
est nō valet aliū absoluē ideo si esses aliqua
snia irreticus excōicacōis maioris vel suspensi
om̄s ⁊ h̄mōi auctoritate cōcessa vt nō vales
Quod si cōtingeret vel p̄ ignorantia vel per in
aduertentia vel certā sciam te aliquē absoluē
a quo non valebas siue snia siue p̄cō ultra
p̄cōm cōmissum teneris si vales cōmode manife
stare illi errorem cōmissum cū apud eccliam mili
tantē non sit absolutus. **H**oc tamē verū est si

excoatus eras notorie. Nam fm pe. de pal. ab
 solutio ab occulte excoicato tenet ut habes
 infra in scda parte de absolucōe ppter abso
 lucōnem tamen a peccatis solum in casu non
 concessio a si grauit peccas sniam tñ excoicōis
 vel aliā non incurris. Dicunt etiā Inno. hosti.
 et Guā. q. qui confessus est ei qui de iure nō
 habz beneficiū puta symoniaco vel intruso. a
 hmōi quādo hoc scitur tenet iterū confiteri
 ei qui possit eum absolue. ex de pe. a re. Si Ips
 li. vi. Sed regularit fm hosti. debz quis pprio
 sacerdoti confiteri. vel alteri de eius licencia
 Ex de pe. a re. et de pe. di. vi. Placuit.

Quis sit pprius sacerdos.

12

Est autē pprius sacerdos. ppa quo ad
 oēs. Legatus quo ad eos qui habent
 domiciliū in terris sue legacōis. Epus
 quo ad eos qui in sua diocesi habēt domiciliū
 et nō sunt exempti. Sacerdos prochial quo
 ad suos prochianos. Et prelati in ecclis vel
 monasterijs seu cōuentibz exemptis quo ad
 subditos suos. Itē plati. s. priarche Archepi
 Epi et alij exempti plati possunt sibi eligē con
 fessorem et etiā Cardinales absentes causa
 legationis. extra de pe. a re. Ne pro dilatione
 li. vi. Qui tamen confessores electi nō possunt
 absoluerē ipm a maiori excoicacōe a in casibz

grauiorib; ex de pe. a de. Si epus li. vi. ¶ Quia
 igitur confessorum institutum in ordine predicatorum a
 minorum postquam fuerint penitentiam per superiores suos
 diocesani et ab eis acceptati si sine causa iusta
 absoluendi licentiam dare recusarent diocesani
 Ex de. dudum. de sepul. penitentiam audire confessiones
 non tamen ex hoc absolue a casibus reservatis
 ipsis diocesani nec tenent penitentes qui vo-
 lunt eis confiteri de illa diocesis penitentiam a pro-
 chiali vel alio. Rursum eis inuitis et contradic-
 tibus. Et glo. b. que dicebat contrarium fuit tanquam
 falsa condempnata per Cle. iiii. in quodam privile-
 gio ordinis predicatorum a minorum. Et hoc ipsum
 tenet Jo. an. ex. de pe. a re. Si epus li. vi. nec te-
 net etiam sic confessus proprio sacerdoti co-
 fiteri ut in euangelio Jo. xii. que incipit. vas
 electionis. Possunt etiam diocesani sine predi-
 cta sollempnitate scilicet penitentiam dare licentiam
 predictis religiosi audiendi confessiones et omitti-
 tere jurisdictionem eis ut placet et licentia da-
 ta est siue per penitentiam siue per alium modum du-
 rat post mortem prelatorum quousque fuerit ecclesis
 prouisum a hoc. ix. privilegio. Cle. ¶ Item secundum Tho.
 in iiii. di. xvii. Si subditus scit proprium sacerdotem
 esse hereticum sollicitantem ad malum aut fragilem
 ad peccatum quod quis ei confitetur a prouisum vel si p-
 babiliter estimatur reuelator confessionum vel si

pccm de quo q̄s habz cōfiteri sit cōmissum cōm
 eū. In hīs a similibz quibz timet pericēs pro
 babilē ex cōfessione sibi vel sacerdoti piculum
 imminē. debet recurrē ad supiorē vel petē licen
 ciā alteri cōfiteri. quā si h̄re non pōt vel non
 possit. **I**de iudiciū esset sicut a de eo q̄ nō habz
 copiā confessorz. **I**de tenent. pe. Al. a Inno. et
 addūt cōsequent q̄ si nc̄itas imminēt et aliū
 nō possit h̄re cōfiteat pccm in gñe sine eo de
 quo possit puenire malū. **I**te fm hosti. va
 gabūdī a qui querūt domiciliū quo se cōferāt
 pnt ubiqz cōfiteri. hīs tñ qui valēt absoluē
 a audire cōfessionē. Et scdm eūde qñ quis itra
 turus est iustū bellum vel mare a deest p̄p̄ius
 sacerdos pōt alteri cōfiteri sine licēcia. **I**te
 scdm Guil. pegrinū romipete. negociatores a
 viatores si ceperint perā et baculū a p̄p̄iis sa
 cerdotibz vel aliis de licēcia eorū iter arripue
 rint. p̄sumendū est eis data licēcia cōfiteri
 Sed si sine licēcia iter assumerēt nō possunt
 cōfiteri alteri. s. ut absoluant nisi in nc̄itate
Ide Inno. a hosti. **C**ui autē debeat ordinariē
 cōfiteri Cardinales Curiales Reges a p̄ncipes
 et plati non exempti et canonici a plbam vel
 clerici et q̄ h̄nt domiciliū in diuersis diocētibz
 vide in Sūma. hostien. de. pe. a re. Et in Sūma
 Pisani. Confessor. 3. 7. 13. et in sequētibz.

De casibus reſeruatis dyoceſanis 3

Sū fūt caſus dyoceſanis reſeruati. Et pmo in ſūma piſani. c. Confeſſor. dī q̄ Bñdict⁹. xi. de clarauit q̄tuor caſus eſſe de Jure a. v. de cōſue tudine. Primus pccm clerici ppter qd incur rit irregularitatē. Scd⁹ de incendiarijs. Ter cius de pccō vbi eſt indicenda ſolēpnis pñia Ruart⁹ de excōicacōne maiori. Quintus de homi cidio volūtario. Sext⁹ de violacōne eccliaſtice libertatis. Sept⁹ de violacōne immunitatis. Octau⁹ de falſarijs. Non⁹ de ſortilegijs. Ruia illa exuagans. Bñdicti vacat p Cle. dudū. de ſepul. Ideo nō pñt induci pro iure cōmuni ſi pie pñt ctedi q̄ ſi vir ſapiēs ipē Bñdictus bñ declarauit. Dicit tñ poſtea q̄ pñt epī in ſuis epatibus prout eis videbit expedire reſerua re a multo magis oſiliū ſinodale a puñciale **I**o. an. ex de pe. a re. c. Si Ep⁹. li. vi. glo. 3. dī cit eſſe caſus reſeruatos. Blaſphemiam dei et ſcōrū a mīmonū clandeſtine cōtractū inter dictū alias ecclie eſſe. Dicit etiā q̄ ſolet Ep⁹ reſeruare caſus oīm publicorū criminū enor miū. Oppreſſores filiorū cū ppoſito vel ex caſu Caſus falſi testimoniū. pūri. Inceſt⁹. Corru pccōnis monialiū. coitus cū brutis. Cuiuslibet ſortilegij homicidij a hys ſimiliū. **H**oſtien in ſūma que dī copioſa ponit oēs predictos

casus et addit. **I**tem de vicio contra naturam et marie
 cum brutis. **I**tem si ipse episcopus audiunt confessionem
 de aliquo peccato et concludit quod etiam de alijs enor-
 mibus que consuetudo generalis et specialis episcopis reservat
Item iudicium est in quibus etiam episcopi aliquociens mit-
 tunt peccatorem ad sedem apostolicam propter enormitatem
 criminum et aliquociens ad terriorem. **Guil.** **S**pe. i
 suo repertorio ultra predictos casus addit. de
 verberationibus preem et merem. de deflorantibus virgi-
 nes vi oppressas vel seductas. de baptisantibus
 proprios filios sine necessitate. de tenentibus ad ba-
 ptismum siue ad confirmationem proprios filios sine
 necessitate. de cohabitante matrimonio post votum casti-
 tatis de simoniacis in quocumque genere de fornicatione
 cum iudea vel sarracena. de concipiente filium
 per adulterium quem vir credit filium suum. de procuratore
 abortum in se vel alia. de cohabitante matrimonio
 post sponsalia iure firmata. de coeunte cum bapti-
 sata ab eo. vel cuius confessionem audiunt de usu
 rariis. de celebrante in altari non consecrato.
 vel sine ornamento. vel sine indumentis. de
 celebrante non ieiuno. **I**n fine autem sic dicit.
Non est tot casus nihil aliud est quam sacerdotum
 potestatem restringere. **V**nde breuiter dico sacer-
 dotes omnia posse in occultis quo ad forum penale
 que specialiter non sunt in iure episcopis reservata. et
 que non sunt ipsis sacerdotibus directe vel per

aliquā ōsequentia inſcripta ar. ex. videat ſi et
 de ſen. ex. nup. hoc tñ fateor q̄ vbiq̄q; graue
 delictū fuerit vel enorme ſupioris eſt iudicium
 requirendū vel etiā ppter caſus nouitatē vel
 ambiguitatē. **I**de etiā fateor de oībus caſibus
 in quib; ſic fieri eſt in qualib; ecclia conſuetū
Io. de lig. in declaracōne quā fecit ſup decret.
Omis vtriuſq; dicit q̄ frēs p̄dicatores et mīo
 res poſtq̄ fuerint dioceſanis p̄ntati p̄nt ab
 oībus p̄cis abſoluē exceptis tñ ep̄is eſerua
 tis in iure cōmū. **P**robat aut̄ hoc ſic. viij. in
 conſtitucōne ſup cathedrā de ſepul. **I**nſe cea
 de confessorib; q̄ntū ad frēs p̄dicatores et mīo
 res ſic dicit. **S**tatuim⁹ et ordinauim⁹ auctori
 tate predicta vt **M**aḡ p̄dicatorū et miniſter
 minorū ḡnalis vel alius de hoc ibidē p̄ cōſtitu
 cōem predictā deputati ad p̄ntiam prelatorū
 p̄ ſe vel p̄ alios ſe conferāt et huīliter petant
 ut frēs qui electi fuerint ad audiendas ōſeſ
 ſiones ſubditorū ſuorū audire valeāt de licen
 cia grā et b̄nplacito eorūde p̄latoꝝ et ſequi ibi
 de. **S**i vero prelati hāc licenciā exhibere recu
 ſauerint. **R**os illā ex nūc cōcedim⁹ ſcribis ſic
 electis de aplice p̄tatis p̄leitudīne. **E**x quo ſa
 tis datur intelligi q̄ cōditor canonis magis
 intendit q̄ mḡri et ceteri p̄dicti prelati ecclie
 debitā reuerentiā in hoc caſu exhibeant q̄ ab

eis dictā licentiā obtineāt. q̄ ea ab ip̄is non
 obtēta. firmitus p̄ istū canonē obtinet. **Cō**
 cessa iḡr h̄mōi licentiā ⁊ obtēta ostendit p̄a
 q̄nta sit auctoritas q̄ in foro p̄niali c̄cedi. cum
 dicit per h̄mōi c̄cessionē non intendim⁹ fr̄ib⁹
 ip̄is p̄tatem ob hoc impendē ampliorē q̄ i eo
 curatis seu sacerdotib⁹ parochialib⁹ est a iure
 concessa. **Sed** s̄m̄ **Guil.** in reportōr. in **Rub̄ca**
Sup̄ q̄b⁹ sit penitēs ad Ep̄m remittend⁹. **Sa**
cerdotib⁹ parochialib⁹ est a iure c̄cessum q̄ in
 occultis q̄ntū ad for⁹ penitēcialē possunt impo
 nere p̄niam de oī crimine exceptis casib⁹ ep̄is
 reseruatis in iure ar. ex. de iudi. **At** clericī de
 sen. ex. **Rup.** **Et** h̄c auctoritas c̄cedi per cōstitu
 cōnem dictā fr̄atib⁹ predictis. **De casibus**
 autē per cōsuetudinē vel per **Ep̄os** reseruatis
 quos hostien⁹ ⁊ plures doctores ponūt viter.
Item **Guil.** dicit. **Tot casus** ponē n̄b̄il aliud
 est q̄ p̄tatem sacerdotū restringere que tamē
 est sibi plenarie attributa. **Vnde** dico breui
 ter sacerdotem omnia posse in occultis q̄ntū
 ad forū p̄niale que nō sunt sp̄cialiter in iure
 reseruata **Ep̄is** vel q̄ non sūt ip̄is sacerdotib⁹
 directe vel per aliquā cōsequentia interdicta.
Habent enī sacerdotes parochiales p̄tate⁹
 et iurisdictionē ordinariā sup̄ populū sibi cō
 missum ex. de pe. et re. **Ois vtriusq̄.** **Et** lic⁹ **Ep̄i**

possint sibi seruare vel reseruare certos casus
 .ij. d. .ij. Nouo testamēto qui tñ opetūt inferi
 oribus de iure vt dcm̄ est tñ hanc ptātem nō
 habent gñaliter seu simpliciter **E**pi sup eos sm̄
Guillm. duran. nisi in duobus casibz jmo. di
 recte ut cū aliq̄ fuerint legitime deprehēsi q̄ me
 rito sint tali ptāti priuati. Aliomō per aliquā
 cōuenientiā ut cū talis casus euenierit in quo
 ad vtilitatē cōmunē expediat q̄ talē casū sibi
 retineat ⁊ aliē non. **P**robat hoc. xxv. q. c. de
 ecclasticis sacramētis vel p̄uilegijs vbi dicit
 gre. **S**i nra defendim⁹ ita ⁊ singulis quibusq̄
 ecclasticis sua iura seruam⁹. **N**ec cuiuslibz gēcia
 fauente vltra q̄ mereat imptior. **N**ec vlli hoc
 q̄ sui iuris est ambitu stimulatē denegabo. xi.
 q. i. puenit dicit. **E**t sic ex predictis ptz quōd
 tenendū sit de casibz q̄si infinitis reseruatis p
 quedā cōsilia p̄uincialia ⁊ sinodalia post pro
 mulgacōem istius cōstitutōis q̄ fere euacuāt
 totā ptātem ipōrū fratrū ⁊ prochialiū cū sit
 tñ vtriusq̄ plenarie attributa a iure nec expe
 diūt vtilitatē subditorū jmo ponūt eis laque
 um in via salutis. **S**ed qd si aliq̄ vellent de
 fendē q̄ hmoi casus essent rōnabiliter reser
 uati qñtū ad ipōs sacerdotes prochiales cū
 de foro prelatorū sint ⁊ eorū ordinaōibz sint
 subiecti nūq̄ fratres p̄dicti sunt obligati ad

hmoi casus reſeruatōs. dicendū q̄ non. Nam
 exempti ſūt nec ſūt ordinacōibz p̄latorū ſub
 diti. vt extra de exceſ. p̄la. nimis praua. Et iſta
 cōſtrudtio remouet ⁊ caſſat omēs cōſuetudi
 nes ⁊ ſtatuta facta ⁊ ordinata cōn p̄miſſa. in
 cōſtitucōne vel alicui p̄miſſorū. ꝯ. e. nos etenim.
Cum igit̄ concedat̄ hic quātum ad forum
 p̄niale fratribz iſtis illa auctoritas quā ha
 bent ſacerdotes parrochiales a iure. quā eſt
 ab omī crimine. exceptis tamē caſibz. Ep̄is re
 ſeruatīs in iure vt dictū eſt. manifeſtū eſt q̄
 fratres p̄dicti non tenentur ad hmoi casus
 per ſtatuta prouincialia et ſynodalia reſerua
 tos. cum non ſint eorum ordinacōibz ſubdi
 ti. vt dem̄ eſt ꝯmo negādo ne iſi fr̄es abſol
 uāt in caſibz reſeruatīs Ep̄is in iure de oībus
 alijs cōceſſiſſe vid̄i quia vnū negando alterū
 cōcedendo ꝯceſſit. xxv. di. qualis. Nec poſſunt
 p̄lati hanc ꝯceſſionem reuocare nec etiā deſal
 ſare nō directe negando eā dum ab eis peti
 quia negando ip̄am firmi⁹ per iſtū canonē ob
 tinetur vt patz ꝯ. e. Si vero. Nec prohibendo i
 directe per aliquā ſentenciā vel preceptū. ne
 parrochiani eorū cōfiteātur eis vt eꝯ de p̄uile
 quanto. Nec per retencōnem multorū caſuū
 ſicut dictū ē quia hoc fiēt in fraude iſti⁹ legis
 qđ fieri non debz ut eꝯ de conceſ. p̄ben. Conſti.

Sileat ergo hic Jo. mo. qui dicit q si Ep̄s
 potest artare p̄tatem ordinariā curatorū p̄t
 multo magis artare extra ordinariā ip̄orū fa
 cti. Quod p̄ supiorē p̄ceditur p̄ inferiorē arta
 ri seu reuocari nō p̄t vt patz. xxi. di. Inferior.
 Et in Cle. de elec. romai. **A**d cōstitutōnem
 autem Cle. de p̄uile. rel. Vbi dicit q religiosi
 in casibz sedi aplice aut locorū ordinarijs re
 seruatis quenq̄ absoluē nō p̄sumant. **R**espō
 dendū est q intelligit hoc de seruatis in iurē
 sicut intendit ista cōstitutō. Non aut de reser
 uatis p̄ cōsuetudines vel statuta aliorū prela
 torū quia ista remouet papa in cōstitutione
 prefata. Et p̄ osequēs ut videt quicqd̄ dicat
 per antiquos vel modernos doc. de talibz casibz
 per Ep̄os seruatis totū reuocat p̄ cōstitutō
 nem istā specialiter quātū ad dictos fratres.
Si enī cōstitutō posterior licet non faciat
 mentionē de priorī ipam reuocāē noscatur de
 cōstitu. licet. li. vi. multo magis reuocāē debent
 dicta doctorū si in contrariū pmulgetur hoc Jo.
 de lig. **N**ota tñ q̄ presupposita ista declaracōe
 Jo. tanq̄ vera nō tamē possent p̄ hoc fratres
 predicti absoluē a casibz seruatis p̄ sinoda
 les vbi esset ānera snia excōicacōis quia de
 iure omniū absolutio ab excōicatione p̄tinet
 ad ep̄m. **I**tem remanet adhuc res satis

dubia. quā viz. sint casus qui in iure reseruant
 Ep̄is directe vel per aliquā cōuenientiā a qui-
 bus alij vel ipsi fr̄es nō possint absolue. sc̄dm
 eū d. lo. ⁊ quod vnus dicit reseruati. alter di-
 cit non reseruati. et ideo tutior via est si fieri
 pōt vt seruetur quod dictū in p̄ncipio capli.
Item ex tali licēcia dispensacō vel cōmutacō vo-
 torū vel iuramētōrū. sc̄dm omēs pertinet ad
 diocesanos quedā tamē ex hīs ip̄e reseruan-
 tur. **D**ispensacō aut̄ incertorū quō vel quādo
 ad Ep̄m pertineat. vidē. j. m. 2. pte. i. c. de resti.
Nota quod dicit Jo. an. ex de offi. vica. sup
 c. licz. in glo. q. si Ep̄us dedit vicariū ḡnalem.
 ⁊ in mandato exp̄ssit aliqd de istis. q. requiri
 tur sp̄ialis secuta ḡnali clausula ⁊ omia alia q̄
 per nos possumus ⁊ etiā si mandatū erigant
 speciale. sc̄dm hosti. satis vidē q. specialia pos-
 sit ad instar p̄uātoris. vt j. de p̄u. quid agē-
 dum. Secus si aliquod de specialibz nō fuisset
 expressum. hec ibi. **Q**uod vidē intelligendum
 quātum est de virtute verborū et in foro con-
 tentioso. **N**am si constaret de intencōne con-
 cedētis auctoritatē. etiā si aliquod speciale
 non exprimeret in ḡnali concessione. videtur
 specialia concessisse. xxij. q. v. humane. Et idē
 potest intelligi de licentia seu auctoritate data
 ab Ep̄iscopo vel prelato cōfessoribus.

2

De peritia cōfessoris quā debet habere.

Quantū ad .ij. dicit cōfessor hēre scientiā q̄
sufficiat ad hoc opus debite exequen
di. ut sciat discernēre int̄ leprā ⁊ leprā. qđ mlti
pliciē pōt intelligi. Et primo scias discernēre
int̄ pccm seu actū cui ānexa est aliqua sētētia
excoīcatōis vel int̄dicti quo ad oēs. vel etiā
suspensionis vel irregularitatis quo ad pso
nas eccl̄asticas. Et pccm cui non est annexū
aliqđ tale. ⁊ primo cāsi est excoīcatio a iūē
siue cui siue p̄ticulari sinodaliū. remittas eū
ad suū dyocesanū. nisi eēt casus se. ap. resua
tus. ¶ Si aut̄ excoīcatō sit data ab hōie. tūc
non valet dyocesanus eius nisi eū tulisset. s̄
mittas eum ad illum qui tulit suā. de hīs
tū vide plen⁹ infra in tractatu de excoīcatioi
bus. ¶ Secdo scias discernere int̄ leprā pccī
mortalis. ⁊ leprā peccati venialis. saltē quo
ad omnia. Nam venialia quedā non sunt de
ncc̄itate cōfessionis. Et ideo non est ncc̄ariū
ita insistere inquisitioni de numero ⁊ circūstā
tijs eorū sicut de alijs. Et dico de illis venialibz
de quibz clarū est ipā esse venialia. Nam vbi
dubiū eēt an scz eēt mortale. veniale. siue ex
ipō actu in se. siue quia cōfitens nescit ita de
clarare. q̄ possit in cōclusio eligi. tūc diligēt⁹
est interrogandū. ¶ De lepra vero peccati

2

mortalis scias tercio discernere inter leprā ⁊
leprā id est inter vnā speciē ⁊ aliam. Non eni
sufficit confiteri peccatum mortale in gñe sed
oportet qd confiteat in vltima specie. fm omēs
doctores. Sed quia circūstantie peccati aliquā
variant spēm ideo oportet etiā te scire et in
terrogare de circūstantijs peccatorū et maxie
que trahunt peccatū in aliā speciē quia ille
sunt de necessitate confitende. Circūstantie aut
continentur in hoc versu: **Q**uis quid vbi per
quos quibz cur quō qñ. **I**tem in Sūma con
fessorū sic expōit istū versū. **Q**uis vtz sit ma
sculus vel feia. Iuuenis aut senex. nobil aut
ignobilis. liber vel seruus. In dignitate vel officio
cōstitutus vel nō. sane mētis vel insanus. sciēs
vel ignorās. clericus vel laicus vel claustralis
Consagneus vel extraneus ⁊ similia. **Q**uid
vtrū hanc spēm vel illā. s. fornicatōez vel adul
teriū vtrū etiā sit illud enorme mediocre vel
parū. vtz manifestū vel occultū. vtrum fetēs
ex consuetudine vel recens. **V**bi. vtrum scz
in loco sacro vel non sacro. In domo dñorum
vel alibi. **P**er quos. s. mediatores vel nūci
os quia omēs tales sunt participes criminis ⁊
ipse est obligatus p peccatis eorū. **Q**uibz. ⁊ cū
quibz pro quibz et cōi quos peccauit. **C**ur
⁊ quali intencōne hoc fecit ⁊ qñ temptacōne

4

inductus. et utrū preuenit ipē temptacōnem
 vel fuerit preuentus ab ea. utrū sponte vel co
 actus. vel quali coactione. utrū aīo ludēdi
 vel nocēdi. ¶ **Quō. et de modo agendi vel pa
 tiēdi dicat ipē peccator.** ¶ **Quā. et dieb; festiuis.**
 ieiunioꝝ. vel alias. utrū aī pñiam acceptam
 vel post frangēdo eam. quia maior ingratitu
 do est. ¶ **S; et circūstantias notabilē aggra
 uantes peccm etiā si non mutant spēm. tuti⁹**
 est dicere. precipue introgandū est de circū
 stantia. ¶ **Cur. et id est quo motu vel fine fec**
 quia illud aliqui variat spēm. cū mōilia tra
 hant spēm a fine. Vñ qui mechatur cū mu
 liere ut auferat ei sua. magis censendus est
 fure q̃ mechus. quāuis etiā mechia ibi sit.
 S; etiam qñ non mutatur spēs multū habet
 aggrauare vel alleuare talis circūstātia pre
 ceteris. scz. **Cur. et Nam fm̃ tho. in. iiii. d. xvi.**
Quāuis circūstantie que non mutant spēm
 peccī non sint de nēitate cōfitende. tutius tñ ē
 eas cōfiteri ut dictū est. ut verbi gracia. Si
 furtū faciendo multū vel parū abstulit. Si ei
 rando lemiter vel acriter vel atrociter percusse
 rit. et hmoi. S; dicit petrus in. iiii. d. xvii. **Nō**
 tñ necē est ad q̃lib; peccm etiā mortale de oī
 bus dictis circūstantiis interrogare. s; plus
 et minus secūdū peccā et ipsas circūstantias.

Alleuiātes etiā circūstācias aliquā vt dīc. pe.
 in. 2. bonū est dicē. p̄cipue qñ posset oriri scan
 dalū in mente auditoris ex taciturnitate eius
 Dicit aut̄ Tho. in quadā Ep̄lā. q̄ circūstācie
 que trahūt p̄cēm ad aliud genus. de nēcitate
 sunt cōfitende. ⁊ dicūtur ille que habēt specia
 lem repugnantīā ad aliqđ p̄ceptorū diuine
 legis. Sicut furtū simpliciter repugnat huic p̄
 cepto. Non furtū facies. Si vero fiat furtū in
 loco sacro ex circūstācia illius loci habet re
 pugnantīā ad illud p̄ceptum quod est de re
 neracōne sacrorum. et sic addit noua species
 peccatū et sic de alijs. Et in fine dicit q̄ illud
 quod dicitur circūstācias non trahētes pec
 catum in aliud genus peccatū. non esse de nēci
 tate cōfiteudas non est referendū ad nume
 rū quem aliquis cōfiteatur si pōt quia non est
 vnum. sed multa. **S**ciās etiā. ⁊. discernē in
 ter leprā et lepram. ⁊ inter vnū p̄cēm ⁊ aliud
 quo ad numerū ne facias de centum vel mille
 peccatis vnā leprā. videlicet non interrogando
 de numero seu quot vicibz omisit aliquod mor
 tale. de quo cōfiteatur. Et si dicit p̄pter multi
 tudinē iteracōis se non recordari non est su
 bito dimittendū. sed insistendū quāto tempe
 stetit in illo vicio. et q̄ frequēter iterabat in
 fra illud tpus vtp̄ta quociens in mense vel

in ebdomada. ut sic possit hñe numerus illius
peccati. et sic deputabitur saltē scdm aliquam
operationem. et tñ declarādū est ne dicat plus
q̃ hñat in ofciā sua sub occasione. ut inde sit
magis securus dicēdo plus q̃ minus ut mul
ti faciūt.

¶ Scias vltimo discernere int̃ leprā
peccati. cui est annexa aliqua obligatio satisfā
ctionis vel restitucōnis. et leprā vbi nō est ali
qd tale. Nam in primo casu vltra peccatū de
quo debz dolere. oportet insistē et interrogare
si est paratus satisfācere. Nam vbi non habz
preparatū animū ad satisfāciendū si posset nō
esset cōtritus. et p̃ osequis non debz absolui.

¶ De ista vero materia. s. satisfāciendi et resti
tuendi que valde difficilis est et intricata. ha
betur in fine secūde p̃tis. ut aliquūd dici pote
rit. **¶** Item si cōfessor circa h̃mōi et alia diffi
cilia non est ita p̃itus q̃ p se sciāt nodos dis
soluere. saltem sciāt dubitare de h̃mōi. et sic
p̃siliū querē a p̃itoribus nulla facta expressi
one p̃sone cuius p̃fessionē habz premamibz
ne quoqz signo vel verbo ipm̃ prodat nisi pe
nitens super hoc expressaz sibi daret licentiā
nam quocūqz directē vel indirectē scienter
vel inaduertentē manifestaret tale peccatū nō
habita l̃ia grauit̃ delinquēt non tñ pena q̃
taxatur. ex de pe. et re. omis puniētur nisi in

indico de hoc couincetur. sed arbitraria esset
 hmoi pnia inuigenda. **E**t nondū q̄ circa
 scia; cōfessori necariā sic dicūt doc. **Th**. in. g.
 di. 1. A. in expōicōne lre. hec scia a si non sit ma
 ior. tamē tāta debz esse vt sciat discernē inter
 pccm a non peccatū. et pccm mortale a veniale
 Et si in aliquo eēt dubitacō posset recurrē ad
 discrecores. **Al**. in. g. di. 1. A. dic. q̄ sacerdos nō
 tenet scire nisi in cōi. q̄ sint capitalia et q̄ sint
 mōilia cōia. a q̄ venialia ex gñe. **S** hec nesciēs
 sicut idē dicit puto peccat mōiliē in audiendo.
 a eū institūēs plus peccat q̄ ipse. a eū permit
 tēs institutū mīstrare. si sua iter ē talem phibe
 re. **I**te dicit q̄ in perplexis q̄stioibz sacerdos
 prochialis ecclie debet ita discretus eē ut talia
 difficilia sciat nec pcedendū in eis sine supior
 osilio l' auctoritate. **H**enricus de ordie p̄di
 catorum in quodam q̄dlibeto querēs. vtrum
 confessor teneatur scire de omibz que dicū
 tur sibi in cōfessione siue mortalia siue venia
 lia. **S**ic dicit distinguēdo. peccata sunt in du
 plici gñe. **R**uedā sūt peccata quia phibita. q̄
 si nō eēnt phibita non eēnt pccā. vt sūt omia
 q̄ sūt mere de iure positiuo. vt audire missam
 in die dñico. **C**ōfiteri semel in anno et cōioēz
 recipe et huiusmōi. **E**t talia tenetur quilibet
 confessor scire nisi habeat causam rōnabilem

4

que eū excuset. ut si forte tpe phibitiōis erat
in carcere. vel in terra longinqua. **A**lia sunt
peccata non q̄ phibita. s̄ q̄ sūt de natura sua
mala. etiā si non phiterentur. Et horū peccōz
quedam sunt capitalia. ⁊ tenetur ea quilibz
cōfessor scire ad minus in gnāli. scz que sunt
septē peccata capitalia. s̄. supbia. auaricia. ⁊c.
Nec enī sūt quasi elementa ⁊ principia que
de necessitate scire oportet. Quedā autē sunt
spēs capitaliū. ut illa que recipiūt horū pre
dicatōnem. ut fornicatio. ebrietas. ⁊ hmōi.
Fornicatio quedā luxuria est. Ebrietas vero
quedam gula. Et horū peccatoz que sūt spēs
quod sūt que importāt malum de s̄ba sui act⁹
eo q̄ statū noiata hūt annexū malum. ut for
nicatio. Et de talibz cōfessor scire tenetur. vtz
sint mortalia vel non. Quedā autē de s̄ba sui
actus non hūt deformitatē. s̄ ex libidine faci
entis sicut cognoscere vxorez propriā qd nō
est in se peccatū. posset tñ eam cognoscere ma
ritus cū tanta libidine. q̄ eēt mōile. ut si eam
cognosceret etiā si non esset sua. Et de talibz
non oportet q̄ cōfessor sciat. vtz sint mōilia
vel non. q̄ nec ofitens frequenē scit. **A**lia
sunt peccata que sūt filie peccōz capitaliū. ut
illa peccata quoz fines terminātur ⁊ reducā
tur ad fines capitaliū. sicut dolus ⁊ acq̄sitio

pecunie aut alteri⁹ rei iniuste. Et de talibz pccis
frequenter opinionones contrarie sunt inter doctores
Et de talibz non tenet simplex curatus non or
dinarius scire vtru sint mortalia an non. Curat⁹
aut ordinarius sicut est Epus vel Archiepus
et ceteri alij superiores prelati ordinarii. tenentur sci
re. quia ipsi sunt purgatores et tenentur alios
purgare perficere et illuminare. et ideo tenentur
nouum et vetus testamentum scire. hec ille. **¶** Du
rand⁹ ordinis minorum in sua **Su.** confessorum. li.
.i. pte. i. di. i. dicit. Si deficit sacerdoti scia. quia
scz nescit discernere inter mortale et veniale. vel qz
confitens intricatos casus habz et confessor sim
plex sit est iteranda confessio. nisi forte confitens
iuris sit peritus et confessor sup hoc instruat
¶ Idem dicit qz quociens confessor se ingerit ad co
fessiones audiendas tociens se offert ad ruden
dum de quolibz et interdum de casibz inopinatis
et alias inauditis et de questionibz valde perple
xis. Et idem. i. Debet confessor discernere inter pcca
et dras peccatorum. Unde scire debet vtru ea
que penitens sibi exprimit sint peccata vel non
vt de bellis principum. et de tallijs et exacio
nibus eorum et contractibus mercatorum.
vtru sint liciti vel illiciti. Et per hoc sciat vtru
prohibere debeat confitentem vel suspendere
a comunione. aut licentiarum. vtrum teneatur

ad restitucōnem an nō. Nam cū preceptū sit
semel in anno cōfiteri. a cōicare. si cōfessor p
hibeat illū a cōmuniōe qui non habz mōrle.
quia forte iudicat illicitū qd est licitū. vel si li
ceat non licentiādū. qz forte iudicat licitū qd
est illicitū. tam cōfessor q̄ ofitens ambo in fo
ueam cadūt. nisi forte pbabilis ignorātia eū
excuset. puta si habz aliquē doctore. Jure au
tenticiū a famosum. cuius opionem imitatur
Vnde si confessor non est expertus in casibus
ita ut p se nec sciat iudicare. nec dubitaē no
uit cum piculo aie sue audit cōfessiones. Sed
a illi qui sciūt imperitiā eius piūt. nisi itera
to cōfiteantur hōim sciētū. de pe. d. i. quē pei
tet. De interrogacōibz fiendis a cōfessore.

Quantū ad terciū debes fm aug⁹ inter
rogare diligenter de peccatis. Querit
Rap. in sūma sua. an interrogacōnes sint fi
ende a cōfessore. a rñdendū est. qz sic. dūmō
discrete fiant. de. pe. d. i. c. qui vult ex de pe. a
re. Omis. Et ut diligētius possis circa hmoi
procedere. debes primo cōsiderare tria. que
pōnt tho. in. iiii. Primū est ut interrogētur
ipfi penitentes. non oēs de oibz peccatis. hoc
enī inutile essz a aliquñ damnosum. Sz preci
pue debes interrogare de illis peccatis que cō
fueuerūt reperiri in hōibus illius cōditiōis

status etatis p̄rie a hm̄oi. **R**ue ut melius va
 leas facē. ideo a p̄ncipio ītrogare debes de cō
 dicōne a de p̄ria a de exercitio a hm̄oi an etiā
 sit cōiugatus v̄l non. De alijs aut p̄ccis plus
 vel min⁹ pōt ītrogari. scđm q̄litate vite quā
 audis ex ip̄o penitēte. **S**cđm est ut ītrogē
 tur ip̄i penitētes a remotis de ip̄is p̄ccis. a nō
 subito specificet modus p̄ccī. ne si nesciebat
 addiscat. a inducat in tēptacōez. **S**ed in ḡne
 ītrogetur de specie. vt verbi grā. **S**i ītropa
 tus fateat se om̄isisse vnū peccatū luxurie. īt
 roget vltēri⁹ cū quibz a sic p̄cedendo vltērius
Terciū ē q̄ p̄cipue circa vicia carnalia nō
 descendat nimis ad p̄ticulares circūstantias
 que nō sunt de nēcitate cōfessionis quia hoc ē
 sibi occasionē temptacōis dare. a ip̄sū penitē
 tem q̄ aliquī ītrogat talia ad īnuencōem pec
 catorū docē ac etiā talia cū referāt socijs et ī
 plateis a vicis inde sequat̄ derisio sacri. a con
 fessiois a scandalū a mala suspitio. vt v̄bi grā
Si fateat vir cognouisse vxorē suā vel aliam
 mulierē vel mulierē cognitā esse a viro eī vas
 debitum cum ex hoc habeatur species peccati
 sufficiēter. quia viciū sodomiticū est. etiā in
 quacūqz parte corporis exerceatur nec ex hoc
 mutatur talis species. **I**deo videt̄ sufficere.
 nec vltērius ad particulaia esse descendendū

6
videlicet interrogando in qua pte corporis vel
quō. **S**imilit̃ si dicat p se ipsā om̃isse viciū
luxurie quantū ad actū exteriorem non vide
tur vlt̃erius esse interrogandū de mō. cū nō
varietur spēs p hoc a hmōi. **¶ De alijs vero**
peccatis scilicet non carnalibz non est ita pe
culosū vel scandalosū ad p̃cūlares circūstā
tias descendere. **¶ De casibz in quibz**
oportet iterare cōfessionem.

Secundo cōsideret cōfessor q̃ cōfitens
sibi de h̃ijs que alias rite cōfessus ē
a absolutus et fecit p̃nīaz inīūdā.
non tenetur itē cōfiteri. Et ideo sup hoc nō
ē grauādus vltra. q̃ sua sponte velit. **¶ In**
quatuor aut casibz tenetur qui alias cōfessus
est iterare cōfessionē. **S**m̃ thō. in. 2to. a oēs a
lios. **D**uo primī sūt ex pte ipius penitētis.
a est **P**rimus q̃n non est oīa peccata mōzlia
vel que dubitat esse mōzlia dubitacōne pro
babili cōfessus vni sacerdoti. si aliq̃s dimisit
vel ex verecūdia vel alia inīusta causa. **S**ec̃
aut si aliq̃s dimissit ex obliuione. q̃ tūc suffi
cit illud tantū cōfiteri q̃s dimisit. **E**tiam si al
teri cōfiteatur q̃ priori. nec oportet ex hoc cō
fessionē iterare. **¶ S**ecūdus. q̃n p̃nīam inīū
tam cōtempnit facere. a oblitus est eius. nam
si adhuc recordaretur vellet perficere non

tenetur iterare confessionem. nisi forte confessor
statuisset sibi tempus determinatum infra quod
deberet ipsam penam facere intendens ipsum
obligare ad tempus determinatum. quod ta-
men si non constat secundo confessori credo quod
pie possit interpretari secundus confessor quod inten-
derit prius dare sibi licenciam remittendi ie-
iunia vel orationes vel alia in alijs diebus que. scilicet
in hijs non fecit in quibus iniunxit quia sic con-
fueverunt facere penitentis confessores. **¶ Alij duo**
causae sunt ex parte confessoris. **¶ Primus est**
si non habet auctoritatem absoluendi. nec in hoc or-
te esse curiosum. sed sufficit quod non constet tibi con-
trarium. scilicet quod prior confessor non habeat auctoritatem
¶ Secundus est quoniam confessor non habuit scientiam
sufficientem. Et iste est satis difficilis et intricatus
scilicet ad cognoscendum et iudicandum de quantitate
ignorantie que reddat sacerdotem inhabilem ad
absoluendum. Et si tibi non est nota persona
confessoris. noli ex vno defectu confessionis que
deprehenderis. ex prioris confessione pacta conde-
nare vel irritare ipsas. quod quicquid etiam penitentissimi
confessores ex obliuione vel alia causa aliquand
dimittunt et ipsi penitentes aliquand etiam non plene
recordantur de gestis circa eos sed in processu confes-
sionis repto defectu interrogacionis examinacionis
eorum qui sunt magni ponderis et de necessitate

salutis poteris hoc iudicare. s. de ignorātia cōfessoris impeditiua eius absoluōnis. et sic cōfulere penitenti p̄mo sibi declarare necessariam fore iterationē talis cōfessionis. ut verbi grā Si talis cōfessor non fecisset sibi cōscientiam de simplici fornicacōe vel de cōfessioe et diuisione annuali. et alijs hmōi. ad que tenentur gnāliter fideles. ¶ Est etiā quīntus casus in quo oꝝ reiterare cōfessionem scđm plures doc. bō. venturē. in 2to. d. 1. Et durādus ordīs minoz in sua summa Ray. et host. Rob. oleth. et vice hyst. S; nō fm Th. et Beth de ordine mīoz in 2to di. 1. et pe. et quoddā aliud scriptū sup 2to. d. 1. c. et gū. de pe. d. 1. et Ber. et alios quosdam videlic; q; qñ quis cōfiteatur integre sua peccata. s; ab omnibus vel saltem aliquo mōtū disponit non abstinere. et sic incōtritus remanet. et hoc ip̄e penitens declāt. Cum igr̄ talis cōfessio tūc non valeat ad salutē. tuti⁹ est illū facere eam reiterare. tñ si noller eam reiterare non ess; vere cogendus cū solēnes doctores sint illius opīonis. nisi forte firmit adhereres opīoni contrarie que etiā tutior ē. ¶ Videtur etiā eē sextus casus qñ. s. quis est absolutus a peccatis bñ cōfessus alias et contritus exñs ligatus ex cōdicatione maiori quā ignorabat ip̄e cōfessor vel non perpendit et p

consequens non est absolutus ab ea. Nam secundum pe-
 de palu. in. 3. talis tenet iterare. Ponit tamē
 opinionē quorūdā iuristarū esse q̄ valeat ta-
 lis absolutio. Et si sic est non tenetur q̄n alias
 facta est confessio cū debitis circūstantiis. Priā
 tamē opinio tutior est et ideo ipsā teneas. Sed
 in alijs q̄tuor casib; sup̄dictis oportet. oīno q̄
 itereť quasi scđm omēs. **¶** Et nō q̄ in hoc cau-
 q̄n. s. q̄n dicit se penitēs vel non posse vel nolle
 de oībus mōlibus cōmissis dolere. et in futurū
 abstinere. nō est tamē abiciend⁹. s; recipiēda
 est eius confessio ut dicit. decre. de. pe. et re. c. qđ
 quidē. Quicquidē tamē nullo mō est absoluēd⁹
 scđm Tho. in qđlibet. Sed est ei inuigendū
 aliqđ boni opis. vt sic ex hmoi bonis opibus
 et alijs bonis illustretur ad p̄niam declarando
 tamē sibi plene q̄ non est absolutus corā deo
 nec alias illa penitētia est sibi ad meritum fru-
 ctuosa. Sed faciat illud quod sibi dicitur et
 alia bona quātum plus potest. vt dicit de pe-
 di. v. falsas. **¶** Tercio nota q̄ cum cogitatio
 cum deliberacōne racōnis in actū peccati mor-
 talis. s. desiderandi illum actū agere. etiā absq̄
 ope sit pccm mōrle. ideo ad singulas spēs pccō-
 rū post pccā opis in̄troga et de peccatis cogita-
 cōnis tantū illius speciei et de peccatis oīs. Et
 cum opus alicui⁹ peccati et deliberatio mentis

ad illud agendū absq; ope sint eiusd' speciei
 specialissime s; deñt s'm maius ⁊ minus . vel
 pfectū ⁊ impectū . q; .s. maius peccatū in ope
 est . q̄ in sola cogitacōne . de hīs ergo ⁊ circū
 stantijs hmōi cogitacōnū quere . ut verbi g̃ .
Si dicit se assensisse deliberate cogitacōib; lux
 uriosis . quia hoc pōt esse multipliciē ⁊ in diū
 sis spēbus ideo queratur ab eo de qualitate
 cogitacōnū ipaz id est . si deliberass; tale pec
 catū cōmittere cū soluta . quia tunc fornicatio
 est si ipē etiā solutus sit . **S**i cū cōiugata . qz
 tūc adulteriū est . Aut cōsanguīnea . qz tunc
 incestus est . ⁊ sic de alijs spēbus luxurie . vel
 alioz vicōrum . **P**ro aliquali declaracōne
 predcōz nota q; dicit . **Th**o . in . 2 . 2 . q . 112 . q;
 .s. peccatū diuīd; p hec tria scilicet cordis . oris
 ⁊ opis . non sicut p diuersas spēs cōpletas
 sicut deñt spē bos leo ⁊ capra . **S**; sicut p diū
 sos gradus peccati sicut domus in fūdāmētū
 parietes ⁊ tectū diuiditur sicut in spēs cōple
 tas . **C**ōsumatio igitur peccati est in ope . vñ
 peccatū opis h; cōpletā spēm . s; prior inchoa
 tio eius est quasi fundatio in corde . **S**ecūd⁹
 gradus eius est in ore s'm q; hō proumpit de
 facili ad manifestandū cordis cōceptū . **T**er
 cius gradus eius est in cōsumatione operis
 patet tñ q; hec tria ptinent ad vnam pfcām

spem. cum ab eodem motu pcedant. Iracundus
 eni ex hoc q appetit vndicta. Primo turbat
 in corde. Secdo in verba contumeliosa prorupit
 Tercio pcedit ad facta iniuriosa et pussionem
 et hmoi. et sic de luxurio et quolibet alio. hec
 Tho. Nec tñ sic intelligendū ē peccā cordis
 ēē spēs incōpletas quasi nō sint mōrta. ymo
 qñ in eis est deliberat⁹ cōsensu ad actus qui
 de se sūt mortales. Tales cogitacōnes sūt mor
 talia qñus non ita graua vt peccā opis sūt. di
 cū est. Et qñ sunt siml cogitacō cum locucōne
 et ope est vnū peccm vt de luxuria et alijs peccis
 Quādo vero quodā tempe deliberat fornicari
 et alio tempe diuerso et distant fornicatur ope
 re. tunc sunt duo mortalia. De delectacōne
vero morosa dicit inferius. Quāto nota q
cum penitēs fatetur aliquod peccatū a se ē ad
tui interrogacōem quod manifeste vides mor
tale hoc ei declara in singulis ipsius speciebus
hoc enī videtur satis necariū. tum vt habeat
causā magis dolendi. tum ut ipm cognoscens
habeat materiā ab illo in futurum cauendi.
Et hoc dico nisi ipse penitens verisimilit cre
deretur talia scire scilicet cōmissa esse morta
lia vel venialia quā tñ non expediret. Ite
si fecit aliquem actum qui de se venialis erat
vel nullum peccatum. ipsum tamen credebat

firmiter eē mortalem vel dubitat. **De hoc pri-**
 mo non magis dedmes ad vnā ptem q̄ ad
 alterā. q̄. scilicet mōle vel nō eēt. **Hoc** enī eēt
 proprie dubitare tā in primo q̄ in scdo cau
 dedarādū est ei q̄ peccauit mōlie. **Sicut** ver
 bigrā. **Si** tpe ieiunioꝝ vel festiuitatū cogno
 uit uxorem putās hoc eē oītra preceptū ecclie
 vñ in hmōi redificanda est cōsciā eius cū sit
 erronea. **¶** **Si** si fatetur aliqd̄ pccm̄ qd̄ dare
 non videas eē mōle. vel de quo sint opioēs
 inter doctores varie. utrū mortale vel vīale
 sit. **Noli** tu precipitare suam a mortale expre
 mere vel prop̄ hoc absolucōnem denegare
 si ab eo abstinere non vellet. **¶** **Si** bñ ei efficacī
 cīter suadeas ut tutiorem eligat viā ab eo scī
 licet abstinendo. **¶** **Quāto** cōsidera diligēte
 cōdicōnem. statū. etatē. a peritiā ac grossi
 tatem psonaz. **Et** fm̄ qualitatem eoꝝ sic di
 uersimode te habeas ad ipās in mō loquēdi
Nā nobilibz aut pitīs aut ciuibz cōiter verba
 ne loqui oportet etiā qñ viciū reprehensioē
 eget ne durius increpati idignētur vel scāda
 lizentur. **Rusticis** vero vel psonis ideotis. a
 vilis cōdicōis actius oīuiter expedit loquī
 ad oñsionem malicie eoꝝ. ne p nichilo pccā
 eoꝝ reputent. **¶** **Item** nimis cōtristatos ex
 lapsu. vel despatos ex multitudie l magnitudie

cōmissorū. oportet dulciter exortari. ostēdendo
 immēsitatē dīne demētie. pponendo eis exem
 pla diuine misericordie vt latronis Pauli et
 hmōi. Presūptuosos vero vel induratos a pec
 cata q̄si pro nihilo hñtes decet terrē dedarādo
 eis seueritatē futuri iudicij. acerbissimās peās
 inferni a hmōi pponendo exēpla ad ppositū
 similiē vt de pūicōne p̄morū pntum. a hmōi
 ¶ **S**exto scias q̄ si persona nō est multū peita
 cautā reddas eā. vt faciat diligētē cōfessioē
 viz. de peccis oibus. dolendo q̄ntū pōt. pponēdo
 firmē abstinere ab oī mortali in futurū. hoc ei
 est necēariū ad cōtritiōē sine qua nō remittit̄
 peccatū. a q̄ nullū cōmissum taceat scienter in
 cōfessione. vel ex verecūdia. vl̄ alia causa. nec
 etiā q̄ reputet veniale quod est mortale. quia
 q̄nq; homo in hmōi fallitur. a est mortale qđ
 putauit veniale nec p̄pterea excusat eum igno
 rātia. Et precipue de hoc eum amoneas inter
 rogando de vicij carnalib; quia frequēter i
 talib; persona multa retinet turpia. necēaria
 cōfiteri p̄pter verecūdia; a magis adhuc mu
 lieres in hmōi taciturnitate offendūt. Vnde
 et diuersis cautelis extrahendum est viciū
 de ore talium. Dedarandum est tamen eis. q̄
 si aliquod peccatum quod sciūt esse in se non
 confiteātur etiā non interrogatis super hoc a

confessore q non prodest eis confessio. vñ si cōfessor prius interrogauāt in gnali de tali materia. et tunc cōfiteus noluit exprimere cū tñ bñ recordaētur vicij sui. S; cū postea interrogatur in p̄ticulari exprimit. qz minus videtur sibi erubescibile q̄ si p se expressisset oñdendū est ei quō fide cōfiteatur. Et qz non valet sibi talis cōfessio s̄m. Guill. nisi mutet propositū. s. qz h̄rēt adhuc de illo cōfiteri et p se exp̄mēt in p̄ticulari quātū ad illud qd est necēarium et doleat de illa fictione cōmissa. **¶ Et qz dictū est quō debeat penitens auisari de cōtriciōne.** Ideo de cōtriciōne aliquid dicendum est.

¶ De cōtriciōne quam debz h̄re penitens. **A**fferentia est inter attriciōnez et cōtriciōnem. ut dicit Tho. in 2to. d. 14. Nam attriciō impōrt quandā displicentia; de pccis. s; imp̄fectā. vñ attritū in aliquo mō tritū. s; cōtriciō importat p̄fectā displicentiā de peccatis. vñ cōtritū id ē simul tritū et in puluerem redactū. **¶ Est aut̄ cōtritiō s̄m. ¶ De in 2to di. 14.** dolor volūtariē assumptus pro pccis cū proposito cōfiteendi et satisfaciendi. Et scdm eū dē. e. di. 13 qz cōtriciō h̄atur de oī pccō mortali. Ratio est. qz in omī peccato mōrli est actualis auersio volūtariē a deo. Et qz cōtraria cōtrarijs curantur ideo o; qz in oī remissione peccatoz

fit actualis auersio a peccatis et conuersio ad deum
 et hoc dicitur contritio. **¶** De peccatis obliuiscit sufficit
 contritio generalis cum conatu ad recordandum et do-
 lendum et dolere de obliuione peccatorum que ex ne-
 gligentia contingit. Si autem queratur si specialis con-
 tritio de quolibet peccato requiratur et sufficiat una
 generalis pro omnibus. Sic respondet **Thom.** in 2. di. 1. q. 1. a.
 q. quantum ad principium contritionis. scilicet cum quis de
 peccatis suis cogitans dolet. et si non dolore contri-
 tionis saltem dolore attritionis operatur quod fit specialis
 dolor de peccatis que quis habet in memoria. si quan-
 tum ad terminum. qui est dolor iam gratia infor-
 matus. sufficit quod fit una contritio de omnibus
 tunc enim ille motus agit in virtute omnium disposi-
 tionum precedentium. hec **Thom.** **¶** Et quia nemo scit
 utrum habeat gratiam que requiritur ad contritionem
 ideo nemo potest esse certus de sua contritione. nec
 per omnes de sua remissione. Et dicit **Rich.** ordi-
 nationum in 2. di. 1. q. 1. a. q. si confitens in peccato mortali
 est attritus de peccato suo ut probabiliter possit pre-
 sumere se esse dispositum non peccat absolutionem
 recipiendo. immo frequenter virtute clauium per
 susceptionem absolutionis formatur sua attri-
 tio et fit contritio. **¶** Item nota quod est duplex
 contritionis dolor secundum **Thom.** et per in quarto dis-
 .1. a. scilicet intellectualis. qui est quedam perfecta
 detestatio peccati. secundum rationem et sensibilis qui

A

est dolor excitatus in parte sensitiva ad alterationem et afflictionem corporis. **¶** Primus dolor de necessitate requiritur ad remissionem peccati. et ille solus est sufficiens quia sicut peccatum mortale sufficienter omittitur per solum actum voluntatis et placentiam deliberatam rationis. ita et sufficienter deleri potest per detestationem voluntatis et displicentiam rationis. et hoc etiam est in potentia nostra preposita. scilicet gratia. **¶** Secundus dolor. scilicet sensibilis etiam valet ad remissionem peccati. sed non est necessarius. scilicet perfecte contritionis. nec in potentia etiam presupposita gratia. **¶** Tertius dolor intellectualis non potest esse minimus. sicut nec caritas unde preedit potest esse minima. sed sensibilis potest esse minimus. Ideo oportet quod fumatur per mensuram debitam conservacionem subiecti sicut ex ieiuniis et alijs afflictionibus corporis. **¶** Tertius nota secundum Thomam in 2to. dis. 18. quod vera contritio in habitu semper debet manere. id est homo semper debet habere istam dispositionem quod quando recordatur de peccatis commissis habeat displicentiam saltem secundum rationem. **¶** Item secundum Deum in 2to. di. 18. maior debet esse dolor intellectualis de maiori peccato habitualiter non actu aliter. si consideratur in omni inquantum sunt offensa dei. sed etiam in speciali debet esse maior dolor de maiori peccato. quod maiorem rationem doloris habet maius peccatum. Dolor etiam sensibilis conveniens est ut sit maior de maiori. quamvis non necessarius. **¶** Item secundum

Tho. in qđlite. et **I**nno. quia cōtritus magis
 debz diligē deū qđ seipm. culpa aut est cōi deū
 a pccā cōi seipm. **I**deo debz cōtritus potius eli
 gere oēm penā qđ deum velle offendē. **D**escen
 dere aut ad hanc penā vł illā non tenet pmo
 fatue facēt descēdendo ad ista picularia l aliū
 sup hoc sollicitādo. **I**tem penitentē amone
 as vt nō ex quadā consuetudīne quia sic aliq
 faciūt. vł etiā ex timore. pncipaliter ppter vi
 tandas penas eternas. vł ppter euasione
 infirmitatis si esset infirm. vł alicui alteri
 vł tribulacōis tpalis faciat cōfessionē qđ sic
 modicū sibi pdesset. **S** pncipalit cā faciat ad
 placandū deū a sibi recōciliandū ad satisfaciē
 dū dīne offense. a ecclie obediendū. que hoc re
 mediū ordinauit ad cōsequēdam remissionem.
Ite in pcessu cōfessionis si aliqua dicēt ad
 sui excusacōem vł alleuiacōem pccī pūentia
 vtputa. qđ diabolus fecit eū facē tale malū vel
 planete. vł vicini. vł cōsagnei vel hmōi. eum
 rephendas. ostendēdo ei falsitatē suā qđ. s. nul
 lus trahit ad pccm. nō ppria malicia sua vōlū
 tate a nō se excuset s. accuset. iij. q. i. **I**nde est.
Ite si recitat pccā aliorū sine ncitate cū. s.
 sine hoc sufficiēter possit expmēre suū eum re
 prehendas a amoneas. vt nichil dicat de fa
 ctis aliorum. **V**nde posset peccatum alterius

detegi nisi hoc faceret ex aliqua cā. nō solū ne
cessaria. s; etiā alias valde rationabili. ¶ Itē
si dicūt lōgas fabulas. amoneas eū ut dimit
tat supflua. ⁊ solū quātū est necēriū ad declā
cōem peccā dicat nec immisceat narrationem
suatū tribulacōnū cū peccis vt faciūt muliēs

¶ Item amoneas ut non vtaf verbis palea
tis seu sophisticis ad dandū intelligere vnū
pro alio nec etiā vtaf verbis nimis turpib⁹
vbi possit p verba honestiora peccm dedarare
De his tamē in hoc vltimo scz didis plus vel
minus permitētes amoneas put videbis eos
indigere in psecutione sue confessionis

De condicōibus confessionis 8

Domit aut Tho. in. 2. di. 1A. Confessio
debz hēre. 16. cōdicōes. Que quidē con
tīnētur in his versibz. Sit simplex hu
milis confessio pura fidelis. Vera frequens
nuda discreta libens verēcūda. Integra secre
ta lacrimabilis accelerata. sfortis ⁊ accusans
et sit parē pata. ¶ Priō sit simplex ut nō reci
tet in confessione nisi q ptnet ad declaracōz
sui peccā ⁊ qūtitatē eius ⁊ non alie historie mi
sceantur. ¶ Humilis ut. s. se miserū cognoscat
oñtens. ¶ Pura ⁊ recta intencōne nō ut repu
tetur bon⁹ vel ut laudet ab hoib⁹. ¶ Fidelis
idest vera ⁊ sine vlla falsitate vt scz nō dicat

q̄ nō fecit. vel etiā. ut hēat fidē de ēmissiōe peccō
 rū si vere pēitet. ¶ ſfreq̄ns. ſ. ut ſepe cōfiteatur
Iſtud tñ ē ad bñ eē cōfēſiōis. ¶ Ruda. ſ. ut nō
inuoluat obſcuritate verborū ſi dicat verba. ut
intelligat pccm cū circūſtātijs ſaltē necēarijs
 ¶ Discreta. vt. ſ. maiora cū maiori pōdē dicat
vel nō plura ſiml̄ ſi diſtincte loquēdo ⁊ dicendo
nuērū ſi pōt ſcire. l̄ etiā ut diſcreto vl̄ ſufficiē
tī cōfeſſori cōfiteat. ¶ Litēs. ⁊ volūtaria non coa
cta timōe vterū ut puei. vel timore penarū tpa
liū vel eternaliū pncipalr. ¶ Verecūda. vt. ſ.
pemītēs erubeſcat ⁊ nō ſe iacet l̄ mēte gloriē
pp̄t ſeculi vānitātē āquā. ⁊ p̄cipue cōfūdat in
rōe reſp̄cū dñe maiestatis offeſſe. ¶ Integra
ut. ſ. pemītēs n̄l retineat de h̄ijs q̄ omiſit p̄cipue
mōalibz. ¶ Secreta. ut. ſ. nō publice ſi occulte
ſacerdoti dicat pccā q̄ poſſit abſoluē. ¶ Lacri
mabil̄ vt. ſ. doleat de omiſſis ⁊ ip̄a deteſtet ſal
tē rōne. ¶ Accelerata vt q̄ citius pōt cōmiſſo
peccō cōfiteatur hoc tamē eſt de bñ eſſe. ¶ ſfor
tis. vt. ſ. nihil dimittat p̄e verecūdia. ¶ Accu
ſans. ſ. ſe nō alios nec ſe excuſet ⁊ alios accu
ſet ſeu inculpet. ¶ Et ſit parere parata. ⁊ adim
plē pñiam ſibi imūctā et facē q̄ necēario habz
facere. vt reſtituere ſi habet aliena et hmōi.
 ¶ Vlterius iſtud obſerues. vt. ſ. poſtq̄ ex mē
rogaōibz factis p̄pēderis eū debere audiri

dicas ei vt pmo ipē dicat pccā sua que cōmī
 sit post vltimā confessioēz rite factā q̄ habz in
 meōria ⁊ si dimittas eū dicere quicq̄d volue
 rit de pccis suis ⁊ quo ordine voluerit retinē
 do tene in mente ea que dicit vt vbi sufficien
 ter expresseit pccm suū nō eū molestes vel g̃
 ues de illo in̄rogando. **V**bi aut nō expresse
 rit in̄roga de residuo vsq; ad sufficientiā. Et
 postea etiam in̄roga de alijs de quibz ipē n̄l
 dixerit vt pōt suspicari in eo eē. **H**oc semper
 seruato vt de eodē peccato de quo in̄rogasti
 iterū nō in̄roges ne sic eū attedies nisi ex
 aliqua eā racōnabili hoc facēs puta estimādo
 q̄ dicat scōa vice q̄ pma non dixit vel ex vere
 cūdia vel ex ignorantia vel hmōi. **E**t si mu
 lier est facias eā extr̄isuerso staē ne eā in facie
 videas quia facies earū ventus vrens est ait
 scriptura. **S**i vir potest genuflexus ⁊ discapu
 ciatus stare ⁊ hoc bñ quāde sinautē faciat vt
 pōt nec tñ eū multū frequēter vel fixē in facie
 aspicias precipue iuuenē nobile vel pitum ne
 nimis eū erubescere facias ⁊ sic eū graues de
 eo qd non oportz. **O**bseruandū etiā in con
 fessionibz est vt dicit m̄gr mmb. in li. de offi
 cio ordinis q̄ semp libenti⁹ ⁊ prius audiantur
 confessioēs eorū qui magis indigere putan
 tur vel raro venire solent vel sunt extranei vel

qui fuit in maiori statu vel de quorum confessionibus
 maior utilitas secutura speratur. **I**tem audien-
 do mulieres caueat. ne nisi in publico eas au-
 diat et nisi ab aliquo vel aliquibus videatur. nec
 multum ibi moretur nisi in quantum necessitas confes-
 sionis requirit. et eis que nimis frequenter volunt
 confiteri assignet certum tempus. ex quo quod ipsas
 non audiat. nec in alijs colloquijs se eis expo-
 nat. et semper duris et rigidis verbis potius utatur
 circa illas quam mollibus. **U**lterius etiam sci-
 as ab Episcopo. **S**i habet aliquas constitutiones synoda-
 les vel prouinciales ubi sint finis excommunicationis et
 huiusmodi. et de illis non te intromittas vel impedi-
 as ultra quam velis. **E**t non quod si aliquem absolueris
 seu absoluis innotatum aliqui finis excommunicationis.
 quem esse ligatum non aduertis vel nescis. et ideo
 absoluis a peccatis. non autem a sententia quamuis pec-
 ces absoluendo eum quem non debes. quia abso-
 lucio ab excommunicatione debet precedere absolucioem a
 peccatis tamen sententia excommunicationis non incurris. **S**im-
 ben. et fran. de sen. et Guil. **D**ebes autem postea
 quando perpeditis de errore illum auisare ut procuret
 absolucioem ab excommunicatione. **E**t quia ut dixit
 Ray. in Summa sua. **I**nterrogationes de peccatis capi-
 talibus fidei sunt. scilicet. **S**upbia que est mater omnium secundum greg.
 in moralibus a qua procedunt capitalia septem scilicet. **I**n-
 amis gloria. **I**nuidia. **I**ra. **A**ccidia. **A**uaria.

Gula et **L**uxuria. Et ista hñt diuersas species
de quibz etiā necessarie sūt interrogacōes fiēde
cū circūstantiis necēariis habet etiā qđlibet
horū multas filias de quibz dicit **R**ay et hosti-
in sūma sua eē interrogandū scđm tamen quali-
tatē psonarū. Ideo de hñs ponentur interroga-
cōes. Postremo de quibusdā vicijis lingue et
exordinariis ut sortilegiis et infidelitatibus et
hñmōi. Et qđ dictū est absolucō ab excoīcatōe
debz pcedere absolucōem a pccis idcirco pmo
de excoīcatōe est interrogandū.

Sequuntur excoīcatōes late a iure cōi posite
p ordīne sicut inueniuntur in decretalibz. 9

Qui se ingerit p papa nō electus a du-
abus partibz cardinaliū excoīcatus
est cum oībus suis cōsentientibz ex de
elec. licz. **Q**ui mittit lras cardinalibz indus-
ad electionē pape vel nūciū vt loquat alicui
in secreto ex de elect. vbi piculū. **N**ulli etiā li-
vi. **Q**uicūqz officialis nō fecerit obseruari
dcñ decre. de elec. c. pp̄a. **Q**ui dicit Romanā
eccliam nō esse caput neqz ei tanq̄ capiti esse
obediendū di. xix. nulli. **S**inguli q̄ regalia
vel custodiā seu guardiā aduocatōis seu de-
fensionis titulū in ecclis monasterijs. vel alijs
pijs locis de nouo vsurpare conātur et ppter
hoc bona ipsaz eccliarū vacatū accipiūt ex de

electione gñali. li. vi. **I**tem clerici eccliarum
 monachi monasteriorū a ceteris psonis locorū
 eorūde qui hęc fieri pcurant. hęc vbi. s. **Q**uā
 persequūt psonas eligētes exspoliādo eas bo
 nis aut aliter psequēdo eas vel ecclias aut mo
 nasteria aut cetera loca grauādo ppter hęc q
 nō elegerūt illam psonā quam rogauerūt eli
 gi. eē de elect. sciāt li. vi. **I**tem exēti sunt et
 a ppa tantū absoluēdi omēs qui dant auxiliū
 consiliū vñ fauorē publice vñ occulte. directe l
 indirecte. alicui dñō vñ psonis cuiuslibz ad habē
 dum dñum Romane vrb vñ romani Imperij
 vltra ānuale spaciū vñ qui eligēt vñ electioni
 cōsentiret absqz speāli licencia eiusdē sedis. eē
 de elec. fūdamētis li. vi. **I**tem quicūqz vocā
 tur a monialibz in electioē discordantibz. si ali
 quid facerēt vñ dicerēt vñ possit in electione
 oriri discordia vñ accepta nutriri. eē de elec. in
 dēpmitatibz. **P**ostremo. li. vi. hęc etiā videēt
 velle de illis que viuūt religiose de boīs ppijs
 vt sunt biyothē. a hęc vbi sup. **I**tem quicū
 qz procurat ut cōseruatores qui psonis vel
 locis aliquibz ut a manifestis iniurijs vel vio
 lentijs tueātur eosdem plerūqz a sede aplica
 concedūtur. se intromittant de alijs q̄ de ma
 nifestis iniurijs aut violentijs. extra de offi.
 et pos. in del. caplo. vlīmo. **P**ars. libro. vi.

Item qñ vna ciuitas vel dioce. diuersas na-
 cōnes habz diuersarū linguarū diūsos ritus
 ⁊ mores tūc epus pōt illis nacōibus epm pre-
 ficere q̄ sit eis cōformis et ei per oia subiectus
 si quis aut ad hoc se ingerit excoīcatus est de
 offi. or. qm̄. **I**te q̄ absolucōem ⁊ reuocacōez
 snie excoīcacōis aut suspensiois vel interdicti
 p vim vel metū extorquent q̄ tñ reuocacō et
 absolucō irritē sūt ipō iūe ex. de his q̄. vi. me-
 cau. fuit. c. v. §. ne. li. vi. **I**tem Iudex q̄ casū
 fingit necēariū fraudulē vt ad muliēs pso-
 naliē vadat p testimonio aliquo exigēdo ab
 eis cū alias debēt mittē tabellionē vel aliā per-
 sonā ydoneā ad testimoniu requirēdū ab
 eis ex. de Judi. muliēs. li. vi. **I**tem excoīca-
 tus est q̄ impedit sequestracōnem fructuū vel
 sequestracōes occupauerit alicui⁹ bñficij de
 quo est questio ad quē spectet a q̄ non potest
 absolui nisi impedimento p̄us amoto ⁊ occu-
 patis p eū fructibz restitutis illi cui de iūe debē-
 tur ex. de seqs. pos. ⁊ fruct. ad cōpescēdas. §. Si
 quis aut in Cle. **I**tem q̄ hatten⁹ p vim vel
 metū psonas ecclīasticas coegerint ad supponē-
 dum vel submittendū ecclīas vel tō ecclīastica
 immobilia laicis nisi post monicōem s̄missi-
 one remissa quā p vim vel metū exegerūt pso-
 nas ecclīasticas vel tō ecclīastica eis submissa

totalit̄ in sua libtate dimittāt ex. de re. et non
 al. hic cōsultissimo. li. vi. **I**tem q̄ de cetero per
 sonas eccl̄asticas ad talia facienda cōpellerēt
 a hoc vbi sup̄. **I**tem q̄ ex cōtractibz h̄mōi iā
 dudū im̄tis vel posteri⁹ im̄endis illicite vltra
 id qđ natura cōtractus eis p̄mittit v̄surpauē
 rint. Si mortuū ab h̄mōi v̄surpacōe nō destite
 rint a hoc similiē vbi. s̄. **I**tem m̄gri Bononi
 enses a scolares cōducentes hospitū m̄p̄iudi
 ciū inh̄bitantiū añ t̄pus locacōis elapsū
 ex̄cati sunt nisi ipsi m̄q̄limi sup̄ hoc p̄beant con
 sensū ex̄ de lō. a cō. ex rescripto. **I**tem ex̄cati
 sūt qui sciēnt in C̄imiterijs corpa defūctorū in
 terdicti t̄pe in casibz non cōcessis a iure. sepeli
 re p̄sumūt ex̄ de sepul. eos qui in Cle. **I**te
 quū ex̄catos publice aut noīatim im̄dictos. a
 etiā quū v̄surarios manifestos sepeliūt a q̄ ex̄cōi
 racōne nō absoluūtur nisi prius ad arbitriū
 dioc̄esani ep̄i. satisf̄aciant quibz p̄missa fuerit
 iniuria irrogata. a hoc vbi. s̄. **Q**uicūqz pre
 sumit diripe res mortui Ep̄i que debēt successo
 ri cōseruari a q̄ morientū p̄sbroz vel clericoz
 bona rapuerit sunt ex̄cati. xij. q. ij. Ep̄oz et. c.
 illud. **R**eligiosi eccl̄ias non habētes sub pre
 textu clericatus vel religionis vel ratioē. rerū
 eccl̄asticarū decias iniuste ip̄ediētes. ex̄cōis
 sniaz incurrūt. a q̄ nō absoluūtur añ satisf̄cōz

cōdignā ē de deci-Religiosi in Cle. **M**ona
 chi ā regulares canonici āmīstracōez aliquā
 nō hñtes qui se ad curias pñcipū absqꝫ speci
 ali p̄latorū suozū lūia cōferre p̄sumūt qui siue
 suis p̄latis siue monasteriis damñū aliquod
 infert sūt excoīcati ē de sta-mo-c-ne in agro
 3-qui nō in Cle. **I**te monachi q̄ intrasepta
 monasterii sine licēcia abbatū suozū arma
 tenēt. **I**tem excoīcati sunt qui visitatores
 monialū impediūt ne suū officiū erequātur
 in illis q̄ inuīgūtur in illo-c-attendētes ē de
 sta-mo-in Cle-3. Si quis nisi moitū resipiscāt
Item religiosi religionū mendicantiū abo
 litariū deī aliquē ad suū ordinē recipientes
 vel locū siue domū acquirētes de nouo vel lo
 ca acquīsta absqꝫ licēcia ip̄e alienātes ē de
 reli-do-c-religionū aduerfitatē li-vi. **M**uli
 eribz q̄ begine vulgarit nūcupātur que nulli
 obediētiā p̄mittūt nec p̄p̄iis renūciāt nec
 p̄fidentur aliquā regulā approbatā sub pena
 excoīcacōis quā incōtrariū faciētes ip̄o facto
 incurrant inuictū est ne statū h̄mōi dudū ab
 ip̄is assumptū quo quomō sectentur vltērius
 vel ip̄m a nouo assumāt ē de-reli-do-c. Cum
 de quibusdā in de. **I**tem excoīcati sunt reli
 giosi q̄ mulieribz h̄mōi beginagii statū dudū
 assumptū aut ip̄m de nouo assumētibz p̄tent

aliquo mō consiliū vel fauorē .e. t. .a. c. predic.
¶ Qui accipiūt pedagia v^l guidagia ab ecclia-
 sticis psonis v^l de rebz earūdem q̄s non eā ne-
 gociādi deferūt v^l psonas quas ipsi mittunt
 v^l pro se vel pro rebz suis p se vel per aliū suo
 noīe vel alieno si psonae sūt singulares exēcate
 sunt. **¶** Si cōuentus vel collegiū ciuitatis vel
 castrī vel alterius loci sunt interdichi locus vel
 castrū vel ciuitas hmoi. absolui nō possunt a
 p̄dicto nisi exacta restituant a satisfaciant de
 iniuria ex de cen. .a. pro. .a. exac. quāq̄ pedagio
 rū. **¶** Qui nullo. li. vi. **¶** Item exēcati sūt iudices
 ciuitatū rectores a alij qui ptatem hīe vident
 si faciūt collectas a exactiones indebitas in cleri-
 cos a ecclias a amoniti si nolūt desiste. Nec ab-
 solui debent donec satisfecerit cōpetēter ex de
 immu. ec. Non min⁹ .a. c. aduersus. **¶** Itē qui
 iurisdictionem p̄latorū a ptatem quā hnt ī suis
 hoibz ita euacuat q̄ nō ptatis remānisse videt
 si amoniti desiste noluerint. e. t. quo. s. c. non
 minus. ec. alle. **¶** Item successores eorū qui fu-
 erūt exēcati ppter iniuriā factā ecclie. nisi infra
 mēse errorem suū seu excessum p̄decessorū emē-
 dauerit. e. t. quo. s. c. aduersus. alle. Secus est
 de successoribz aliorū exēcatoz. **¶** Itē q̄ s̄bditis
 suis iudicāt ne deicis l' p̄sois ecclīasticis q̄c q̄
 vendāt aut emāt ab eis. v^l ne bladū molāt

vel panē coquāt aut alia obsequia faciāt eī
de imm. ec. c. eos qui. li. vi. **I**tem quicūq;
impediūt illos q̄ ad eccl̄asticos iudices recur
rūt pro his q̄ ad eos p̄tinet vel de hoc habēt
lras a sede ap̄lica ne iusticiā valeāt obtinē vel
quā dederit cōsiliū auxiliū vel fauorē ad hoc eī
e. t. quo sup. c. qm̄ nec intelleximus. li. vi. nec
absoluātur n̄ satisfaciāt iudici a parti. **I**te
excoīcatus est religiosus tacite vel exp̄sse pro
fessus qui in scolis vel alibi habitū sue religio
nis abicit vel accedit ad aliqđ studiū absq; p̄
lati sui licēcia obtenta cū cōsilio sui cōuentus
vel saltē maioris partis eiusdē eī. ne de. vel
mo. c. vt piculosa li. vi. **I**te religiosi q̄ exeūt
claustrū ad audiendā p̄ficam aut leges nisi
ad clausuras suas infra duos mēses redierūt
excoīcati sūt. Et cū talib; solus p̄pa dispensat
vt ad honores pmoueātur. e. t. quo. s. c. non
magno. **I**te est de archidiaconis dyaconis ple
banis a alijs p̄sonatis homib; eccl̄asticis a
p̄br̄is. e. t. quo. s. cap. lō sup spe. a. c. sta. li. vi.
Item sacerdos h̄is officiū vicecomitis vel
p̄p̄i secularis si amonitus non respuerit est
excoīcat⁹. e. t. quo. s. c. clericus. Si q̄s. **I**te
excoīcati sunt omēs qui in gradu cōsanguini
tatis vel affinitatis cōstitutōne canonica inē
dictis vel qui cū monialib; sciēter m̄rimoniū

coñhūt eꝝ de cōsag. ⁊ affi. eos qui i Cle. **R**e-
ligiosi ⁊ moniales ⁊ clerici in sacris ordinibꝫ
cōstituti. si coñhunt sūt eꝝcati. e. t. c. li. quo. s.

Item celebrantes mēmoria scientē inter-
dictos. similiter. e. t. c. ⁊ li. quo sup. **I**tem defe-
rentes arma. ferrū. ligna. galeas. naues. et
hmōi sarracenis vꝫ regimē nauū vꝫ galeaz
sarracenorū exercentes vꝫ aliqꝫ illis subsidū
impendētes in dispendiū terre scē vꝫ xpianorū
sunt eꝝcati. nec absoluātur nisi totum lucrū ⁊
tantūdem de suo dent in subsidū terre scē eꝝ
de iudis. Ita ⁊. c. ad liberandū. **I**tem q̄ inci-
dit in hēsim iā damnatā. eꝝ de hēticis ad abo-
lendā. ⁊. c. eꝝcamus. **Q**uē credēs receptor de-
fensor. vꝫ fautor hēticorū. e. t. c. Sic ait et. c. eꝝ-
cam⁹. **C**redētes. **Q**uicūqꝫ hēticos. creden-
tes. fautores. vꝫ receptores eorū eccliasice tra-
diderint scripture. eꝝcati sunt nec pūt absolui
nisi satisfecerit et pitiant hmōi corpa damna-
torū. e. t. c. quo sup. c. quicūqꝫ. li. vi. **I**tem dñi
inꝓsitori hēticorū in inuestigacōe capcōne et
locoꝝ vꝫ officiales quī nō obedierint Epō vel
seu Epīs dederit impedimentū ne cōi hēticos
pcedant. Vel quī indicare aut cognoscere de
custodia diligēt. Et qui p̄dictis inꝓsitoribus
heresi presumit imperitus. cum sit mere nego-
ciū eccliasicum vel quī ab ipsis Episcopis seu

inquisitorib; interdictos absoluunt absq; eorū
 licencia vel qui eorū suam impediunt. Et qui
 sciēter in p̄dictis dederint auxiliū consiliū vel
 fauorē isti oēs sūt excoīcati ex de hereticis. vt
 inq̄sicōis. li. vi. **Itē q̄ officiū inq̄sicōis cōn he**
reticā p̄uitatē exēct si cōn iusticiā ⁊ cōsciā suā
 obmiserint cōn quēpiā p̄cedere vbi fuit p̄ce
 dendū aut ipaz heresim vel impedimentū offi
 cij sui falso alicui imponendo ⁊ ipsum sup hoc
 verare presūpserit. **Item si epus vel supior**
 suspensus est p̄ trēmū alij vero suam excoī
 catōis incurrūt absoluēdi dūtaxat a p̄p̄a. e. t.
 multarū. **verū in Cle.** **Item excoīcati sunt**
 cōmissarij deputati ab epis. vel inquisitorib;
 seu caplis sede vacāte ad officiū inq̄sicōis. Si
 p̄textu officij p̄dicti illicite ab aliquib; pecuniā
 extorserint aut scientē acceptant bona eccliarū
 ob clericorū delictū occasione p̄dicti officij si
 sco vel ecclie applicare a q̄ non possunt absolui
 nisi satisfaciāt iniuriā passis. e. t. quo. s. c. Ro
 lētes splendore in Cle. **Itē q̄ alienacōes fa**
ctas a p̄latis hēticis ⁊ scismaticis voluerit re
tinere ex de hēticis. c. i. **Item quā occiderit**
xpianos p̄ assassinos receptauerit occultauit
seu defenderit ex de hoīci. p̄ huām. li. vi. **Itē**
 qui spoliāt naufragiū paciētes excoīcati sunt
 n̄ restituant cōpetentē moiti ex de rapi. c. excoī

Item collegiū vniuersitas. vel singularis p-
 sona cuiuscūq; sit dignitatis aut status. si alie-
 genas. et alios oriūdos de terris ipōrū exercere
 publice vsuras volētes de cetero admiserint
 ad hoc domos in terris suis cōducere aut con-
 ductas hēre. aut alias inhabitare pmitteres eē
 de vsu. vsurarū li. vi. **I**tem illis ad fen⁹ exer-
 cendū domos locātes v^l alio sub quocūq; titu-
 lo cōcedētes. Si psone fuerint eccliasice Epī ul
 supiores suspēhomis mīōres psone singulaēs
 excaōis. Si aut collegiū v^l vniūsitās mēdici
 sniaz ipō facto incurrūt. Si vero laici fuerint p su-
 os ordiārios censuris eccliasicis quibz cōueit
 cōpelcant eē de vsu. vsura. li. vi. **I**te excaū
 fūt ptātes capitanei rectores cōsules iudices
 aut alij quis officiales cōitatū. qui statuta fa-
 ciūt vt vsure soluātur. v^l qui statuta vt vsurē
 nō soluātur v^l restitucōes eaz fiāt phiberet
 de cetero facē. scribē. vel dictare. v^l ut vsure so-
 lute cū repetūtur plene et libē non restituiātur
 scient iudicare presūperit eē de vsu. c. ex gūi
 ad nos in Cle. **I**tem sunt excaū predicti mi-
 si hmoi statuta hatten⁹ edita de libris citatū
 ipsaz si sup hoc ptātem habuerit infra tres
 menses deleuerint aut si ipsa statuta siue con-
 fuetudines aut condicōes quoquō obseruāē
 psumperint eē de vsu. c. ex gūi ad nos i Cle.

Item falsarii lraꝝ dñi pꝑe cum fautoribus
 ⁊ defensoribꝫ suis eꝛ de falsa. c. dñam. Item
 sciēter lris pꝑatis vtētes. e. t. quo. s. c. ad fal
 sarioꝝ. Item recipiētes in Romana curia
 lras ab alio qꝫ a pꝑa vel vicecancellario de cri
 mine falso. e. t. quo. s. c. dura. Excoꝛicati sūt
 religiosi quī clericis aut laicis sacramētū vn
 ctionis extreme vel eucharistie ministrāt vel
 quī mꝛimonia solemnisāt sine licēcia specia
 li pꝑri procbialis eꝛ de pꝑuē. ⁊ excoꝛ. p. c. Reli
 giosi in Cle. Item quī absoluūt excoꝛicatoꝝ
 a canone pꝑterqꝫ a casibꝫ in iure expꝑsis vel p
 pꝑuilegia sedis aplice cōcessis eisde. Vel quī
 absoluūt a sentēcijs excoꝛcōis pꝫ statuta pꝑuē
 cialia aut sinodalia pꝑmulgatis seu quī a pꝑā
 ⁊ culpa absoluē pꝑesūperit quēqꝫ a hoc vbi
 supꝫ ⁊ hī absoluendi sūt a pꝑa tantū. Item
 qui cōcedūt rēpꝑsalias cōn pꝑsonas eccliasiticas
 vel bona eorū vel gñalit cōcessa extendūt ad
 has pꝑsonas. nisi infra mēsem cōcessiones pꝑ
 missas reuocauerit. Si pꝑsone singulares sint
 excoꝛicacōis vniuersitas vero mēdici suam
 incurrit qꝫcūqꝫ etiā cōsuetudine non obstaꝫ
 eꝛ de iniurijs ⁊ damnis. c. et si pignora cōnes
 li. vi. Item quicūqꝫ scē Romane ecclie car
 dinales hostilit fuerit mꝑsecutus vel pꝑuissit
 aut cepit aut socius fuerit hoc facientis aut

aut fieri hoc percurat vel mandauit. aut factū
 ratū habuerit. vel dederit auxiliū cōsiliū vl' fa
 uorē ad hoc. vl' qui hmoi facientē recepit
 siue defenderit sciē. **I**sti omēs exēti sūt et a
 ppa tantū absoluēdi ex de pe. c. felīc. **I**pnti. li.
 vi. **P**rinceps autem vel dñs qui cōtra pre
 dictos sacrilegos cōstitucōnem editam serua
 ri non fecerit infra mensem et etiā eius offi
 ciales. postq̃ ad eorū noticiā puenerit. ex cōi
 racōnem incurrūt. e. t. a. c. quo. s. **R**eligiosi
 mendicantes ipso facto sunt ex cōicati si sine
 speciali licentia sedis aplice domos vl' loca
 quēcūq; receperint. seu hactenus recepta mu
 tauerint vl' ea vendicōnis. permutacōnis do
 nacōnis. aut cuiusuis alienacōnis titulo quo
 cūq; modo in alios transferre p̃sumpserint.
 ex de pe. c. cupiētes in Cle. **I**te religiosi q̃ in
 suis sermoib; vel alibi proferre p̃sumpserint
 aliqua. vt audiētes a decimarū eccl̃is debitaꝝ
 solucōe retrahāt exēti sunt ipso facto. e. t. et
 c. quo sup̃. **I**tem illi religiosi qui ppter sci
 entē obmissionē faciendī consciām sibi cōfite
 tibus de soluendis decimis suspensionē incur
 runt donec confitentibus conscientia fecerint
 si possunt. **S**ed si sic suspensi predicauerint ex
 cōicati sūt a hoc ubi sup̃. **I**tem violatores
 cōstitucōis illius q̃ prohibet religios a clericis

secularibz ne aliquos ad vouendū vel iuran-
dū vel fide inēposita seu aliē pmittendū indu-
cant vt sepulturā apud eorū ecclias eligant
vel iā electā vltērius nō mutēt exccōeꝝ incur-
rūt nec absolui pnt nisi a papa. e. t. et. c. quo
s. g. Sane.

Item q̄ quēiūs pontificē iniurio
se vel temere pcusserit aut cepit seu bāmerit
vel hoc fieri mādaueit aut facta ab aliquo ra-
ta habuerit vel socius hmōi perpetrātis fuit
aut consiliū auxiliū vel fauorē in hīs dederit
seu sciēte defensauerit tandē exccōicacōem in-
currit de quibz in p̄dictis casibz lētur et p ca-
nones editos. s. 11. q. 2. Si quis suadēte de sen-
ex. nup. 7. c. quicūqz in Cle. 7. ex de pe. Si quis
suadente 7 a solo pp̄a absoluend⁹ est hmōi.

Item ptātes Baluē. Scabini. Aduocati. re-
tores. Cōsules 7. Officiales ciuitatis. quocū-
qz noīe censeātur si in p̄missis sūt culpabiles
eodē mō sunt exccōicati ex de pe. c. Si q̄s suadē-
te. **E**xccōicati etiā sūt qui man⁹ iniciūt violē-
tas in clericū vel in quācūqz psonā religiosā
p̄fessam vel nouiciā vel cōuersam cuiuscūqz
religiois ex de sen. ex. Nō dubiū 7. c. Religioso
li. vi. **I**tem qui talē etiā sine lesione detinet
in custodia publica vel priuata vel detrudit
in vincula. e. t. quo. s. c. Rup. **I**tem qui in
hmōi personas manus iniciūt temerarias et

iniurias s; non violentas. s. cū clericus se vo-
luntarie submittit aliquib; p; cussionib; fustib; p;
pace hūda cū illo quē leserat. e. t. quo. s. con-
tingit. **Item** qui ratum hab; q; aliquis suo
noie in tales manus iniecerit violētas. q;uis
factū fuerit ipō nesciente. nec etiā tūc volente
e. t. quo sup. c. Cū quis. li. vi. **Item** qui pōt
eos defendē a tenet ex officio a non defendit
e. t. quo. s. c. qūto. **Item** q; p; alios non p; se
ipōs violētas manus iniciūt i tales. e. ti. quo
sup. c. mulieres. **Item** qui spūit in faciē dei
ci vel sup; eū fundit aquā vel oleū in despectū a
derisioē eius vel qui secū trahit equū cui insi-
det p; habeās. vel cū minis a terrorib; facit eū
stare in vno loco v; ire secū q;si captū. exēcatus
est. hec hosti. in Sūma. p. Qualit; pro se de sen-
e. **Item** q; vestes hmōi clericis iūctas scin-
dit violēter v; aliā rem sibi cohēntem. **Hec**
Rap. a hosti. q; aut istī debeāt a solo p;pa absol-
ui p; ex de sen. e. c. ea nosciē. et. c. puenit. c.
nō dubiū. c. q; hī. c. mulieres. in fi. c. q;uis. et
e. tua nos. a. 11. q. 2. Si q; suadēte. **Sūt autē**
11. casus in quib; nō oport; vt pro absolucōe
imediois manuū violent; i clericū recurrat ad
p;pa. Et ali; 12. casus sūt in quib; etiā verberās
clericū nō incidit i canonē. De istis iueies j. in
2. c. seqūti. **Item** exēcati sūt q; de cetero fecerint

obseruari statuta et consuetudines inductas
 cō libertatē ecclie ex de sen. ex. Nouerit. **I**tem
 qui statuta talia infra duos menses de libris
 suis nō deleuerit. e. t. a. c. quo. s. **I**tem exca-
 ti sūt similit̃ et statutar̃ et scriptor̃es statutor̃
 pfatorū et ptates et rectores locorū ubi de ceto
 hec statuta fuerint edita vel seruata et similit̃
 illi qui scdm ea presūpserit iudicare vel in for-
 mā publicā scribē iudicata. e. t. a. c. quo sup̃.

Item qui statuit qd clerici debeant cōueniri
 corā iudice ciuili vel debeāt custodire castra et
 hmoi. e. t. quo. s. c. grauē. **Q**uicūq; p eo qd
 snia excoicacōis suspensiois vel mēdicti fuerit
 cō aliquē pmulgata licenciā alicui occidēdi
 vel capiendī vel aliē gūadi in psonis seu boīs
 suis vel fuorū eos quī talē sniam protulerunt
 siue quorū occasioē sūt plate vel easdē snias
 obseruātes seu talit̃ excoatos cōicare volentes
 excoatus est nisi licenciā ipaz reuocauerit et bō
 ablata ex dicta cā istra octo dies sint restituta
 ā satisfactio facta. e. t. quo. s. c. q. cūq; p eo. li.
 vi. **S**imilit̃ omēs qui vtūtur hac licenciā p
 aliquo pmissorū aut etiā aliorū similitū ad q
 cōmittenda licenciā dari est p̃hibitū vel etiā
 quī perpetrat hmoi malefā pfata suo motu
 p̃prio excoatus est. Et si pmanserit in ista snia
 ultra duos menses non pōt nisi p solū papā

absolui. ex. e. t. li. a. c. quo sup. p. **I**tem in
 cendiarij eccliarū vel religiosorū locoꝝ vel cimi
 terij pūilegiati in circuitu ecclie excati sunt et
 post denūciacōem a solo ppa absoluendi. e. t.
 quo. s. c. tua nos. i. l. q. g. **S**i q̄s suadete. **S**i
 milie a effractoꝝ eccliarū. q̄ etiā post denūcia
 cōez factā a solo ppa sit absoluēdi. e. t. quo. s.
 c. cōsti. **S**imilit̄ a illi q̄ faciūt aliq̄ enorma i
 ecclia. s. frangēdo crucē l̄ altae v̄l similia. e. t. a
 c. quo. s. p. **I**te p̄cipātes i crimie excato
 nec absolui pnt n̄ ab excatōe v̄l ei⁹ supioꝝ. e.
 t. quo. s. c. significauit. **N**up. a. c. concubū. **S**i si
 difficile sit ex aliq̄ iusta cā accēde ad excatōiē
 cēdi a iure q̄ absoluat a suo ep̄o. vel pprio sa
 cerdote p̄stito iuramēto quod excatol p̄hibet
 e. t. quo sup. c. nup. in fi. **C**lericus cōicans
 excatos a ppa noiatim recipiendo eos ad dīna
 iūdit in excatōem absoluend⁹ a ppa. e. t. quo
 s. c. significauit. **I**te si excati tpe imminētis mor
 tis vel alteri⁹ nccitatis ānculo ab āquo absol
 uūtur. et post hoc cessante impedimēto. se illi
 a quo hoc cessante absolui debeāt q̄ cito pote
 runt rēpsentare a absolui petē neglexerint in
 eandē sentenciā qua p̄us ligati fuerāt relabū
 tur. e. t. quo sup. c. eos qui li. vi. **I**dem iudi
 ciū est de illis qui a sede aplica vel eius ligatis
 absoluūtur ab excoicatione et eis imungitur

vt suis ordinarijs vel alijs pnia; ab eis susce-
 pturi se repñtent et passis iniuriã satisfaciãt
 si hoc cũ pmo cõmode potuerint implẽ nõ cu-
 rauerit. e. t. a. c. **I**dem statui. **I**tem excoicati
 sunt frēs minores si frēs vel sorores de tercio
 ordine tpe inēdicti in suis eccl̃ijs admiserit ad
 diuina ⁊ absoluēdi tātū a pp̃a vel satisfactōe
 pmissa ab Ep̃is locorū ex de sen. ex. Cum ex eo
 in Cle. **E**xcoicati sunt religiosi cuiuscūq; or-
 dinis vel cōdicōis existāt si nõ seruauerit inē-
 dictū absq; dolo ⁊ fraude non pforando suatū
 eccl̃iarū ianuas aut fenestras in eis faciendo
 seu alios modos exquisitos iueniēdo in scan-
 dalum plurimorū cum cathedralē eccl̃iam vel
 matriçē eccl̃iam loci viderint aut sciuerint ob-
 uare ipm inēdictū non obstantib; quibuscū-
 q; appellacōib; etiã antea ad eandē sedem vel
 aliū interiectis et alijs obiectionib; qbuscūq;
 ex de sen. ex. ex frequētib; in Cle. **E**xcoicati
 sūt ⁊ a solo pp̃a absoluēdi illi dñi vel nobiles
 q̃ in locis interdicto suppositis cogūt aliquos
 celebrare diuinā aliquomō p̃dicto ⁊ ad officia
 p̃dicta audiēda excoicatos et inēdictos euo-
 cant siue cogunt aut qui publice excoicatos
 seu inēdictos ⁊ monitos exire dū diuinā cele-
 bratur cogūt staē. e. t. quo. s. c. gñus in Cle.
Eodem modo sunt excoicati et a solo papa

absoluēdi illi q̄ sūt publice exēcati ⁊ inēdiati. si
 momēti noiati ut exēcat a celebrātibz in hīs
 ecclīis remanē p̄sūperit. e. t. ⁊ c. quo. s. **I**te
 exēcati sūt nec ab altero q̄ a p̄a absoluēdi. qui
 cūqz ex certa scīa dep̄uarent vel scriberēt vel p̄
 dicarēt cōi decre. de declaracōne regule fratrū
 mīorū. nullo p̄uilegio suffragāte eisdē ex de.
 v. sig. Exiit q̄ semiāt i. si. li. vi. **Q**uā romipetas
 ⁊ pegrinos ⁊ ad aplōz limina ⁊ ad alioz scō
 rū oratoria pegrinātes. cape vel rebz q̄s ferūt
 spoliare tēptauerit exēcati subdant ex de ra.
 ex eo. ⁊. iiii. q. iiii. **S**i q̄s romipetas. **I**te noua
 theolonea ⁊ pedagia pegrinis ⁊ mercatoribz
 imponētes ⁊ hoc vbi. s. **D**e duobz tū p̄. su.
 p̄dictis casibz dubitat qz nō vidēt exēcati ip̄o
Exēcatōes q̄ sequūtur sūt extracte **F**acto
 de q̄busdā cōstitutōibz exuagantibz a Boīfacio
 viii. post cōpilacōnem libri sexti ac.

Exēcati sunt omēs qui veniētes ad
 sedē aplicam vel redeūtes ab eadem
 capiūt spoliāt vel detinere presumūt
 aut aliquod impedimentū exhibēt. quomin⁹
 ad eandē sedē libere cū p̄sonis ⁊ rebz alijs veni
 ant et redeant ab eodem. et qui aperūt lras
 taliū aut auferūt. extra de sen. ex. et interdic.
 c. exēcamus ⁊ Anathematīsa? Bonīfaci⁹. viii.
Ite Sniam exēcatōis incurrūt illi cuiuscūqz

fuerint eminētie dignitatis ordinis cōdicōis
aut status q̄ talibz vel alicui eorū sacramēta
vel sacramētōrū aliq̄d p̄sūpserit ministrāre
nisi in mortis articulo cōstitutis sed nec tūc nisi
de stādo mandatis ecclie satisfactiōe vel suffi
cienti caucone p̄missa et hoc vbi sup̄.

Item excoīcati sunt oēs illi qui in terris suis noua
pedagia imponūt et hoc vbi sup̄.

Itē excoīcati
fūt omēs pirate et latrūculi marini q̄ gazarei
et cuppellici vocātur et similit̄ omēs fautores
receptores et defensores eorū ex de sen. ex. Ex
coīcam⁹ Bonifacius. viij. **Itē** si q̄s deiceps
fuerit exhumās mortuū vel mēbratim occidēs
et coquēs vt tandē ossa tegumento carnis ex
cusso ad remotas partes mittat vel deferat
tumulāda. Excoīcatus est ille et a solo papa ab
soluēdus ex de sepul. c. detestāte. **Itē** nota
glo. in. c. cū non ab hoīe de sen. ex. q̄ q̄ cito ali
quē scio excoīcatū statī deuo ipm vitāe q̄uis
non sit adhuc denūciatus nisi sol⁹ hoc scirem
quo tñ caū etiā p̄uatī ipsū euitabo. q̄dū ab
ecclia tolerat. vi. q. ij. si tñ a. c. placuit qui enī
scit cerciorari non debuit.

Sequūtur excoīcōnes mīōres q̄ sepan̄ a sa

Participās cū excoīcato nō crāmētis
tñ in crimine. **Notorius** fornicator
Simoniāc⁹ etiā occultus in ordine

Recipiēs eccliam de manu laici et sine cōsensu
 Epī. **B**alistarij et sagittarij. **P**auperū op-
 p̄ssores. **M**aifesti raptōres. **P**ublici vsu-
 rarij. **M**eretrices publice. **D**ecedēs in tor-
 neamētis. **D**ecedēs in notorio crimīe. **I**n
 casū. aut illo. **S**i q̄s suadēte. i. l. q. 2. due regule
 cōnētur. **P**rima ē q̄ quicūq; in clericū temē
 manus iniecerit violētās incidit in excoōez
Secda quicūq; ppter violentā manuū iniedo-
 nē incidit in excoōez mittend⁹ est ad pp̄am
 pro absolucōe. **P**riā regula fallit in q̄tuor de-
 cim casibz. **P**rim⁹ in apostata p̄usso q̄ igno-
 rat clericus esse a p̄ussoe. ex. e. **S**i vero. **S**e-
 cūdus in clericis qui nō ferūt habitū neq; ton-
 surā nec aliqd de clericatu ostendūt. et sūt apo-
 state. **S**i terci⁹ moit⁹ se nō retraxerit. ex. e. cō-
 tūgit. **T**erci⁹ in clerico q̄ contēpto habitu
 ferret arma et scio amonit⁹ se non retraxerit
 ex. e. inaudientiū. Et etiā si nō sit moit⁹ et se
 tirāndi immiscet. ex. e. cū non ab hoīe. **Q**u-
 tus in clerico excente negocia secularia si amo-
 nit⁹ non desistat. ut ex. de vi. et hone. de. c. fi.
Qintus in clerico cōcubinario coniugato si nō
 fert habitū et tonsurā ex. de di. co. li. vi. **S**ex-
 tus in clericis buffonibus et etiā macellarijs
 si hoc per annū exercuerint et etiā si minori
 tempore nec amoniā destiterint extra. e. t. et. c.

quo p^r.s. **¶** 129. in ill q nō ex ira si iocose p^rci
 tūt. e. t. quo. s. c. i. **¶** 130. in m^rg^ro. cū hoc fecerit
 leuif a cā discipline. ex. e. cū volūtate. s. si **¶** 131
 in eo q mōtū nēti vīm vi repellit. t^rpate tū. ex.
 e. Si vero. **¶** 132. cū q^s inueit clericū turpiter
 agentē cū vxore. m^re. sorore. vel filia p^rpria ut i
 dicto. c. Si vero. **¶** 133. si fiat a p^rlato vel de m^ra
 dato ipi⁹ cā correctōis vt in p^ral. c. cū volūtate
 a. c. ex tenore. Et si nō fiat ex cā correptōis tā
 verberās q^q p^rci piens incurēt in ex^rcacōez. ex.
 e. v^rmūsitatis. Si tū cā subest pōt clericū cape
 et incarcerationē a etiā p^r laicū ex. e. si clericos. **¶**
 p^rcuissio nō debz fieri p^r laicū q^q tūc iterū ambo
 incurrerēt in ex^rcacōez. s. p^rlatus a laicus p^rci
 ens. vt i d. c. v^rmūsitatis. nec si cleric⁹ eēt adeo
 incorrigibilis q^q aliē capi a corrigi nō posset ex
 .c. vt fame. **¶** 134. in turbāte officia dīma. quē
 p^rl^riter l^r alius ad quē p^rinet pōt eicē de ecclia
 ex. e. veniēs a. c. cū volūtate. s. Si vero. Si vero
 siml cū rōne officij qd in ecclia optinet p^rci
 clericū a etiā cū senior cā deuocōis facit hoc. ā
 dñs ā parēs seu p^rpinquus. q^q familiā corrigit.
 hec oīa in hoc. 12. dicto intellige. cū sint in mō
 ribz ordinibz. vt in. c. cū volūtate allegato. s. si
¶ 135. Si cleric⁹ si deposit⁹ vl degradat⁹ ex. de
 iudi. cū nō ab hōie. et de p^r. degradatū. in fi. li.
 vi. **¶** 136. qñ clericus tūssert se ad actū p^risus

deicatuū cōtrūū vtputa eāt i mīōibz a frūs est
 bigam⁹ vl miles vl hmōi. lxxiiij. di. q̄lquis.
¶ S; q̄d si q̄s nō ob sui s; ob p̄is. m̄is. v̄oīs
 fili filie failie vl etiā ex̄neorū tuitiōē deiciū
 ledat. R. sm̄ Inno. tal nō icidit i canonē ar.
 ff. q̄d me. cā. l. istiquāde. §. fi. Nā socij iniuria p.
 pulsāda ē. xxij. q. iij. fortitudo. a. c. nō inferēda
 Quidā tñ dicūt q̄ hoc verū ē de defenhoē illaz
 psonarū solūmō p q̄s intelligit nob̄ iniuriam
 fieri ut iust. de Iniur. §. Datuit. ¶ Secūda re
 gula fallit in. l. a. casibz. ¶ Prim⁹ ē in ar. mortis
 l. a. q. 2. Si q̄s suadēte. Est tñ inūgendū ei q̄
 si euaseit se ep̄ntet sedi aplice vel ei q̄ possit eū
 absolue mandatū ei⁹ sup hoc receptur⁹ ex de
 sen. ex. a nobis. Et idē est i casibz sequētibz re
 moto. s. impedimēto p̄terq̄ i puero ut ex de sen.
 ex. de cetero i fi. a. c. ea nosciē i fi. Et si cessante
 impedimēto nō se rep̄ntāt. vt p̄scribit reiciđūt
 i eandē snia; ex de sen. ex. eos q̄ li. vi. ¶ 2⁹ est
 qñ q̄s hz inimicias capitles l̄ alias iustas ex
 cusacōes pp̄t q̄s nō pōt se sedi aplice p̄ntae ex
 de se. ex. de cetero. De ista tñ excusacōe stabit
 arbitrio tōi viri. ff. de v. obli. l. otinu⁹. §. Cū ita a
 ex de vo. q̄d sup hñs. ¶ 3⁹ i hostiario q̄ p̄teritu
 officij deiciū nō grauiē lesit extra de sen. ex.
 Si vero. ¶ R̄ctus in officiali qui arcēdo turbā
 non ex proposito. sed non sine aliquali culpa

clericū pauerit ut in .d. c. Si vero. ¶ Quintus
 si sit mulier nec distinguū debet utrū sit fortis
 vel debilis. ¶ Sextus si sit senex et valitudinari
 us destitutus ita scz qd ad sedē aplicam accedē
 nō possit. ¶ Iste casus cū duobz primis sup
 dictis hñtur de sen. ex mulieres et c. ea nosciē
 et c. quīs. ¶ Octauus de infirmo qd ppetuū habz
 infirmitatis impedimētū vel etiā tpale si timē
 tur qd sequētur mors ex de sen. ex. qd de hñs
 ¶ Nonus in paupe quē oportet mendicare ut
 in dicto. c. qd hñs. ¶ Decimus Si regularis ver
 berat regularē ex de sen. ex. monachi et c. cū
 illoz et etiā si pauerit secularē ut ex de sen. ex.
 religioso. li. vi. ¶ Undecimus In hñs qui non
 sunt sui iuris. scilicet famulis et seruīs ex de sen. ex.
 mulieres. ¶ Duodecimus In hñs qd nobiles et
 magne potētie sūt et sic delicatū qd laborē eūdi
 nō sustinerēt tñ sup hoc esset prius. Romanus
 pōtēx cōsulend⁹ et notat in dicto. c. muliēs.
 ¶ 13⁹ In impubē ex de sen. ex. c. fi. et hoc etiā si
 post pubertatē postulat se absolui et hoc. v. pē.
 sup. ¶ 14⁹ de clericis qui cōiter viuūt et sub
 vno tecto dormiūt et i eadē domo vestiūtur ex
 de vi. et ho. de. qm. qd cōiter expōitur qñ siml
 viuūt in aliquo collegio. ¶ 15⁹ In monialibz
 ex de sen. ex. de moialibz. ¶ 16⁹ In hospitala
 rijs scilicet Johānis iherosolomitān ex de sen. ex.

ex canoica. **C**IA. in hijs q̄ clericis nō enomē
sed modicā et leuē iniuriā irrogauerūt. extra
de sen. ex. peruenit. Rucquidē decretalis non
continet dispensacōnem ut quidā dixerūt sed
potius ius comuē. quod hodie satis inueitur
extra de sen. ex. ex religioso. li. vi. **N**ūc que
dam pro declaracōne dictorū casuū dicemus.
vnde nō circa p̄mū casum. s. de periculo mortis
q̄ intelligitur illud piculum non solum p̄pter
infirmitatē. sed etiam si sit in quocūq; pericu
lo vicino morti. puta si timeat hostem. vel pre
donē. vl' crudelitātē ptātis. vl' si nauigaturus
sit. vl' per loca infidiosa t̄nsiturus. ff. de do. cā.
mor. l. iij. et iij. **I**te ponit hosti. et addit. q̄ idē
est ac si obsessus sit vl' obsideat vbi iaciūt ma
chine vel baliste. **C**irca terciū et quartū ca
sus nō. s. de hostiario et officiali. q̄ si talis non
casu fortuito s̄ ex deliberacōe percussit clericū
grauiter. absolucō est a p̄pa impetranda ex de
sen. ex. Si vero.

Sequitur interrogatio confessoris. **Q**uestio. **C**onfitens dixit ex se ea que vo
luit de peccatis. Si non dixit sufficientē
quod quasi vt frequēter accidit. In
terroga de hijs que plene non dixit prout vi
debitur expedire. Si autem modicū vel min⁹
dixit. potes interrogare secūdum ordiēm. hic

positū inferius scz pmo de pceptis postea de vi
 cñs capitalibz non tñ omēs de oibus sed de
 hijs solū que in talibz repiri solent. Et non
 solū de istis pcis interrogandū est sed etiā de
 circūstantijs eorū que sup posui in hoc versu.
 Quis qd v. ac. Nō tñ etiā est necē de quolibz
 pctō mōli omēs circūstātiās querē sed solū
 illas q trahūt peccatū in aliā speciē que scilicet
 habēt spēalem deformitatē oppositā alicui p-
 ceptorū. De nuēro tñ pctōrū non obmittas
 interrogare scz quociēs hoc vel illud peccatū
 mortale cōmisit.

13

Interrogacō pma scz de decē pceptis. Et pmo
cū pmu pceptū scz nō habeas deos alienos.

Drimo interroga si falsā de fide opinio
 nē inuenit aut ab aliquo inuentā se
 cutus est. ¶ Si male sensit de septem
 sacramētis ecclie vel circa scripturē veritatem.

¶ Item si credit q nō sit infern⁹ vel q nō sit
 alia vita post istā vel aīam non eē iudicandā
 cū corpe. ¶ Si nō credit q deus creauit omia
 tam visibilia q̄ inuisibilia. ¶ Si non credit

q in xpo fuerūt due nature diuīa scilicet huāna
 ¶ Si nō credit q p nobis passus est per cru-
 cis mortē a q resurrexit. ¶ Si nō credit resur-
 rectionē mortuorū a vltimū iudiciū. ¶ Si non
 credit q ecclie pastores sint veri pastores.

Si cōicauit cū hēticis quia tūc esset exēatus

Si sciēnt ecclīasticā sepulturā hēticis tradi
dit. quā tūc etiā exēatus ēēt nec absolui poss;
nisi p̄us manibz p̄p̄ijs publice dictū corpus &
corpa hereticoꝝ extumulet ⁊ dāpnatis p̄iciat
Locus etiā ille perpetuo carebit xp̄iana sepul
tura. **S**i muōuit demoēs vl' muōri fecit per
maleficia ad faciendū mala. aut fieri faciendo
qđ est pccm magnū et dignū corporali morte.

Si adorauit aliquā creaturā faciendo reue
rentiā vl' orōnem ad eā ut ad lunā nouā vl'
solem vl' stellā aut ad sonū cāpane. qđ pccm
mōle est. **S**i ex cōstellacōibz vl' planetis s̄b
quibz natus est aliqđ iudicauit dēfīnate. de
vita et cōuersacōe ip̄ius. **I**tem Si credidit
ex visōnomia aut ex fato. vl' cōstellacōne aut
oplectione. hōiem cogi ad bonū vl' ad malum
quod etiā heresis est.

Sequit̄ de p̄nōsti
cacōne. **P**rimo quo ad aues.

Estimauit aliquod malum futurū p̄pter
garritum auū. puta quia cantauit gallus de
sero vel quia cantauit gallina. vel coruus vl'
noctua vel quecunq; alia auis. aut etiā cu
cul⁹ et h̄mōi que omnia fatua sunt et vana.

Habuit malā opimōnē **Q**uo ad ignē
de igne sibilante credens esse signū. qđ mori
etur aliq̄s vel simile quod fatuū et vanū est.

Si negauit dare ignē ex domū in calendis
mensū tūmēs et credēs ppter hoc malū euētu-
rū in domo. **S**i truncū ignis factū in natui-
tate dñi seruauit et posuit in vinea cōn grādi-
nes vel cum illo signauit angulos a hostia do-
mus a hmōi. **Q**uo ad aquam.

Fecit vel fieri fecit vel fieri procurauit aut
docuit aliquā incāracōnem cū sacramētis vel
sacramentalibz ecclie vt oleo scō vel aqua bap-
tismi a hmōi ob sanitatē vel aliā causā quod
grāuissimū est peccatū. **S**i incātauit cū aqua
triū eccliarū vel triū fontū. **S**i pro re aliq re-
sperit āpullā plenā aqua vel vas vini quod
dicit scī Johis. **S**i ex effusione olei vel vini cre-
dit aliquē euentū eueniē. **S**i prenoscitauit
ex rumore aquarū currētū qđ fatiū a vanū ē
Si incātauit cū speculo vel pelui plena aqua
Si aliqđ fecit cū sanguine menstruato qđ
est mōrle. **S**i lauit filios cum aqua bñdicta
qđ similit mōrle est. **S**i incātauit grandinē
quod etiā mōrle est. **Q**uo ad terrā.

Fecit vl fieri fecit aliquā dīmacōem ad in-
ueniendū aliq furta vel ad sciendū aliqđ oc-
cultū vel futurū qđ sibi vl alteri cōtingē debeat
quod mōrle est. **S**i usus est sortibz dīmato-
rijs vt psalmo vl libro cū filis a hmōi pro se
vel p alio seu etiā quoquomō qđ mortale est

Quod tñ si ex leuitate fecit veniale ē. ¶ **Si** di-
 xit. p̄r n̄r. ad fenestrā auribz obtuātis vt post
 modū p̄ p̄ma verba. q̄ audierit ab ēx. interp̄-
 tetur id qđ scire desiderat qđ mōrle est. ¶ **Si**
 didicit artē notoriā vel vsus est ea ad sciendū
 aliq̄. vel. ¶ **Si** vsus est arte nigromātica. quod
 mōrle est. a si hmōi artis libros hz inducend⁹
 est q̄ illos cōburat qđ si facē rēnuēt nō esset
 absoluend⁹. ¶ **Si** fecit sibi man⁹ inspicē aut
 alterius insperit p̄nosticando de fortuna. ¶ **Si**
 credidit q̄ aliq̄s habēt malos oculos sup pu-
 eros vel ad aliquod malū obuiamentū. ¶ **Si**
 in ortu librorum resperit libros fatidicos. ¶ **Si**
 credidit aliqđ sibi euenire debere vel significari
 ex sibulacōe auriū vel p̄pter tremorē oculi vel
 p̄pter sternutacōez in exeūdo domū. ¶ **Si** cāta-
 uit cum cīpho ligneo vel cantare fecit pueros
 a puellas ut audierēt qđ p̄nūciarēt. ¶ **Si** fron-
 des oliue bñdicte vel gñū frumētī acceptū d̄ p̄
 sepio posuit sup ignē ad p̄nosticandū de vita
 vel de morte alicui⁹. ¶ **Si** obseruauit somnia
 faciēs aliq̄s oōes ad scā; ānā l̄ ad scā; tele-
 nā vel ad tres reges l̄ aliū quēcūq; scm̄ ā scōs
 volēs p̄pter hoc ex hīs q̄ somniat de futuis l̄
 occultis d̄mare. qđ mōrle est. Alias autē sine
 tali oōne vel obseruacōne adiuncta. nimis fi-
 dem somnijs adhibere. a si nō mōrle est p̄cēm

piculosū tñ est hmōi insistere qz sic diabolus
 multos decipit. ¶ **S**i estimauit muliēs cōuer
 sas in cattos vel symeas l' alia aialia q de no
 cte ambulare ac fugē sanguinē puerorū. Et
 exire et intrare domū ostijs clausis et volare
 p longa terrarū spacia q hmōi que impossibi
 lia sūt talib; q iō falsa. ¶ **S**i ānotauit vel āno
 tare fecit aliquā bestiā pditam. ¶ **S**i obserua
 uit vnā diem plusq̃ aliā non incipiēdo aliqd
 opus vel nō lauando caput vel si obseruauit
 dies egipciacos vel diē in quo occurrit festū
 decollacōis bti Johānis baptiste vel diem ve
 neris in nō incidēdo pānos qd veniale vidz
 p̃cipue qñdo ex simplicitate hoc credit qz nō
 audiuit cōtritiū. S; si aio obstinato hoc defen
 dere vellet mōrle eēt. ¶ **S**i in calendis mensiū
 noluit aliqd dare aut cōcedē ex domū putās
 qz ex hoc fieret diminucō rerū. ¶ **S**i in calen
 dis Januarij comedat in lecto ficus cum melle
 Vel fecit sibi portare piscē viuū. ¶ **S**i eo die
 dedit pueris pecuniā vel si ipē ab aliquo rece
 pit qd sz vulgarit lamācia vel offerta vel la
 strima. ¶ **S**i eo die misit vel portauit in domo
 tpalia aliqua qz esset p̃ma dies anni q hoc vt
 sic toto anno intrent multa bō et sic noluit in
 trare sine aliqua re tpali. ¶ **S**i eo die fuerit
 suspectus de p̃mo quē viderit. ¶ **S**i in calēdis

marcij signauit ostia domus vel aliam rem posuit
 in fenestra l' an domū. ¶ Si signauit a posuit
 ouū natū in die natalis dñi vel in die veneris
 sancto vl' in die ascensionis. credēs q' comedēs
 illud nō possit occidi ille vl' filie. ¶ Si in die scī
 Johis baptiste collegit herbas qñ illo die es-
 sent maioris virtutis collecte q' altero ut cum
 illis faceret fumigacōez cōi infirmitatē. ¶ Si
 in p'festo didi festi trāsiuit sup ignē factū de
 herbis cū incenso qui dī ignis scī Johis. ¶ Si
 in nocte talis festi fecit vinū quod dicit vinū
 scī Johis ad p'nosticandū de furtis vl' alijs se-
 cretis. ¶ Si mulier dedit suo uiro vl' etiā aliei
 aut vir mulieri aliquod ad cōmedendū ut eā
 amaēt vl' eū qd est mortale. ¶ Si fecit vl' fieri
 fecit aliquā incantaconē ob sanitatem p'sequē-
 dam. Et quādo hoc fit sciēter q' scitur eē prohi-
 bitū tūc est p'iter mōile. Cū vero fit ex simplici-
 tate putādo eē bōas orationes videtur venia-
 le. Sed si nollent in futurum abstinere ab hu-
 iusmodi negāda est eis absolutō quā ex ob-
 stinacōne et malitiā fit mortale. Et interroga-
 dum est de verbis quibus vtuntur et de cēri-
 monijs et obseruatijs quas addunt. ¶ Si
 exercuit artem geomantie quod est mortale.
 ¶ Si cōi vermes vl' febres scripsit in fructu
 amigdalī vel in hostia vel alibi. ¶ Si incātauit

vel incantari fecit cum dolore dentium capitis plio
rum aut superciliorum vel oculorum cum faba et per no
ster et hmoi. ¶ Si portauit pueros infirmos
ad sambucum vel ad rubum vel alium simile locum
cuius salutis recuperande. ¶ Si fecit vel fieri fecit
aut usus est literis vel breuium que sunt omniter
supersticiose ex verbis et characteribus vel carta in
qua fuerit vel ex modo imponendi aut portandi
vel tpe aut loco scribendi. Et inuenta superstitioe
eorum imponendum est ut comburantur et si nollet
non esset absoluendum quia sic fieret mortale. ¶ Si
super se portauit cartam scriptam que dicit sancti Cipriani
vel cartam non natam vel virginem vel aliquid aliud
simile ob spem sanitatis vel alterius cuiuscumque
superstitiosi quod non esset naturaliter ex arte me
dicine vel alterius approbati. ¶ Et generaliter
si quacumque aliam incantationem conuersionem vel
maleficium aut quodcumque superstitiosum exequit aut
eis fide adhibuit quod omnia sunt vana et fatua ac p
hibita. Et in quibus omnibus non seruatur primum preceptum
¶ De secundo precepto scilicet Non assumes nomen
dei tui inuani. Et primo de Blasphemia.

¶ Blasphemaui in deum vel aliquem
eorum dicendo sibi maledictionem vel alia
opprobriosa verba quod semper est mortale
¶ Si blasphemaui in deum dicendo eum non esse
iustum et non omnia iuste disponere sed acceptare

personas vel nō curare de actibz hoīm aut eos
 nō vidē vel eē pcialē vel sine demerito punire
 a flagellare cū vel aliquē vel possz meli⁹ istud
 vel illud fecisse vl simili⁹ arguē deum de āquo
 quod totū est mōle maxime cum aduertit et
 intelligit quod loquit. ¶ **Si murmuāuit cōn**
 deū vtputa de frigore. calore. pluuiā. v̄to. aut
 mīue. ¶ **Si murmuāuit cōn deum.** de infirmīta
 te. paup̄tate. aut filiorū morte. aut quia nō ge
 nerat filios. ¶ **Si murmurauit cōn deū** de pro
 speritate maloz aut de aduersitate bonorum.

Iurauit in aliqua curia ali. ¶ **De p̄iurio**
 cui⁹ indicis mendacōse quod mōle est quō
 cūqz etiā pueniat. a simili⁹ peccat qui aliquē
 inducit ad hoc aduertentē vt aduōtus p̄iura
 tor a similes. ¶ **Si iurauit ex̄ iudiciū** in comū
 sermone quacūqz ex causa vel vtilitate vel le
 uitate vel iocositate vel qualicūqz mō. nō solū
 per sancta dei euāgelia vel corp⁹ xpi. sed etiā
 p̄ fidē. per deū. aut dicendo. sic me deus adiūuet
 vel etiā per virginē mariā. per crucē. per aiām
 meam aut hmōi quod semp est mortale quā
 do aduertit se iurare a falsum dicere. a hoc to
 ciens quociēs. ¶ **Si iurauit aliquod certum**
 affirmando. de quo tamē dubitat an sit verū.
 mortaliter peccauit. et precipue si hoc fecit in
 iudicio. ¶ **Si iurauit facere aliqđ malū** puta

aliquā vindictā aut tallioēz reddē. nō dimit-
 tere cōcubinā. seruare iniusta statuta tenere
 secretā cōiurationē iniustā quod semp mōrle
 est. ¶ **Si manifestauit aut pdidit aliqđ secre-**
 tum in cōsilio aliquo tractatū. qđ iurauit non
 manifestare q̄uis etiā nulli noceat tñ mōrle
 est. et ip̄e aut etiā ille qui aliquē ad simile mai-
 festandū cōpellit mōrliter peccat. ¶ **Si iurauit**
 obseruare statuta alicui⁹ Ciuitatis aut vniū-
 sitatis que tñ iusta et rōnabilia sūt et aliqua
 ex eis scient tñsgreditur qđ etiā mōrle est.
 Si tñ aliqđ statutū iā esset abrogatū p cōtrā
 cōsuetudinē quia vñ cotidie seruaret cōtrā.
 Si ex hoc hmōi statutū tñsgredietur nō vidē-
 tur pūrus esse q̄ hmōi statutū non videt
 ampli⁹ habē vim statuti di. iiii. y. leges. ¶ **Si**
 iurauit p aliqđ membrū dei vel scōrū mō ribal-
 dū qđ mōrle est etiā si res vera esset quā af-
 firmare intendēt. Et hoc ppter blasphemā q̄
 ex hoc cōsiderat vt. xxij. q. i. Si quis p capillos
 Si vero res iurata aut falsa aut illicita est du-
 pliciter mōrliter peccauit scz p blasphemā et p
 pūriū. ¶ **Si iurauit facē aliqđ licitū in hono-**
 re dei aut scōrū eius et illud facē neglexit qđ
 mōrle est. ¶ **Si etiā iurauit aliqđ simile factū**
 rū sed tñ non intendebat illud adimplē sicut
 mōrle est. Si vero etiā intendebat seruare sed

veniente termino quo implere promiserat seu iura-
 uerat non seruat promissum. cum tamen posset. licet
 cum incommoditate sua adhuc moraliter peccauit
 nisi tamen prius **I**psus vel ipsa relaxaret et comuta-
 ret sibi homini promissum. **S**i tamen promissio facta est
 homini potest ille sibi homini relaxare. **S**ed si non potest
 adimplere excusat a peccato. si tamen quicquid cito poterit ad-
 impleuerit. **S**i quis promittit cum iuramento se ali-
 quod facturum quod non est alicuius importatione boni vel
 mali. ut videlicet si mihi promittit cum iuramento percutere
 filium vel simile vel homo promittit mediante iurame-
 to. non bibere vel comedere illud vel hoc vel homini quod
 videtur veniale non tamen fiet in contemptum. quia iuramentum a per-
 iuratio est in hoc. **S**i iurare consueuerit. etiam per
 quibuscumque minimis dicendo tamen veritatem quod
 veniale est nisi fieret in corruptum. Et inducendi
 sunt tales ut abstineant propter periculum perurii.
Si induxit aliquem ad iurandum quem omnino cre-
 debat falsum iuratur. quod morale est. non talis inducens
 foret Iudex hoc faciens ex officio. secundum ordinem iu-
 ris. **S**i vir iuramentum suae uxoris irritauit quod
 non debet nisi sit tale quod uxor non possit adimplere
 sine scandalo viri. **D**e adiuratione.

Adiuratio est inductio alicuius ad faciendum
 aliquod ob inuocationem alicuius rei sacre. et fit
 per modum coactionis. intendendo aliquem
 obligari per modum iuramenti ad aliquod faciendum

Que si fit ad superiores et alios in quibus adiurans non habet potestatem potestatem mortale est. Si vero fit ad inferiores et sibi subditos quibus adiurans preceptum habet eo casu licita est et alias non. Et tunc adiuratus tenetur facere vel dicere illud propter quod adiuratus est alias mortaliter peccaret quemadmodum dum transgressor precepti. **¶ Si adiuravit platos** vel superiores vel socios aut inferiores per modum deprecationis non coactionis intendens inducere ad aliquid faciendum non est malum vel veniale. **¶ Si leuiter et sine causa adiuravit et adiuratus non fecerit non peccat. Nec Tho.** **¶ Si adiuravit demones** per modum precis ad aliquid sciendum ab eis vel ad aliquid auxilii obtinendum mortale est. nisi quis faceret hoc ex familiaris consilio spiritus sancti. Vel ex quadam simplicitate querens ab obsessis a diabolo. licet tamen illi adiurare per modum coactionis ne noccat. **¶ Si adiuravit creaturas irrationabiles** ne diabolus eis utatur in nostri nocumentum tunc licitum est. **¶ Si autem ut dyabolus in eis operetur tunc mortale est** ut per incantationes serpentium. **¶ Si in cantilenis seu fabulis mundanis et in narrationibus turpibus vel amatorijs miscuit deum aut sanctos** quod mortale est si fecerit in contemptum alias vero veniale.

¶ Transgressus est seu omisit De votis adimplere votum licitum deliberate factum et si advenit sciens semper est mortale et toties quotiens

frangit. Secus si ex obliuione vel q non pote-
 rat ex aliquo accidēti supuenīre. **¶ Si** uouit
 aliqd malū se facturū vtrputa vindictā de ali-
 quo vlt alicui⁹ pfectus impedimentū. vtrputa
 nō ingredi religionē vel simile. mōrliter pecca-
 uit. et pōt illud votū frangē absq aliq dispen-
 sacōe. **¶ Si** nimis tardauit implere votū lici-
 tū sic q ex hmōi mora a memoria excidit oīno
 vel q ipse vouēs iam venit ad statū nō valen-
 di amplius implē quod prius potuiss; quod
 vidē mortale. **¶ Idē** qn dimisit ppositū implē-
 di cum nō potuisset alias mora implendi votū
 qn sibi non pfixit tpus non vidē mortale nisi
 forte eēt valde nimia. a nisi cū ex hoc imminēt
 ei piculum nō valendi implere. vt de voto in-
 grediendi religioē; cum tñ non habēt causā
 cogentē dilacōem. **¶ Si** fecit votū de re licita
 vt de elemosina. de ieiunijs et hmōi. s; ob ma-
 lū finem puta ut posset facē vindictā adulte-
 riū vel simile mōrle est nec tenetur adimplere
¶ Si fecit votum abstinentie a hmōi a dubi-
 tabat vtrum poss; implere vel non et sine cō-
 mutatione vel dispensatione superioris cum
 possit de facili habere recursū ad eū vel confes-
 sorem pro cōsilio desuper sumendo. frangit vo-
 tum quod videt mortale. **¶ Nota** tamē q viri
 pnt irritare vota. abstinentie. pegrinacōnis et

eleōfine vxorū si nō hēat n̄ dotē absq; aliq; alia
 dispensacōe. **Et** si fiat talis irritacō voti absq;
 causa rōnabili a viro non tenet vxor implē
 talia vota. **¶ De irritacōe votorū impuberū a**
filiorū familias a religiosorū vide in Sūma in
scda parte. ti. vlti. ¶ Si votū fecit stultū a irō-
nabile ut ieiunare in dnica non lauaē vel pe-
timare caput in sabbato a hmōi si hoc frega-
rit nō peccat ymo phitēdū est illi hmōi vota
implē quā sicut Tho. a alij dicūt sunt potius
deridenda q̄ obseruāda etiā si p̄ honore scto-
rū fierēt. ¶ Si filius morienti patri p̄misit ali-
quod votum implere tenetur. ut ex de vo. licz
¶ Si fuit sibi aliqđ votū mūctū a patre puta
satisfactio pecunie vel simile tenet implere ex
de vsu. tua. a de sol. c. i. ¶ Si fuit heres alicui⁹
vouētis subuenire terre scē tenet votū illius
implē. Et fm Inno. cōpelli pōt. ¶ Si filius per-
uētus ad ānos pubertatis vouit aliqđ votū qđ
p̄tinet ad suā psonā a hoc si fuerit licitū tene-
tur fm Tho. in scda scde. q. 88. ¶ Seru⁹ autē
non pōt vouē votū pegrinacōis ā religionis
absq; dñi cōsensu q̄ in ptāte sua est vt dicit
Tho. e. loco quo sup̄. ¶ Si eligiosus vouit ali-
qđ votū absq; plati sui licencia illud nō debet
exequi absq; eiusdē licētia. Secus est tamē de
voto oionis vel simili qđ pōt exequi absq; sua

licencia. ¶ Si sacerdos vult votū pegrinacō
 nis sine licencia sui plati non debz adimplere
 absqz licencia eiusdē. ¶ Si hñs votū castitatis
 vel religiois cōtraxit qz qñs mēimomiū tene
 at tñ cōtrahendo mōrliter peccat ⁊ cōsummare
 nō pōt mēimomiū sine mōrli pccō quia adhuc
 añ cōsummacōez mēimomiū ⁊ añ copulā carna
 le q̄ mediāte mēimomiū cōsumatur. pōt adhuc
 implere votū suū prius factū. Post cōsumacōz
 vero tenet reddē debitū etiā intēpretatiue pe
 tentū. Sed epigē non pōt absqz mortali pccō.
 Vnde cōsulendū tali estz qz petēt dispensacōez
 a ip̄a sup voto suo. Sedm tamē Guil. posset
 etiā Epus dispensare in hoc casu. ¶ Si mulier
 sine consensu viri sui vel ecoñ vult ⁊ si ip̄e vir
 vel mulier cōsentit implē tenetur. ¶ Si alter
 cōiugū sine cōsensu alteri⁹ vult votum de nō
 reddēdo debitū implere nō tenetur. Nō tñ qz
 alē cōiugū pōt sine cōsensu alteri⁹ vouē de nō
 petēdo debitū sm quosdā. ¶ Si vñanimie cor
 des abo vouerit castitatē qz tñc nō pōt alter re
 uōre votum sine pccō mōrli. Et si vir reuocat
 vxor debet instāter pseuerare ⁊ ecoñ. ¶ Si vir
 vult absqz vxoris licēcia votū pegrinacōis nō
 tenet quia nō pōt. ¶ Si vir vult votū ihero
 solomitāñ. tenetur implere illud etiāz inuita
 vxore que tamē ut cōsentiat āmonenda est et

si nō vult remanē potest virū sequi. ¶ Si vir
 vult votū abstinentie cōdicēte vxore potest
 illud implē etiā ea inuita. Secus si p dictā ab
 stinentiā impediret reddicō debiti. ¶ Si vir an
 carnalē copulā ad hēmū trāsiuit rediē tene
 tur ad vxorē nisi intrass; aliquā religionē ap
 probatā. ¶ Et nota q; de tñsgressione vtorū
 pōt de iure cōmūi et cōsuetudine simplex sacer
 dos absoluē q; non est de reseruatis casibus.
 S; de dispensacōe et cōmutacōe vtorū nō pōt
 se intromittē sine speālī cōmissione diocesani
 vel alteri⁹ qui possit dare. Epi aut in oib; pnt
 dare cōmissionē et cōmutare vel dispensare n̄
 in voto castitatis et religiois et trib; votis pe
 grinatōis. s. Ierosolomitān ad sc̄m Iacobū et
 ad limiā apostolorū pe. et pauli in quibus p̄pa
 solus vl̄ hūmus p̄uari⁹ dispensat vel cōmutat
 ¶ De tercio p̄cepto sc; Memēto vt diē sab
batū sanctificēs.

Et p̄mo interrogandū. Si recognouit
 tria bñficia sc; creatōis hois et totius
 mūdi ppter hoiem. Redēptōis huāne
 et glorificacōis vt p talē meōriā caueat a vti
 tis et s̄ficiet diē in ex̄cijs spūalib;. ¶ Si diē
bus festiuis se oposuit et ornavit p̄ciosis vesti
b; et alijs ornamētis ad pompā et vanā gloriā
 siue ad placendū aliorū aspectib; vt desidētur

¶ Si diebz festiuis accessit vel ad eccliam l' ad
 alia spectacula. cōpta et ornata ad capiendas
 aīas ut inuicē se oculis cōcupiscāt. sicut frequē
 ter muliēs faciunt. quod est mōrle. **¶** Si vero in
 ecclīis vl' alijs locis sacris hmōi fiant duplex
 causas sacrilegiū. s. loci ⁊ t'pis scī. vltra princi
 pale pccm. **¶** Si hijs diebz corisauit. vane cā
 tauit. man⁹ vl' alia membra cū alio libidinosē
 tangendo. ⁊ vana inhonestā ⁊ ad malū incitā
 cia verba loquēdo vt vij. puōtur cōcupiscentia
 in corde vnde qūq; etiā opus sequit. qd totū
 est mōrle. **¶** Si hijs diebz luxurie vacauit. qe
 si ex mēmoriū fuit duplex pccm cōmisit. In
 talibz enī diebus etiā mēmorialis cōiūdi ab
 illo ope se abstinere decet. **¶** Si stans in mor
 tali die dñico non cōtritus fuit de illo aliud in
 currit mōrle. **¶** Si sonator musicorū instrumē
 torū. hijs diebz causa fuit vanitatis sonando
 vij. coram vanis psonis ut sic fierēt vaniores
 quia mortaliter peccauit ⁊ gūius qe causa fuit
 peccati mortalis aliorum. **¶** Si mulier ornata
 in fenestra se posuit ut a transeūtibz inspicere
 tur mortaliter peccauit et grauius hijs diebz
 q' alijs. **¶** Si oculos suos vanis aspectibus
 impleuit et si hac de causa hīc inde circūiue
 qe mortale ē. **¶** Si ebrietatibz ⁊ cōmessacōnibz
 vacauit vel in tabernis et ludis. blasphemijs

se occupauit vel aliorū vt talia et similia facerēt eā fuit qđ mōrle est. ¶ **S**i tardauit vsq; ad sero aū festū vl vsq; ad mane festi ad se radē faciendū vt magis polit? cōpareat aspectib; mulierū. ¶ **S**i hñs dieb; ociose vixit vagādo viz per plateas et vicos siue ludendo aut murmuracōib; vacando et ociosis verbis et hmōi. ¶ **S**i hñs dieb; laborauit aut exercuit opus manuale ex causas nēcitatē qđ mōrliē peccauit maxīe si aliquo nōbili spacio hmōi laborib; instetit si vero momētanee vel p aliq tpis pūda id fieret nō intm peccaret. ¶ **S**i autē fiat ex nēcitate qđ scz aliē non posset habē vidū et nēcāria p sustentacōne vite sue et aliorū fuorū vel si timētur hostes vel veniūt imunda cōnes aquarū aut alia similia picula qđ tunc licz remouē supelledilia et cetera tō ne pdantur sine peccō. ¶ **E**t nō qđ debēt festa seruari et festiuari a vespā vsq; ad vespērā di. iij. pñuciandū. ¶ **H**ic etiā requirit magna discretio in consulendo si in dictis dieb; fecit aliqđ mercatū qđ gñaliter loquēdo nullomō licz hñs dieb; mercatū facē q̄uis specialitē aliquē psonē excusent ppter aliq nēcitatē magnā. ¶ **S**i vendidit vel emit hñs dieb; aliqua pter ea tātu q̄ sūt omeftibilia q̄ etiā si vendēntur l emeretur aū diē festum illū ppter corrupcōem quā

incurrerēt seruari nō possent. vt sunt carnes
 cocte. dapes ⁊ olera. lac ⁊ fruct⁹ aliq̄ ac hmoi
 q̄ mōlīter peccauit. ¶ In estate tñ qñq; ppter
 plura festa cōtigua carnes crude ⁊ similia ad
 esum necēaria vendi ⁊ emi possunt absq; peccō.
 ¶ Si hmoi aliqd mandauit filiis suis. discipu
lis seruīs. vel laborātib; facē. sine necitate pec
cavit mōlīter ipse mandans similit ⁊ exeq̄s
 Si tñ mandans vel mḡr vel patron⁹ nō habz
 necitatē. sed ipse seruus. discipulus. vel labo
 rans. habet necitatē quia aliter viuē nō possz
 et sic nō obedit mandanti sibi ne hmoi opus
 faciat hīs dieb; sed laborat p aliquo tpe. in
 exercitio artis illius. ⁊ aliud exctū facere ne
 scit videtur excusari. ¶ Nam si in obsequiū pau
 perū personarū et ecclīaz pauperularū aliqd
 laborare licet dieb; festiuis scdm quod doc. di
 cūt. quare nō magis talis. rōe sue sustentacō
 nis in necitate aliqd laborare posset. Tutius
 tamē eēt aliam artē eligere qua se meli⁹ que
 stuare posset. ¶ Si in hīs dieb; pro se vel pro
alio placitauit. nisi forte in causa miserabilū
personarū. ¶ Si in dictis diebus iuramētum
prestuit vel erexit nisi pro pace vel fide vel obe
dientia vel fama. quia alias non liceret. ¶ Si
talib; diebus aliquē ad mortē vel ad penam
iudicauit. quod non licet. ¶ Si macellarius

in die festo carnes crudas vendidit q̄ nec
 vendē nec emē licet nisi q̄n in estate plura fe-
 sta cōtinua occurrūt tūc enī licz si alias obser-
 uari nō posset vt sup̄. **L**ic; etiā macellarios &
 alios carnes in die festo coquē & p̄parare vt
 illas tūc vendat si prius nō poterat prepara-
 re aut prepatas seruaē. **(S**i tabnarius h̄ijs
 diebz tabernā añ horam terciarū apiuit vel si
 vbi tenuit h̄ijs diebz instrumēta ludendi vel
 inde nō repulit ebrios lufiores blasphemos &
 hmōi. **(S**i mercator h̄ijs diebz suas mercū
 culas vendidit p̄p̄e ecēiam vbi festū occurrit
 vel forte qđ prius est in ecēia p̄phanādo locū
 sacrū. **(S**i h̄ijs diebz attulit vel afferri fecit
 aut mandauit cum bestiis vel alijs psalmas
 bladorū vel aliarū rez quia tā p̄cipiens q̄ exe-
 quens est in culpa mōli nisi in maḡ nēcitate
 hoc fiēt. **(S**i h̄ijs diebz cōpulsus ab officiali
 vel dño laborauit q̄ tam p̄cipiēs q̄ exequēs
 mōliler peccat n̄ ex nēcitate guerre et hmōi
 hoc fiēt quia tūc ambo excusant. Si vero sine
 iusta nēcitate in p̄cipiēte & nō sine iusto metu
 in obediēte tūc obediens excusat si non p̄cipi-
 ens. **S**i redigal portauit h̄ijs diebz merces ā
 psonas aut alimēta ad loca longa & remota
 quia quiescē debz in festo nisi ex maḡ nēcitate
 cogatur. **(S**i viator vel cursor talibz diebus

ineneravit. quia nō debz nisi ppter magnā nēcī
tatem. ¶ **S**i aromatari⁹ seu apotecarius hñs
diebz tenuit apotecā aptam. vel vendidit ali
quid de apoteca nisi vigēte nēcitate infirmorū
quibz aliter subueniri nō potest. sed nō prop
ter hoc debet apertas tenere apothecas. ¶ **S**i
barbitonsor de nocte festi vel de die artē suam
exercuit. et sic causam pstitit lascīvie alicui⁹.
quī vt politior appareat radi vult in mane fe
sti quādoqz quod mortale videtur. ¶ **S**i ferato
res animalū talibz diebus laborauerūt quia
non licet nisi vigente magna nēcitate eorum
quibus seruiūt. ¶ **S**i sartor vel futor vestimē
toꝝ. quia pmissit quod implē non potest. sine
festi violatione ut pmissa seruaret laborauit
in nocte vel die festi vel alios fecit laborare. qz
peccauit pmittendo tali intencōe ⁊ plus pecca
uit seruādo taliter pmissa. ¶ **I**tem si in mane
festi totalit^r se occupauit in induendo nouas
vestes dimittendo missam vel p̄dicacōez p̄p̄
hoc. ¶ **S**i molendinari⁹ moluerit qz nō debet
¶ **S**i lamifer lauit lanā p̄pe festū ex cupidita
te prouides ut in die festo illā extendat ad so
lē. qz non licet. ¶ **S**i extendit pānos in die fe
sto in tiratorijs quia non licet. ¶ **S**i tinctores
lane ⁊ pannorum diebus festiuis maxime in
tinctura granati laborauerunt. quia non licet

nisi timeret piculū magni damni in tali tinctu-
 ra. ¶ Item si tūc studuit inqñtū potuit audire
 missam a dei verbū vt debz. ¶ Itē si tūc qñtū
 potuit puidit vt festū celebraret et scificaret
 bonis opibus vt debz. ¶ Si mercator vel alijs
 artifex in die vel in nocte festi cū suis cōsocijs
 aut laboratoribz aut agricolis fecit rōnem qz
 non licet. ¶ Si illis diebz nuērauit aīalia ab
 aīalibz et scripsit in quīnteno mercācie. ¶ Si
 nōrius illis diebz fecit instrumenta aliquorū
 cōductū quia non licz nisi ex magna ncēitate
 vel suadente pietate a pace a hmōi. ¶ Si scri-
 ptor in festo scripsit pro p̄cio quia nō licz nisi
 scolariibz tpate suos sermoēs aut lcōnes āno-
 tare a filia parua dūmō tū sine p̄cio fiat. ¶ Nō
 etiā licz hīs diebz nimis insistē pprie scriptu-
 re. ¶ Si scolaris in festo neglecta missa a alijs
 dīnis actibz disputacōes suas ordinavit aut
 exēcūt in mane solemnis diei qz non licz. ¶ Si
 consiliari⁹ se aggregat cōsilio in mane diei fe-
 sti omīssa missa qz non licz nisi fiēt ex magna
 ncēitate aut pietate. ¶ Si in die festo odurit
 oparios faciēdo pactū cū eis quia nō licet l
 si detulit solūē sollariū vel mercedē oparijs qz
 non debet seruare solucōem vsqz ad diē festū
 sed añ cū indignerit p̄stare. Cum leuitici. i. 9.
 scriptū est non morabitur opus mercenarij

tui apud te vsq; mane. ¶ **S**i in die festo suos
 debitores requisitū vel debita exegit. quia nō
 licet. ¶ **S**i scient sibi parū occasione laboran-
 di in die festo q̄ non licet. ¶ **S**i in die festo fe-
 cit festa. coronas aut similes vāitates q̄ non
 licet. ¶ **S**i vacat piscatōi. venatōi. aucupa-
 tōi. aut alijs silibus. ¶ **S**i in ecclia loq̄ndo. vl
 aliū strepitū faciendo intrupit siue impediūt
 diuinū officiū siue dei verbum. ¶ **S**i mulier in
 ecclia velatum caput nō habuit quia tenetur.
 ¶ **S**i nō oratū mente attenta q̄ ad hoc cona-
 ri debz ut in festis ad min⁹ mens a terrenis se-
 parata oīnis tpe libere deū oret. ¶ **S**i diuino
 officio dū potuit nō interfuit et si dīnū officiū
 deuote ⁊ attēte non audiuit cū reuerētia ⁊ ho-
 nore. ¶ **S**i stando ad officiū magis delectatus
 est voce cantantiū vl organozū sono q̄ verb
 ⁊ meditacōibz sacris. ¶ **S**i diebz festiuis ver-
 bum dei vel diuina officia cum tedio audiuit
 et non libenter interfuit. quia modicum sibi
 profuit. Tenetur enim quilibet xpianus mis-
 sam integrā audire attento ⁊ deuoto corde et
 cum euangelium legitur pedestes stare ⁊ adue-
 tere et cum ihesu nomē noiatur. genuflectere
 seu inclinare. ¶ **S**i vidua tanq̄ desperata ex
 morte sui viri per annū vel mensem sine missa
 in domo reclusa pmāsit quia mōrliter peccauit

Si in die festo retinuit in domo filias nobiles aut filios vel etiā fauolos seu famulas ppter quācūq; cām ne missam audierint q̄ a mōili culpa excusari nō valēt. **S**i missam obmisit ex cōtemptu vel cupidīne lucrādi vel itinera di vel causa eūdi ad solacia vel cōuiuia vel ex negligētia vel ex ignorātia crassa q̄ mōiliter peccauit toties quociens dimisit ex simili cā.

Si pbr dimisit missam ppiam p peculiari ex de ce. mis. c. 2.

Si vero simplex est psona et ex simplicitate hoc fecit excusari videt. **S**i in die festo audiuit missam in aliena prochia sine licētia sui pastoris. **D**imittētes autem missam ppter infirmitatē vel ex tali occasioē quā euitare nō possunt neq; dimittē ut serui re infirmo excubae in castris et familia que ex iusta causa pcedūt excusant.

Puelle etiā que a pntib; dimittūtur vidētur excusari non aut eūtes ad coreas vel vidue q̄ manēt dau se in domo de quib; s. s. l. ab hoc iā dicto.

De quarto pcepto scz. **O**beas i honore pntes

Et pmo si pntib; nō obediunt in licitis et honestis quātūcūq; etiā paruis qd mōile est. **S**ecus tū si ex negligētia et in reb; non multū pondeis. **S**i nō reuerēter se habuit in alloqūdo et assurgēdo s; cōtendit et locutus est dure cum eis vel puocauit eos

ad iram vel nō supportauit eis. ¶ Si nō imple
uit legata facta ab eis et p̄cipue ad pias cau
sas s̄ multū distulit p̄pter in̄comoditatē cum
tū posset qđ mortale est. ¶ Si tpe senectutis
vel infirmitatis eorū aut alijs magnis nc̄ita
tibz non puidit eis cū potuisset quod mōile ē.
¶ Si in tractandis eorū negocijs nō fuit fide
lis. ¶ Si dixit p̄ntibus verba cōtumeliosa vel
opprobriosa qđ est mōile. ¶ Si blasphemauit
eos viuos aut defunctos quod est mortale.
¶ Si verberauit eos etiā leuiter aut derisit qđ
est similit̄ mortale ⁊ graue. ¶ Si p̄pter auari
ciam aut libratem vel infirmitatē eorū aut
senectutē vel aliā quācūq; causam desiderauit
eorū mortem. ¶ Si post mortē eorū nō fuit me
mor aiarū eorū. ¶ Si p̄ri spūali. s. pastori v̄l su
periori suo aut eū baptisanti vel ad baptisan
dū teneti vel eius cōfessionē audiēti vel aliqđ
simile faciēti non exhibuit debitū honore v̄l
si ei non obediuit in rebus spūalibus vel si ali
quē ex eis blasphemauit aut derisit aut de ipō
murmurauit. ¶ Si p̄ribus t̄palibus vt sūt dñi
et supiores seculares ⁊ eorum officialibus nō
obediuit in t̄palibz rei publice. De guber
nacōne p̄ntum quo ad filios ⁊ familiā.

Ip̄ntes nō pudent magnis nc̄itatibz v̄idē
⁊ restit⁹ filioz ⁊ vxoris seu suorū cū possent s̄

ex auaricia ⁊ cupiditate obmittūt qđ mōrle
 est. ¶ **S**i ppter auariciā vel crudelitātē filios
 suos etiā illegitiōs misit ad hospitale ⁊ suos
 quā bñ sibi seruiūt qđ etiā mōrle est. ¶ **S**i nō
 adhibuit diligentia ad hoc ut fierent boni et
 mandata dei ecclie obseruaret vj de cōfessioē
 cōmūione et audicōe misse de honestate vite
 ⁊ hmōi. In quibz pntes maxime laborate ⁊ in
 sistere debēt cū filij adhuc sūt in iuuenili etate
 ⁊ tenera in qua flexibiles docibiles et corrigi
 biles sūt ⁊ hoc tam doctrina verborū q̄ exēplo
 operū ⁊ discipline correctōe. Et si in hoc nota
 bilē cōmiserint negligentia nō curādo vel ne
 gligendo talia mōrliter peccāt. Alias vero rei
 aliter. ¶ **S**i vxori verba cōtumeliosa dixit scz
 vocādo scortū ⁊ hmōi vl verberādo aspere sine
 causa rōnabili qđ mortale est. Potest tñ vir
 mulieri bene satis dure ⁊ aspe loqui si viderit
 expedire. ¶ **S**i vxor cōtendit cum viro illicite
 nolens obedire ex hoc puocās eū ad blasphe
 mandū deū vel sanctos vel ad aliud magnū
 incōueniēs mortale est qz occasionē dedit ad
 hmōi. ¶ **S**i vir pmittit vxorē plurimas vani
 tates facē que puocant ad lasciuā ut ōrtus
 fatuos aut tripudiatus cant⁹ facē vl similia
 qđ mortale vidz. Si vero non fit multus exces
 sus vidz veniale. ¶ **M**ater q̄ mittit filias ad

coreas et alias vaitates et non mittit vel ducit eas ad missam audiendam vel confessionem faciendam aut orationem recipiendum et homini non videtur excusari posse a mortali. **¶** Si nimis dure vel nimis remisse se habuit in gubernatione familie in quo omnes quasi delinquant etiam perfecti coiter venialiter. di. 2. 6. qualis.

C1A

¶ De quinto precepto. scilicet Non occides.

I occidit ex ordine iuris aliquem voluntarie vel propter intentionem a casu dando operam rei illicitam. ut in ludo noxio. scilicet ad periculis saporis vel simile seu etiam rei licite si non adhibendo debitam diligentiam ut periculis tegulas de tecto incircumspecte quod mortale est et casus tantum reservatur Episcopis. **¶** Item si ex necessitate evitabili. scilicet etiam inevitabili ad quam deuenit ex culpa ut quod adulter deprehensus a viro adultere. ut eundem mortem occidit ipsum virum adultere. **¶** Item si interrogandum est de causa homicidii. **¶** Si iudex occidit vel ad occidendum iudicat aliquem innocentem secundum iura vel nocentem sed preter ordinem iuris vel secundum processum ordinatum sed non habens legitimum dominium. vel habens potestatem. si non ex iusticia immo ex vindicta vel auaricia. vel crudelitate. quod mortale est et casus specialis excepto ultimo puncto mortis. **¶** Si mulier gravida procuravit sibi abortum per medicinas vel

labores v^l aliū modū etiā si nō sequat^r effect⁹
qđ mōrle est in ea ⁊ in quocūq; ad hoc cōsulē-
te et cooperāte nō tamē est casus ep̄alis si ve-
ro seq̄tur effectus et puerperiū erat formatū
homicidiū in ea ⁊ etiā in cooperāte et cōsulēte
in hoc ⁊ est ep̄alis casus ⁊ alicubi p cōstitutō-
nes synodales ē exēcō. ¶ **Si mulier occidit**
filīū sponte ad occultandū crimē suū grauissi-
mū ⁊ grau⁹ si puer adhuc nō sit baptisatus
¶ **Si pater filiū** vel frater frēm vel vir vxorē
ppter adulteriū si vxor virum ppter odiū vel
amorē alteri⁹ v^l si filius prēm aut mrem ex
ira v^l auaricia occideit qđ grauissimū est et
dignū magna pena ⁊ casus Ep̄o tm̄ reseruat⁹
Et nota qđ cōiter ep̄i solent mittē p caū homi-
cidij illos q̄ ire pnt ad pniarios curie ad ter-
rorē aliorū tñ si volunt possunt absolue per se
ip̄os aut suos pniarios. ¶ **Si mater l nutrix**
suffocat filiū quē tenet iux se in lecto inaduer-
tēter opprimēs eū qđ mortale est ppter negli-
gentiā ⁊ casus ep̄o reseruatus. ¶ **Si grauida**
mulier pret̄ intencōem seu propositū abortum
facit si cōmisisset in hoc nōbilem negligentā
vt qđ nimis saltauit vel qđ nimis inordinate
laborauit vel prop̄ inordinatas lasciuias nō
eēt absq; mōrli. Idē in viro vel alio puciente
eā vnde hoc sequat^r. Secus si non est in culpa.

¶ Si quis mutilat membrū alicui⁹ vel āputat
 aut alias inutile reddit. eꝝ ordinem iuris. vel
 vulnerat. aut alias percutit aliquē ex iniuria
 mōlitter peccat. **¶** Idē si iniuste incarcerat vl' te
 net p violentiā quēq. ne libere possit abire n̄
 hoc faceret ad pūctum impediendo malū ei⁹
 appositum quē in eo considerat. **¶** Si vero aliter
 fecerit. a in clericū etiā solū primā tonsuram
 habentē excommunicatus est. **¶** Si quis alicui⁹ mortui
 corpus exhumauerit a in frustra cōciderit ad
 coquendū a ossa a carnibz euellendum. vt ea
 ad ptes alias deferat sepelienda. etiā si mortu
 us ille ibidē eligisset sepulturā. excommunicatus est et
 absolutiō illius tantū ꝑꝑe ēseruata. vt in eꝝua.
 Bonifa. viij. **¶** Si quis verbo. s. mandando per
 suadendo. ratificādo incitando coopatur ad ali
 qd predictorū in mortē vl' aliquā lesioneꝝ cor
 poralē. mortalit' peccat. etiā si non sequatur ef
 fectus. **¶** Si vero sequit' effectus grauius peccat
 Et si pūssus vel incarceratus a hmōi esset cleri
 cus vel religiosus in quolibz p̄dictorū casuum
 pcutiens vel inducens esset excommunicatus. nisi
 esset prelatus qui hoc faceret ad corrigendū
 Et vbi in predictis scilicꝝ mandato vl' cōsilio
 cooperatione vel facto esset enormis iniuria
 clerico facta. nō posset ꝑpetrans absolū citra
 sedē aplicam vl' legatū eius aut sumū pniariū

11

Secus si nō eēt enormis de hmoi hales diffu
se in 2. parte **Sūme. t. i. c. i.** ¶ **S**i quis interfici
fecit v^l mandauit aliquē xpianū assassinos
etiā si non sequit effectus est exēatus a depōsi
tus ab oī gradu ordine a dignitate seculari a
ecclesiastica a simili receptor vel defensor hmoi
assassinorū ex de homicidijs ne p huān li. vi.
Dicūtur assassini hēti qd etiā vide in quāta
parte **Sūme. ti. i.** ¶ **S**i quis desiderat mortem
alterius deliberata rōne in malū eius siue ex
odio vel inuidia v^l auaricia v^l ut hēat bona
eius vel ex luxuria ut aliā accipiat vel ex sup
bia ut succedat in placōnem vel ex accidia ne
hēat laborē gubnandi. In quolibz horū cōmit
titur mortale pccm. **S**ecus aut si hoc desiderat
ne ille ampli⁹ deū offendēt vel ne peior efficere
tur aut ne boīs viris aut ecclie dei nocēt sicut
tirān. ¶ **S**ed a si q^s ex impaciētia a ira seipm
iniuriose pcutit peccat mortalit^r. **E**t si ē cleric⁹
est exēatus. **S**ecus si ex zelo deuocōis vel ad
repmendas tēptacōes non tñ ex hoc licet ab
scindē membrū aliq^d quia hoc faciēdo peccaēt
mortalit^r et esset irregularis. **E**t si clericus est
exēatus est. ¶ **S**i occidisset vel vulnerasset in
loco sacro eēt sacrilegiū a ecclia violata. ¶ **S**i
per violentiā etiā si eēt officialis malefactores
vel debitores eduxit de loco sacro l fecit rape

absq; speāli mandato supiorū peccauit mōrle

¶ Si fecit torneamentū vel fieri fecit vel aliud spectaculū. vbi sit piculū vite peccauit mortalitē

¶ Si testificat⁹ est iniuste vel false cōi aliquē qd est mōrle.

¶ Si liberaōem alic⁹ cōdempnati impediuit vel de morte euadētem cepit et reduxit.

¶ Si neglexit a morte aliquē liberaē cū posset.

¶ Si iactū lapidis vel baliste et hmōi cōsiliuit vel fecit ex quo mors secuta est.

¶ Si fuasit alicui ciuitatē aut castra cape aut aliter guerrā facē. ⁊ inde mors secuta est.

¶ Si vene nū mulieri pgnantī vel alteri dedit. vel si viro vel mulieri ob amorē aliqd ad manducandū dedit ex quo mors secuta est.

¶ Si tpe famis p̄imos suos occidit. eis vidualia denegādo ⁊ occultādo cū h̄et supflua l' alio tpe positos in nēcitate extrema.

¶ Si detinuit p̄ciū paup̄rū p̄sonarū videndo eas positas in extremo.

¶ Si seduxit aliquē ad p̄c̄m mōrle faciendū per se vel per aliū pro se vel pro alio.

¶ Si malo exēplo aīas occidit. verbis. scz. gestibus. ⁊ vanitatibus et hmōi.

¶ 18

¶ De sexto precepto. viz. Non mechaaberis.

Cias primo qd Lururia que cōmīttit ex m̄imomū semp facit mortale p̄catū. in oībus speciebz suis. q̄ hic oēs ponuntur et ergo distīcte oportet confiteri

et interrogari si ex se confitens non dicit. **N**ullo
 modo tñ de oibus hijs est interrogandū ne quis
 discat pccm quod p̃us nesciunt. **S**ed put cō
 uenit psonis que cōfitem̃. Et cum habet aliq̃
 sp̃s specialit̃ tñ vltima nō est semp̃ vltra descē
 dendū ad omēs circūstantias p̃ticulares non
 necārias. Et ideo caute ⁊ honesto mō interrogā
 dū est de h̃mōi pccō. **¶** **P**rimo igit̃ si cogno
 uit solutus solutā qđ fornicacō dicit̃ et intro
 gādū est si fuit mētrix vel serua sua ⁊ vidua
 ⁊ si eā ad hoc induxit. **¶** **S**i tenuit cōcubina
 et qñto tpe quia vltra fornicacōez est ibi scan
 dalū primorū quia publicā facit fornicacōez
¶ **S**i virginē deflorauit ex mērimoniū quod
 d̃r stuprū ⁊ si seduxit eam p̃mittendo eā velle
 ducē in vxorē cogend⁹ est in foro conscie vel
 ducē eam vel dotare si pōt. **I**niuriat⁹ est etiā
 pntibz illius in hoc si nesciuerūt. **¶** **S**i cogno
 uit vxorē alterius vel ip̃e vxoratus cognouit
 solutā quod adulteriū d̃r et est duplex adul
 teriū si vsq; sit in mērimonio legitimo cōstitut⁹
¶ **S**i intulit violentiā alicui qđ dicit̃ raptus
 ⁊ si etiā cōn volūtātē parētū suorū hoc facit g
 uius peccat si fuit talis rapta nupta vel vir
 go vel monialis adhuc gūius. **¶** **S**i cognouit
 cōsanguineā suā vel vxoris sue vsq; ad qrtū
 gradū cōsanguinitatis vel affinitatis inclusiue

qđ dicitur incestus. **I**dem de muliere q̄ simili mō
 p̄mittit se cognosci a cōsagneo viri sui. **I**dem
Si p̄r cognouit filiā adoptiua. aut filiā adop
 tiue filie. aut vxorē vel filiā filij adoptiui. Aut
 etiā si filius adoptiu⁹ cognouit filiā naturalē
 aut vxorē adoptantis. que oīa faciūt incestū
Si cognouit filiastrā suā scient. quia tūc vl
 tra incestū que cōmisit non potest amplius a
 mīe debitū petere. **S**i cognouit momalē vel
 hūtem professionē castitatis. scelus opatus ē
 a dī sacrilegiū. **I**dem si mulier cū clerico ī sacris
 ordinib; cōstituto vl religioso. plato. ordinato
 a hmōi. **S**i cognouit cōmrem. vel quā tenu
 it ad baptisū. s. filiā suā spūalem a dī ince
 stus vel sacrilegiū. **I**dem de muliere cū cōp̄e l
 filio spūali et hmōi. **S**i susceptis cognouit
 filiā fuscipientis vel vxorem eiusdem etiā ince
 stum cōmisit. Similit̄ fit de cōfirmacōne. **S**i
 p̄ semetipm vigilans volūtariē se polluit. vel
 manib; p̄p̄iis vel alijs modis. quod dī mol
 licies. **S**i masculus opatus est turpitudinē
 cū masculo. vel feia cum feia. vel vir cū muliē
 ēē vas debitū qđ dī Sodomitici et ē gūissimū
 oīm. **S**i cū brutis opat⁹ ē nephas a cū qb;
 qđ dī bestialitas. **S**i dieb; festiuis aliquod
 horū opatus est. q̄ magis ḡue. Et fm āquos
 hmōi circūstantias necē est cōfiteri q̄ mutant

spem peccati qz si in ecclia vel loco sacro aliquis
 horu comisit ultra hoc quod fecit opatus est
 etia sacrilegiu a ob gnuus pccm. ¶ De pccis
 que omittuntur in coniugio a actibz inhonestis
 vel tactibz a osculis aut verbis a hmoi dicef
 infra. c. de Luxuria.

¶ De vii. pcepto viz. Non furtu facies.

Et pmo de usurpacione rei aliene que
 in hoc phibetur pcepto. Nota qz in
 omibz infra scriptis spebus est pccm
 morle a tenetur ad restitucionem ei a quo est
 recepta res qz si ille no inuenit vel ignoratur
 paupibus eroget. Et nota qz non solu q acci-
 pit sed hedes etia eius tenetur si tn ad eos de
 bonis illis puentu sit. ¶ Si abstulit re aliena
 occulte inuito dno non solu ab extraneo sed
 etia filius a pntibus vxor a viro seru9 a dno
 discipul9 a mgro socius a socio consanguine9
 a consanguineo qz semp furtu est. Et si fuerit
 nobile aliqd dampnu morle est et tenet ad re-
 stitucionem. Secus si qd minimu ut fructus a
 hmoi. ¶ Si furatus est oues agnos oua aut
 pullos aut colubas aut fructus agroru. ¶ Si
 arando vel alias culcinado furatus est aliena
 terra quia tenet ad restitucioez totius damni
 ¶ Si furati dedit consiliu aut modu furadi aut
 aliqd auxiliu quia tenet insolidu si pbabilis

creditur ex suo cōsilio et hmoi damnū fūisset
secutū. ¶ **S**i vidit fieri furtū et dolose zelauit
quia tenetur ad restitucōem. si ex officio ha-
bebat impedire. ¶ **S**i interrogatus de furto ei
nōto tacuit. quia tenetur manifestare. ¶ **S**i sci-
entē emit rem furatā qz tenetur restituē. ¶ **S**i
comedit aut bibit aut induit de rebz furatis
quia tenetur de oībus que sic cōsumpsit. nisi
egerit causā spoliatorū monendo et inducēdo
furē. vel raptorē ad debitā restitucōnem. ¶ **S**i
vixit p annū vixit de rebz quas vir eius fura-
tus est. quia potius debet viuē de elemosinis
¶ **S**i furatus est aliqd vsurario vl' alteri. vt
inde faciat elemosinā. pro aīa illius. quia non
fuit faciēda mala ut veniat bō. *De fraudu.*
¶ **R**em sibi mutuata retinuit frau-
dulēter. vl' alit' rem alteri ad man' suas veni-
entē nō restituit nisi ille de suo habet tantūde
certitudinalit' quod nō vellet restituere. ¶ **S**i
inuēta que non habētur pro derelicto. nō resti-
tuit sed ad sibi retinendū accepit. *Sed in qui-*
sitiōe facta si nō repitur debet paupibus daē
alias peccaret mōlitter. nisi ipsi indigentū hoc
daretur. ¶ **D**e thesauris inuētis multum sta-
tur consuetudini. ¶ **S**i re pignerata vhus est
ad vsum cōsumentem ad sui vtilitatem cōtra
volūtatem dñi illius rei. qz tenetur de cōsumptis

Item si sua culpa alias quouismō pignus deterioratū est. **S**i re vmodata vsus est ad aliū vsū q̄ fuit cōmodata v̄l si re deposita sine licēcia deponētis vsus est nisi p̄sumat dñm rei eē contentū quia tenet de deterioracōe illius rei.

Si religiosus de rebz monasterij sine licēcia supioris habita vel p̄sumpta aliquid accepit. **I**tem si aliqd̄ recepit vel retinet occulte p se qd̄ mōrle est ⁊ p̄prietariū. **S**i prelatus expēdit ī turpes vsus bona ecclie deputata ip̄ius repa cōm v̄l paupibz vel bō monasterij. **S**i recepit a religiosis aliqd̄ sine causa rōnabili. scz p turpitudine vel ludi acquisicōne v̄l causa amicitie ⁊ p̄ntele sine aliq̄ indigētia qz tenet ad restitucōem. **D**e fraudulētia etiā nota q̄ fit in sba rei vendēdo vnā rem p alia viz si vinū limphatū p puro vendidit v̄l carnes pecudinas p castratis aut cerā ⁊ alia aromata nō pura s̄ mixta alijs rebz ⁊ hmōi. vel in q̄litate vt rē prauā p bona vt pānū ferrū coreū aromata aialia fructus ⁊ hmōi defectuosa et si ea vendit pro bonis. vel in q̄ntitate dando mēsuras dimīnutas et pondera vt. xi. vntias p libra ⁊ hmōi. **I**n hīs si nō biliter dānificat p̄mū peccat mōrliter ⁊ tenetur ad restitucōnem si parū nec plus intēdens venialit ⁊ paupibus eroget. **S**i vendidit rē aliquā multo

maiori p̄cio q̄ valeat. sc̄dm̄ comūhē estimacō-
nem illius t̄pis aduertēter peccat mōrliter. ⁊
tenet ad restitucōnem si p̄rimus nōbilit̄er le-
dit. Secus si parū. Idē si emat mīori p̄cio q̄
valeat ⁊ hoc si veniat ex ignorantia vel impei-
cia v̄ditoris. ¶ Si fraudauit iustas gabellas
⁊ pedagia. quia tenet cōitati restituē. etiā si
multū vel parum fraudauit. Si etiā multū de-
fraudaui mōrliter peccauit. ¶ Si emēdo aut
vendendo cā fraudis mētus est. q̄ quociens
hoc facit sciēnt̄ t̄ciēs peccat mōrliter ⁊ tenet
ad restitucōem. ¶ Si ouenit cū mercatoribz
vt ip̄e solus vendēt p̄e oībz q̄ illicitū pactū
est. ¶ Si in ciuitate impetrauit. vt ip̄i soli ven-
dere liceat. q̄ sc̄dm̄ leges. debz oī bono suo spo-
liari ⁊ p̄pterea exilio damnari. Et hec etiā p̄a
incūbit cōcedētibz h̄mōi licenciā. ¶ Dñi qui ḡ-
uant subditos in collectis vel exactionibz inu-
stis q̄ tenētur ad restitucōez. Qui distribuūt
p̄stantias sciēnt̄ aliquē grauātes cōn̄ debitū
tenētur de damnis. De rapina.

¶ Rapiuit rē alteri⁹ violēter. q̄ mōrle ē ⁊ vl-
tra hoc tenet ad restitucōz. ¶ Si rē raptā im-
q̄ celauit q̄ tenet ad restitucōez i solidū si ex
hoc impedita fuit restitucō. ¶ Si fuit pirata ⁊
p̄dās p̄ mare quoscūq̄ idēter q̄ vltra p̄ccm̄
⁊ restitucōem est ēccatus ēccacōe p̄pali. Secus

tñ est de illis quā hoc faciūt cōn certos āquos
 cū quibz habet bellū. **S**i depdant romipetas
 eūtes ⁊ redeūtes ad vitē vel portātes necēaria
 ad vsū Curie vltra pccm exēatus est exēacōe
 ppali. **S**i i bello iniusto depdatus est aliquē
 vltra mōile pccm ⁊ restitucōnem nō debet ab
 solū nisi firmē pponat et se disponat ampli⁹
 nō intesse hmōi vel alio bello iniusto. **S**i in
 bello iusto abstulit aliqd ab amicis sicut qñqz
 faciūt stipendiarij vel etiā si abstulit aliqd ab
 eccl̃is inimicorū qz tenet ad restitucōz. **N**ō
 q omēs dātes consiliū ad aggrediendū vel
 sumendū aliqd bellū iniustū sine quorū cōsilio
 nō fuisset factū vel nō poterat fieri tenētur in
 solidū de oibus damnis inde secutis. **S**i par
 ticipauit in crimine rapine vl furti vel alterius
 iniuste damnacōis in āquo infra scriptoz mo
 dorū quā in hīs cōtinētur verbis. **I**ussio con
 siliū cōsensu palpo recursus. **P**aticipās mut⁹
 non obstās nō manifestās. **T**enet in solidū
 de oī damno inde secuto. quousqz illi q passus
 est sit satisfactū. **I**ntellige tñ **I**ussione vel con
 silio vel cōsensu coopacōis vel palpo v adula
 cioē vel recursu ⁊ receptacōe latronū vel rerū
 ablataz talitē qd sine hoc nō fuisset fca rapiā
 vel damnū alias nō tenētur n̄ inq̃tū puenissz
 ad eū de re rapta vl de quāto damno fecisset

cum suis vel quantum plus fuisset factum propter
 aliquod predictorum ab eo factorum. **Quatum**
 ad secundum versus nota. quod non obstat non ma-
 nifestans et mutus tenetur quantum est officialis et
 potest impedire dampnum. et non facit. alias enim
 etiam non tenetur. **Rursum** vero ad participationem
Istud potest fieri multipliciter. uno modo procurando
 cum alijs ad rapiendum. et tunc tenetur ad illud
 quod recepit vel dampnificauit. si tamen non fuit
 in causa principali vel quasi. **Secundo** modo recipiendo
 per viam domi de rapina et de illo tenetur. **Ter-**
cio per consumptionem rapine in victu et vestitu
 et homini sicut famulus raptoris. et usurarius qui
 omnia habet de rapina et usura et tenetur de illo
 quod consumit. **Quid** autem debeat talis facere
 vide in **Suma**. **Quanto** modo per dotacionem. ut videtur
 maritus. qui sciebat socerum suum non habere nisi
 bona rapta vel de usura quia non potest reci-
 pere dotem ab illo. **Si** recepit tenetur ad re-
 stitucionem. **Filia** autem cum remanet vidua
 tenetur restituere dotem quia de alieno est
Si vero nesciebat maritus socerum suum esse
 talem. tunc diuersa est opinio doctorum. vtrum possit
 tenere maritus si filia vidua tenetur. **Quinto**
 propter empconem rei rapte vel furate. et si sci-
 enter hoc fecerit ob sui vtilitatem ultra mortale
 peccatum tenetur restituere si inuenire poterit dominum rei

si vero nō inueniē poterit paupibus erogabit
 vel precium eius etiā si iam cōsumpsit. **S**i igno
 rāter siue ignorātia iuris siue facti. a peccato
 pōt excusari qñ tamē scit tenet restituē si non
 dū distraxit etiā pōt petito a dño rei. **S**i repe
 tat a venditore si pōt. **I**de de oībus q̄ successiōe
 emerēt hmoi rem nisi prius distraxerint illā
 q̄ si bona fide exis distraxerit vendēdo non
 tenet ip̄e sed emens. De hīs vide plenius in
 Sūma scda parte tī. **I**ntrogandū est ergo
 de p̄dictis nouē modis dictorū versuū singu
 lariter. Et p̄mo si iussit fieri rapinā aut si eius
 noīe facta est mōlīter peccauit et tenet inso
 lidū si aliē q̄ ex eius mandato facta nō fuissz
 alias tenetur p̄ q̄nto vt sup̄. **S**i raptori cō
 lū dedit ad rapiendū q̄ tenetur in solidū si
 ex suo cōsilio fecit. **S**i cōsensit rapine coope
 rādo tenetur similiter in solidū eodē modo. **S**i
 adulatus est raptori q̄ si strēnuo et bñfaciēti
 tenetur in solidū si ex hoc damnū secutū est.
Si raptore vel rem raptā receperunt vel ini
 que celauit q̄ tenet in solidū si ex hoc damnū
 secutū est l' impedita fuit restitucō. **S**i vidit
 rapinā fieri et nō obstitit cū possz vel si celauit
 et nō manifestauit q̄ si officialis erat tenetur
 ad restitucōnem alias non. **S**i perauit cū
 alijs ad rapiendū quia tenetur in solidū si ex

eius sequela vel fauore raptores hoc fecerunt
 si aut sine ipso fecissent. tenet de quinto. puenit
 ad eum. vel de eo quod ipse damnicauit. **¶ Si rece-**
 pit per viam domi de rapina quia ad illud tenet
 quod recepit. **¶ Si i vidu a restitu consumpsit**
 de rebus rapie quod tenetur ad illud quod consumpsit
 nisi talia recipet in agendo causam spoliatorum
 monendo a inducendo raptorem etc. **¶ Si dote**
 recepit a raptoze vel v furario. quia tenet ut
 super declaratum est. **¶ Si scienter emit de rebus**
 raptis vel furatis quod restituere tenet. Si autem
 ignorans non tenet nisi ad suam noticiam pueni-
 rit quod res rapta fuit ut. s. **¶ Si quis impediunt**
 alios iniuste a consecutione alicuius beneficii vel
 officii ecclesiastici vel secularis. ubi erat iam acqui-
 situm ius. tenet ad restitutionem talis damni. Si
 autem nondum erat sibi ius acquisitum sed erat
 in via ut acquireretur. tenetur ad arbitrium boni
 viri quantum potest illud damnum in illo dubio estimare.
 Similiter qui iniuste deicit ab obtento vel pro-
 curat alios eici. Secus autem cum iuste procedit
¶ Qui infert damnum quod i specie restitui non
 potest ut mutilatio membri vel simile ut manum
 amputando cum qua ille se nutriendo scribebat
 vel virginitatem puelle auferendo. precipue per
 violentiam vel seductionem. vel etiam mortem alicui
 inferendo qui suo labore se et familiam suam

nutriebat aut sciens dando vel vendendo equum
 claudicantem vel alias nocuum aut etiam aliud
 aial ad vecturam vel alium usum et non emptori in
 dicando illud nocuum unde sibi postea aliud
 sequitur damnum et homini tenet satisfacere de
 homini ad arbitrium boni viri. **¶ Si mulier** sup
 posuit sibi partum alienum vel concepit per adulteri
 um nesciente viro tenet viro de omnibus expensis
 factis filio putativo et consanguineis idest filiis
 vel alijs heredibus per hijs que puenerunt ad
 eum non tamen tenet illa mulier manifestare se cum
 in periculo vite sue. **¶** Quod agendum sit vide in
 Summa secunda parte tituli. **¶ Si fuerit** officialis alicuius
 civitatis vel civitatis aut domini puta camerarius
 Thesaurarius aut notarius vel similis vel aliud
 officium habens per quo est sufficienter salariatus
 nec contentus illo salario a personis in quibus su
 um exequat officium exigit vel extorquet aliquid
 ultra suum salarium prefatum nec puto quod excuset
 eum consuetudo sicut nec rapina propterea enim sta
 tuuntur salaria ne talis ultra hoc aliquid petat
 unde et peccat talis et debet pauperibus erogare
 quid dico. quia difficile est semper illud reddere
 illis a quibus recepit maxime cum modicum fuerit
 et persona inveniri non potest unde illud receptum
 est vel nescitur. **¶ Si cum** pecunijs quas habet
 civitas in deposito negociatur et siquidem cum eis

lucreretur p cōtractus vsurarios tenet restituē
 ei a quo accepit. **S**i p cōtractū licitū videt tene
 ri saltē pro parte citati vel paupib; erogare
 partē. **S**i v furpauit sibi tō citatis aut iura
 pcuracōis. aduocacōis. a hmoi quia vltra
 mōle tenetur restituē. **S**i rapiūt aut pro se
 impetraūt aliq bona ciuiū spoliatoꝝ vel expul
 soꝝ quia tenet ad restitucōnem. **S**i quis
 ingressum in religionē bonā a approbatā edu
 cit vel p violentiā vel per suasioē. vltra pccm
 mortale cōmissum a exccacōnem. cū infert vio
 lentiā psonē. tenet illū vel aliū remducē ad
 religionē in satisfactōnem vel tenet ipē ingre
 di si non habz impedimentū de pe. a re. de eo.
Qui aut eā qui intendit ingredi aliquā reli
 gionē. a suo bono pposito reuocat etiā si non
 dū ingressus fuerat eodē mō videt peccat a pu
 ni debet. **D**e furto reꝝ sacraz qd sacrile
Imposuit vl dedit sup hoc cōsiliū **Q**uī d
 ut imponētur clericis vl psonis ecclasticis
 collecte vl exactōes. nō hita licencia a romaō
 pōtifice. **S**i secut⁹ ē effectus. vltra mōle a obli
 gacō; ad restitucōē; n̄ desistat post āmoicō; ē
 exccat⁹. **S**i fecit l̄ fici fecit ā desup cōsiliū statu
 ta cōi eccliaz libratē vltē mōle tenet de dānis
 a ē exccat⁹ ipē a scriptoꝝ a iudicātes. Ea tñ vi
 de plen⁹. s. in. i. pte. **S**i accepit psonatū de

nouo alicui⁹ vacantis ecclie vel monasterij vel
 locoru pioru vel bona iporu locoru vacantiu de
 hoc vide. s. in pma pte. ¶ **S**i vñrpaunt bona
 hospitaliu vel alioz pioru locoru aut bona reli
 giosoꝝ aut pauperu aut rem ecclia aut bñ ca
 pituli aut collegij. ¶ **S**i abstulit rem sacrata
 vt calice pamenta et hmoi de loco sacro. v. de
 ecclia aut rem sacra de loco nō sacro a rē non
 sacra de loco sacro. ¶ **S**i emit aliqd de pecunia
 ecclie qz talis possessio ecclie est. ¶ **S**i effregit
 locū sacru vel locū religiosu vt portas ecclie
 vel portas couentus aut monasterij qz vltra
 peccatu a obligacōez ad satisfaciendū de inu
 ria a de damno est exēatus si tñ hoc fecit inu
 riose a violenē a ante denūciacōem pōt absol
 ui a diocesano de post vero a solo ppa seu fūmo
 pniario. Idē iudiciū est si incendiū fecit stu
 diose a inuoriose in pdictis locis. Incendiarij
 autē alioz locoru de pure cōi non sunt exēati
 In aliquib; tñ locis p synodales cōstitutōes
 sūt exēati. ¶ **S**i legata facta ecclijs a alijs pijs
 locis a paupib; nō solū integre soluit s; etiā
 solucōem differt qz peccat mōlitter nisi legiti
 mo impedimēto impediāt. In aliquib; vero lo
 cis est exēatus p synodalia statuta. ¶ **S**i non
 dedit laycus decimas suas qz tenet a solucō
 nē faciat ut consuetū est a specialit̃ ecclasticis

psonis. ultra pccm tenetur ad restitucōnem.
Si mutauit pecuniā nuēratā ¶ **De vfura**
 vel aliqd eorū que vfu cōsumūtur vt feumētū
 vīnū. oleū et hmoi cū intencōe aliquid recipi
 endi ultra suū capitale mōrle est et illud qđ
 vltra recepit tenetur restituē. ¶ **Si mutauit**
 sup pignus aliqd. rei mobilis. vel rei immobi
 lis. vt sup vestes vel equū ⁊ hmoi. aut sup do
 mū aut agrū vel simile. ⁊ interim accipit vfu
 pigneris illius. donec reaccipiat pecuniā suā
 qđ vfura est. Excipitur tñ casus. s. Cū gener ac
 cipit possessionē in pignus a socero suo quo
 usq; ille donauerit sibi dotem ⁊ si ipē gener su
 stinet onera mēmonij. s. nutriet vxorē. ¶ **Si**
 depohuit pecuniā penes mercatorē vel artificē
 cū intencōne recipiendi aliquid vtilitatis. licz
 non faciat pactum sup hoc sed ponit in discre
 cōne eius volens in oī casu capitale suū saluū
 esse. quā vfura est. § si vult picipare tam de
 damno qđ etiā de lucro. sic licet etiā cū pacto
 Et in hoc qñq; solent offendē mulieres de do
 tibus suis. Et dicūtur depohita vulgarit. s. vfura
 est. ¶ **Si qđ ppter pecuniā mutuātā alicui**
 petit l sperat pncipalit ab eo aliqd obsequiū
 vel vtilitatē que pccio possit estimari. ut opera
 boum vel persone. ad colendum terram vel
 aliud. vel mutuacōem sui inuēti. vel cuiuscūq;

rei vel aliqđ remū ut molat in molēdmis suis
 vl' ut procuret sibi bñficiū l' officiū eccl'asticū
 vel seculare. Vel ut det sibi pp̄ hoc plus defru-
 ctibz fr̄e ei⁹ q̄ colit vsura ē. Et si pp̄ter hoc nō
 ab eo cui mutuauit sed ab alio vt dñi vel cita-
 tis recepit vtilitatē exm̄ illud debz paupibus
 dare. ¶ Si veniēte termīo noluit prolongacōez
 eius cōcedē nisi daret sibi āquid quia vsura
 est. ¶ Si in fraudē vsure p̄stitit decē brachia
 vel vlnas panni vni⁹ vt recipet decem vlnas
 pāni alterius quia vsura est. ¶ Si recepit ab
 vsurario aliqđ dona quia tenet restituē nō illi
 sed illis a quibz ip̄e vsurari⁹ recepat si sua sba
 tota fuerat de vsura. ¶ Si credidit pecuniā p
 simili pecuniā vel rē p simili re estimādo plus
 valē hmōi tpe restitucōis vsura est si fecit cū
 illa intencōe vt recipet illā melioracōez. ¶ Si
 mutuauit pecuniā recepturus in certo termīo
 alterius gñis monetā aut aliā rem que plus
 valeat aut in alio loco vbi plus valeat quia
 tenetur si hac intencōe fecit. ¶ Si mutuauit
 nauigantū vel euntī ad nūclinas cum pacto
 recipiēdi aliqđ ultra sortē ex eo qđ suscipit in
 se piculū pecuniāz a mercū ex de vsu nauigā-
 ti quīs in se suscipit piculum nōlomin⁹ tamen
 cōtractus ille nō est licitus. ¶ Si dedit granū
 vetus ut postea recipiat nouū qđ vsura est si

tamē considerauit in hoc melioracōe; quapropt̃
 hoc fecerit ex. e. quo. s. consuluit a. c. In ciuitate
¶ Si notarius rogatus scripsit cōtractū vsuā-
riū. quia vltra pēem mortale tenet in solidum
et similit̃ si fuit testis in tali cōtractu. ¶ Si fuit
 cā vel mediator et exhortator inter mutuātem
 ad vsuram et recipiētem. quia mōlīter peccat
 et ad restitucōem tenetur. ¶ Si apposuit pēam
 cōtractū praua intētiōe. quia vsura est et
 restituē tenetur. ¶ Si tutor vel curator pupil-
 lorū vel pcurator aut factor cuiuscūq; pecuniā
 pupilloꝝ vel patromi. dedit ad vsurā etiam in
 vtilitatem illoꝝ. vltra pēem mortale omīssum
 tenetur. In casu tñ quo illi nō possint l. nolint
 restituē. illi inq; quā habuerūt vtilitatē. nam
 ipsi pncipaliter tenētur sed nō facientibz ip̃is
 tenet tutor vel pcurator ac. ¶ Si q̃s accipit
 sub mutuo ad vsuram nō ad prouidendū sue
 nēcitatī s; vt faciat vsuram vel ludat vel alias
 male vtaē mōlīter peccat. Idē si inducat aliū
 ad hoc faciendū q̃ alias nō feciss;. ¶ De cābio
 ¶ fecit cambia et minuta de vno floreno au-
 reo sup̃ monetā accepit vel ecoñ pro cambio
 dedit aliqd scdm comunē cursū. non ē illicitū
 ¶ Si fecit cambia per litteras realia de loco ad
 locū non ficta et inde cepit moderatū lucrum
 quia non est illicitum. ¶ Si fecit cambia que

vulgarit̃ dicuntur cambia si ceta aut p venecias
aut ad libras de grossi vsura est q̃ ibi realiter
est mutuū sub specie lucri. **H**ec habundāt in
florētia. ¶ **S**i mutuauit cū intencōe nichil re
cipiēdi si postea debitor dedit ei aliqd̃ tenetur
ad restituconem si pbabiliter credit q̃ ppter
mutuū acceptū hoc ei dedit vel creditū vltteri⁹
retinēdum. Secus eēt si ex beniuolētia ei dedit
¶ **S**i in empcone fructuū terre vlt̃ aliaꝝ rerū
ex eo q̃ añ p aliquos mēses q̃ recipiat hmōi
fructus vel res alias p̃cium soluit emit min⁹
iusto p̃cio ppter dilacōem recepconis dictorū
fructuū vel aliarū rerū. Secus si hoc facēt cū
verisimilē credēt fructus illos aut res alias
etiā posse min⁹ valere tpe recepcois eorūdem
quia ut p̃us vsurā facēt. Si autē nō vendidit
plus iusto et nō vult illi q̃ vendit facē fructū
bonū sicut ei quī dat sibi pecuniā mutuatā sic
non est vsura. Si vendidit aliquā rem p p̃cio
quod ad p̃ns currebat cum pacto q̃ si tēpōe
solucōis valēt plus etiā vellet illud plus. ¶
ecōn si valēt min⁹ non vellet illud min⁹ quia
vsura est. Si vero contentus sit recipe p̃ciū illud
siue valeat plus siue min⁹. Et sic cōingat pl⁹
valē non est vsura. ¶ **S**i quis emit domū vel
agrū multo minori p̃cio q̃ valeat cū pacto q̃
venditor reemat eā vel eū cum placuerit pro

eodē precio. et ipse prius emptor interim fructus
 illarū rerū percipiat. quod usurā palliata ē. **¶** **Nō**
 quod usurarius teneat ad omnia damna quae passi fuerit
 debitor. propter solucōem usure. **¶** **Si** ei⁹ consilio
 aliquā ciuitas a ciuitate dedit suā pecuniā ad usurā
 quod usurarius ē. **¶** Et eodē mō si ciuitas a ciuitate ali
 quā recipit pign⁹ aliquod et eius fructus nō computa
 unt i sorte. ex. de usu. **¶** **Conq̄stus.** vij. q. i. sic iur
 .xxx. q. iij. si hēs. ff. qd me. cā. l. metū. **¶** **Quā** ad
 uertendū. **¶** Idē est de illis quae prohibere pnt et nō
 prohibent ex de sen. ex. q̄tus. et non tenetur re
 stituē nisi q̄ntum ad eos puenit. **¶** **Si** concessit
 vendidit aut locauit aliquā domū usurari⁹
 a alijs ad excendū fen⁹. quod nō licet. **¶** Et si priar
 che. archepi. a epi ipō facto suspensioē incurrit
¶ Si sūt alij plati a clerici ipō facto exccōem in
 currūt. **¶** Si ē vniūitas. mēdictū incurrit. **¶** Et si
 tales talē sniaz sustinuerit p mēse. terre eoz
 etiā sūt mēdicte q̄ diu usurari⁹ ibi morantur.
¶ **Si** fiēt statutū i aliquā ciuitate. quod usure soluā
 tur. vel solute nō possint repeti. a repetite non
 possint restitui. exccati sūt qui faciūt hec statuta et
 qui iudicāt fm ipa. **¶** **Nō** illi qui faciūt capitula
 cum iudeis. ut dñi et ciuitates. continentia quod
 possint fenerari. et quod usure ab eis extorque. non
 possint repeti in iudicio. et hmoi. videntur in
 cidere in hanc exccōnem omēs videlicet dñi

qui faciūt hmoi capitula a ciues q hoc consulūt
 ex de vsu. ex. in Cle. **De empcone denariorū**
 mōtis florentie. vl pstitis. venetiariū vel locis
 Janue. qz aliq ponūt esse vsuariū contractū.
 licz alij contrariū teneāt. Et iō nemī consulas
 ut faciat. Factū autē si potes inducē ut post
 mortē suā et vnus alteri sinat citati vl prē
 det paupibus bonū erit. Si non vult adherēs
 optimoi cōtrie nō facile dampnes. In hmoi
 enī fm doc. non est pcpitāda snia.

Si quis falsificat testa. **De falsificacōe.**
 mentū defūctorū aut aliud instrumentū aut
 lrās vl peticōes aliqs. aut aliquo taliū sciēt
 vtiē. videt mōle et tenetur ad oē damnū qd
 inde sequit. **Si** quis falsificauit lrās ppales
 vl talibz falsis sciēt vtiur. est exēatus. cui
 absolucō ppe reseruāt. Sed qui ex falsa causa
 suggesta. obtinuit aliquā lrām in Curia. que
 causa si fuisset expssa. nō obtinuisset petita. vl
 qd ex ill lrīs recipit. Licet non sit exēatus. tñ
 tenet ad restitucōnem illi quod sic recepit.

Si qz in bullis ppalibz apponit vl remouet
 vnā lrām vel pūctum. fm hosti. est exēatus
 exēacōne ppali que fit in Curia. nā in iure cōi
 hec nō tētur. Et hoc si bulle hūt vigore. Nā si
 expirasset earū vigor aut valor utputa quia
 dūnebat grāz ad tpus cōcessa. a iā expirauit

illud tpus. qz si tūc totū raderet. non ppter ea
 incurrēt quis excaōem. fm Rich. ¶ Si quis
 falsificat lras aut sigilla p̄latoꝝ aut citatis v̄l
 dñioꝝ. vltra mōrle tenet ad satisfactōem oīm
 damnoꝝ inde secutoꝝ. ¶ Idē de falsificāte quēcū
 qz librū v̄l scripturā in dāmnū alioꝝ. ¶ Si q̄s
 fecit Alchimiā aut falsificauit monetā. quia
 ultra mōrle tenetur ad restitutōem. ¶ Idē si fals
 scient v̄tūtur a si in hoc deceptus fuit. ¶ Si q̄s
 falsificauit mensuras v̄l pondera ciuitatis v̄l
 scient illis falsis v̄tūtur vltra mortale tenetur
 ad satisfactiōē damnoꝝ inde sequentiū.

¶ De 8. precepto. s. non loquaris cōi primū
 tiū falsum testimoniū. Et p̄mo de mendacio
 permisso.

¶ 20

¶ Si dixit mendaciū p̄missiū id ē quod
 est contra honore dei vt in hīs q̄ sunt
 fidei vel in dāpnū notabile proximi
 spūale v̄l tēporale. quia mortale est verbi grā
 Si dixit fornicationē non esse peccatū a v̄furā
 aut hmōi. vel. Si negat se vel aliam esse debi
 torem proximi cum tamē nouit se esse debito
 rem aut aliū. et hmōi. ¶ Si dixit mendaciū
 in iudicio interrogatus a iudice quia mortale
 est. ¶ Si dixit mendaciū in confessione de ne
 cessario cōfiteendis quia mōrle est. ¶ Si dixit
 mendaciū in p̄dicāōne studiose. qz mōrle est

nisi ex furtive subitaneae locutionis impeditur.
 Si mendacium dixit ad laudandum aliquem
 vel adulandum alicui. **¶ De mendacio iocoso**

Si dixit mendacium iocosum causa solacii vel
 ad utilitatem aliquam inde consequendam spiritualem
 vel temporalem sine noxamento alteri. quod est veniale.

¶ De mendacio officioso. **S**i persona
 qui dicit mendacium etiam officiosus est persona au-
 thoritatis vel magne reputationis seu perfectionis
 posset per accensum tale mendacium esse mortale si vi-
 consequatur inde magnam scandalum in mentibus
 hominum. **¶ Si dixit falsum testimonium contra aliquem**
 in iudicio vel accusavit iniuste. ultra mortale
 peccatum de omni damno lesio tenetur etiam ad restitu-
 tionem fame. sicut dicat se falsum dixisse postquam ille
 est punitus non tenetur propter periculum quod ei
 imminet.

¶ De detractioe. **D**e detractioe
 per quam auferetur fama alteri multipliciter est intro-
 gandum est videlicet. Si quis imponat alteri aliquid
 falsum quod sit peccatum mortale quia peccat mortaliter et
 tenetur ad restitutionem faciendam nisi ex hoc im-
 minet ei magnum periculum. **¶ Si ad peccatum alte-**
rius quod narrat addit aliquid notabile ultra pec-
 catum tunc tenetur ad restitutionem si illud impor-
 tat infamiam. **¶ Si peccatum alterius mortale cum esset**
 occultum manifestavit alijs ad infamandum pec-
 cavit mortaliter et tenetur ad restitutionem in quantum

pot. nisi illud crimē postea per aliā viam esset
 publicatū. ¶ Si pccm alterius occultū manife
 stauit nō intencōne famādi vel alias nocendi
 sed ex quadā loq̄citate nō vidē mortale. Per
 accidēs tamē vī. si ex hoc sequētur diffamacō
 illius vtq; audiētes publicāt. ¶ Si accusauit
 in iudicō vel denūciauit p̄lato crimē alterius
 non zelo iusticie. sed ex malinolitā peccauit
 mōrliter. sed ad restitucōem fame nō tenetur
 seruato ordine iuris. ¶ Si fecit libellū famosū
 id est sedulas siue scripturas in detractōnem
 alteri⁹ ponēs in loco publico ut legantur aut
 etiā caucōes et hmōi quia mōrliter peccat et
 tenet ad restitucōem. ¶ Si pccm alteri⁹ etiā
 manifestū narrat ex odio vel intencōe nocen-
 di peccat mōrliter sed ad restitucōnem fame
 nō tenetur. Si aut ex loquacitate venialit⁹ pec-
 cat. ¶ Si de factis aliorū que sūt venialia viter
 recitauit ex loq̄citate vel aliqua indignacōne
 nō est mortale nisi intenderet sic diffamare.
 ¶ Si significauit pccm alterius mortale ⁊ occul-
 tum prelati vel pntibus vel cōfessoribus aut
 alijs personis maturis. q̄ possunt illū peccatē
 impedire ne amplius simile faciat. vel q̄ nō fi-
 at si adhuc nō fuerit factū. puta si timēt h̄ici-
 diū ab illo fieri. quod significauit ac. quia nō
 est pccm s; caritas. ⁊ non tenet ad restitucō;

fame maxime cū verū significauit. Secus si falsum significaret. ¶ Si falsū dixit de aliquo. debz accedere illū vel illos a quo vel quibz hoc dixit et dicē corā eis falsū se dixisse. nec excusatur qd hoc sit ei verecūdia magna. Si autē verū dixit si non iuste vel bene. nō debet dicē se falsū dixisse qd hoc tūc esset mendaciū. si debz dicē. iniuste et male dixisse. ¶ Si quis narrat crimen alicui⁹ put audiuit. dicēs. se sic audiuisse dici ab illo. licz sit occultū. et hoc ex leuitate vel etiā loq̄itate. non vidz mōrle. neqz teneri ad restitutionē fame. Sz est dubiū de illo. ¶ Si bona facta alicui⁹ dixit mala intencōe facta. s. ppter ypocritism vel supbiā vel hmōi intencōes eū infamare peccat mōrliter. Idē si negauit bona facta. Idē etiā si taceat bona alicui⁹ que scit. cū ē necēariū qñqz ad liberacōez primi. ¶ Si audiuit infamacōes et diffamacōes aliorz et in hoc delectatur peccat mōrliter. Si autē non delectat in infamia. ymo displicet sibi infamaē alios si tñ delectatur de loq̄itate. non vidz mōrliter peccare. In platis tñ qui pñt phibere talia cum aduertūt et non faciūt est mortale. ¶ 21

De nono p̄cepto. s. Non desiderabis vxor

Primo nō de cogi- trem primi tui.
tacōibus cū Lururiā. qd cogitacōnes
cōmittendi aliqd p̄cēm luxurie. qñdo

fuit cum consensu hominis semper faciunt peccatum mortale
 et specialiter contra istum preceptum. Et fuit diversarum spe-
 cierum. sic etiam opera carnalia licet non ita graue
 mortale faciat simplex consensus sicut opus exterius.
 Cum ergo dicit penitens habuisse cogitationes
 quibus consensus ratione. Interroget confessor cum quibus
 personis. seu erga quas personas habuit homini cog-
 itationes. quod si erga coniugatam dixerit. quod adulte-
 rium est. Si erga solutam et ipse solutus fuerit quod
 fornicatio est. Si erga consanguineam. quod incestus
 et sic de alijs quod. ut. scilicet. dictum est in. c. de. o. precepto
 Insuper interrogandus est penitens quotiens homini
 habuit cogitationes. quod totiens peccauit mortaliter.
Item si per intervalla temporis hoc fecit puta deside-
 rat nunc cum consensu hominis committere fornicationem
 cum aliqua. postea se occupat in aliquo alio ne-
 gocio. ut videlicet. cogitat de gubernatione domus sue
 vel homini. et exinde iterum deliberat fornicari. quod
 iterum peccat mortaliter. et sic deinceps. Si si conti-
 nue versatur in tali cogitatione videlicet per horam plus
 aut minus. unum peccatum est. sed tanto grauius
 quanto diutius. Si mutat cogitationem. de una
 ad aliam personam. vel ad diversam speciem cum eadem
 persona. vel deliberans de per se semper de nouo pec-
 cat mortaliter. Unde si centum mulieres videret
 unam post aliam. et ad quolibet specialiter determi-
 naret animam suam. centum mortalia committeret

Secus si vna cogitacōne omēs appetēt . quā
 ut sic vñū esset pccm . habēs tñ deformitatem
 tot peccatorū . **I**tem si dieb; festiuis hñmōi
 habuit cogitacōes discurrēdo p ecclias ⁊ puo
 cando mulieres ⁊ si filocapt⁹ ex aliq̄ secutus ē
 eā . et qñto tpe . **I**tem qđ dicit⁹ de viro erga
 mulierē . idē semp dicendū est de muliere erga
 virū . **I**tem de delectatione morosa habes . iñ
 c . de Luxuria . **S**i mulier orenta⁹ habē ama
 toēs . ⁊ cū perpedit vl̄ cōsiderat aliquē eā . pea
 ri . seu amare carnalit̄ . ponit se ad fenestrā . vl̄
 vadit ad aliquē locū vt videat⁹ ab eo . vel po
 nit se in ecclia vl̄ alio publico loco vbi discur
 rūt iuuenes . ad puocandū eos in sui amorē .
 qđ mortale est . etiā si nō appetat peccare cū eis
 cum occasione ruīne prestat . **¶ 22**

¶ De . x . p̄cepto . s . nō concupiscas rē primī tui .

Que cogitacōe seu desiderio hñdi res alie
 nas nō qđ vltra peccatū opis iniuste
 vsurpacōis diuersarū specierū de quā
 bus dictū est . s . iñ . c . de . viñ . p̄cepto . **I**ntrogā
 dum est etiā de desiderio habito cū res alieās
 hñdas seu acquirēdas mō iniusto . qđ tale de
 sideriū siue cogitacō . si cū cōsensu rōis est ⁊ ali
 cuius rei nōbilis semp est mōrle . et eiusdē sp̄i
 cui⁹ est opus illi⁹ iniuste acquiſicōis . vbi grā
Si desiderat aliqd habē ex vsura . spēs vsure ē

Si p rapinā. est rapina. **S**i p viam occultā. est furtū. a sic de alijs. **E**t idō interrogand⁹ est quō desiderauit hīe rem alienā vt habeat species peccū. q̄ nccāria est cōfiteñti. **I**n hīs tñ peccatis cordis tm̄ non tenet quis ad restitucōē nisi opus fuerit secutū. **N**ota etiā q̄ cū q̄s in q̄ntū. cūq; mīmo ope dāpnificat primū per quēcū q; etiā modū. **S**i habet ppositū etiā in multo dāpnificandi si posset peccat mōlīter. **V**nde ementes a vendētes. q̄ncūq; pati sunt decipe primū in multo si possent cōmode. mortaliter peccāt licet actu in modico decipiūt.

¶ Sequit̄ scda pars hui⁹ tractatus q̄ tractat de vicjs capitalib; a speciebz et filiab; eorū.

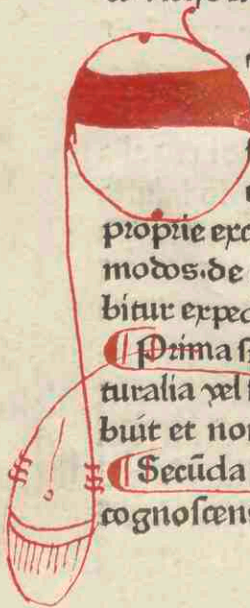
¶ Et **Primo de Supbia.**

¶ 23

Vperbia scdm̄ greg. est mē oīm capitaliū viciōrū. et est viciū multum subtile et difficile ad cognoscendū et consistit in appetitu inordinato propriē excellentie. **E**t habet q̄tuor species siue modos. de quib; potes interrogare prout videbitur expedire si tamen penitens intelligat.

¶ **Prima species.** **S**i viz. bona que habuit naturalia vel spūalia. aut temporalia. sibi attribuit et non a deo eadē recepisse recognouit.

¶ **Secūda species.** **S**i bona ipsa a deo recepisse cognoscens principalit̄. estimat tamē se ea

meritis proprijs recepisse vt pp̄t suā industriā
vel ingenū aut prudētiā. v̄l ppter sua ieiunia
aut oīones ⁊ hmōi. **Tercia** vt si ea bona q̄
nō habuit reputauit se h̄re. sc̄m estimat se
h̄re multū huilitatis caritatis paciē. sapiētie
⁊ prudētie ac. **Quarta** Si reputauit se meliorē
ceteris alijs. otempnens eos siue despiciens.

In qualibz harū sp̄rū pōt esse mortale vel
veniale. sc̄m q̄ rōne cōsentitur vel non.

I fuit presumptuosus po. **De p̄sumpcōne.**
nendo se ad faciendū vel dicendū que sūt sup̄
vires suas. vel nō p̄tinet ad cōdicōem suā vel
ī sp̄ualibz vel etiā ī tpalibz. v̄tputa secularis
iudicādo clericū. vel eos q̄ nō sūt sibi subditi
vel de h̄is ī quibz non habet p̄tatem quia
peccauit mōl̄liter. **Si** posuit se ad faciendū
ea ex̄cicia ad que non erat aptus. ⁊ vnde pōt
venire piculū sp̄uale vel tpale alteri. vt si me
dicus ignar⁹ posuit se ad medicandū. Aduo
catus ignarus ad aduocandū. Cōfessor igna
rus ad audiēdas cōfessiones. ⁊ hmōi. q̄ pec
cauit mōl̄liter. **Secus** aut si cōpetenter de illa
arte erat peritus non tamē excellēs. **Si** p̄su
mens de sc̄itate sua v̄l de virtute. exposuit se
piculo peccōrum. vt vadens ad loca inhonesta
vel frequētans ouersacōnem cū mulieribus
specialit̄ leuibz ⁊ alia hmōi vbi de facili potest

labi in mōre. ¶ **S**i nimis p̄sumēs de se non p̄
iūdet de nēcitatibus v̄l piculis occurrētibz
spūalibus ⁊ corpalibus. expectans effectū mi
raculosum a deo. vtq; sanet eum infirmū sine
medicinis v̄l ministret ei cibum sine labore.
quia mortale est et dicitur temptare deum. Si
miliē si sit predicator sine studiū p̄uidentia vel
doctor aut consul. rēdendo v̄l consulendo
improuise. ¶ **D**e ingratitude.

Ingratitudo. q̄ repitur in oī pccō mortali est
sicut circūstantia aggrauās ip̄m. quia vbi hō
semp debuit seruire deo. eum offendit. Est tñ
etiā vnū speciale pccm. Inq̄ntum. s. recipiens
bñficia a deo v̄l ab hoīe. nō ea recogitat regra
ciari ⁊ recōpensare. v̄l quod pei⁹ est in mente
vilipēdit bñficia recepta. v̄l murmurat de eis
v̄l iniuriat benefactori. Cōiter tamē repitur
mixtū cum aliquo alio gñe peccati. qñq; est
mortale ⁊ qñdoq; veniale. ¶ **I**nterrogetur er
go singulariter si recogitauit si regratiatus ē
si recōpensauit ⁊c. Item si ea vilipēdit. si mur
murauit de illis. v̄l si illi bñfactori iniuriat⁹ ē.

De inobediētia etiā inter. ¶ **D**e inobediētia
rogandū est. Si viz. non obediuit supioribus
suis spūalibus ⁊ t̄palibus. legibus canonicis
vel ciuilibz rōnabilibus statutis. aut statutis
sinodalibz aut p̄uincialibz. aut etiā ordinacōibz

superiorū hūmā vīm p̄cepti v̄l p̄cipiendi. vt qū
mandat verbo aut scripto. hoc vel illud serua
ri in virtute obediētie. vel sub pena exēcōnis
vel alijs penis grauibz a hūmōi equiūolētibus
q̄ mōlīter peccauit. In alijs aut ordinacōibz
simpliciter factis tūsgrediēdo est veniale nisi fi
at ex cōtemptu q̄ tūc esset mōle qūntūcūqz
leuibz. ¶ Si nō obediuit dñicis p̄ceptis de qui
bus. s. tractatū est vel p̄prie cōscie. ¶ Si non
p̄biūt debitā reuerētiā maioribz suis vel dñis
spūalibz a tpalibz. ¶ Si obediuit alicui supio
ri in illicitis q̄ vterqz peccauit. De scismate

Cisina omittit cū quis recedit ab obediētia
scē romane ecclie sumens sibi aliud caput vel
sequēs aliū p̄pam q̄ canoice electū. nisi essent
duo electi quoz quilibz h̄retur a suis sequaci
bus p̄ papa a nesciret dāe quis eoz canoice
ēet electus. q̄ in hoc casu videntur excusari po
puli. si non tamē sūt p̄tinaces. s̄ parati semp
obedire illi vel adherē quē sciētē scirent verū
papā. q̄ alias mōlīter peccatēt. ¶ Si q̄s immi
tit ordinacōibz factis a scismaticis q̄ est exēa
tus ex de sen. ex. c. i. De infidelitate.

Infidelitate iudeorū l̄ paganorū vel h̄eticorū
quorū q̄dlibz est grauiissimū p̄c̄m ducens ad
dāpnationē non oportet hic dicē. Inter hos
solū heretici sunt exēati. s̄ et cū alijs. p̄cipue

iudeis nō debz hñi mimis domestica cōuersatio
et p̄cipue ydiote. **P**otes tñ interrogare put
vidi. si habuit aliqd dubiū in hñs que sunt
fidei vt de sacramēto altaris a hmōi. a si de hoc
habz displicentiā non curandū. **S**i aut volun
tarie a sponte dubitat esset mōrle. **H**eretic⁹
quolibz est ex̄catus et non pōt absolui citra se
dem aplicam ut patz in processu. **I**tem cre
dens. receptator vel fautor hereticorū similiter
est ex̄catus ut ex̄ de h̄eticis. **D**e ambitione.

E ambitione que p̄cedit ex supbia a impōt
inordinatū appetitū honoris a multum repitur
in prelatis a dñis etiā interrogandū est vt. **S**i
Si desiderauit aliquā dignitatē. vl bñficiū cura
tum. rōne deliberata pñcipaliter ppter hono
rem vl vtilitatē tpalem peccauit mortaliter.

Si desiderauit dignitatē vl officiū a bñficiū
eccl̄asticū vl seculare ad qd est indign⁹ a ine
ptus. vtq ignarus vl crimiōsus et hmōi. qz
peccauit mōrliter. maxime **S**i desideāuit hmōi
etiā faciendo cōñ precepto. **S**i quesuit ho
norē de quacūqz re ita inordinate qz ibi cōstitu
erit finem. mōrle est. In alijs casibz tñ veniale

E derisione que aliquñ p̄cedit **D**e derisione
ex supbia etiā interrogandū ē. si viz. derisit sac̄
mēta a verba sacra. l alia d̄mavilipendēs ea a
scōs viros. a p̄latoz. a p̄soās r̄ligiosas a p̄ntes

aut volentes deo seruire. vt sic retrahēt eos.
q̄ mōrliter peccauit. ¶ Si studiose derisit ali
quē intendēs ex hoc iniuriā eius et vilificacō;
vel nōbilem pturbacōem eius vel derisit defe
ctuosos sensu vel corpe. ut eos facēt pturbari
quia mōrliter peccauit. Secus si ex leuitate et
cā ioci et si nullū ex hoc pturbauit. De indi

¶ viz. facta alteri⁹ que du. ¶ cō temerario.
bia sūt quo aio fiāt. in malā partē int̄pretat⁹
est. ¶ Si deliberate iudicauit aliū de peccō mor
tali. sine signis sufficiētibz ad indicandū mali
ciā illius q̄ mōrtali⁹ peccauit. Si iudicauit
de veniali deliberate. veniali⁹ peccauit. ¶ De etiā
si iudicauit de mortali s̄ non deliberato aīmo

¶ fuit curiosus cū cōdi De curiositate.
cōez intellectiuā. vt q̄redo scire q̄ sunt. s̄. capa
citātē suā. vt de trinitate. de p̄destinacōe et si
milia. vel q̄rendo scire parū vtilia. et dimittē
do multū vtilia et magis necēaria. vt querēdo
sciām aut aliqd̄ scire. solū ad sciendū nō autē
ad hoc. vt deū ex illo agnoscat v̄l ad aliā vtili
tatē. quia peccm̄ est. et q̄nq; mōrle et q̄nq; veni
ale v̄l q̄rendo scire aut sciām ab illis a quibus
nō debet querē. vt a demonibz v̄l p̄ sortes q̄
mōrliter peccauit. ¶ Si q̄siuit scire mala et va
na. vt cātilenas incātacōes aut similia. ¶ Si
fuit curiosus cū vsus sensuū. s̄. vel aspiciendo

vel audiendo. vel odorādo. vel gustando. vel tā-
gendo aliq̄ sine nccitate vel vtilitate. s̄ sola de-
lectacōe sentiendi. sine tñ aliq̄ deformitate. q̄
pc̄m est ⁊ cōiter veniale. Si vero cū deforma-
te pōt esse mōrle. ¶ Si iūnt ad videndū specta-
cula mūdāna ⁊ officiosa vt torneamēta. basti-
ludia seu ad videndū currē p̄ brauiō ⁊ hmōi
Nā si in hmōi est piculū mortis spūalis vel cor-
pālis. ut qñ sūt spectacula repñtatiua turpitu-
dimis. vel cū in illis pōt recipe lesionē aliquā
nōbilem corpīs. mōrle est. et multo maius in
ex̄cente hmōi spectacula. vel plente occasionē
ad ea. alias eēt veniale nisi ppter hmōi aliq̄s
ita delectaret q̄ mēs eius a deo auertētur. Ita
vīz q̄ eēt patus trāsgredi p̄cepto dei ⁊ ecc̄e vt
illa aspicēt aut facēt. Et hoc idem intellige de
quocūq; pccō qđ ex se est veniale q̄ p hūc mo-
dum pōt effici mōrle. ¶ De adulatione.

¶ Adulacōe. q̄ cōiter ē scandalatiua ⁊ consistit
in hoc q̄ q̄s verb̄ vel factis suis inordiāte intē-
dit placē alijs ad beniuolētiā capiendā. Et si
in malo adulatus ē crimināli puta laudās ali-
quē de vidēta facta vel de turpitudinē ⁊ hmōi
q̄ mōrle est. ¶ Si adulat̄ vel laudat aliquē in-
tendēs eū decipe ⁊ p̄cipue. nōbiliter in aliquo
in spūalibz vel tpalibz ē mōrle. Secus si aliqđ
iustum intendit ab eo habere vel quid paruū

recipe p mod domi. ¶ Si nimis laudat aliquē
ex quo ille fupfit occasione fupbie vel inanis
glorie oiter est veniale. pōt tamē aliqñ eē mor
tale. Si aut laudat aliquē ad magis excitā
dū illū ad virtutes vel ad cōfortandū cum in
tribulacōe et tēptacōe fuerit. obferuatīs tamē
debitīs circūstātijs ē veniale. De inani gloria

¶ Inani gloria. q̄ pcedit ex fupbia et impor
tat inordinatū appetitū laudis huāne. seu in
ordinatā cōplacentiā eius cui offertur et cui fit
aliqd opis. pncipalit̄ ppter laudē ppriāz amīt
tū meritū eius et pccm incurrit. Et ergo intro
gandū est fm statū hoīm de diuēfis materijs
in quibz hoīes querūt sibi laudē ut a doctore de
scia et doctrina. a fcolaribz de ingenio et dispu
tacōne. a rectore de regimie. a muliere de orna
tu et pulchritudine et hmoi. ¶ Si opa fua in
gñe bona vt ieiunia elemosine et hmoi quali
oia ad laudē humanā fecit. mortale videt̄. cum
ibi cōstituit finē fuū. Si tñ pura intencōne et
iusta fecit opa bona et audiēs se inde laudari
fumpfuit cōplacentiā de laudē fua videt̄ veniale.

¶ Si q̄fiunt laudē et gloriā de ope pccī mortal
mortalit̄ peccauit et hoc fi fm rōem deliberatā
hoc egit. Secus fi scdm motū sensualitatis vl
etiā fi de aliquo veniali gloriat̄. ¶ Si ita inordi
nate appetit laudē et gloriā de aliquo ope q̄ ppē

eā cōsequendā patius est facē cōi aliqđ prece-
ptorū dei. quia peccat mōliler. ¶ Si gloriatus
est de fortitudine aut pulchritudinē aut sanī-
tate corpīs. ā de memoria aut intellectu p̄stati
aut de spūalitate. aut grā spūali. vel de pntela
a sanguis nobilitate. ā de potentia vl dñio seu
p̄speritate. de scia. de diuitijs. de eloquētia. de
artibz. de cantu. a ceteris hmōi. ā gloriatus est
de visitacōne ciuū vl de reuerētia sibi facta. ā
de sequela famulorū a ceteris multis hmōi.

De immodestia. Et ¶ De immodestia virozū
p̄mo virozū in ornatu. que p̄cedit ut frequēter
ex inani gloria. posset tñ ex alijs caus p̄cedere
Vnde interrogandū est si nūq̄ vestitus sit hitu
religiosorū in despectū eorū vl in ludis vanis
a inhonestis. q̄ si hoc fecissz grauiē eēt puniē-
dus. ar. ex. de epi. audi. vel mime. ¶ Si ex la-
sciua a vanitate vsus est veste muliebri quia
grauiē peccauit. ¶ Si ad ostentacōez a inanē
gloriā supfluū habuit ornatū. a supfluū appa-
ratū in vestibz. viz si vestit⁹ est bisso l purpura
cū ad hoc nō sit autorisat⁹. vel veste racamata
ā pidurata falcoibz ā radijs a hmōi. vel si cū
vestes cōpositas apposuit nimā sollicitudinē
a si de hijs supbiuit a glatus ē. mōrle est si tā
inordinatā delectacōez habuit ex hijs ad lau-
dem a gloriā inanā. q̄ non curauit transgredi

mandata dei et eccie. Similit̃ si dicto mō vsus
 est vestibz diuſatis et diuerſis coloribz cōſutis
 vlt̃ trappatis. ¶ Si talibz vestibz et supfluis or
 natibz vsus est ad inducendū mulieres ad ſui
 occupiſcētiā ex tamē mēimomū qz mortale est
 et dico ex mēimomū. qz vxor pōt se ornari vt
 marito ſuo placeat. et ecoñ maritus vt vxori.
 absqz tamē pccō. et honeſto mō tñ fieri debet
 ille ornatus. ¶ Si corā mulieribz ſtetit aut in
 ceſſit. inhoneſte veſtitus demōſtrando femora
 lia et alia inhoneſta incitātia ad libidinē. ¶ Si
 nouā inueit portaturā in vestibz ex laſciua et
 vanitate. ¶ Si radi fecit barbā ſepius cauſa
 laſciuię et vanitatis. Si ad oſtentacōem et ina
 nem gloriā vel ſupbiam habuit ſupfluū orna
 tū et apparatū in equis. ſellis. frenis. aut vtēſi
 libz domus vt ciphis. lectis. et alijs rebz et ſup
 pellectibz ornatis. aut ſi alijs ornamētis vsus ē
 pter honeſtā oſuetudinē et decentē ſibi ſimiliū
 vel ſi ad hmōi inanē gloriā domū vel camerā
 depingi fecit ſtellis vel roſis aut alijs varijs
 et mūdaīs hiſtorijs. vel inhoneſtis picturis et
 hmōi. qd mōrle vidē. ¶ De imodeſtia mulierū.
 De ornatu ſupfluo et inhoneſto etiā interrogā
 de ſūt mulieres. ſ. de ornatu fucoꝝ. capillature
 gēmarū. veſtiū p̃cioſarū et de foderaturis et
 caudis earū et planellis nimis altis. et pictis

quibz ut frequēter vñtur mulieres ytalice et
 coromis aut balsis capitū. et hmōi in quibz ali
 qñ est mortale et aliquñ veniale. ¶ **Si vñsa est**
 fucis et alijs ornatibz ad ostētaōez et inanem
 gloriā sui et de hmōi supbiuit vñ gloriata ē qz
 mōile est si tā immoderatā delectaōez habuit
 ad laudē et gloriā illam qz nō cūauit trāsgredi
 mandata dei et ecclie. ¶ **Si vñsa est fucis et alijs**
 ornatibz ad inducendū viros ad sui cūpiscen
 ciā ex mēimomū quia est mōile indubitāter.
 ¶ **Si ob lasciuiā vñ ad placendū aspectibz viro**
 rū aut ad cōtemptū depilauit collū ā supcilia
 aut barbā vel frontē qz mōile est nisi id facēt
 ad vitandā nimā deformitatē vt nō despiciat
 a suo legitimo viro. ¶ **Si adhibuit nimā dili**
 gentiā et studiū et tpus ad ormandū se vñ si
 fecit excessum in portatura vestiū vñtra suū sta
 tū vel cōdicōnem vel nō scdm morē prie vñ vñsa
 est vestibz nimis mollibz et delicatis quia pccm
 ē. Et si imordinate delectat in hmōi ita qz etiā
 si sciret hoies ex hmōi sui ornatu scandalizari
 id est trahi ad sui cūpiscenciā nō curaret de
 ruina proximi quia mortale est. ¶ **Si ex lasci**
 uiā et vanitate mulier est vñsa veste virili mor
 tale videtur esse. ¶ **Si mulier se colorauit vel**
 aliud figmētum adhibuit ad apparētem pul
 chritudiez. ¶ **Si fit ppter lasciuiā l ad trahendū**

alios ad sui occupiscentiā q̄ mortale est. Si tñ
 aliquā turpitudinē aut maculā āquā a hmōi
 ex infirmitate aliq̄ vel alia causa sup̄ueniente
 delē vel occultare conaret non esset peccatū.

Si ad oplacendū viro suo vel ad repiendū
 virū si est innupta. vel ne despiciat ab alijs l̄
 ex aliq̄ leuitate vsa est fucis vl̄ alijs ornamen
 tis sup̄fluis. nō est de se p̄c̄m mōrle. s̄ potius
 veniale nisi sit nōbilis excessus in hmōi q̄ pos
 sit iudicari de occasioē data ruine aliorū. a nō
 accepta. q̄d tamē difficile est iudicāē. **S**i co
 reā duxit aut conisauit a qua intencōe et cum
 quibz. a quo loco a tpe a si cantilenas cātavit
 a p̄cipue turpes a q̄ intencōe a corā quibus

Si simulauit sc̄itatem h̄re De ypocrisi.
 p̄ ieiunū oīem et hmōi cū malus esset. vel si
 hoc egit ad osequendā laudē humanā cōstitu
 ens ibi finē q̄ mōrle est alias veniale. n̄ aliud
 inciū adiūgatur. Si simulauit sc̄itatē inten
 dēs p̄ hoc aliq̄d facē quod sit cōū honore dei l̄
 vtilitatē p̄mi vt v̄z ex hoc possit adipisci l̄z
 indign⁹ aliquā dignitatē vel officiū aut bene
 ficiū vl̄ ut ex hoc decipe possit p̄mū sp̄ualit̄
 vl̄ t̄paliter q̄ mōrle est. Si simulauit sc̄itatē
 cū ess̄ mal⁹ vt darent ei eleōsine sicut sancto
 viro. vel p̄curatoribz eccl̄iarū vt cerratani et
 similibz q̄ mortaliter peccauit. **S**i simulauit

maiorē scītātē q̄ habuit. v̄l occultaui aliquē defectū suū ⁊ hoc ad edificacōnem proximorū nō est pccm. vel leue veniale. **Si** tñ hoc facit ob aliquālē vanitatē v̄l vanā gloriā. veniale est. **¶ Si** laudauit seip̄m de aliquo ope peccati quia mortale est. **De Iactantia.**

I laudauit seip̄m de aliquo pccō mōrli mortali peccauit. **Si** de veniali. venialiē. q̄ntum est de se. **¶ Si** iactauit se de aliquo ope bono. s. de virtute scia. industria. v̄l diuicijs ā potentijs ⁊ h̄mōi ex supbia ⁊ inani gloriā mortale est v̄l veniale scdm radicem ip̄ius supbie. v̄l inanis glorie vñ pcedit. **¶ Si** laudauit se. cōten. pñēdo alios. vt phariseus publicanū. mōrle vidē si aut ex aliqua leuitate v̄l vtilitate cōsequēda veniale v̄l nullū est. **¶ Si** se laudauit mendaciter de malo v̄l bono quod non fecit v̄l de eo quod nō habuit v̄l quod nō fuit ppter superbiam ⁊ inanē gloriā. pōt esse mortale. v̄l veniale **¶ Si** vilificauit se verbis vel factis plus q̄ sentiat in seip̄o in mēte. dicēs aliq̄ mala de seip̄o q̄ in se nō recognoscit viter veniale ē et dī promia

I cōtendit aduersus ali. **De cōtentione.** quē sciēte contra veritatē in rebus alicuius importantiē mortale ē. Secus si in rebz paruis et inaduertentē. **¶ Si** contendit pro veritate et nimis inordinatē cōiter est veniale. posset

tamē tanta inordinacō. q̄ rōne scandalī cōi
sequētis esset mortale. **De discordia.**

I habēs tractare aliq̄ cū aliquibz in hīs q̄
sunt ad dei honorē a p̄mi vtilitatē. discordiā
habuit a fecit eo q̄ male afficiē ad eos cū qui-
bus tractauit v̄l ut eis ostēdat. se nō minus
scire s̄ tantū q̄ntum ip̄i. q̄ mōrle est. **Sec⁹** autē
si idcirco discordat quia videt sibi magis scdm
deū a rōnem qd̄ ip̄e intendit q̄ quod aliq̄. Et
tūc vel nō est pccm v̄l leue nisi tñ esset nimis
p̄tinax. **De pertinacia.**

I fuit nimis p̄tinax in sen. suis. discrepans
a cōi iudicō ceteroz cōiter est veniale s̄ pericu-
losum a inductiuū erroris. **¶ Si excusauit vel**
defendit pccm cōmissum vt tanq̄ bñfactū a si
sciēnt q̄ mōrle est. **De singularitate siue.**

I fecit singularita. **¶ p̄sūpcōe nouitatū**
tes in ouersacōne vite v̄l in vestibz vel in cere-
monijs v̄l alijs adinuētiōibz pccm est. Et si
adinuēit aliquā malā cōsuetudinē. omia male
exinde seq̄ntia ei imputantur. **¶ 28**

De scdo pccō mōrli a sp̄ibz a filiabz eius.

I Inuidia q̄ est scdm pccm mortale. a
est tristitia de alieno bono inq̄tum ut
diminutiū p̄prie excellētie et si sit cū
cōsensu rōis est mōrle. nisi eēt de aliq̄ re parua
Sicut puer inuidet alteri puero quia plures

habz fructus et hmōi. **S**ed si fit scdm motum
 sensualitatis et cū displicētia rōnis est veniale
 vel nullū. etiā de re nōbili. **E**st ergo interrogan-
 dus penitēs scdm statū suū de hmōi vij. **S**i
 platus alteri inuidit de maiori placōe et digni-
 tate. **S**i officialis de digniori et meliori officio.
Si doctor de maiori scia vel cōcursu. **S**i scolaris
 de acutiōis ingemo alteri. **S**i curialis de maio-
 ri acceptacōne corā dño. **S**i mercator de maio-
 ri credito. **S**i nobilis de maiori honore et repu-
 tacōne. **S**i spūalis de maiori deuocōne. reputa-
 cōne vel fama. **S**i vicinis de maiori honore vel
 familia vel diuitijs. **S**i mulier de maiori orna-
 tu vel pulchritudine. aut de marito vel filijs et
 hmōi. **S**i artifex de artificijs. vel de maiori lu-
 cro. et sic de alijs. qz totū est inuidia et peccatū
 mōile. **S**i tñ quis dolet de bonis proximi. nō ex
 eo. qz ille ea habeat s; de defectu suo. qz. s. ipē eis
 caret. est tñ cōtentus proximū illa hēe nō est
 inuidia. **S**imiliē etiā si dolet de bono inimici. ex
 hoc solū quia timet sibi ex hoc no cumentū ve-
 nire. nō pprie pertinet ad inuidiā. **D**e odio
Quā est filia procedens ex inuidia. **V**nde in-
 terrogandum est. **S**i habuit odium ad deum
 quia flagellauit eum infirmitate vel penuria
 aut aliquo simili. vel quia impediūt ei mala
 desideria vel ppter aliā causam qz mortale est

Si habuit odiū ad primū desiderās malū
 eius siue spūale siue tpale vl' gaudens malo
 illius ⁊ si ē malū nōbile quod ipē appetit. rōe
 deliberata. mōrle est siue malū sit in psona vel
 in fama vel in sba. vel aliomō. **S**ecus aut si nō
 cōsentit racō. vel si quid nō multū dampnosū
 malū appetat. **S**i doluit ex eo q' inimic⁹ eius
 nō sustinet aduersa s; p'spera ei⁹ semp vidit
Si autē desiderauit malū alteri puta infirmita
 tem in bonū eius ut bonus ppter hoc efficiat
 vel ne alijs noceat nō est odiū. **I**tem intro
 gandū est hic ⁊ inuestigandū caute. **N**ā lay
 ci oēm displicentiā solent appellare odiū. qd
 tamē nō est. nisi mō iam dicto. **I**tem odiū
 quod hnt cōi vnu reputāt tantū vnu pccm
S; nota q' sicut in alijs sic ⁊ in illo quociēs re
 uocādo iniuriā mēte de nouo odiū habuit ad
 illū cū consensu rōis. tociēs peccauit mōrliē
 Et ideo introgandū est de tpe in quo odiū in
 eo pseuerauit et quō frequenē odiuit. **I**te
 nō q' non oportet. ymo nō debet illi petē remā
 de hmoi odio mentali nisi illū offendist; verb
 aut alijs modis ab ex. quia tūc tenetur remā
 petē.

De susurracōne.

De susurracōne. q' est ponē dissencō; ppter
 malā intencōem int' amicos vel cōsanguineos.
 de vno dicēs mala alteri. ⁊ econ. vel referens

studiose. que possunt odiū causā. et huiusmodi quod
mōrle est. ut frequēter solet facē nūrus contra
socrū et ecoī. Si tū dixit aliq̄ unde orta est dis-
sentio inter amīcos vlt̄ cōsagneos non hoc in-
tendēs sed q̄ incaute locutus est. de se non est
mōrle. sed pōt esse rōne scandali. ¶ Si q̄s tan-
tū intendit malā amīciā vlt̄ cōuersacōz alic⁹
cū aliquo ne alias decipiat cōgruis modis nō
est malū. De exultacōe in aduersis primi.

¶ Vidēs damna et mala fieri hīs quibz inuī-
det. vel ad quos odiū habz. letatur. deliberatō
aīo. de malo illorū. est mōrle. Secus si nō delibe-
rato aīo letat. aut de malo inimici nō inq̄ntū
malū est. sed inq̄ntum nō poterit ei nocē pōt
ēē sine pccō. De tristitia in prosperis proximi.

¶ Tristitia in prosperis proximi. differt ab inuī-
dia in hoc. quia inuīdia tristatur de bono pri-
mi. et ppter hoc cogitat. et desiderat quō mala
hēat. Sed cōtingit sepe q̄ nō patitur ille dāna
que ei appetit. s̄ magis prosa sibi cōtingūt et
de hoc tunc amplius tristatur. et est mortale
si tamē fit cum consensu rōnis. ¶ De detractō-
ne etiā filia inuīdie habes sup̄ in. c. de. oda-
uo precepto.

¶ 27

¶ De tercio pccō mōrli. s. Ira. necnō speciebz et
Ra Est appetitus vindicte. et vi. ¶ filiabz eius.
cū capitale quod frequenter ministratur

cū odio. Vnde interrogandū est de ea vt sequit̃

Si vñ ppter aliquē defectū in se vel in alterz
omissum desiderauit vindictā seu puniōnem
alicui⁹ quocūq; vel a se vel a deo vel ab alio.
solū intendēs satisfacē aio suo irato mōile est
a hoc qñ intendit istā puniōem absq; ordine
rōis. a etiā si nōbile malū intendat cū osensu
rōis. qz alias veniale eēt. vt est ira p̃ssailias
in gubernāda familiā sua. nisi tñ illa fiēt mō
p̃scripto.

Si iratus cōn seipm ppter aliquē
defectū. turbat cōn se. quia veniale est.

Si ira
tus cōn deum ppter aliqd flagellū murmurat
corde vel ore impaciēter ferēs. qz pōt eē mōile
a veniale fm modū impaciētē.

De indignōe
Si indignatus est cōn aliquē nō valens eū
vidē vel audire reputans indignū. qd illi di
splicuit. cū potius debēt sibi seruire qd veniale
est cōiter. Et si ppter hoc retinet sibi loquelā
a p alia signa oñdit sibi displicentiā. q̄ auferē
da sūt ad tollendū scandalū p̃rimoz a opio
nem odij.

Si petēt veniā a pato satisfacere
de iniuria nō dimittit l̄ reconciliat qz mōile ē.
Percogitauit diuersas **D**e timore mētis.
vias a modos ad vindicandū se de iniuria et
hñs impleuit mentē cū cogitacōibus alitica
tuis qz scdm p̃cessum pōt esse mōile a veniale.

Si ex ira clamauit cōn aliquē **D**e clamore.

inordinate et confuse et furiose loquendo. veniale est
 dicitur. Si tñ exp̃ssam sibi dixerit iniuriā ppter
 quā scādalizari possz. mōrle eēt. ¶ De contumelia.

¶ Si dixerit alteri verba iniuriosa importātia vi
 cia vel opprobria aīo iniuriādi. vt vocando ali
 quē furem ā pditorē vl alias inhonestā psonā
 aut dicēdo hmōi mala vel alia de pntibz suis.
 qz mōrle est. ¶ Si dixerit verba opprobriosa fa
 milie sue. vel discipulis vel subditis suis. causa
 correpcōis. si fit debito mō et honeste est sine
 pccō. alias dicitur est veniale. n̄ tñ infamatoria
 dicēt. vñ sequētur magnū scandalū. quia tūc
 esset mortale. ¶ De blasphemia.

¶ Si blasphemaūt aliquē aīo deliberato. vt p
 cutētur vel castigaret in hoc tali maledictōne
 maledicto in malū eius. eēt mōrle. nisi hoc af
 fectaret ad emendacōem. Si aut hoc nō deside
 raūt sm̄ rōz. s; sm̄ subitū motū ire. qđ tñ si cō
 tingēt valde dolēt sic ē veniale. et dicitur fit a pñ
 tīb; erga filios. cū ex ira subita qñz maledicūt
 ip̃is quod tñ corde nō vellent. ¶ Si maledixit
 annū vel diē ā horā natiuitatis sue. vel m̃imo
 nialis iūctōis. vel hmōi aīo deliberato. mōrle
 vidz. Si tñ ex solo p̃mo motu ire hoc fecit ē ve
 niale. ¶ Si maledixit creaturis irrōnabilibz et
 hoc fecit i detestacōem creatoris vel in damnu
 dñi eoz est mōrle alias esset veniale et ociosū

Si blasphemauit aīas defūctorū suorū pntū
 vñ aliorū hōim vidē mortale qđ videt intendē
 nōbile damnu vñ malū ex hoc idē cū sibi pfi
 maledicit ex impaciētia. **S**i blasphemauit
 dyabolū malū est qđ ocōsum saltē. **D**e male
 dictōne dei a scōrū didū est. s. in scdo pcepto.

Ira. qđ fit cū hōies ex ira se in **D**e ira.
 uicē pcutiunt etiā intrōgandū est. **N**ā que fit
 aīo nocendi vñ iniuriādi vt in adultis ē mor
 tale in incipiente. **I**dē in psequēte si fit aīo vñ
 dicādi. **S**ecus si fit aīmo defendēdi se tantū vel
 ad excitiū ut pueri faciūt. **D**e sedicōne.

Seditio est qñ vna pars ciuitatis insurgit
 cōi aliā. a ex parte eius qđ iniuste mouit est
 mōrle. a in oībus seqñtibz eū a tenent de oībz
 damnis inde secutis alteri parti. **E**x pte autē
 eius qđ resistit iniuste sedicōni. mote cōi se vel
 cōi bonū cōe ciuitatis. nō est secūdū se pccm
 nisi misceant oīa et vīdicacōes. quod ut fre
 quent accidit in hōi. **Q**ūdo etiā ex resistētia
 seqrent alteri parti multa picula a mala cedē
 dum eēt p partē resistantē sic. qđ alias nō eua
 deret multa pccā. que in cōflictu partiū seque
 rent. **S**i quis est etiā ita parcial a ita obstiā
 tus aīo vñ aliter pcialis qđ appetat exēminū
 alterius pūs. exiliū vñ damnu per fas vel ne
 phas paratus etiā in malis sequi partē suam

vt sūt ī ytalīa. guelfus. et gibellin⁹. nō est sine peccato mortali et in malo statu. Similit. si ex hoc vlt alias. iniuste operā dedit ad expellendum aliquem vlt impediūt ne possit reuertī.

¶ De homicidio etiā filia ire dictū est sup. in qnto precepto.

¶ De quāto pccō mōrli. s. Accidia et spēbus et filiabz eius.

¶ 26

Accidia est q̄tūm pccm capitale et importat tedūm bene opandi. Vnde ī interrogādum est de ea. Si ita accidio fus et attediatus est q̄ habuit ī hōre bona diuina et ī abhōiācōne spūalia et opera bona ad que tenetur vt p̄cepta dei et ecclie et hoc cū cōsensu rōmis quia mortale est. si tamē habz tales motus scdm sensūalitātē cum tamen displicentia rōmis est veniale. ¶ Si ita cōtristatus est de morte consagnei. vel alio casu. q̄ penitet eum bñfecisse. vel pponit amplius non bñfacere vlt dimittit aliqua necēria ad salutē ut audire missam et hmoi q̄ est mōrle. ¶ Si ita cōtristat⁹ est q̄ vellet nūq̄ fuisse creatū vel natū se ī mūdo vlt q̄ eēt aīal brutū. vel q̄ vellz mori. quocūqz etiam siue male siue bene. dū modo hinc exiret talis tristitia scdm sensū rōmis est mōrle. ¶ Si esset ita cōtristatus de casu aduēso q̄ incurrēt ī grauē infirmitatē ppter

videt mortale qñ pōt se iuuare in hmōi. ¶ **S**i
 cōtristat ex cōsideracōe bonoz q̄ habēt aliquū
 et quibz ipē caret. vilipendēs dona sibi data a
 deo a in fumēs tediū bene opandi qđ est mor
 tale scđm sub a sup a repitur in psonis spūali
 bus. ¶ **S**i ex lapsu in peccatū ita contristat q
 incurrit tediū bene opandi a qñ diffidētiā.
 ¶ **S**i tristatur ex hoc q bona pposita q̄ facit
 sepe frangit. ex hoc incurres tediū bñ opandi
 qñ sibi videat non posse pficere. accidia est a
 repitur in spūalibz deo seruire incipientibus.
 ¶ **S**i attrediat ex frequētia tēptacōnū veniale
 est si tñ ipsis resistit qđ etiā incipientibz deo
 seruire ptingit. ¶ **S**i attrediat in opibus boīs
 vt in orādo legendo vel audiendo lectionē vel
 missam vel predicacōem vel dicendo officiū
 a hmōi. nō tamē dimittit de ncēitate fienda.
 qđ cōiter est veniale a repitur hoc i spūalibz.
 ¶ **S**i in officijs suis omittēs defectus sumpsit
 nimā tristitiā respectu cōfusiōis huāne. acci
 dia est a veniale a ex supbia pcedens. ¶ **S**i de
 pccis suis doluit magis cōspectu huāne verecū
 die q̄ diuine offense. similiter accidia est ex sup
 bia pcedēs a pōt esse veniale oiter. ¶ **D**e filia
 bus accidie qñq; est difficile cognoscē ante
 sit mortale. nisi cū miscent cū aliquo pccō no
 to a cōi pcepta vñ vbi pceptū ali qđ depmant

Si desperauit de mia dei esti. **¶ De despatioe**
mans dei nō posse vl' nolle sibi indulgere vl'
parce etiā remēti ad pñiam. vel non posse ab
stinere a peccō cum adiutorio dei mortale est. si
fit cū deliberacōne cōsensu. **¶ Secus** si scdm ali
quē pulsū tēptacōnis. **¶ Si desperauit** se non
posse euadē aliq's miseras mūdanas vl' peri
cula ppter q̄ decreuit se occidē aut aliqd aliud
malū facē. q̄ mōrle est. a si aliqd hmoi opat'
est vl' incepit peius ē a multo gūius. **¶ Si cō**
tēpfit dīma bona et spūalia ex tristitia aggra
uāte mentē mixta cū accidia est mōrle. **¶ Si aut**
cōtempnēt et refugēt ea p que posset vitare
peccm. quā tūc ptinet ad blasphemā in spm
scm. que habz sex spēs. que sunt. **¶ Presumptio**
¶ Desperacō. **¶ Inuidētia** fratne grē. **¶ Impugnatio**
¶ veritatis agnīte. **¶ Obstinaō.** a finalis impemē
tentia. **¶ De hīs** infroga prout expedire videf
quia cōiter non omittūtur hmoi nisi a multū
sceleratis. **¶ De presūptione.**

Presūptio dī cū q's nimis psumit de dei mia
estimās q̄ parcat sibi ad placitū suū vl' q̄ sal
uet eū pfeuerātē in peccō. **¶ De despatōe** dcm
ē h' p'p' s. **¶ De impugnacōe** veritatis agnīte.
¶ Apugnatio veritatis agnīte dī cum quis
cōdicat veritati quā tamē bñ nouit a maxime
circa ea que sunt fidei. **¶ De obstinaōe.**

Obstinatio dicitur cum quis firmat se in proposito peccandi. **D**e inuidia fratris gratie.

Inuidia fratris gratie est contra caritatem dei inquit dolet de eo quod deus est bonus et ex bonitate sua dat gratiam et est contra caritatem proximi

impunitia finalis dicitur cum quis proponit se nunquam confiteri velle vel penitere aut nunquam reuersurum ad penitentiam. **D**e rancore.

Rancore etiam filia accidie est interrogandum Si vir habuit in displicentiam vel tedium correptiones et etiam corrigentes eum veniale est nisi illos odiret quia tunc fieret odium et mortale.

Subtrahit se ab **D**e pusillanimitate. hijs bonis ad que erat aptus ex timore deficiendi ut a ieiunijs ab ingressu religionis a placatione inuncta ab officio predicationis ab audientia confessionis et homini quia contra est veniale nisi esset preceptum in eo quod dimittit. **D**e ociositate

Stetit ociosus nil boni spiritualis vel temporalis operans unde tempus amisit irrecupabile veniale est ut videtur nisi ex ocio addatur aliquod viciu quod frequenter accidit unde etiam interrogandum est quanto tempore stetit ociosus. **D**e torpore seu pigritie

Fuit piger et tardus ad bene operam **I**gnorancia randum quoniam tamen fecit ut vir tarde venit ad ecclesiam tarde dedit elemosinam et similia quod contra est veniale nisi tamen ex illa tarditate obmitteret

aliquod preceptorum. ut quia non subuenit patienti
extremam necessitatem cum tenetur aut infirmo. ex
quo sequitur mors et homini quod tunc est mortale.

Si habuit distracti. **De euagacoe mentis.**
omne mentis vel si voluntarie vagatur in audiendo
divina cogitando interim vana et inutilia. quod dicitur
est veniale nisi addatur aliquod spirituale peccatum. vel si
permittit eas durare per totum officium ad quod obli
gatur ex precepto. **Si loquitur inutilia ex tedio** et
audit noua et mutat loca hinc inde vel distrahit
sensus vel membra. diuersione quod est veniale dicitur

De negligentia que est remissio. **De negligentia**
voluntatis cum ea que debet facere que etiam potest dici tepi
ditas. In hoc cotidie omnes offendimus si est veniale
non omittatur aliquod necessarium. **Si fuit negligens**
cum opera anime spiritualia que continentur in hoc versus. Consi
le. castiga. dimitte. solare. fer. ora. Et non quod sub
concilio comprehenditur doctrina. et docere ignorantem
peccatue vitia ad salutem. **Si fuit negligens** ad
addiscendum necessaria ad salutem ut precepta dei et
ecclesie generalia. quia in homini ignorantia non ex
cusatur. vel ad eundem ad predicationem. vel
ad missam audiendam vel similia. primo modo est
mortale. secundo modo veniale. Vtile ei est peccatis et
laicis valde ire ad predicationem. **Si fuit ne**
gligens in audiendo diuinum officium vel predi
cationem ut ibidem dormiendo vel loquendo. aut

alia cogitando vel curiose querēdo audiē aut
 de p̄dicatore murmurādo. ¶ Si fuit negligēs
 ad p̄curandū sacramēta sibi ⁊ familie sue vt
 si ex negligētia mortua ē p̄les sine baptismo
 vel h̄mōi. quia mōrle est. ¶ Si infirm⁹ mortu⁹
 est sine cōfessione ⁊ orōne vel extrema vñctō
 ne ⁊ cū ex negligētia crassa hoc p̄cessit mōrle
 vidē vel graue veniale. scđm q̄ ipse plus vel
 minus indigebat. ¶ Si negligēs fuit ad reci
piendū sacramentū cōfirmacōis p̄ se ⁊ fami
 lia sua. ¶ Si nō cōfirmatus tenuit aliū ad cōfir
mationē. ¶ Si iterato fecisset se cōfirmari vel
recepisset iterato ordinē semel receptū. ⁊ si sci
 ent mortale est ⁊ strahit irregularitas in su
 scipiēte. ¶ Si fuit negligēs ad correptionem
fraternā cū ad eā tenet vñ de occulto peccato
 et mōrli ⁊ non sperabat emendacōem eius q̄
 tūc esset mortale ipam obmittēdo aut veniale
 eā retardādo. vel si obmisit de h̄ijs q̄ non sūt
 mortalia. ¶ Si nō seruauit ordinē debitum in
fraterna correpcōe. vt vñ nimis asperere vel in
 tēpore vel loco indēbito quia peccatum est.

Si obmisit ad mī ¶ De negligētia cōfessiois
 nus semel in āno cōfiteri vel ex negligētia vel
 ex ignorātia. Secus si ex impotētia. s. quia nō
 habuit copiā cōfessionis. Si etiā nō suppleuit
 defectū cū potuit mortale est. Et si suā familiā

ad hoc quantum potuit non induxit. ¶ **Si recolēs**
 aliquod mortale commissum non habuit contritionem
 et propositum confitendi tpe suo. si fuit contentus com-
 misisse. vel si penituit cum non commisisset aliquod
 peccatum mortale. quod sibi videtur iam potuisse comit-
 tere. et si consensit in hoc mortaliter peccauit. ¶ **Si**
 facies confessionem scienter dimisit aliquod mortale
 peccauit mortaliter et tenetur reiterare totam con-
 fessionem. ¶ **Si dixit se esse contritum de omnibus**
 peccatis et dispositus ad abstinendum. et satisfaciē-
 dum cum hoc non intendit. mortaliter peccauit et
 tenetur reiterare confessionem. ¶ **Si penam sibi in-**
 iunctam pro mortalibus ex negligentia omisit. mor-
 taliter peccauit. et tenetur reiterare confessionem. si est
 ipsius oblitus. ¶ **Si ad confessorem simplicem et**
 grossum accessit et insufficientem eum cognoscens
 cum tamen habet casus difficiles quia tenetur iterum
 confiteri alteri magis perito et sufficienti. Vel si
 confessus est in excommunicatione maiori excommunicatus. etiam si ipse
 nesciuit et suus confessor quod non fuit absolutus a
 peccatis et debet iterum confiteri quod non fuit tunc capax
 absolutiois. ¶ **Si scienter confessus est ei quem**
 nouit excommunicatum vel suspensum vel non habentem au-
 thoritatem puta quia symoniacè recepit benefici-
 um vel quia intrusus est per laycam potestatem
 peccauit mortaliter. et tenetur reiterare confes-
 sionem. ¶ **De negligentia confessoris.**

Omnis sit cōicere semel in āno. s. in pasca et
 hoc post ānos discretōis peccauit mortaliē. n̄
 fuisset legitime impedit⁹. vt quia alterat⁹ sto
 mach⁹. vel ex̄catus querēs tū absolucōe; vel
 de licencia pprii sacerdotis vel cōfessoris p ali
 quos dies differret. In hmoi tamē casib; de
 bet supplere defectus q̄ cito poterit. **¶ Si cōica**
 uit nō ieiunus ita. s. q post mediū noctis ali
 quā sup̄sit cibi vel potus q mortaliē peccauit
 nisi esset grauiē infirmus quia tūc licz. **¶ Si**
 cōionem sup̄sit cū staret in pposito perpetrā
 di aliqđ mōle q mortaliē peccauit. **¶ Si non**
 cōfessus de aliquo mōli cōmisso vel aduertentē
 ex verecūdia v̄l inaduertentē ex indiscretōne
 aut indiscussione cōscie vel ex ignorātia crassa
 vel sup̄ma sup̄sit cōionem q peccauit mortaliē
¶ Et nō q si quis obmittit cōionem tpe statu
 to conari deb; cōfessor vt iducat illū ad supplē
 dū defectū nisi sit oīno indispositus. Item cū
 reperit aliquē deditū vicij turpib; vsq; ad fi
 nem q̄dragesime cautū vidz ut nō subito ad
 mittat talem ad cōionem s; plonget sibi tpus
 p aliq̄s ebdomedas. **¶ De alijs defectib; circa**
 cōionē vide i. m. 3. pte i. c. de clericis. **¶ Intro**
 gaudū est etiā hic. Si p̄cipauit cū aliquo in
 crimie ppter qđ crimē ille erat ex̄catus puta
 ex̄catus est qz verberauit clericū vel etiā cum

aliq̃s clericus subicit se alicui layco verberan-
dū ad placandū ipm de iniuria illata. clericus
ille efficiē ex̃catus q̃ participauit in crimine
cū verberante. ppter qd̃ ille est ex̃catus. vt eē
de sen. ex̃. Si cōcubine et est mōrle. **S**i ex̃s
in ex̃cōe maiori sciēnt participauit in dimis
audiendis in ec̃cia aut in sacramētis p̃cipien-
dis q̃ peccauit mōrliter. **S**i etiā ex̃s ex̃ca-
tus maiori ex̃cōe sciēnt p̃cipauit cū alijs
fidelibz etiā eē dima. p̃cipue in h̃ijs q̃ otinētur
i hoc versu. **O**s. orare. vale. coio. mensa. nega-
ta. et si hoc fecit ex cōtemptu vel cōi. phibicōez
superioris peccauit mōrliter alias venialis similit̃
et ille cū quo p̃cipauit si sciuit eū ex̃catū q̃
ille similit̃ etiā efficiē ex̃catus maiori ex̃cōe
a q̃ tñ pōt absolue ois qui eū pōt audire. **E**xci-
piūtur etiā qñqz casus in quibz licet p̃cipare
cū ex̃catis. quā otinētur in hoc ṽsu. **V**tile. lex.
huile. res ignorata. necē. **D**eclaracōz tñ istius
ṽsus et alteri? paulo sup̃. vide in. 2. pte **S**ūme
De qñto pccō mortali. **A**uaricia et speci-
ebus et filiabus eius.

(21)

Auaricia est inordinatus appetitus ha-
bendi cōsistit in tribus. s. in iniuste ac-
quirendo tenaciter retinendo et inor-
dinate amando. **D**e h̃ijs tribus ergo et filiabz
et speciebz ei? est interrogandū vt sequit̃ et pmo

¶ De pmo mōvz de iniusta acquisicōne dictū
est. s. m. c. de. l. pcepto restāt tamē aliqua de
quibus nūc dicendū est. **¶** De symonia.

¶ De symonia q̄ versat cū spūalia et semp est
mōzle pccm. a in oī caū eius pecunia recepta p
eam restitui debet. non tñ ei qui eam dedit. s
paupibus debet erogari et hoc de necessitate
vl illi ecclie in cui⁹ iniuriā data est. **¶** Si dedit
pecuniā vel aliqd quod p̄cio pōt estimari pro
hñdo aliquo sacramēto vt est baptisimus. eu
charistia. bñdictio nuptiaz a hmoi. et fecit
hoc quasi daret pmiū illius cui⁹ signū esse pōt
si pactū fecit cū dante hmoi sacramēta. quia
symonia est a mōzle. **¶** De presumpt qñ negat
sacramentū. si nō detur pecunia nec excusat cō
fuetudo. **¶** Sec⁹ est si dat aliqd sñ beneplacitū
suū gratis et vt elemosinā. non coactus aut
aractus. s sponte ad cōservandā cōfuetudinē
quā tamē si servare nollet. nō esset cogend⁹
neq; sacramēta ei deneganda. **¶** Si emit vel
vendidit aliquā capellā vl aliū locū in ecclia q̄
symonia est. **¶** Si emit vel vendidit sepulturā
ecclie vel sepulchrū vbi ponat cadaver ei⁹ q̄
symoniā cōmisit. **¶** Si emit vel vendidit ius
prōnatus alicui⁹ ecclie vel capelle q̄ symoniaz
cōmisit. **¶** Si prōnus alicui⁹ ecclie vel capelle.
aut altaris. vel alteri⁹ beneficij. pro pecunia.

elegit et pntauit instituendū in ecclia sua quia
 simoniā cōmisit. ¶ Si porrexit ptes carnales
 pro indigno aliquo ordinādo vel pmouendo
 aut bñficiando quia simoniā cōmisit. et hoc
 si sciuit ipm indignū. Et si platus rōne hmōi
 precū vel precio eum admisit. similiter symoniā
 cōmisit. ¶ Si fuit mediator ad procurandū al
 teri aliquod spūale beneficium. vl ordinem et
 hmōi pro aliquo tēporali. quia symoniā omi
 sit. ¶ Si condurit aliquē ad predicandum
 cum pactioē pecunie vl intencōne lucri symo
 niā cōmisit. Et similiter predicator qui hoc mō
 acceptauit. ¶ Si filiū aut filiaz aut aliū. misit
 in monasteriū pactōne facta pro certa quāti
 tate danda p ingressu monasterij symoniā
 cōmisit. Et similiter religiosi recipientes hanc
 pecuniā. ¶ De quibusdā alijs symonijs deri
 corū vide j in tertia parte in. c. de clericis. Et
 de ista materia habes ple. in Sūma. in secūda
 pte ti. i. per totum. De proditiōe.

¶ Prodidit ciuitatē aliquā aut castrū inimi
 cis. qui a vltra mortale tenetur de omī damno
 inde secuto. Idem si pdidit res alteri⁹ iniuste
 auferentibz. aut etiā psonā eius. ¶ Si pdidit
secreta alicui⁹ iniuste. quia vltra mōrle tenet
 satisfacere de damnis inde sequētibus. Secus
 si secreta iniqua et cōiurationes et tractatus.

con ciuitatē vel omne bonū. vel si nocumenta
psonarū iniusta manifestat. qz tūc bene facit
et facē tenetur. ¶ **S**i recepit aliqd sub sigillo
confessionis etiā nō in confessione. si reuelat illud
peccat mōrliter nisi illud eēt quid iniquū. cui
posset obuiare manifestādo q si de hoc perpen
dit qn pmissit peccauit mōrliter. si non debet
tenē secretū quia tūc etiā peccaret. ¶ **S**i legit

alterius lrās clausas vidz mōrle nisi poneret
spem in rati habicōe mittētis l eius cui mittit

¶ **A**ccēptauit pso ¶ **D**e accēptōe psonarū.
na in iudicō vt. s. magis audiat vnā partē q
alterā. vel credat vni magis q alteri. non ser
uato ordine iuris vel magis dedinet ad vnā
partē q ad aliā rōne auaricie qz forte sperat
lucrū aliqd ab ea recepturū et hmoi mortale
pōt esse. scdm circūstantias sub a sup. ¶ **S**i in

distribuēdis bñficijs vel officijs ecclasticis l
spūalibus admittit indignos a malos peccat
mortalit et tenet de damnis inde secuturis.

¶ **S**i in faciēdis scēdulis q vulgarit dicuntur
scrutinia scient admittit indignū vl q phibz
admitti seu excludit dignū peccat mortaliter.

¶ **S**i in distribuēdis honoribz vel imponēdis
colledis ciuitatis scient grauat aliquē vltra
debitū vel alleuiat peccat mortalit et si solū ex
eius determinacōe fiēt talis distribucō tenetur

ad satisfactiōē de damno. **S**ecus aut si pluēs
aliī imponūt cum eo. ¶ **S**i cū habet distribuē
elemosinas alicuius societatis vel testamētū
hūmōi non fidelit̄ distribuūt. ⁊ si dedisset nō in
digentibz vltra mōile tenētur ad restitucōē;

Iudex accipit pecuniā ab **D**e turpi lucro
aliquo ut iudicaret aut nō iudicaret. aut bñ
p̄ eo iudicāet aut iniuste iudicāet peccat mor
taliē ⁊ tenetur illa restituē danti. nisi ille dedis
set ut male iudicaret q̄ tūc tenet dare paup̄i
bus. ¶ **I**de de teste q̄ pro testimonio ferēdo pecu
niā vel aliq̄d accepit. q̄ ultra mortale etiā te
net restituere. ¶ **S**i fecit instrumentū in frau
dē vfuraz ut nōm̄ quia peccat mortaliē. ⁊ mer
cedem quā accepit debz paup̄ibz erogāē. ¶ **S**i
seruiuit vfurario in arte vfuraria q̄ peccauit
mōiliē. **E**t si oīa bona vfurarij eēnt obligata re
stitucōi. nō possz obtinē salariū s̄ restituē cre
ditoribz vfurarij alias autē pōt. **S**i illud debet
paup̄ibz dare de honestate nō de nēcitate. nisi
eēt paup̄. ¶ **S**i recepit pecuniā p̄ turpitudine
ut meretrix. debz illā paup̄ibz dare non tñ de
nēcitate s̄ s̄m̄ consiliū. ¶ **S**i q̄s facit aquā artē l̄
aliq̄d artificiū c̄ v̄sus ē ad mōile vt facē taxil
los et hūmōi peccat mōiliē nec dz absolui n̄ di
sponat se illud dimittē. **D**e lucro inde recepto
debet paup̄ibz dare. ex p̄cepto non. s̄ ex consilio

Si dieb; festiuis emit vel vendidit negociā
do. nisi forte in nūdimis vel fecit contractus non
necarios vel scripsit vl' aliud manuale fecit p
lucro qz vltra pccm deb; illud paupib; dare
fm aliquos qd tamē vid; de honestate magis
q̄ de ncitate. **S**i tpe messis vl' vindemiar
emit bladū vl' vinū vel fructus vt alio tēpōe
vendat carius. nō exns talis rei cōtinu? nego
ciator nec ppter aliquē honestū finē nisi solū
ppter cupiditatē ⁊ auariciā. qz turpe lucrū ē
nec tñ tenet in aliquo. **S**ic accepit aliquūd
ob eligendū aliquē ad dignitatē aliquā tpa
lem vel officiū seculare vl' si vendidit hmōi of
ficia secularia qz turpe lucrū est nec tñ tenet
ad restitucōnem. **De ludo inhonesto.**

Ilusit ad taxillos vl' cartas vel ad aliū lu
dū fortune si vicit p fraudē puta cū falsis taxil
lis vl' mendacōse. vltra mōrle tenet sic lucra
tum restituē amittēt. nisi foret qd parū. **S**i
vicit ab eo q̄ alienare nō potuit vt a seruo vel
religioso aut vxore vel filiofamilias et hmōi
tenet ad restitucōem hys q̄ habēt curā illoꝝ
⁊ est mortale si est quid nōbile. ⁊ si ludi ex cu
piditate acquirēdi. **S**i p multā oportunitatē
traxit alios ad ludū qui hoc nō intēdebāt l'
retinuit volentē recedē qz vltra mōrle tenetur
restituere illi. si tamē est quid notabile. **S**i

acquiritur seu lucratus est hmoi in locis ubi
prohibetur ludus et mandatur fieri restitutio. siue
legibus imperialibus siue municipalibus et seruatur
quintum ad utrumque debet fieri restitutio illi qui amisit
Secus si leges ille sunt abrogate per contrariam con-
suetudinem.

Consequenter non quod si viciat per lu-
dum in alijs casibus exceptis predictis non tenetur
restituere illi qui amisit. quoniam possit elemosina
liter si esset pauper sed debet pauperibus erogare. secundum
aliquos ex consilio. secundum alios vero ex necessitate
quod tamen tutius est. non tamen ita oportet tales stringere
ad citam restitutionem sicut in furto vsura et hmoi

Non personas quibus restitui debet quod ab eis lucratur

Iste sunt persone quibus indistincte re. **I**n ludo
restituendum est. quicquid ab eis lucratum est in ludo
alee. aut tabillarum vel alio hmoi. secundum Ray. et fu-
riosi prodigi minores. 27. annis et maxime pupilli
filij familias et uxores que non habent res penales
administratores rerum ecclesiarum. vel pauperum et simi-
les. Item mentecapti. furdi. muti. ceci. et qui morbo
laborant perpetuo serui. religiosi. et similes. Et non
quod talis pecunia non est simpliciter restituenda illi qui
amisit nisi esset emendatus et correptus ita ut credere
eam ad pios vsus expensurus. **S**ed tutori. curatori
domino monasterio pro marito ecclesie. hec in summa des-

Adhibuit nimiam **D**e inquietudine.
solicitudinem circa temporalia acquirenda

et cōseruāda qđ ppter hoc dimisit aliqđ necē-
riū ad salutē ut missam ⁊ hmoi qđ est mōrle.

¶ Si nō dimisit necēria ad salutē sed tamē re-
missus est in eis aliquñtūlū ppter inquietacōz
tpaliū qđ vīale ē. **¶** Si nimīa sollicitudinē ha-
buit circa spūalia. ex pietate ofidentie auxiliij
dei in se non est mortale. s; vidz multū impedi-
mentū deuocōnis ⁊ aliorū bonorum. **¶** Do

¶ Sequit̃ de scđo mō avaricie qđ cōsistit i retinē-

¶ Auaricia qđ cōsistit in tenaciter retinendo
etiā inērogandū est. Si viz ita inhumanus
fuit qđ nō fecit eleōsinas corpales sūme indi-
gentibz cū posset. vel si nō opatus est opa mi-
sericordie corpalia. qđ cōtinētur in hoc vīfu: vi-
fito. poto. cibo. redimo. tego. colligo. condo.
Primū est visitare infirmos. **Scđm** potare si-
ciētes. **Terciū** cibare esuriētes. **Quartū** redi-
mē captiuos. **Quintū** colligē. ⁊ aggregare dispfos
Sextū est tegē nudos. **Septimū** est condē. ⁊ se-
pelire mortuos. **¶** Si habens supflua. quo ad
naturā ⁊ quo ad decentiā status sui ⁊ familie
sue. nō subueit necitatibz aliorū maxime in ex-
treis. **¶** Si hñs supflua quo ad naturā nō tñ
quo ad decentiā status nō subuenit paciētibz
extremā necitatē quos tñ sciuit ⁊ nouit. quia
mortale iudicat̃ cōiter. **Sed** hic oportz multa
cōsiderare ad bene intelligendū. vñ vide de hoc

in suma. 2. pte. ti. i. **S**i habēs unde subueniē
possit nō subuenit paupibz etiā nō extremas
necitates paciētibz. vl̄ tardauit ipis dare. vl̄
eos exasperauit veniale est. **S**i pauit pau
peribz nimis sūptuosa vel delicata aut etiā mi
mia cibaria. vel questuātibz sine causa vigēte
vel malē vtētibus elemosinis. qz pccm videt
potius q̄ meritū.

Si laborantibz pro eo quo
cūqz ministerio nimis distulit dare mercedem
vl̄tra factā cōventionē cū tamē posset soluere
qz posset esse mortale mariē si incurrēt graue
dammū vel scandalū. Itē si aliqd̄ defraudauit

De tercio mō **A**uaricie qui cōsistit in inordi.

De **A**uaricia in amādo inor. **C**onate amādo.
dinare nō. qz si quis res etiā iuste acquisitas
ita inordiāte amat. ut inhereat eis quēadmo
dū fini cuius signū est qn̄ ppter eas nō amīt
tendas patus esset facē cōn̄ aliqd̄ p̄ceptorū
quia mōrliter peccat. et hoc quia plus diligit
creaturā q̄ creatorē. Si autem nullo mō vellet
facere contra salutē suam propter hmōi tpa
lia q̄uis tamē aliqualiē inordinate afficiatur
ad ea seu amet ea. est veniale. Et ex hīs con
siderare potest quātum peccat. quā res iniuste
acquisitas. ita inordinate amat vt supra.

De prodigalitate

De prodigalitate.
que cōiūcia est auaricie. etiā interrogandū est

Si viz supflue expēdit suā sbam vl' in edificijs
 fūptuosis vel in equitaturis vel in cōuinjs mī-
 mis delicōsis aut freqñtibz vel in palestis et
 ludis vel in ornamētis ⁊ p̄cipue muliez vel in
 renijs vel histriomibz ⁊ h̄mōi quia peccatū ē
 Et qñ est nōbilis excessus scdm p̄portionē sui
 status est mōrle alias aut in modico est venia-
 le. Descendē aut ad p̄ticularia in dēminādo
 qñ sit mortale ⁊ qñdo veniale. nō de facili pōt
 dari iudiciū certū. vnde hoc dimitto.

¶ De 6. pccō mōrli. s. Gula ⁊ sp̄bz ⁊ filiabz ei⁹ 28

Gula est sextū pccm capitale. ⁊ impor-
 tat iordinatū appetitū seu delectacōez
 cū cibū et potū. vnde de ip̄a nō quīqz
 modos q̄ p̄tinētur in hoc versuz. Pre propere.
 laute. nimis. ardēter. studiose. ¶ Primus mo-
dus est. pre vl' propere. Si comedit vl' bibit
 ante h̄rā debitā vel consuetā sine causa rōna-
 bili vigēte. ¶ Secūdu. laute. i. Si vsus ē cibis
 vel potibz nimis lautis ⁊ delicatis vltra p̄dicō-
 nem sui status. Alii enim decz comedē infirmū
 q̄ sanū ⁊ aliē nobile q̄ rusticū. ⁊ sic vltēri⁹ vel
 si vsus est cibis vl' potibz multū nutritiuis vel
 calidis p̄uocātibz ad luxuriā. ⁊ si ex hac cā fe-
 cit mortale vidz. ¶ Terci⁹ Nimis. id est. Si co-
 medit vel bibit i nimia qñtitate scdm indigē-
 tiam sue cōplectionis. quod enī parū est vni.

nimis est alteri quāq. **P**lus tñ comedere in die
 ieiunij. q̄ altera die p vna cōmestione nō est
 de se malū. **Q**uātus. ardēter. **S**i comedit vel
 bibit nimis ardore gule. vel si nimis auidē vel
 velocitē aut rapacitē comedit ppter gulā vel cū
 nimia cōplacētia cōtentus magis satisfacē gu
 le q̄ nēcitatī prouidē. **R**ntus. **S**tudiose. **S**i
 adhibuit vel adhiberi fecit nimia diligentia
 et studiū. circa cibaria delicata pparanda. vt
 varijs saporibz a diuisis modis a hmoi. **I**n
 hijs oibus vel etiā alijs spēbus gule tūc ē ibi
 mōrle. qñ delicatio gule q̄ritur ut finis cum. s.
 patus est quis facē cōi aliquod p̄ceptoriū ut
 satisfaciāt delectacōi gule vel cū comedit vsq̄
 ad crapulā vel vomitū aduertēter. sicut fit a
 pluribz in carnis p̄iurio. vel cū v̄tur aliquo ti
 to ex quo verisimilitē credit incurrē magnā le
 sionē psone. **I**n alijs aut casibz cūter ē reiale
De ieiunio qd ē cōtrariū gule **D**e ieiunio
 etiā interrogandū ē. **S**i viz dimisit ieiunia ecclie
 .xl. vl. .x. tpm ā festoz vigilijs post. xxi. añū
 peccat mōrlic n̄ h̄eat cām eū lūme excusantē l
 saltē estiēt se h̄re a h̄eat cām estimādi. **P**uta
 cū eēt satis debil' vl sibi vidē eē p̄p qd nō cre
 dit posse ieiunare sine nōbili corpis detrimēto
 licz fm veritatē possit tal' nō vidē de facili o dem
 pnād' de mōrli ex quo eāt pat' obediē p̄cepto

si credidiss; posse alias est mōrle ⁊ toties quo
 cīs dimittit aliquē diem ieiunare qz quilibz
 dies est sub vno pcepto. **S**z ante .xxi. annū in
 ducendi sūt iuuenes ad ieiunandū. **I**tem
 interrogandū est de nuero dierū p quos dimi
 sit ieiunare. ⁊ de causa. **S**i nōbilit anticipa
 uit horā comedēdi sine cā legitīā. qz non est ie
 iuniū. vñ mortale. Hora autē cōgrua est circa
 horā nonā. tardare aut post nonā non est vi
 ciū nisi fiēt ex supstitioē. **S**i cū ieiunauit ex
 statuto ecclie vel ex voto vel ex inuictione con
 fessoris de sero comedit frustū pais vel de plu
 ribus fructibz de vno gñe in qñtitate ieiuniū
 frangit. **S**i aliqd de cōfectione sumit in pua
 qñtitate nō frangit. nisi fiēt in fraude. s. ad nu
 triendū. **S**ed fumendo aliqd fructuū p modū
 medicine. s. ne viciū diruat stomachū non vi
 det malū. **P**otest aut pluries in die bibere et
 nō frangit ieiuniū qz potus est sequela cibi n
 fiat in fraude sicut dictū est. De debilibz. ⁊ mul
 tum laborātibz. pregnātibz. nutriendibz. abu
 lantibz. paupibus. ⁊ hmoi. quō vel qñ excusā
 tur vide in sūma. c. ieiuniū p totū. **S**i cōme
 dit carnes i qdragēsīā. l. alijs ieiunijs ecclie l.
 in sextis ferijs aut sabbato p totū annū. nisi
 vīgēte causa ncciratis vel infirmitatis qz pec
 cauit mōrliter. **S**i vsus est ladicinijs tēpōē

quadragesimali sine causa infirmitatis de consilio
 medici peccauit mortaliter. **I**n alijs ieiunijs ecclesie
 seruari potest mos prius quantum ad usum lacticioz.
 qui si non appareat tutius est abstinere. **S**i
 bibit usque ad ebrietatem. aduertens nimiam potest
 etiam vini ad inebriendum vel de hoc dubitans pro
 babilius peccauit mortaliter. secus si ignorauit po
 tentiam vini. sicut noe. **S**i fuit etiam inebriationis
 alterius aduertenter inducendo aliquem ad nimium
 potum. vel ponendo sal in vinum et homini quod pecca
 uit mortaliter. **S**i induxit aliquem ad frangendum
 ieiunium ecclesie sine etiam letitia suis persuasionibus quod
 peccauit mortaliter. **I**tem si induxit pueros et iu
 uenulas ad labacitates tabernas et homini ut
 puerit eos ad turpia. **S**i frequentauit taber
 nas sine etiam rationabili vel diuina dissoluta peccata
 est. **S**i abstinuit nimis a cibo et potu et alijs necessa
 rijs vite. propter quod incurrit infirmitatem. citius remia
 le est. non fiat nobiliter excessus ut viz si addat obsti
 nationem contra amonitiones in homini de seculo quod tunc videtur
 mortale ratione periculi in sequentis. **S**equitur de filiabus
Ex inordinata. **G**ule. quam prima est Ebetudo.
 et inestio et potu incurrit obscuritatem seu gros
 sicam intellectus. et ex hoc ineptitudinem ad consideranda
 dum spiritualia. ad consulendum. orandum. legendum. et
 homini. quod citius est remiale. **D**e inepta le
Ex inordinacione cibi vel potus nimis **I**sticia

fuit leuīs a dissolutus. rīfīb; . ludīs a iocīs et alijs leuitatīb; corpīs qđ oīter est veniale . n̄ addatur aliud viciū. **De coreis.**

De coreis que fiūt ut cōiter ex inordinata leticia a frequēter cū mōrli etiā introgandū est. Nam quīq; modis fiūt cū peccō mortali. Priō mō cum fiūt ex libidine. Scđo mō cum fiūt a clericis a religiosis cū mulierib; . et hoc rōne scandalī. Tercio cū fiūt in ecclīis vel alijs locis sacris. qđ sacrilegiū est. Quāto cū fiunt ex inani gloria vel vana leticia tā inordinata qđ ibi ostituit finis. Qūto qñ tales chorifātes nō curāt de scandalo p̄imi etiā mortali. In alijs autē casib; cōiter est veniale. poss; tñ qñq; ēē mōrle ex aliquo accidēte nec de facili pōt dari de hmōi iudiciū. **De multiloquio.**

Si cū fuerit repletus multū fiūt loquax vel dixit verba ociosa. i. sine nēcitate vel rōnabili vtilitate qđ veniale ē cōiter. **De scurrilitate**

Secit actus a gestus immorieratos quia si fiūt puocātes ad libidinē ex mēmoriū ē mortale. Si autē ad dissoluōes a leuitates vt ventositates a hmōi est veniale. **De immūdia.**

Immūdia pōt intelligi cū qđ immūde comedit. a est veniale p̄cipue si ex hoc cōturbat alios vel qđ vomitū facit. Et si hoc facit qđ nimis comedit vel ut auidi? comedat vel bibat p̄cēm

est. Secus si causa medicine. Vel pōt intelligi
de immūdia pollucōis. que cū accidit in som
nis nō imputat ad pccm. S; pccm pōt esse in
causa ei⁹. s. si pcessit ex crapula vel turpi cogi
tacōe pcedete vel ex negligētia. vel etiā cū post
vigiliā recolens de immūdia ipa. ⁊ sompno
turpi delectat. ⁊ si est ibi consensu rōis de hmoi
delectacōe turpi. ē mōrle. alias aut veniale vel
nullū. s. si ex alleuacōe natuē. **De pollucōe.**

Immūdia seu pollucōe pcurata nō q si
quis aliqd agit hac intencōne pncipalit ut
pollucōem hēat siue vigilādo siue dormiendo
mortalit peccat. etiā si faciat causa sātatis. Si
aut etiā ipa pollucō cōtingat in vigilia ⁊ pter
volūtatem ac sine pcuracōne nō est mortale.

**De. A. pccō mortali. s. Luxuria et speciebz
et filiabus eius.**

29

Luxuria est septimū viciū capitale. Et
q sup in. c. de. 6. pcepto satis dictū ē
de speciebz ei⁹ in ope. ac etiā cogitacōe
et hoc in. c. de nono precepto sup. Ideo illis
omissis. ad que ibidem recurrēdū est. Vidē
dum est de quibusdā alijs ptinētibus ad ipaz
luxuriā et delectacōnem morosā. Vnde inter
rogādum est de hoc ut sequitur. **Si videlicz
osculatus est aliquem vl aliquā ex libidine.
et extra cōiugium. quia mortaliter peccauit**

etiā si nō sequat̃ actus turpis. **S**ed si sequat̃
 actus cū hmōi. facit vnū pccm. s̃ tanto g̃uius
 q̃nto plura de hmōi cōcurrūt. **S**i si sunt diuē
 sis tpibus sūt diuersa pccā. **S**i scripsit lr̃z
 vel misit vel portauit vl̃ recepit lr̃as cōtinētes
 amatoria et puocatiua ad libidīnē q̃ mōlīe
 peccauit. hoc aduertēs. **S**i cātauit vel legit
 vl̃ cū delectacōne audiuit verba lascīuīa ⁊ tur
 pia ad puocandū se vl̃ alios ad lascīuīā mor
 tale est. **S**i se sociauit alicui quē nouit eum
 tem ad peccandū vl̃ turpiē agendū vl̃ ad fa
 ciendū seromatas l̃ matīnatas peccauit mor
 talīe. **S**i fuit mediator int̃ aliquos ad hmōi
 turpia vel posuit aliquos mediatores int̃ se ⁊
 alios in hmōi peccauit mortalīe. **S**i recepit
 remiū aliq̃d l̃ donū quodcūq; vel misit hmōi
 ex amore libidīnose mortaliter peccauit.

Delectacō morosa repi. **D**e delectacōe morosa
 tur ut frequēter ī tepidis ⁊ multū negligētibz
 Nam feruidi subito cogitacōnes expellūt nori
 as ⁊ feruidis cōgitacōibz desiderijs ⁊ opibus
 acquiescūt. Vnde interrogandū est. Si habuit
 cogitacōes immūdas ⁊ carnales in quibz cō
 traxit morā. postq̃ rōne perpedit ppter delectā
 cionē ip̃az. hmōi cogitando mōlīter peccauit
 Non solū enī peccat homo. qū cogitacōnibus
 luxuriosis rōne cōsentit deliberās malū facere

sed etiā cū non curat ipas libidinosas cogita
cōes expellē postq̄ eas ppendit. s̄ in eis volun
taie immorat. peccat mōrlit. ¶ De filiis luxurie

¶ De filiis luxurie nō oportet multū mērogare
q̄ difficile ē itelligē. n̄ cū mixtura alioꝝ vicioꝝ

¶ De cecitate mētis.
¶ De cecitate mētis. fuit ita mente occu
patus cū mūdana q̄ nesciūt de deo cogitare
vel rebus spūalibus. ¶ De p̄cipitacōne.

¶ De p̄cipitacōne. fuit p̄ceps a subit⁹ in opibz suis sine consilio
a examinacōe mētis debita agēs. ¶ De incōsi.

¶ De incōsi. fuit incaut⁹ in factis suis et nō
bñ indicauit cū occurrētia. ¶ De incōstantia

¶ De incōstantia in eo q̄ deliterauit bonū agē mutabilis et
incōstans fuit ex passione. ¶ De amore sui.

¶ De amore sui. nimis seipm dilexit. q̄rendo delectacōnes
corpis cōmoditates a hmoi. ¶ De odio dei.

¶ De odio dei. habuit displicentiā in deū vel legē suā q̄
phibz cupiscēcias ei⁹. ¶ De amore vite p̄ntis

¶ De amore vite p̄ntis nūc amauit vitā istā p̄ntē ppter volupta
tes carnis quibz est dedit⁹. Nā ita amare vitā

p̄ntē. q̄ aliq̄s velit h̄ ppetuari. s̄m pe. ē mōrle
¶ De horrore futuri seculi

¶ De horrore futuri seculi horrore habuit
ad vitā futuram. ¶ De alijs que p̄tinent ad

¶ De alijs que p̄tinent ad viciū luxurie circa cōingatos vide ifra in. c. de
cōingatis.

¶ De alijs que p̄tinent ad Sequit. 3. ps hui⁹ opusculi de mērogacōibz
certis ad certas psonas s̄m status diuīritates

Et pmo quo ad cōiugatos .

Nunc formāde sūt interrogacōes . non
ad oēs sed ad quosdā . scdm̄ status
eorū . Et pmo quo ad cōiugatos . In
terrogandi sūt ergo cōiugati . nō tñ
oēs . s; de quibz vidē expedire . Si viz in aliquo
casu phibito contraxerūt qz mōrle est nisi igno
rātia facti pbabilis excuset . Vnde sciendum
est qz quēd sūt impedimēta que impediūt mēi
moniū contrahendū . et dirimūt iā contractū . nul
lū faciūt illud . qd tamē intelligendū est qñ
dicta impedimēta prius fuerūt int̄ eos qz sit
contractū mēimoniū . Et cōtinētur in hīs versibz
Error . condicō . votū . cognatio . crimē . **Cultus**
disparitas . vis . ordo . ligamē . honestas . Si sis
affinis . si forte coire neq̄bis . **Hec** socianda ve
tant onubia iūcta retractāt . **¶ Pro** horz quo
libz breuissima declaracō e . nā de hīs satis in
uenies in sūmis . **Nota** de singulis intellectum
¶ Error intelligit̄ de psona nō de fortuna cū . s; .
quis contrahit cū berta . credēs cōtrahere cū ka
therina cū q̄ intendebat contrahē . **¶ Conditio**
intelligit̄ de cōdicōe seruili . cū . s; . quis cōtrahit
cū serua credēs eā esse liberā . nā si sciens liber
contrahēt cū serua mēimoniū tenēt . Et similē
si seru⁹ cōtrahit cū libera credēs eā seruā . Idē
vidē si seru⁹ cū serua . sic credēt eam liberam

Votū intelligit de solempni. Cū. s. quis fe-
 cisset professionē tacitā vel exp̄ssam in aliqua
 religioē approbata. et postea cōhēt. nam tal
 esset etiā ex̄catus. **C**ognatio. est triplex. s.
 natural. spūalis. et legal. Natural. s. consag
 mitas. et habz tres lineas. s. Ascendentū. vt pē
 auus. p̄auus. et h̄mōi. Descendentū. vt filius
 nepos. p̄nepos et c. Collateralū. vt fratres.
 sorores. et h̄mōi. Et habz quelibz linea q̄tuor
 gradus cōdusiue. p̄cipue collateral. Nam int
 ascendētes et descendētes. vidē esse perpetua p
 hibitō. Quā ergo int istos etiā cōtrahit est ex
 cōicatus. Cognatus spūalis. habz tres ḡdus
 et cōh̄itur in baptismo et cōfirmacōne. Prim⁹
 est inter tenētes ad baptis̄mū vel cōfirmacōē.
 et eū qui tenetur et s. p̄mitas et filiaco. Scd⁹
 est inter p̄rem et m̄rem carnales illius q̄ tene
 tur et illū tenētes. et dicūt cōp̄mitas. Tercius
 est inter filios natuāles illius qui tenet et illū
 qui tenetur. et dicūt frāmitas. Cognacō lega
 lis fit p̄ adopcōem. et habz tres lineas et ḡdus
 Prim⁹ ē int ip̄m adoptantē. et adoptatū et filiū
 et filiā ei⁹ adoptatū. Scd⁹ ē int v̄xorē adoptātis
 et ip̄m adoptatū. ac etiā int v̄xorē adoptati et
 adoptantē. Terc⁹ ē int filios nāles et legitīos
 ip̄i⁹ adoptātis et ip̄m adoptatū et hoc tm̄ cū ip̄i
 filiū sint adhuc in ptate p̄ris. Int hos ei om̄s

est phibitū m̃rimoniū ⁊ ergo si otractū fuit
 dirimā. **Crimē** hoc. s. qd̃ habet impedire
 ⁊ dirimē m̃rimoniū otractū intelligit̃ tātū de
 duobz criminibz. **Primū** est cū mulier machi-
 nat̃ cū effectu in mortē alteri⁹ vxoris vt h̃eat
 maritū illius in virū. et eorū cū vir in mortem
 alteri⁹ viri machinat̃ vt h̃eat vxorem ei⁹. **Se-**
 cundū cū quis dat fidē alicui coniugate de ducē-
 do eā in vxorē post mortē mariti sui. ⁊ cum ex
 illa pmissione sequit̃ adulteriū. **Cultus** di-
 sparitas. vt. s. si fidelis otrahat cum iudea vel
 pagana pmanēte in infidelitate. Si autē otra-
 heret cū h̃etica tenēt m̃rimoniū. s. cohabitāē
 ei nō debēt. ⁊ hoc. si eēt piculū ei incurredi he-
 resim. **S** peccat cum tali otrahēs. **Vis.** s. cū
 quis p violentiā cogit̃ ad otrahēdum ⁊ intel-
 ligit̃ de violentiā absoluta. ⁊ similiē de violen-
 tia q̃ fit p metū qui pōt eadē in cōstantē virū
 qui continet̃ in hoc versu. **Stupri** atq; **status**
 verberis atq; necis. nisi tñ postea de inuito effi-
 ciat̃ voluntari⁹. **Ordo** intelligit̃ de ordine sa-
 cro. s. cum otrahēs fuerit in subdiaconatu vel
 sup̃ ⁊ talis etiā est ex̃catus. **Greci** tñ in sacris
 ordinibz pñt vti m̃rimonio iā cōtracto. s. otra-
 here nō possunt. **Ligamē.** s. si sit alteri liga-
 tus p cōiugiū p verba de pñti etiā nondū con-
 sumatū. Nam talis in nullo casu potest alteri

mēimomialitē copulari. nisi ille cū quo cōtraxe-
 rat p̄fiteretur in aliqua religione ante confū-
 macōnem mēimoniū. Si autē recederet alter
 cōiugū ita q̄ p̄ multos ānos nihil de eo audiē-
 tur adhuc nō licet alteri cōtrahere nisi prius
 verisimilē sciret de morte ipsius. **Honestas**
 & publice honestatis iusticia in finia que orit̄
 ex sponsalibz & tractis cū aliq̄. cum qua postea
 non sequitur mēimoniū nisi p̄pter mortem v̄l
 p̄pter aliquā causā aliā. nam cū nulla cōsagne
 a illius contrahē pōt vsq̄ ad quātū gradum
 induhūe. **Affinitas est primitas q̄ contra-**
 hie inter eū qui ducit vxorē & omēs cōsagne-
 os vxoris vsq̄ ad .x. gradū similē inter vxorē
 & omēs cōsagneos eā ducētis vsq̄ ad .x. gra-
 dū induhūe. Et nō q̄ affinitas cōtrahie etiā
 per fornicariū coitū ita q̄ ille qui fornicat cum
 aliqua non pōt cōtrahē mēimoniū cū aliqua
 cōsagnea illius vsq̄ ad q̄tū gradū. nec illa
 mulier non pōt cōtrahere cū aliquo cōsagneo
 secū fornicātis vsq̄ ad eundē gradū. **Impo-**
 tentia exēcendi actū cōiugale. potest prouenire
 v̄l ex naturali frigiditate v̄l ex maleficio. v̄l
 ex indispositione membri genitalis. viri v̄l mu-
 lieris. De hīs aut oībus impedimētis habes
 plene in sūmis. **Insuper nota. q̄ non oportz**
 nec expedit interrogare oēs cōiugatos singulatim

de p̄dictis impedimētis s̄ de illis saltē de quibz
 possit p̄sumi. Et p̄cipue de impedimētis criminis
 vel cognacōis vel publice honestatis. et ante
 oia affinitatis. Si enī quis cognosceret cōsan-
 guineā eius cum q̄ iā cōtraxit p̄ verba de p̄nti
 et graui⁹ si iā cōsumauit m̄rimoniū. t̄le m̄rimo-
 niū non dirimit aut diuidit s̄ amittit ille qui
 h̄mōi fecit p̄tatem seu ius petēdi debitū. ita q̄
 petē non p̄t sine p̄ccō mōrli tenet tū reddere
 exactus. Idē in muliere q̄ p̄mittit se cognosci
 a cōsanguineo mariti sui. Si tamē anteq̄ cōtra-
 xit p̄ verba de p̄sentī cū aliq̄ cognouit cōsang-
 uineam eius ita q̄ semē emisit intra claustra
 pudoris non p̄t illam h̄re. et si iam cōsumasset
 m̄rimoniū cū illa non tenet nec in hoc p̄t di-
 sp̄sari nisi p̄ p̄am. vñ ante dispensacōem sem-
 per peccat mōrli ter exigēs et reddēs debitū. sci-
 ens dictū impedimentū. alit̄ aut̄ coniū nesci-
 ens excusat̄ ex ignorātia facti p̄babili. Et de
 h̄is et alijs qñ casus occurrūt vide plenius in
 sūmis. **U**sup̄ int̄rogandū est. Si cōtraxit
 m̄rimoniū clādestine q̄ mortale est p̄pter pro-
 hibicōez eccl̄ie. **I**tem si habēs votū simplex
 cōtinētie cōtraxit mōrli ter peccauit nisi prius
 fuerit disp̄satū a p̄a et tenet adimplē votū
 vsq̄ ad cōsumacōem m̄rimoniū. Nam ip̄o con-
 sumato efficit̄ impotens ad votū implendū

quia reddē tenetur exactus debiti. expresse.
 vel interpretatiue. sed tñ exigē non potest sine
 dispensatione quia peccaret mōrliter. **¶ Item**
Si contraxit cum aliqua vel mulier cū aliquo. p
 verba de futuro. a postmodū cum alia contraxit
 vel alio. etiā per verba de futuro vel de presenti
 mōrliter peccauit ppter fidem fractā nisi de cō
 cōsensu mutuo se absoluerit. quod fieri debz
 per iudiciū ecclie. vel si aliquis predictorū casu
 um. seu aliorū septē. quos habes in sūma. quā
 bus sponsalia solui pnt supueneit. **¶ Item** si
 post mēmoriū cōtractū per verba de presenti
 cōtraxit cū alia. quia peccauit mōrliter. nec te
 net mēmoriū secundū. etiā si esset cōsummatum
 a filios iā genuisset. redire enī oportz ad p̄mū
 mēmoriū. nisi ille vel illa cū quo vel qua p̄s
 contraxit intrasset religionē aliquā a ibi p̄fessus
 esset. vel nisi ip̄a dispensassz in secūdo. **Tamē**
fm Theo. in hoc dispensari nō pōt. **Sed** quia
 difficile est disputare de ptāte ip̄e. si sine supple
 tione obtēta est for̄itā trāfiri potest. **¶ Item**
Si cōtraxit mēmoriū ante etatē legitimā vel
 filios a filias iūxit mēmorio añ līmā etatem
 qđ prohibitū ē. **Etas** aut līma fm iura ē. xij.
 an. i femella. a. xiiij. in masculo. s. in contrahēdo
 p verba de p̄nti vel in cōsummando. **¶ Itē** **Si** cōsu
 mauit mēmoriū añ bñdictionē nuptiarū qz

mōrle est et cōn phibicōem ecclie. Et hic aduē
tendū est q̄ in multis locis. q̄uis sponsi non
p̄sumant m̄imomiū cū sponsis ante nuptias
multas tamē turpitudines et corruptelas fa
ciūt cum ip̄is. eas visitādo ac. Vnde īfrogan
dū de hmōi est. vbi illa rep̄ūtur. **I**tem Si
celebrauit nuptias in tpe phibito ab ecclia. q̄
mortale est. | Nō tpa phibita ab ecclia
ad celebrandū nuptias seu m̄imomium.

Impa phibita ab ecclia ad m̄imomiū cele
brand fūt ista. s. Ab aduētu dñi vsq̄ ad p̄phā
non tamē ante octauā eius. et a. lxj. vsq̄ ad
octauā pasche. et tribz diebus letanie minoris
ante ascensioē dñi. vsq̄ ad octauā p̄tēcostes
Item de actu cōiugali nota. q̄ qūdoq̄ fit vbi
est manifestū mōrle. s. cū fit ex vas debitū. vel
etiā cū fit intra vas debitū tamē eo mō vt nō
fūscipiat semē. ad euērandā prole. vel gnacōz
Vel cū ex actibz vl tactibz impudicis sequit̄
pollutio in alterū ip̄oz. Vel cū exēns actum
cōiugalem appetitū habz deliberatū ad aliū vel
aliā. Vel si ita inordinato affectu ferē ad actū
cōiugale q̄ etiā si nō esset vxor sua vel marit⁹
adhuc agēt opus carnale cū illa vl illo. Diffi
cile tamē est hoc discernē. Vel si cū alter alte
ri erigētū denegat debitū sine eā legitīmā. p̄pter
quod erigens incōtinentiā incurrit vl aliud

scandalū. Effet autē causa legitima ad denegati-
 dū debitū. si timēt probabilē nobile nocumen-
 tū psonē. vñ coniugis. vñ prolis in vtero. **Vel**
 quia ex adulterio commissio amisit ius petendi
 vñ etiā si in loco sacro petēt vñ etiā in publico
 quia eēt cōn debitā honestatē. **Non** autē est le-
 gitima cā denegandi dies ieiuniorū solemnitati
 tū vñ ira adinuicē. **Quāq;** etiā fit actus singularis
 vbi dubiū est. an sit mortale vñ veniale. s. qñ ser-
 uat vas debitū sed mod⁹ indebit⁹ puta si late-
 rat. vñ si ex pte posteriori accedat vir ad vas
 debitū. vñ mulier supgrediat virū. **In** quibz
 modis ⁊ pcpue in vltimo. dicunt aliqui esse
 mortale de se. **Alij** vero vt **Tho.** ⁊ **Al.** dicūt q nō
 sit mortale de se. **S;** pōt esse signū mortalis concupi-
 scentie. nec p hoc impedit gñatio. ⁊ si non ita
 apte procuret. **Vnde** in hoc noli precipitare se-
 tentiā. nec denegare absolucōem in hmoi per-
 seueranti. s. detesteris ⁊ phiteas qñtum potes
Quā autē fiēt pmo vñ secūdo mō. ⁊ hoc ppter pi-
 culū abortus forte eēt sine pccō. **Dubiū** est etiā
 an sit mortale. cū sit tpe menstruoz. et pcpue i-
 exigēte. sciente talē defectum. qd quidā ponūt
 esse mortale. pcpue qñdo est quasi cōtinuus
 scdm consuetudinē vt mensatim. **Alij** tamen
 contrariū dicunt ut **De. de pal.** **Et** hec opinio
 cōior est. **Vnde** etiā ppter hoc non denegas

absolutiōem s; phibeas quātū potes de exactiōe
et exactā amoneas vt nō assentiāt exigenti.
nisi tamē ex hoc de incōtinētia ipius timēt. Du
biū etiā est de exigēte debitū a coniuge pmanēte
in adulterio siue occulto siue maifesto. quod
ipē nouit. Hoc tamē quid dicūt esse mortale
in ipso exigēte qz facit cōnstituciōez ecclie. vt
nō. **Dugu. xxij. q. i.** Si quis vxorē. Et hoc ficitur
in sūma pisana. Sed in sūma confessi. a. **Aed.**
in rosario mitigāt hūc rigore. excipientes casū
illū viz. cū exigens hoc facit ad puidēdum in
cōtinētie sue. **S; pe. de pal.** multo magis miti
gat dcm rigore viz. cū non spatur ex hoc emē
daco pmanētis in adulterio s; potius deterio
ratio. nō peccat exigēs saltē mortaliē. **¶ Qnqz**
etiā exēet actus cōiugalis vbi fit veniale cū viz
exēetur seruato debito vase a mō. tñ pncipali
ter fit intencōe delectacōis cōsequēde. ita tamē
qz sistat intencō intra limites mēimonij. **¶ Vel**
cū exēetur actus hmōi cōiugalis ppter sanita
tem corpale solū. qz ad hūc finē nō ordinatū
est. veniale tñ puto. **¶ Vel** si in solempnitatibz
a diebz ieiunioz exegit debitū. aliq ifirmitate
scupiscentie ductus. sine cōtemptu sacri tps
vl eccliaſtice exhortacōis. **¶ Veniale est s; in Tho.**
a Ray. **S; reddens debitū non peccat.** cū timet
de incōtinētia vl scandalo cōiugis peccaret

aut si negaet oīno. Item tpe p̄gnacōis erigē
 veniale est. et si nō est piculū abortus reddere
 nō est pccm. Itē aū purificacōem post partū
 erigere. seruatis tñ alijs debitis circūstantijs
 non est mōrle vt vidr. S; fm **Guilh.** Erigē vl
 reddē debitū aū ingressum ecclie post partū nō
 vidr pccm. Et pnt mulieres intrare eccliam aū
 xl. diē sine pccō. In quo tñ seruāda est cōsue
 tudo p̄rie si fieri pōt. Itē actus impudicicie q̄
 ibi excentur p̄nētes ad delectacōem opis seu
 exctiū illius excepto tamē ope. vt in tactibus
 osculis. et alijs hmōi inordinatis oīter sūt rei
 alia. q̄ius tāta posset eē inordinatio q̄ fieret
 mōrle. ¶ **Quq; etiā** exctur actus iugal sine
 pccō aliquo cū viz. fit causa prolis cōcipiende
 vel etiā causa reddēdi debitū seruatis tñ alijs
 debitis circūstantijs. Tenet autē exactus et
 deb; reddē debitū et p̄cipue vir vxori. nō solū
 expresse petenti. sed etiā per signa vel circūlo
 cucōnes. nec deb; vir uxorem auertē ne petat
 ppter periculū. Itā fit hmōi actus sine pccō
 cum fit causa fornicacōis vitāde in se vl in cō
 iuge. ¶ **Circa predicta** aut sic formātur inter
 rogacōnes. Si viz. vsus est m̄rimonio. ex vas
 debitū. ¶ **Si aliqd fecit** ad euītandā gnacōez
 ¶ **Si vsus est mō indebito.** licet in vase p̄prio
 et quō. ¶ **Si vtēdo m̄rimonio** habuit intencōz

ad aliū v^l aliā. ¶ Si tpe menstruōū eregit
vel reddidit. ¶ Si tpe p̄gnacōis ⁊ p̄cipue
p̄pter partū. vel aū purificacōem post partū
eregit debitū. ¶ Si eregit v^l reddidit a pma
nente in adulterio. ¶ Si p̄ncipalit̄ cā delecta
cōis eregit. v^l alia ⁊ qua. Et cū h̄mōi iudica
dum est de pccō mōzli vel veniali s̄m̄ predicta
de quibz tñ plen⁹ h̄ates in sūmis. ¶ Si petēti
oīno denegauit debitū. ¶ Si p̄est actū cōiugij
per tactus. oscula. seu alia. secuta est pollutio.
¶ Si cōtraxit m̄rimoniū ex̄ns ex̄catus maiori
ex̄cacōe. q̄ peccauit mōzliter. ⁊ p̄cipue si sciuit
se fore ex̄catum. ⁊ hoc q̄ p̄cipat in d̄imis. s. sa
cramētis cū ex̄cacōe maiori. Idē vidē de mōzi
si eaz nouit. q̄ sepat a suscepōe sacramento
uī ⁊ m̄rimoniū est sacramentū. ergo ac ¶ Si
ex̄ns in mōzi cōtraxit m̄rimoniū vidē mortale
q̄ sacramentū suscipit in mōzi sciēte. p̄cipue
aut si sit factū p̄ verba de p̄senti. quū ibi est es
sentia sacramenti. ¶ Si cōtraxit cū aliq̄ de futu
ro. vel de p̄nti p̄ verba. non intēdens illū ⁊ illā
h̄re in cōiugem. s̄ tantū carnalē copulā exto
quere mōzliter peccauit. Et quīs regulariter
non sit ibi m̄rimoniū. cogend⁹ tamē est in fo
ro conscie illā ducē vel alit̄ illi satisfacē. maxie
si secuta est copula carnalis. In quo tamē ca
su ecclia indicaret m̄rimoniū si veniret ad for

cōtencōsum. nā ip̄a iudicat de manifestis non
 de occultis ⁊ tenet obedire eccl̄ie. ¶ Si vir non
puidit vxori et familie in necēarijs non tamē
supfluis. ¶ Si nimis exasperauit vxorē dictis
vel factis. ¶ Si zelotipus ⁊ nimis suspiciosus
fuit cōi eā. vel nīs remissus in cui⁹ eius. ¶ Si
vxor inobediēs ⁊ otentiosa ac sui sensus erga
virū fuit. ¶ Si nimis inculta ⁊ negligēs fuit
cū gubernacōem domus. ¶ Si irreuerēs ⁊ di
scola fuit ad soceros et cognatos. ¶ Si dedit
de rebus viri pntib⁹ vel paupibus plus q̄ de
biūt. ¶ Si dedit licenciā viro eūdi ad alias cū
pregnat quod est mōrle. ¶ Si nō vult sequi
virū transferentē domiciliū ad qd tenet. nisi
vellet eā trahē ad pccm. aut dubitaēt de mor
te sua aut si eēt vagabūdus. ¶ Si vterq; etiā
filios educauit in timore dei et obedientia mā
datorū eius ad quod tenētur.

Interrogacōnes ad p̄ncipes et rectores. 31

Quia p̄ncipes et rectores seculares sic
 possunt formari interrogacōnes prout
 videbit expedire scdm cōdicōnem per
 sone. Et p̄mo Si vir. p̄ vsurpacōes iniustas et
 non iusto titulo obtinuit dignitatē regimē vel
 dñiū ciuitatis vel castri quia mortaliter pec
 cauit. et semper in isto peccato manet dum te
 net huiusmodi vsurpacōnem. nisi postmodū

titulū iustificasset nec ibi ante iustū titulū pōt
 exēcere iudicia sine pccō. ¶ **S**i ambitiosus fuit
 ad dignitates a regimen nimis aspirās. et si
 intēdit negligē iusticiā ad querendū amicos
 vt sic pmaneat in dominio qz mōrlit peccauit
 ¶ **S**i p̄latis eccl̄asticis v̄l alijs maioribz fuis.
 nō fuit obediens. a amonicōes a correpcōnes
 ab eis factas. nō sustinuit patient. aut si eos
 contempnit qz peccauit mortalit̄. ¶ **S**i sn̄iaz exca-
 cōis v̄l mēdici nō curauit aut sic ligatus. di-
 uinis se ingessit. qd est mortale. ¶ **S**i ppter
 crimen ei⁹ ciuitates sūt mēdicte. qd est sibi ad
 magnū iudiciū. ¶ **S**i phibuit laicis qz non
 vendēt clericis neqz coquerēt eis. ex eo qz nō
 habz ex eis qd vult. ¶ **S**i ppter exccōem in
 se latā iudices v̄l actiōes aut ministros gra-
 uauit qz vltra mōrle exccat⁹ est. ¶ **S**i de factis
 eccl̄asticarū psonarū ad eū non p̄tinentibz se
 intromisit ut trahēdo eos ad suū iudiciū. et
 hmoi. qz mōrliter peccauit a exccatus est. Et si
 cepit aut capē fecit v̄l incarceratione clericos a
 religiosos etiā delinqūtes. est exccatus. si non
 habuit prius licentiā a p̄lato suo. ¶ **S**i electō-
 nem alicui⁹ impedierit maliciose. v̄l p violē-
 tiam aliquē intrusit. v̄l si grauauit aliqd mo-
 nasteriū v̄l collegiū eo qz nolebāt eligē illū.
 p quo rogabat qz vltra mortale exccatus est.

¶ Si p̄onat^r eccliarū. de nouo sibi vsurpauit
 vel bona vacantū eccliarū aut monasteriorū
 q̄vltra mōre ex̄catus est. **¶** Si imposuit colle
 ctā aut tallia vel exactōnes clericis ⁊ alijs per
 sonis ecclasticis sine licencia ip̄e quia si post
 monitōnem nō desistit est ex̄catus. **¶** Si fecit
 statuta vel leges cōn libertatē ecclie. vel iudica
 uit sc̄dm illa. vel dedit cōsiliū ad hmōi. vel nō
 remouit cū potuit quia vltra mōre ex̄catus ē
¶ Si noua pedagia vel guīdagia instituit. nō
 hñs ptatem a p̄ncipe sup hoc. Vel si antiqua
 pedagia seu theolonea augmētauit. ex̄catus
 est. **¶** Si hoc fecit cū licencia p̄ncipis ⁊ causa
 rōnabili non est p̄ccm. **¶** Si nō tenuit stratā
 vl viā publicā securā a p̄domibz ⁊ latronibus
 vt debuit. q̄ peccauit mōrliter ⁊ tenet ad resti
 tucōem damnoz inde secutorū. **¶** Si a clericis
 aut religiosis theoloneū aut gabellā accepit.
 pro hñs q̄ deferūt non tñ causa negociacōis
 q̄ peccat ḡuiter ⁊ ex̄catus est. q̄uis aliqui vt
 Jo. al. hanc nō admittūt quia nō recepta. et
 ip̄a scit ⁊ tollerat. ymo hoc facit in terris suis
¶ Si publicos vsurarios ⁊ alienigenas ⁊ nō
 inde oriūdos. s. in terris suis. ad ex̄cendū fen⁹
 in ciuitatibz suis admittit. vl admissos si ifra
 certū tps non expellit q̄ ex̄catus est. et hoc si
 fuerit p̄sona ecclastica habens dominiū tpale

¶ Si vero fuerit princeps secularis excommunicandus
 ē. ex de usu. li. vi. Non tñ Epī et superiores incur-
 rūt sed alij. **¶ Si nauigantes in districtu suo**
 depdatus est vel depdari fecit vel hoc factum
 noie suo ratū habiūt. qz ut pirata excoīcatus
 est excoīcōe ppali. **¶ Si nauigātes expoliāuit**
 vel res eoz ad portus terraz suarū a mari de-
 latas sibi appropāuit. qd est rapina et scdm
 aliquos sūt excoīcati. **¶ Si incendia fecit vel fieri**
 fecit vel effregit ecclias vel loca religiosa. quia
 excoīcatus est. et postq̄ fuit denūciat⁹ spectat
 ad papā absolucō eius. **¶ Si immūtatē ecclia-**
 rū violāuit. puta qz fecit cape hoīes ppter de-
 bita l' etiā maleficia aut aliā quācuqz causā
 in ecclia vel locis pūilegiatis qz sacrilegiū omī-
 sit qd est mōile. et pōt excoīcari. **¶ Si exspolia**
 uit ecclias vel psonas ecclīasticas quod multi-
 tirām faciūt aut pūilegia eoz violāuit mōili-
 ter peccāuit. **¶ Si fecit rep̄salias vel fecit fieri**
 aut ab ātquo consuetas extendi cōn psonas
 ecclīasticas. est excoīcat⁹ nisi reuocauit infra
 mēse et satisfecerit de iniuria et damno. Et si pi-
 gnorat⁹. li. vi. Vtrū aut liceat facē rep̄salias
 cōn laycos vide in tertia pte sūme. g. c. i. **¶ Si**
 ad ecclias in quibz p̄onus fuit pdoneos non
 rep̄ntāuit s̄ inep̄tos. vt p̄deotas vel cōcubiā-
 tios l' alios malos p̄ntāuit vel subditos suos

eccliaz p̄onos tales eligere aut p̄ntare fuasit
quia peccauit mōlitter. ¶ **S**i recepit pecuniam
ut p̄ntaret aliquē cū eēt p̄onus v̄l ut suppli
caret ip̄e vel Ep̄o. q̄ b̄nficiū alicui cōferat. q̄
symoniā cōmīsit. v̄l etiā absq̄ pecuniā si porre
rit p̄ces pro indigno. quā mōle est et simoia

¶ **S**i fuit fautor et defensor hēticorū aut etiam
scismaticorū q̄ mōlitter peccauit et est ex̄catus

¶ **S**i impediūt volentes recurrē ad forū ecclia
sticū sup̄ causis q̄ ad talē forū p̄tinet ne. s. corā
ecclastico iudice tales cause agitentur. v̄l ad
hoc dans cōsiliū auxiliū vel fauorē. q̄ ex̄catus
est ut ex̄. de immu. eccl. c. qm̄. li. vi. ¶ **S**i bellū
fūpsit iniustū vel adiutor fuit iniuste bellātis
quia oīa mala q̄ inde sequūtur tenet̄ restitūē
et hoc verū. nisi ad iuuandū et seruiendū tene
tur illi qui h̄mōi bellū instituit. ut puta q̄ est
miles aut vasallus eius. Talis etiā adiuuās
cū est dubiū si bellū sit iustū vel iniustū excusa
tur ut. xxiiij. q. i. Quid culpaē non autē excusa
retur de peccato si sciret bellū iniustum. ¶ **S**i
consultat ex̄ns in officio cōitatis q̄ assumatur
iniustū bellum. ad omnia mala et damna inde
secuta tenetur. nisi forte p̄ponētur materia in
cōsilio falsa. mō tamē et forma ac si esset iusta
tūc enī hoc ignorātes vidētur excusari. ¶ **D**e
materia belli et quō dicatur iustum vel iniustū

vide in fūma in. 3. pte. ti. 2. ¶ Si indiscretos et
 tirānos officiales fecit seu preposuit terris su
 is qz tenet de damnis et malis eoz. si sciebat
 eos tales esse. Secus si nesciebat et tūc q̄cito
 pcepit eos tales esse. remoueat eos. qz alias
 peccat. vt p̄scriptū est. ¶ Si iniustas exaccio
 nes et collectas fecit. qz rapinā fecit. Et q̄ colle
 ctē dicatur iniuste et quō debeat satisfacē. vide
 in. 3. pte fūme. ti. 2. c. i. ¶ Si posuit iudeos in of
 ficijs publicis qz phibetur ut. 18. q. 2. ¶ Si ea
 que sūt cōitatis appropriauit sibi vt siluas cā
 pos et hmoi qz mōle est et tenet restituē. ¶ Si
 liberos hoīes in seruos subiecit. nā xpiani nō
 pnt redigi in seruitutē rōe belli l' etiā capti nō
 pnt licite emi in seruos vel empti vendi. Sed
 infideles bñ in seruitutē rediguntur ac emi et
 vendi pnt capti tamē in bello iusto. Qui si po
 stea efficiantur xpiani nō tamē ex hoc liberantur
 a captiuitate vel seruitute q̄uis tñ piū sit tūc
 eos liberos facē. ¶ Si a decedētibz sine filijs ac
 cipit bona illorū. nō pmittēs de eis testari vel
 legari ad placitū nisi p̄ia illa talē habē osue
 tudinē a tpe cui⁹ incoñrui non esset memoria
 hoīm. ¶ Si nimis vindicatu⁹ fuit. ¶ Si homi
 cidia mutilacōes. incarcerationes vulnera et
 hmoi seu a sine iusticia. vel etiā cum iusticia et
 ex odio vel ob vindictā fecit. p̄cūauit. vel facē

pmissit quia in hoc gratia moralia sunt. ¶ Si tor-
 neamenta a duella fecit fieri vel ludos a specta-
 cula periculosa anime vel corpori ut picere lapides ad
 invicem vel si alias repugnantes turpitudinum fieri
 fecit a pmissit vel si homini non prohibuit cum tamen po-
 tuit sine gravi scandalo quia moraliter peccavit di-
 .8. terrori. ¶ Si leges statuit quas non potuit et
 non debuit quia iniquae erant quia mortale est. ¶ Si nis-
 durus fuit ad dispensandum vel parcendum in qua
 bus potuit vel econverso si noster facilis ad parcen-
 dum delinquentibus fuit in praedictum iusticie et cons-
 utilitatis. ¶ Si penda vasallis suis absque in-
 sticia denegavit vel servitium debitum ab eis ere-
 git a fide non servavit. ¶ Si ipse ex his vasallus al-
 teri non fuit fidelis domino suo ut debuit. Item quod
 in iuramento fidelitatis exprimit vel obsequium de-
 bitum non prestat vel iniuriam aliquam fecit domino. scilicet
 alienando pendum a diminuendo a aliquo homini
 quia morale est a tenet de damnis. ¶ Si tutelam
 alicui sibi commissam non fideliter egit vel de bonis
 illius superfluit vel dissipavit quia morale est a tenet
 de damnis omnibus. ¶ Si in terris sue iurisdic-
 tionis sustinuit iniustas mensuras a iniusta pon-
 dera aut iniusta pretia rerum venalium sciens quia
 morale est a teneri videtur de damnis si tamen comode
 obviare potuisset homini. Similiter peccat si inducit
 vel sustinet malas consuetudines a corruptelas

¶ Si tolleravit publicos vsurarios ppter hoc
 recipiēs ab eis certā qūtitatē vel sūmā pecūni
 arū ānuatim. vel ob aliā causā qz mortale est
 et tenet ad restitucōem illius sic accepti. non
 tamē vsurario si creditoribz eius a quibz sunt
 vsure accepte et extorite sū **Tho.** **¶ Si** aliqz
 castz vel dominiū aut aliā rem in pignus ha
 buit et fructus illi⁹ non oputauit in sortē quia
 vsura est. Et sic vltteri⁹ hic interrogandū est de
 alijs spēbus vsure si viz in aliqua offendit vel
 pnceps fuit de quibz sup in pma pte. c. de vsuā
¶ Si penas vel emendas in pecuniā ppter cu
 piditatē vel odiū vel ppter correpcōem delin
 quētū accepit vel vltra debitū extorsit. vel pe
 nas corporales vel mortis in pecuniarias ppter
 auariciā cō iusticiā omutauit qz mortale est
¶ Si pmissit in terris suis latrones inualescē
 vel malicōse eisdē fauēs fuit aut ex auaricia
 nolens expedire ad tutādā pēiam qz morta
 le est et tenet de damnis factis. si cōmode ob
 uiare poteit. **¶ Si** iusticiā vendidit l munera
 inique accepit. s. pro āministracōe iusticie vel
 alias iniusticias fecit vel fieri fecit in iudicādo
 qz mortale est **¶ Si** fidē pmissaz violauit etiā
 inimico nisi pūs ipē violasset qz mortale est.
¶ Si treugas non seruauit et si obsides suos
 non liberauit qz mortale est. **¶ Si** viduas et

pupillos cōi oppressores suos non defendit.
¶ Si nimis p̄sumptuosus ⁊ curiosus fuit i ve-
 stitu ⁊ apparatu ciborū et equorū familie cū ca-
 mibz. auiibus. edificijs et cōuiujs. nā qñq; vt
 hmōi valeāt facē. emūgunt subditos sibi po-
 pulos. vsq; ad sagnem eorū. facientes multa
 iniusta. **¶ Si** fecit edificare domos suas vel a-
 gros aut vineas arare ⁊ in eis laborare. aut
 ligna apportari ⁊ similia p subditos suos ⁊ eis
 non soluit plene de labore suo. nisi subditi ad
 hoc debite teneātur. vel si i diebz festiuis fecit
 pro se laborare. quia mōrle est. quod tñ multi
 faciūt nec subditi tenētur in hoc obedire. **¶ Si**
 nimis se occupauit in venacōibz ⁊ aucupijs ⁊
 quod prius est subditos suos in hmōi ḡuauit
 eos ad hoc inducēs et quod pessimū est si hoc
 fit in diebz festiuis. maxime nō prius audita
 missa. ppter quod omēs peccant mortalit̄ et
 ip̄e est reus oīm. **¶ Si** ppter discursus ⁊ hmōi
 destruxit segetes aliorū quia tenet de dampnis
 vel si permisit accipi de feno aut blado fuorū
 subditorum. propter equos suos non petita
 et obtenta licencia. quia tenetur de dampno
 Idem de quibuscunq; fructibus. **¶ Si** histri-
 ombus superflue dedit vel mimos turpia re-
 presentātes in curia nutriuit vel concubinas
 aut meretrices aut ludētes ad aleas in curia

tenuit. que omnia sunt damnabilia. ¶ Si de honestate familie sue nō curauit. sed inhoneste se hñtes cū feis aut masculis in curia sua retinuit nec correrit cū posset qz peccauit mōrlie ¶ Si vero hmōi pñceps est cōingatus. Inroga ultra pmissa de hñs que hñtur in. c. pñ. pcedēti put vidi expedire. ¶ 32

¶ Circa iudices vel quācūqz hñtes auctoritatem vel iurisdicōem ordinariā vel delegatā a

Iuriz. iurisdicōem aut ptatem. ¶ Aliā suā accepit symoiace aut vsurpatiuē qz hmōi ptas nō dat auctoritatē iudicandi. Vñ talis quociens iudicaret peccaret mōrliter. ¶ Si excessit fines mandati siue ptatis sue. quia mortale est et hoc si sciens aut ex ignorantia crassa. ¶ Si timorē cupiditate. odio

vl amore aut aliq alia iniqua cā tulit iniquā suam aduertēter. qz mortale a tenet ad omē mēse pti lese. et hoc si ille p quo lata est illa suia iniqua nō pōt vel non vult satisfacē. quia añ omnia ille tenetur fm Ray. ¶ Si p ignorantia crassam tulit iniquā suam in iudicō aīne qz tenet et peccat mōrliter vt dic Ray. debuit enī se scire insufficiētem a nō iudicare. ¶ Si p negligentia quia sufficiēs erat. et si laborasset ad legēdum a inquirendū inueisset veritatē sed quia hoc neglexit agere tenetur ut prius

Scdō si accepit ut bñ iudicaret. Tercio ut iudicaret et daret suam. Rēto ut uō iudicāet cū debēt iudicare. Rūto ut nō male iudicāet. In hñs q̄tuor casib; deb; fieri restitutō illi qui le dīc. i. q. i. non licet. hec Ray. S; scdm guil. in foro conscie pōt paupibus erogare. sicut alia turpia lucra et de ofilio.

Si nullo mō iudex vult ferre suam cui debēt et ppter hoc q̄s perdit ius suū mōrle est et tenet illi restituē. litis estimacōez hec Ray. 23. q. i. administratores.

Si iudex accepit aliqd a paupib; qz nulla ab eis remia recipe deb; Vbi nō q̄ ordinari⁹ iudex nō pōt accipe neq; etiā expēsas nisi moderata remia oblata. ut esculentū vel poculentū non tamē fm ea plus vel min⁹ iudicare debet. di. 21. de eulogijs. Delegatus tñ bene pōt recipe expēsas moderatas et hoc qñ est paup vel qñdo oport; eū exire vel ext domiciliū suū equitatē aut ābulare p examacōe cause l etiā p assessore scdm glo. Si aut ip̄a causā alicui delegauit. non q̄ aliqd posset petē nec etiā expēsas si sibi sua sufficiūt nisi oportet exire et facē expensas maiores solito. hec Ray. et guil.

Si iudex ecclastic⁹ ordinari⁹ vel delegatus cōn conscia et iusticiā in grauamē alteri⁹ partū in iudicō quicq̄ fecit p grām vel p sortes puta p pecuniā incurrit suspensioē ab executōe

officij p aliū contempnādus ad estimacōe; litis
 de qua vide in **Sūma. 2. pte.** ¶ **Si iudex ecclīasti-**
 cus fūas exēcatōis suspensiois vel mēdiati de
 facili fulmīauit aut sine monicōne pmissa. vel
 sine scriptis vel alijs cōi ordinē iuris. quia g
 uiter peccat de hoc habes in. 2. pte sūme. ¶ **Si**
Iudex quicūq; dilacōnes aliq̄s fecit cōtra ius
¶ Si ordinē iudiciariū nō seruauit. ¶ **Si alte-**
rā ptiū cōi iusticiā in aliquo gūauit. ¶ **Si reo**
fecit questionēs seu inq̄uiscōnes ad quas re
spondē non tenebat. ¶ **Si appellacōnes legit-**
imas nō admisit. ¶ **Si dolose locū appelladi**
dedit. ¶ **Si post appellacōem legitimā nōmō**
in cā pcessit. ¶ **Si in dubijs magis peritos nō**
cōsultuit. ¶ **Si allegacōnes friuolas admisit.**
¶ Si paupib; viduis orphāis a hmōi non
 subueit a nō pūdit in aduocacōe. In quolib;
 horū vidē eē mōrle cū sciēntē deliq̄t. Nō q q fin
 git fraudulēnt casū aliquē. p quē aliq̄s iudex
 vadat vel mittat ad aliquā mulierē. p testio
 nio. est exēcatus ex de **Iu. muliēs. li. vi.** ¶ **Si iu-**
 dex illicite relaxauit penā debitā reo. quod fit
 tripliciē. **Primo qz nō erat sup̄mus iudex.**
 p̄nceps nec ei publica potestas est plenaie cō
 missa. s; ut iudicet scdm leges cōstitutas ciuita
 tis. **Secūdo si h; plenariā ptatē is tñ q passus**
 ē iniuriā nō assentit sibi remitti s; vult puniri

Tercio a si habz ptatē plenariā a lefus vult
 remittē tamē non subest causa vtilitatis rei
 publice si nocue. s. paries incētiū delinqndi
 hec Tho. In quolibz hōz peccat mōrliter. ¶ Si
 penā debitā auxit vel minuit cū non posset vl
 nō debēt. Rūdo aut possit vel nō. vide in 3. pte
 fūme. ti. 3. c. Si etiā mutari possit. ¶ Si iudica
 uit in iudicō candētis ferri vel duelli a lōmōi
 qz mōrle ē de hoc vide in 3. pte. fū. ti. i. c. 3. ¶ Si
 iudicauit scdm allegata a pbata cōdempnās
 quē nouit innocentē. Rui tamē vtrū peccet l
 non a quō vide in 3. pte fūme. ti. c. 3. ¶ Si mīni
 ster iudicis exīs executus est in iustā fūiam
 nā si pro certo scit innocentē non excusatur a
 peccō hec Ray. Secus si dubitat qz tūc excusat
 ppter obediētā hec Tho. ¶ De ceteris ptinen
 tībz ad iudiciū hales in 3. pte. ti. 3. p totū.

¶ Cū aduōtos. pcuratores. a nōrios. ¶ 33

Circa aduōtos. pcuratores. a notarios
 tales formāde sūt qstiones a pmo. Si
 viz posuit se ad aduocandū cū in iure
 phibeat. a hoc scient. qz vidz peccare. Prohi
 bent aut infideles a exatū maiori exatōm et
 religiosi. nisi p suo monasterio. a de licētia sui
 plati. Clerici in sacris vel etiā in minoribz con
 stituti a beneficiati. q tamē phibent aduocae
 in iudicō seculari nisi i causa ppria l pro ecclia

sua vel pro cunctis et miserabilibus personis. Sūt
et alie persone prohibite de quibus hētur. 3. q. 1. §
tria. vbi inter alios est sodomita p̄cipue no
torius de iure vel de facto. Iudex vel assessor
etiā non pōt esse aduōtus in cā in q̄ est iudex
nec clericus p̄ exneis cōn eccliam suā. hec Ray.

¶ Si aduōtus l̄ p̄curator sciens defendit inu
stam cām peccat mōlitter et tenet aliei p̄iū de
oī damno. inde hito. hec Tho. nisi satisfaciatur
clientul⁹ q̄ p̄ncipalit̄ tenet. si scit iniusticiā qm̄

scilicet obtinet victoriā cause. **¶** Si ignorāter inu
stā cām defendit et putās iustā. excusat scdm̄
modū quo ignorantia excusari pōt. fm̄ Tho.

¶ Vñ si ex ignorātia crassa peccat mōlitter. **¶** Si
in p̄ncipio credebat iustā s̄ in p̄cessu cāe videt
eā iniustā d̄ deserere et nō vltiori⁹ p̄sequi alias ei
peccat. Et si obtinet victoriā cāe tenet ad satisf

factōz leso nō tñ d̄ eā p̄de aduersario v̄ se
creta sue cāe reuelare ei. s̄ inducere clientulū suū
ad cedendū vel ad opponendū cum aduersario
sine aduersarij dāno hec tho. Dū tñ cā ē dubia
vsqz ad finē. lēz p̄sequi eā sine pccō. hec Guil.

¶ Si i aduōndovsus ē debito mō. viz fm̄ Ray.

¶ Si p̄duxit falsos testes vel p̄duci fecit vel
corruptos. **¶** Si induxit falsas leges. **¶** Si a

lias probacōes falsas iuris vel facti. **¶** Si mē
titur vel mentiri facit clientulū suū in iudicio.

¶ Si dilaciones nō necēarias q̄rit in grauamen
 p̄tū. **¶** Si appellat sciēte cōi iustā suā. In
 quolibz sup̄dictoz casuū vidz mōrle. Si non fi
 delit causā fouet q̄ntū iusticia suadet obmittē
 do de otīgētibus ex negligētia vel ignorantia
 nōbili in quo posset esse mōrle. **¶** Si prociē
 se habuit vt dicendo cōuicia vel mīmū vocife
 rādo. **¶** Si p̄didit aduersario suo secreta p̄tis
 sue. Et si p̄ p̄dictos modos vicit iniustā causā
 tenet leso de oī damno. hec Ray. et hosti. **¶** Si
 adiōtus nō adhibuit in causa iusta paup̄z
 p̄ocinū et miserabiliū p̄sonaz. Nam si nouit
 talē causā et scit talē p̄ se non posse iuari. q̄
 nō habz ad soluendū nec aliū videt vellē talē
 adiuuare et q̄ ex hoc videt causā illius iustāz
 nō posse p̄sequi tenet gratis iuare si potest
 alias ei peccaret mōrliter. scdm Tho. et Ray.
¶ Si immoderatū salariū accepit de sua aduō
 cōe. nā moderatā pōt petē aduōtus et iuriscō
 sultus vt dicit aug⁹. 12. q. 7. non sane. Quod
 moderamē sumit ex q̄tuor. scilicet q̄ntitate cause. la
 bore aduocadi. scia et faciēdia aduocatus. et cō
 fuetudine regiois. Et fm hoc magis vel min⁹
 pōt accipi scdm Ray. l. cū ab initio fecit pactū
 vel ex post facto cōpleto et causa cōpleta. S3 ex
 quo causa est incepta nullū debz pactū cū liti
 gatore fieri quē accepit in p̄pria fide q̄ possit

esse occasio magni periculi. 3. q. 2. p. p. terea.

Item nō licz pacifici de quota cū aduocato
puta decia vñ centesiā. s. de qñta licz. tamē mo
derate scdm iura. De hac mateia ple. habetur

in 3. pte. t. 2. **S**i iuris peritus exñs in cā quā
nouit iniustā cōsuluūt quō obtinētur mōlitter
peccaret. Et si vñciē ex cōsilio suo tenetur leso

de dāno. **S**i ex ignorātia crassa male cōsuluūt

Si nō cōsuluūt paupibz non hñtibz ad soluē
dum. **S**i nimis petijt pcurator de hoc dicen
dū vidz sicut de aduocato.

Si pcurator de
fendit sciēntē causā iniustā. **S**i non fideliter

q sollicitate iustā fouet. **S**i paupibz nō prestī
sūt p̄ocmū.

Si nimis de sallario petijt. De
hīs oībus dicendū est sicut de aduōto prout

supius hētur. **S**i nōrius exñs aduētenē fal
sat instrumentū qz peccat mōlitter q tenet de

omī damno inde secuto. **S**i maliciose occul
tauit iura alioz seu instrumēta. q nō assigna

uit aut destruxit vñ alijs dedit. aut alias fecit
cū illis sic debuit. qz vltra mōle tenet de oī dā

no. **S**i ex ignorātia nōbili vñ negligētia ma
le nōuit seu dictauit instrumēta vñ testamēta

cū defectibz. vñ oriūtur litigia l p̄dūtur bō alio
rū. qz peccat mōlitt q tenet de oī damno. exñ

secuto leso. **S**i fuit rogatus in testamentis
eorum quā non fuerūt sui sensus sciēnt tanq̄

vñ rōnis liberū hñtū. ⁊ scripsit seu notauit
 q̄ mōle est ⁊ tenet lehis de oī damno. ¶ Si in
 instrumētis suis non est vñs solēpnitatib⁹
 legalib⁹ vñde validant⁹ tractus q̄ mōle est
 ⁊ tenet de damnis inde secutis. ¶ Si fecit in-
 strumentū in fraudē vñrarū sciē. q̄ mōle
 est ⁊ est pñrus. ¶ Si notari⁹ ex officio falla-
 riat⁹ sufficiē. a cōitate accepit etiā ab alijs
 p̄ quib⁹ scripsit lras grās ⁊ hñmōi. vel si non
 fallariatus a cōitate. accepit de consuetudine
 p̄ suo labore vñtra debiti ⁊ eq̄tatē q̄ peccauit
 ⁊ tenet restituē. ¶ Si dieb⁹ festiuis absq̄ neci-
 tate. s̄ ex cupiditate fecit instrumēta vel copi-
 auit. aut extendit scriptiās cū possit differre
 q̄ vidē mortale. ¶ Si rogatus vñ nō dictauit
 vel in scriptis redigit statuta cōi ecclīasticam
 libertatē q̄ mōlter peccauit ⁊ est excoīcatus
 ¶ Si notari⁹ exñs Ep̄i p̄ scribendis noībus or-
 dīnandoz vel lris ordinacōnū accepit pecuniā
 q̄ si fallariat⁹ ab Ep̄o ē symoniā cōmīsit si nō
 fallariat⁹ satis accipit vt de lucro participet
 ordīnatoz symoniā est. de quo vidē plenius
 in scda pte sūme. t. i. c. lxx.

38

¶ Circa m̄gros ⁊ doctores

¶ p̄mo si docens publice in legib⁹ vel
 p̄p̄ica admīsit in lconem suā sciēter
 religiosos aut p̄bros seculares vel

alios clericos nō sacerdotes sed in dignitate
 constitutos. qz exatus est. quēcunq; etiā p̄di
 ctōrū admittat aduertēter. simul cū scolariib;
 suis vt ex ne de. vl. mo. se. se immis. neg. c. sup
 specula. ¶ Itē docēs in quacūq; facultate etiā
 theologia. si admittit ad lōez suā religiosū ex
 eūtem de monasterio cū hitu tñ ad audiendū
 sine licēcia p̄lati sui sciēt qz ē exatus cū eo qz
 p̄cipauit in crimie. ¶ Itē si cū licēcia p̄lati sui s;
 sine hitu talē recepit ad lectioē. ¶ Si mgt̄ vl.
 scolaris exis Bonoie tractauit cū aliquo ciue
 Bononiēsi de cōductōe hospicij irrequisitis in
 q̄limis n̄ tps cōductiois illius fuerit elapsū. qz
 est exatus. ex de loca. a cōduc. a hoc nō hab;
 locū nisi in Bononia p̄pter speciale p̄uilegiū
 illius ciuitatis. ¶ Si quis ex pacto receptus ē
 in canonicū vt scolas teneat. symoniacus est
 vnde a mōrle. S; vacāte p̄benda pōt ei anecti
 hoc on⁹. s. docēdi licite. hēc host. a Ber. ¶ Si ali
q̄d exigat vel promittat pro licēcia docēdi q̄
uis scdm hosti. non sit simonia tñ est cōi iura
 vnde et mōrle quod pt; ex pena p̄pter hoc im
 posita quia exactū restituit. a debet exactores
 officijs a beneficijs spoliari extra de exact. c. i.
 scdm Ray. ¶ Si mgt̄ festū colendū de iure vel
de consuetudine non vult concedere colēdum
nisi pro pecunia vel econtra non colendū pro

pecunia symoniā cōmittit fm Ray. ¶ Si mg̃
 habz bñficiū vel sallariū sufficiens p docendo
 si erigit aliqd a scolariibz. qz symoniā cōmittit
 p̃cipue a paupibz. qz vendit doctrinā ⁊ tenet
 ad restitucōem scdm hosti. ⁊ Ray. Si vero nō
 sufficit sallariū suū fm exigentiā sui stat⁹ pōt
 erigē. si tamē sit ydone⁹ in docendo alias nōn
 A paupibz etiā non debz erigē. oblata tamē
 pōt semp recipere. ⁊ multo magis si nullū l pau-
 cum habz sallariū qz tunc etiā pōt erigere col-
 lectā p labore. ¶ Si magisteriū qrit ⁊ recipit
 ineptus et valde ignorās. vidz esse mōle pp̃
 piculū quod sequit. qz rōne magisterij datur
 fides in quibz requirit. vñ nōcumentū seq̃tur
 p̃mo ex malo cōsilio. ⁊ hoc p̃cipue in theo-
 facultate. Et admittēs tales sciēnt ad magiste-
 riū vidz peccare mōlter. ¶ Si qrit grad⁹ vel
 magisteriū. nō ad vtilitatē aīarū ⁊ dei hōrem
 sed ad sui ostentacōem ⁊ vanū honore. quod
 p̃tinet ad ambicōem ⁊ ideo de hoc vide sup̃ in
 c. de ambicōe. qñ mortale. et qñ veniale fit. Si
 tñ qrit exposicōem vel diuicias ⁊ libertatē. hoc
 totū vidz damnable et p̃cipue in religiosis.
 ¶ Si docuit publice i theo. exis in mortali no-
 torio. peccat mortalit fm pe. ¶ Si scias phibi-
 tas legit vl didicit aut docuit. ut mgroman-
 ciam l artē notoriā ⁊ hmoi mortale est. ¶ Si

nōbilit̄er ignorās posuit se ad docendū ⁊ erro-
 res nōbiles docet q̄ mōrle est. ¶ Si non adhi-
 buit diligentīā ad p̄fectū scolariū in scīa ⁊ mo-
 ribz q̄ntum debet faciēs nimis vacatōnes. vel
 nō vtilia sed curiosa docens. vel de moribz eoz
 nō curās nec cōpescens ī quibz potuit in h̄mōi
 nōbilis negligētia vidē mortale. ¶ Si iuramē-
 ta vniūersitatis nō impleuit quā mortale est.
 ¶ Si se iactauit de doctrina v̄l alijs detrahit p̄-
 ferendo se vel eis inuidit aut sectas nutrit
 inē scolares. aut scolares alterius doctoris ad
 se trahit iniuste. vel p̄p̄ose indutus est. quia
 mōrle est. ⁊ de hoc vide lacius sup̄ in. c. de sup̄-
 bia vbi tractat de ambicōe. ¶ Cir̄ scolaēs. 37
 ¶ Si scolares nō fuerūt obediētes doctori-
 bus in quibz tenent. ¶ Si fecerūt inē
 se rixas. ¶ Si minus aptum elegerūt
 ex causa iniusta ad legendū. ¶ Si dimiserūt
 ieiunia eccl̄ie. cum implere potuissent. v̄l misse
 audicōnem diebus festiuis. v̄l sacramenta.
 ¶ Si cōtendit in disputacōne cōi veritatem
 sciēt̄ ne videatur succūbere. ¶ Si sup̄biūt ex
 scīa. ¶ Si aliquē malum finem p̄posuit ex sua
 sciēt̄ia ut lucra iniusta. curiositates et h̄mōi.
 ¶ Si fuit negligens in studendo. vel nimis
 prodigus in expēdēdo bona p̄ntum sibi cau-
 sa studiū data v̄l missa vel etiā bona propria

Et alia hic necēria q̄ras put videbit̄ expedie
de pccis in .i. pte. 2. 7. 3. ¶ Si nimis ardēter stu
duit in libris gentiliū ppter ornatū. min⁹ va
cans studio vtili sibi quo ad salutē vt sacre
scripture precipue quo ad religiosos. Vel si
studuit in poetria ppter materiā turpē in qua
delectat̄. a illud ē mortale di. 2. 1. Ideo phibet̄

¶ Circa medicos.

¶ 36

¶ Ip̄osuit se ad practicandū in medicā
sine sufficiēti piciā qz si parū vl̄ nihil
studuit. qd̄ vidz mōle qz exposuit se
p̄iculo occidēdi hōies. ¶ Si peritus a sufficiēs
er̄is obmisit aliqd̄ de dīngētibz cū infirmos
quos habz in cura ex negligētia. qz si ex negli
gētia nōbili vñ secutū est magnū incōmod̄
infirmo vel sequi potuit non bene se excusare
pōt a mōli. Si vero pua negligētia fuerit scz
vbi nō est piculū vt si nō sollicitē visitauit in
firmos a h̄mōi veniale vidz. ¶ Si dedit cōsiliū
vel medicinā p salute corp̄is in piculū aīe scz
quod sit cōn̄ p̄cepta. vtp̄uta si cōsulit qz quis
fornicet̄. vt euadat vel euitet certas infirmīta
tes. vel si medicinā dat p̄gnantī ad occiden
dū fetū. etiā pro cōseruacōne m̄is. Vel si dat
potū inebriantē a h̄mōi qz mortale est a phi
betur hoc ex de pe. a re. c. cum infirmītas. ¶ Si
nō seruauit p̄ceptū factū medicis. s. qz iducat

infirmos qñ pmo ad eos vocantur ad facien-
dā cōfessionē qz scdm doc. est mōile ex de pe. et
re. cū infirmitas.

¶ Si paupes infirmos quos
ipē nouit nō valētes solūē non visitauit gra-
tis. quia ad hoc tenet. et solūē etiā medicīas
illius si pōt. alias ei mōile est di. 83. i pñcipio

¶ Si nimis largus fuit ad inducendū debiles
ad frangendū ieiunia ecclie absqz rōnabili cā
qđ frequēter faciūt nec est sine pccō.

¶ Si etiā
sanis dissuaderēt ieiunia ecclia dicētes ea esse
nocitura. et hmoi et sic inducerēt ad frangendū
illa sine cā quia mōile est de pe. di. i. noli.

¶ Si
dedit medicīnā dubiā mortificacōis vel sana-
tiōis quia mōile vidz. ut de pe. et re.

Cū infirmi-
tas. Dimitti potius infirmū in manu dei debet
q̄ exponi piculo medicine.

¶ De emulacōne
et detractione quas faciunt adinuicē medici
ut frequēter interroga ut videbis expedire et
scdm qz habes. s. in. c. de inuidia.

¶ Circa aromatarios.

31

In opōnēdis medicīnis nō posuit q̄
ordīauit medic⁹ cū forsan nō hñt. vel
hñt et nō ita bō ut ē necē. In quo etiā
offendūt medici nō faciētes añ se opm. Nā si
ex hoc sequit graue piculū infirmo. vel si non
opatur sanitatē. quā feciss; si bñ illā opouiss;
est mortale et in medico etiā si hoc dissimulat

Si docent vel vendūt ea q̄ pcurāt abortum
vel aliud ad inficiendū. vel vendūt hīs ve
nena quos credūt abufiros. quia mōle est

Si fopbificauit aromata qđ freqūter faci
ūt ponētes in eis vnū p alio. vt in electuarijs
in fitropis in spēbus in ɔfectioibz a alijs hmōi
faciētes malas mīxturas faciētes nō puta p
puris. qz vltra pccm mortale tenenē satisfacē
leſis ſeu erogare paupibz cū incerti ſūt. **De**
nimio p̄cio rerū vel piarijs a mendacijs a di
minutis ponderibz q̄ faciūt. **Interoga** put ha
bes. s. m. c. de auaricia. vbi tractat de fraudu
lētia a alijs vicijs ibidē. **Cir̄ mercatores.** **38**

H Mercatore querendū est. Si negocia
tus est non ppter aliquē finē honestū
puta ob ſuſtentacōem familie ſue. vel
ſubueniēz pauperū vel puiſionē eorū p ciu
tate a hmōi a hoc cū lucro moderato. S; nego
ciatus est ppter auariciā a ad theſaurādum
ſibi pecunias qđ est mortale maxime ſi in hoc
lucro ɔſtituit finē. a intendit ad lucrū per fas
a nefas indrūter. **S**i cōcordauit cum alijs
mercatoribz q̄ nō vendāt aliquā rem minori
p̄cio q̄ in e eos est ouentū vt cogant homiēs
emē in caro foro qz pccm est ſm hoſti. a phi
bitū in legibz. **S**i miſit nō ſolū arma a ligua
ſ; etiā quēcūqz mercūmoia alia in alexādrinā

vel partes egipti et terras sarracenorū solda
 no subiectas. quia exēcatus est exēcāōne pp̄ ali
 si nō habz licenciā a pp̄a. Et nō q̄ veneti gñali
 ter habēt talē licenciā. ¶ Si vendit merces p
 maiori p̄cio q̄ valeant ex eo q̄ non solū facit
 ei terminū s̄ etiā mutuāt sibi aliā pecuniā. q̄
 vsurā cōmittit. ¶ Si vendēdo mercēcias suas
 puta lanā vel pānos a recipiendo p̄ p̄cio alia
 mercimōia. ut sericū vel aromata vel alia illa
 multo maiori p̄cio vendit q̄ si pecuniā recepisset
 q̄ p̄cēm iniusticie est et mōrle. nisi ille cui
 p̄us vendit suas etiā lōge maiori p̄cio tradat
 merces ip̄ius. quia sic posset vnus excessus re
 cōpensare aliū si sūt equales. ¶ Si vendit ad
 terminū plus iusto p̄cio rōne dilacōis. Et de
 diūsis rebz cambioꝝ. a varijs modis vsurarū
 a fraudulētijz in q̄ntitate a q̄litate a s̄ba rerū
 interroga hic. put hēs. s̄. in p̄a pte i. c. de aua
 ricia a ibi de vsurpāōne rei aliene a de vsura
 ¶ Si fraudauit l̄ fraudari fecit iusta pedagia
 seu gabellas q̄ mōrle ē a tenet ad restitucōez
 Sec⁹ de iustis vl̄ cū nō tenent illa lō tuta a la
 tromibz p̄ dños locoꝝ illoꝝ. ¶ Si dedit falsas
 monetas vl̄ diminutas sciēnt p̄ bonis l̄ eas
 diminiuit q̄ p̄cēm ē. et tenet ad restitucōez. Se
 cus si accepit monetas valētes i loco p̄ eo qd̄
 valēt ibi a mittit illas ad locū vbi pl⁹ valent

¶ Si faciēs societate cū alijs mercatoribz non fidelit se habuit aliqua lucra occulta sibi retinens qz tenet ad satisfaciendū nisi certus eet qz socij tantūde occulte subtraxissent. ¶ Si fecit p alijs securitates cū fraudibz. nā assicura re sine fraude merces p mare vel p terrā a inde qre emolimentū plus a min⁹ fm quātitatem piculi nō videt illicitū. cū cōstet alias de piculo magno. Assuracō vero pecunie per modum satisfactōis vbi nullū est piculū a damnu nō est tutū qntū ad consciā. Secus si ibi etiā eet piculū. ¶ Si accepit pecuniā aliquā sub noie depositi respondēs ad rōnem. 70. 80. p cētenario a cū illis pecunijs lucrat ipē mutuādo vel alijs illicitis tractibz ad rōem. 10. p centenario a hmoi duo mortalia omisit vnū in accipi endo aliud in mutuādo a tenet de vfura. ¶ Si intromisit in Barocholis. Retrangolis. Agasimis. q vōbula nō declaro ob breuitatē sed de hys vide in fūma. li. 2. t. i. c. Quid malicie fit i eis. Agasmū dicit cū quis gerit negocia stipendiarioz a fuorū dñorū laborās p eis cū mutuat eis pecunias cū expendūt recipiētes incertū salariū qntū mētur labor p iustis causis. vñ pro nō bellantibz iniuste pōt accipe rōne mutui nichil plus alias vfura est. ¶ Si vfus est mendacijs in emendo a vendēdo q solent ee

talibz cibis et potus. Et de hijs interroga ut habes. s. in pma pte i locis suis in .c. de auaricia. Et qdū stant in tali pposito vtendi viz mendacijs. pūrijs. et dolis hmoi qñ occurrēt. sp sunt in mortali. Vnde nō sunt absoluēdi nisi pūp disponāt se abstinere velle ab illis. ¶ **Si** emit res raptas l furatas p mare vel p terrā de qua dic ut. s. in pma pte in .c. de auaricia. vbi dī de rapina. ¶ **Si** emit vel vendidit diebus festiuis absq nēitate sed ex cupiditate vel fecit rōtūia libroꝝ vel hoc fieri fecit p alios subditos suos de quo vide sup in pma pte .c. de .3. pcepto. ¶ **Si** fuit mediator qui dicitē sensalis in aliquibz locis pēpue in ytalīa contractuū fraudulētorū sciēnt. quia mortale est et tenet ad restitucōnem leso in hoc. ¶ **Si** mediator fuit cōtractus vsurarij intēdēs vtilitātē vsurarij. et ex sua magis cā tanq accipiētis sū vsura mōile vidē. Et si ipē inducēt ad mutuandū sub vsura q alias nō facē cogitass; vidē teneri ad restitucōez. ¶ **Si** mediator extitit in alijs cōtractibz puta vendēdi domos equos. ā alia aīalia. et male cōsulit alteri partiū in dānū ei⁹ et vtilitātē sui et alteri⁹ peccat mōile et tenet ad restitucōez leso. ¶ **Si** in mēimonijs cōtrahendis mediator exīs. vtiē mendacijs et hmoi. i nōbile dānū cōtrahentiū. peccat mōile

Circa mechanicos in genere.

39

Item mechanicos etiam Interrogationes fidei
fuit a Primo in genere quantum ad omnes. Si
scilicet facit artem cum opus est cum peccato vel
ad peccatum mortale. ut facere taxillos. seruire vfu-
rarijs in vfu. seruire militi in bello iniusto. in
nauigia piratarum in lenocinio et homini. quia
oportet quod ex toto omittat illam artem. quod alias non
esset absoluendum. **S**i artem facit cuius artificium
potest esse ad bonum vel ad malum ut facere gladios
balistas. lanceas. venena et homini. Nam si veri-
similiter potest estimari quod velit ad malum vsum tunc
non potest facere vel vendere facta ut viz. predicta
in bello manifesto iniusto deseruiant. Secus si
dubitat. **S**i aliquis fecit que sunt ad malum vsum
quasi semper ut fucos facere et homini quod peccat et de-
bet ab illis desistere. **S**i vult mendacius. pueris
dolus. malis mensuris. vel ponderibus aut alijs
fraudibus in arte sua quod mortale est. **S**i diebus
festiuis laborauit de hoc die ut. scilicet in prima parte
eius. precepto. **S**i non ieiunauit cum potuit. mo-
derando laborem die similiter ut super.

20

Circa mechanicos in specie. Et primo circa lamina.

Item vendidit pannum la-
tem. interrogat
neum minus pretiosum pro magis pretioso. et sub
vno pretio. Vel vnum tincture pro alia et
habere aliquem defectum tanquam non habentem nil

minuēs precii ppter hoc. q̄ p̄c̄m est et plus
 vel minus sc̄dm sub et sup̄. **¶ Si in festis fecit**
 lanā tendē sine ncc̄itate. vel si nō plene soluit
 laboratibz a hmōi quā in h̄is p̄c̄m ē plus
 vel minus sc̄dm materiā. **¶ Si textoribz p̄am**
 precii sui laboris nō dedit in pecunia sed in re
 bus diuersis. puta tritico ā blado aut in alijs
 rebus maxime cū ille nō indigeat tali re. sed
 oporteat illam vendē pro minori p̄cio q̄ lucra
 tus est si iuste soluētur. quia peccat a tenetur
 ad restitucōnem nisi tamē prius a p̄ncipio sic
 cōuenerint q̄ daret de hmōi pro precio tali
 quā tunc non videtur deceptio.

¶ Vendidit **¶ A tabernario et hospite.**
 vnam sp̄m v̄ni pro alia. v̄l limphatum
 p̄ puro. vel ad clarificandū v̄nū aut ad colo
 rem suū retinēdum a hmōi miscuit aliqua no
 ciua corpibus v̄l non dedit plenas mensuras
 v̄l in taberna tenuit meretrices. a ribaldos et
 lusores ad tapillos. v̄l aduertēter dedit h̄is
 v̄nū quos vidit inebriari. peccauit in quibus
 dam mortaliter a in quibusdam venialiter a
 tenetur de damnis omnibus. nec debet absolui
 nisi proponit ab huiusmodi desistere velle.

¶ Vendidit carnes cor. **¶ A macellario.**
 ruptas pro bonis et recētibus quod est
 mortale v̄l vnam sp̄c̄ē pro alia. ut caprimam

pro mutominā a hmoi aut diminiutū pondus
ut .xi. vncias p libra q̄ peccauit mōlīter a te
netur de damnis.

A pistore.

I fecit panē nimis porosiū. vt sic emētes
decipet vel fecit panē mōris ponderis q̄
debēt. vel si accepit bonā farinā alteri⁹ ad pi
standū panē. a cābiuit ponendo min⁹ bonā
loco illius. vel si inmiscuit minū de furefure. pec
cauit mōlīter a tenet de damnis.

A sartore.

Illud qđ restabat vel supfuit de pāno
vel serico dato p vestitu faciēdo sibi reti
nuit. furando illud q̄ mōle est. maxime si sit
quid nōbile. nisi tñ ille diminiute dedisset sibi
mercedē laboris. a illud capit tantū ad supple
mentū vel nisi in pacto eēt concordatū.

Ite.

Si in noctibz vel diebz solēpnitatibz sine mag
necitate laborat. vel si facit nouas inuencōes
vanitatum.

Ab aurifabro.

Iredit vel vtiē auro alchimico p puro
vel vendit aurū min⁹ purū p magis pu
ro q̄ mortaliē peccat a tenet de damno.

Si

emit calices sacros nō cōflatos pro se ab illis
quos nō nouit iustos vl iusto titulo eos pos
sidere. quia phibetur a ergo mortale. Similē
si aliqua alia ornamenta ex auro vel argēto
maxime ad ecclesiastica pertinentia ab hmoi
emit.

A Cerdone.

I vendidit vnā spēm cori pro alia min⁹
bō p sotulalibz a alijs. **¶ A** lōtore equoz

I vendidit ferrū p calibz vel malū ferrū
pro bono. **¶ Si** sciēter equū locauit peri-
culosū vel defectuosū. a hmōi. quia vltra pccm
tenet de damnis leso. Et sic discurrere p singu-
las artes.

¶ Ab histrione.

I fecit repñtacones aut iocos in verbis
vel factis. turpia cōtinētes vel si fecit hoc
in eccl̃ijs vel diuinis officijs vel tpibz indebitis.
qz pccm est plus vel minus scdm sub a sup.

I citharisauit aut fistula. **¶ A** musico.
ut ad cōgregacones illicitas. vel in eccl̃ia
in organis pulsauit ballatas vel choreas vidi
mortale in pulsante et in hoc procurante.

¶ A seruitoribz vel collaboratoribz in quo-
cunqz artificio.

I infidelit coopati sūt. non bono mō. ex
incuria a negligētia vel nō tantū qñtum
cōmode potuerunt quia peccatum est.

I non bene cre. **¶ A** rusticis a agricolis
didit saltem explicite articulos fidei et
alia mīsteria que cōmūter solemnisat eccl̃ia.
vt incarnationem passionem a resurrectionē
et sacramenta ecclesie et hmōi. **¶ Si** nescit
orōnem dñicam scz pater noster. et simbolū
aplōrum a decem precepta. quia scire tenetur

¶ Si nō bene seruauit festa et ieiunia ecclie cū
 tñ potuit. ⁊ si nō audiuit missas ad min⁹ die
 bz festiuis. ⁊ si non cōfessus est neq; cōionem
 recepit ad min⁹ semel in āno q; ad illa teneē
 et ergo peccauit mōrliter. **¶** Si tenuit p̄prios
 filios ad baptis̄mū vel cōfirmationē quod est
 phibitū ⁊ ergo pccm. **¶** Si mendacijs vsus
 est p̄urijs ⁊ blasphemijs vel ebrietatibz. quia
 in oībus mōrle est. **¶** Si ad mētrices accessit.
 qd aliqui ex ipis nō credūt esse mōrle. nec tñ
 excusat eos ignorātia. **¶** Si decimas nō soluit
 scdm cōsuetudinē loci illi⁹ q; peccauit ⁊ teneē
 satisfaccē de p̄terito. si sibi nō remittit vel q̄tes
 vel etiā si oblatiōes s̄m cōsuetudinē loci non
 dedit. nisi etiā p̄sbiter vel curatus su⁹ sibi eas
 remittet. **¶** Si excoīcatus nō curauit absolui
 si ingessit se dimis vel cōtempnit vitare excoīcos
 q; mortale est. **¶** Si nocumēta alijs fecit. p se
 vel p familiā suā vel aīalia sua. q; forsan pmissit
 discurre p sata aliorū vel intrare p̄rata aliorū
 ibi pascendo. vel si mutauit ēminos possessio-
 nū vel arando addidit terrā vicinū agro suo.
 In hijs peccauit s̄m q̄ntitatē damni qd fecit
 vel qd intendebat facē. ⁊ teneē ad restitucōez
 illius. **¶** Si dolū cōmisit in agricultura vel no-
 tabilē negligentā in damnu patrom vt non
 simādo vel culcinādo vel seminādo. aut fruct⁹

terre colligendo tpe debito ppter qd perierūt
 vel ager destrudus aut desolat⁹ est. **¶** Vel nīs
 fatigando boues vel equos. vnde destruūtur
 et p̄cipue cum vsus est eis magis ad lucrum
 suū q̄ ad lucrū p̄mō. quia mortalit̄ peccauit
 ⁊ tenetur de damno. **¶** Si tenens possessionē
 ad fidum male tractauit vel parciarius non
 respondit dñis de q̄ntitate tota eis debita fin
 gens se minus recollectisse. vel **¶** Si aīalia tenēs
 ad socidā non respondit ex integro de lana.
 caseo. vel fetibus ⁊ hmōi. **¶** In hīs peccatū est
 mortale vel veniale scdm quātitatē damni. ⁊
 tenetur ad satisfactōem. **¶** Si diebus festiuis
 laborauit p̄cipue tempore messis vel vīnde
 mie sine magna nēcitate vel portauit ligna vel
 alia victualia dñis suis vehendo cum equis et
 plaustris ⁊ hmōi q̄ mortale vidr. **¶** Si vaca
 uit vaitatibus ⁊ choreis. ludis. vel tabernis et
 hmōi. ⁊ quō ⁊ qūdo. **¶** De gubernacōne fami
 lie scdm p̄cepta dei ⁊ ecclie interroga. **¶** De su
 persticiōibus ⁊ falsis opinioib⁹ que solent
 habūdate in eis similr interroga diligenter
 scdm quod habes sup̄. in p̄ma pte i. c. de p̄mo
 p̄cepto de votis implendis vel non ⁊ de alijs
 gñalibus prout videbitur expedire.

¶ Interrogādi sūt **¶** A pueris ⁊ puellis. **¶** 92
 pueri. de mendacijs. de p̄iurjs. de votis

q̄ non tñ obligāt si a pñtib; irritātur ⁊ cū fiūt
ante ānos pñtratis. **De** missa nō audita in fe
stis. de cōfessione ⁊ cōione semel in āno fienda
De irreuerētia ad pñtes. **De** rixis q̄ si vertera
uit clericū cū fuerit doli capax. est exēatus. **De**
furtis factis de reb; pñtum vel mēorū suorū.
seu etiā aliorū. **De** detractioib; ⁊ turpib; verb;
libentē auditis ⁊ dictis. **De** otumelijs adinuiā
De inuidia ⁊ alijs put expedire videbit plus
minus s̄m etatē ⁊ sensum et p̄cipue de vicijs
carnalib; cū masculis vel femellis vel p seipōs
cōmissis q̄ hodie habūdant in ip̄is ppter ma
las societates. ⁊ qñq; ex malis exēplis pñtū
seu aliorū s̄b quoz regimiē sūt. **S;** tñ h̄mōi cū
magna cautela ⁊ a longe mērogeñt ab ip̄is
ne discant q̄ ignorabāt. **Et** multo magis seruā
dum est hoc circa puellas. **De** oībus p̄didis.
si credūtur habuisse tūc vsū rōis iudicandū
est de mortali vel veniali s̄m regulas p̄dictas.

Quolib; clerico **C**irca clericos in cōi.
mērogari pōt cū expedire videt. vt sequit
maxime cum p̄sona est ignota. **Si** viz accepit
aliquē ordinē p symoniā quā p hoc peccauit
mōlitter ⁊ est suspensus ⁊ scdm iura antiq̄ nō
pōt ministrare in suscepto. vel vteriq; pmouei
nisi prius p̄p̄am dispense. qd est verū si fuit
cōsciū symoie. q̄ si sit pōt etiā p aliū disp̄sari

secū. alias enī semp peccaret mōrliter. nec excu-
 sar ignorātia iuris. hec Ray. ¶ Si recepit aque
 ordinē licz non p symoniā tamē a simoniaco
 in ordine ul' dignitate. siue occulte siue mani-
 feste. est suspensus et indig; dispensacōe a ppa
 Sed dū ignorat factū. i. ipm esse simoniacū ex-
 cusat a peccō exequēdo officia sua sed cū certifi-
 catur non pōt exequi sine dispensacōe. ¶ Si
 suscepit aliquē ordinē a simoniaco in ordine cō-
 ferendo ul' cū in beneficio similis est suspensus
 Secus tamē si symonia nō est notoria. dū autē
 nescit ipē excusat modo p'dicto. qñ autē certifi-
 catur tūc indiget dispensacōe ppe alias ei nō
 posset exequi illū ordinē. ¶ Si recepit ordinē
 hñs aliquā irregularitatē. puta quia fuit hōi-
 cida. mutilator. illegitim⁹ a hmoi a hoc absq;
 dispensacōe quia peccauit mōrliter nec pōt exe-
 qui absq; dispensacōe. ¶ Si recepit ordinem
 exsecutus. suspēsus. vl' mēdictus quia peccauit
 mōrliter a nō habz executōem. Idē si exñs ex-
 cōicatus. vel mēdictus ut. s. et cū hñs ordinē
 ministrat in illo vtrputa cātando euāgeliū cū sit
 diaco⁹ a hmoi q'dm fuit in aliq; p'dictaz snia.
 tū q; similē peccauit mōrlit a ē irregularis fm
 Ray. nisi tñ ignorātia facti eū excusaret. ¶ Si
 recepit aliquē ordinē i peccō mōrlī sciēnt quia
 peccauit mōrliter. Idē quociēs exequit officiū

110 82
alicui⁹ ordi⁹ in mōlratu vt acolitatū-subdia-
conatus . diaconat⁹ ac vel aliud sacramentū
solempnē ministrādo vt baptisando dicando
vel cōfessionē audiendo ⁊ hmoi. hec Tho. ¶ Si
extitit public⁹ cōcubinari⁹ vl alias notorius
fornicator qz est suspensus ab executōe officōz
suoz p̄cipue celebracōe misse. ⁊ si exequit sic
suspensus efficit irregularis indigēs dispēlacōe
p̄pali alias enī non pōt exequi. hec hosti. ¶ Si
nō portauit tonsurā et habitū clericales ex le-
uitate vel lasciuia vl qua de eā qz vidz mōle
Idē si exēcut negocia secularia iūgendo se mer-
catoribz faciendo vt ipi. vel si tenuit tabernā
vl lusit ad aleas vl taxillos. vel immiscuit
se turpitudinibz vl enormitatibz cū seīs. ¶ Si
cū exequit officiū ordinis nō vitē debitis oma-
mentis vt subdiaconatū faciendo sine maipu-
lo. diaconatū sine stola ⁊ hmoi. qz in quolibz
horū est mōle si sciēnt dimittit nec excusat eū
ignorātia iuris. ¶ Si exēns in sacris. s. in subdi-
aconatu ⁊ sup dimisit horas canonicas quia
quociēs obmisit aliquā horā etiā beate virgīs
ex negligētia cū dicē potuisset peccauit mōlrit
Secus si ex obliuione. s. tūc q̄cito recordatur
debz obmissa recuperare. secus etiā si obmisit ex
impotētia infirmitatis. ¶ Si in dicēdo horas
alijs exercitijs se occupauit manualibus vt

faciendo aliqđ opus manuale. qđ nō satisfecit
 pcepto ecclie. ¶ Si mente ad alia volūtariē va
 gat in legendo horas. hoc nō curās et sic quasi
 per totū officiū pmanēs. videt mortale. Secus si
 pponit intendē sed distrahīt. et cum aduētit
 displicet ei scđm De. ¶ Si recepit ordinē sacz
 añ legitimā etatē. puta subdiaconatū añ. 18.
 annū. diaconatū. añ. 20. annū. et sacerdotale
 ante. 27. añū. sufficit tamē añū inchoatū fore
 quia mortali peccauit. nec debz exequi officiū
 illi? ordis ante legitimā etatē non tñ efficitur
 totalit irregularis sñm omunē opinionē qñis
 grauit peccet. ¶ Si in cōfessione vlt collacōne
 sacramētōrū obmisit debitā materiā vlt formā
 vlt ritū. quia in quolibz horz est mortale. siue ex
 certa scia faciat. siue ignorātia crassa vel nō bi
 li negligētia. nā inde sequit magnū piculū et
 irreuerētia mag dei et sacramētōz. Hic etiam
 interrogandi sūt de formis si sciūt pcpue bapti
 smi et eucharistie que sunt maioris ponderis
 de quibus et de alijs formis habes infra. c. vl
 timo. ¶ Si sacerdos existēs cōmisit aliquam
 symoniā puta audiendo confessiones pro pe
 cunia habenda alias non auditurus. bapti
 sando. omūcando. inungendo et similia faci
 endo semp pro pecunia. similē etiam vendendo
 sepulturas. quia semp symonia est et mortale

Si notorijs peccatoribz dedit sacramentū eu-
charistie vel alia sacramēta nō penitentibz &
si occultis peccatoribz quos ipse tñ nouit dene-
gauit publice eucharistiā vñ alia sacramenta
qz in vtroqz vidz mortale. **S**i celebrauit mis-
sam cū mortali peccō non confessus. licz tñ contrit⁹
qz mortali peccauit nisi aliq nccitate instante
a si sacerdotis copiā tūc non hñet. quia tunc
sufficēt contritio. cū pposito cōfitendi. s sine con-
tritioē celebrās. sp mortali peccat. hec Tho.
Si celebrauit nō dictis matutis. qz mortale
est. **S**i dicēdo missam nō cōsecrauit. ex hoc
putās euadere peccm mortale grauissimū est
peccm. **S**i celebrauit ad beneficia et malefi-
cia celebrāda vel fienda qz mortale est a gñe
Si nō dixit itegre s dimisit aliqs notabiles
ptes misse ex ignorātia vel festinātia pcpue
in canone. vñ si dicit verba et nō intendit cō-
secrare. vñ si non supsit sacramentū. Item **S**i
nō ieiunus celebrauit. **S**i plures missas dixit
in vno die in casu nō cōcesso. **S**i nō in azimo s
in fermentato pane cōsecrauit. **S**i cū hostia qñ
corrupta vel vīno acetoso aut putrido celebra-
uit. **S**i semp in missa occupatus est vanis co-
gitacōnibz a hoc volutarie. nichil curās de at-
tencōe. **S**i nō posuit aquā cū vīno in calicē ex
ignorātia vñ certa scia. qz In quolibz pdictoz

est mōile. ¶ Si nō diligēter seruauit eucharistiā sub sera ppter qđ depditur vł a muribus deuoratur. vel si nō renouauit ut debuit et sic efficiē hostia cōsecrata putrida vł a vermibz corrosa et idē vermes gnāntur. ¶ Si nō defert eucharistiā ad vīcandū infirmos aperte et cū luie ac mō debito. ¶ Si euomuit eucharistiā vł ebrietate vel alia de cā. Si dedit infirmo pa cienti vomitū et hoc sciē. Si nulla sagnis ex calice cadat in terrā vel sup altare. In hīs oī bus frequēter est mōile. non tñ semp. ¶ Si mī mis raro celebrauit p̄cipue in magnis solem pmitatibz. vidz mōile. fm̄ Tho. ¶ Si promissit alicuī dicē missam recipiēs elemosinā et non intendit facē vł negligit. quā videtur mōile. ¶ Si hīs pollucōnem nocturā ex cā vbi fuit mortale vł vbi dubitat fuisse mortale et die sequēti immediate celebrauit vidz mortale scđm Tho. vel fm̄ pe. de pal. qñ sic incontinentus celebrat. Venialit̄ autē peccat. si ex cā veniali fuit scā pollutio. n̄ tñ futeffet aliq̄ nccitas. ¶ Si audiuit cōfessionē alic⁹ non hīs auctoritatē ab aliquo qđ mōile ē. ¶ Si absoluit a casibz a qbz nō potuit ex certa scia seu ignorātia crassa qđ mōile est. ¶ Si intromisit se de dispensacōne vtorū vł absolucōne ab excoīcacōne maiori absq̄ spēali cōmissione et licētia. qđ mortale est

Si posuit se ad audiendū confessioēs igno-
 rans et nesciēs discernē int̄ mōrle et veniale l̄
 int̄ mōrilia cōia. q̄ vidē mōrle. **S**i absoluit
 quē nouit ex̄catū maiori ex̄catōe a p̄cīs quia
 nō potuit et ergo mōrle. **S**i absoluit eū quā
 non vult abstinere a p̄cīs mortalibz. v̄l non
 satisfacē ut debz quia mortale est. **S**i reuela-
 uit peccatū auditū in cōfessione et maxime co-
 gnoscētū illū sine licentia illi⁹ quia mortale ē
Si nimis festinauit ī audiēdo. nō sufficien-
 ter ītrogando. **S**i in perplexis casibz peri-
 tiores se nō cōsultuit. **S**i incaut⁹ fuit in miū-
 gendis penitētis v̄z si nimis paruas l̄ nimis
 magnas dedit. **S**i ītrogauit de hīs de qui-
 bus non debuit. vt nomē p̄sone cū q̄ peccauit
 sine causa necēria vel incaute de turpibus.
Si p̄dicauit in peccō mortali ex̄tis. q̄ toties
 quociēs hoc faciendo peccauit mortalit̄. scdm
 Tho. **S**i p̄dicauit aduertentē mendacia q̄
 mortale est scdm Tho. **S**i p̄dicauit scanda-
 losa v̄n cōmēdāt sedicōes in populo. **S**i p̄-
 dicauit indulgentias indiscretas. **S**i p̄dica-
 uit p̄pter pecuniā sibi p̄missam vel datā quia
 mortale est et simonia. **S**i p̄dicauit p̄pter
 inanā glām ibi ostitendo finē. q̄ mortale est
Si p̄dicauit sine licētia supioris. **S**i dicit
 nimis curiose allegādo poetas et phos frequē

¶ Si dicit fabulosa et puocātia ad rīfū. **¶** Si
 ab hmoi le non abstraxit cum potuit sed ma
 gis se immerfit. peccauit mortalit. **¶** Si nimis
 familiaris est in cōuersando cum mulieribz.
 visitando eas sine causa aut nēcitate propter
 quod multi scandalisānt. et ipse nouit quia
 posset esse mortale. **¶** Si visitauit monasteria
 monialū sine legitima causav l' ex qua causa
 hoc fecit interroga et scdm hoc iudica. **¶** Si
 cognouit carnalit illam quam in confessione
 audiuit vel baptisauit vel cōfirmauit aut omu
 nem suam vel simile. quia grauissimū scelus
 est et casus reseruatus Epīs. De alijs inho
 nestatibz mēroga prout videbitur expedire.
¶ Si vestes sacras. calices et alia pertinentia
 ad cultum diuinū non conseruauit munda et
 decēter aptata. **¶** Item Si bñdictionem men
 se et grārum actōnem non dixit. quia dicere
 tenetur. q. d. di. non licet. **¶** Si non fuit mode
 stus in aspectu respiciendo frequēter hinc inde
 mulieres vel vana que multum scandalisant
 personas. Similiter in incesu auditu et hmoi
¶ Si non obediuit mandatis iustis prelatorū
 fuorum et sententijs eorum quia si cōtempnit
 ea mortale est. De alijs peccatis singulis in
 terroga prout habes sup.

¶ 23

¶ Circa beneficiatos et Canonicos.

I bñficiū simplex aut curatū opti **¶**
 n3 p symoniā cui⁹ ipē fuit cōsci⁹. qz nō
 pōt nisi p p̄am dispensari. qz illud reti
 neat. Si aut eo ignorāte posset etiā per aliū di
 spensari nō tñ per eū cum quo est cōmissa. Si
 ue tñ sciat siue ignoret symoniā omisisse. opor
 tet renūciare illi bñficio. si non secū dispensat
 qz alias furtiue tenet. ymo cōtinue staret in
 mōzli postq̄ hoc sciuit. nec fruct⁹ illius bñficii
 hñe posset si tenetur restitue deductis expens
 in vtilitatē bñficii. Et hoc maxime de symoniā
 p mun⁹ a manu. Si aut symoniā est notoria
 suspensus est quo ad executiōem ordinū. Sed
 dispensari pōt p Ep̄m si cū eo non est cōmissa
 symoniā. Si est occulta. est suspensus quo ad
 se qz sine mōzli non exequit. dū tñ tenet tale
 bñficiū. alias ē suspēsus quo ad ordines. **¶** Si
 recepit beneficiū simplex vñ curatū per p̄ces
 carnales. vñ pro indigno porrectas cū eēt male
 vite a hñmōi l p obsequiū tpale factū collato
 ipius beneficii. qz peccauit mōzlit. **¶** Si benefi
 ciū curatū per preces suas recepit a si alias di
 gnus fuit vñ sit qz tales p̄ces estimātur pro
 idigno. tanq̄ ambicioso a presūptuoso quā
 cōmisit symoniā. vñde a mōzle hec Tho. forte
 tamē nō tenet renūciare. Pro beneficio autē
 simplici licz porrigē p̄ces p se si alias est dign⁹

vel etiā pro bñficio in gñali . intendens ad sui
 sustentacōem non ad curam . nec magis cura
 tum petens q̄ aliud . ¶ **S**i querit vl̄ habet be
 neficiū non intendens clericari sed vxorari . et
 interim gaudere de fructibz beneficii . videtur
 vsurpacō rerum eccl̄asticarū . et contra inten
 cōnem dotantiū eccl̄as . et ideo graue peccatū
 ¶ **S**i non fuit electus a p̄mōis vl̄ collegio et
 cōfirmatus per sup̄iorem ad quem spectat siue
 per Ep̄m instituit⁹ sed de mandato dñi t̄palis
 vel per potentiā accepit . Et dicitur intrusus .
 quia fur est et latro . nec p̄t aliquid disponē
 de t̄palibus vel sp̄ualibz . unde nec absoluerē
 nec sacramenta ministrare potest prochiāis
 talis eccl̄ie . sed in quolibz actu h̄mōi peccat
 mōrliter . ¶ **S**i renūciauit alicū bñficio quod
 habet eo pacto q̄ datur consagneo . vel p̄pter
 pecuniā sibi datā quia simonia est et mōrle in
 vtroqz nec potest ille retinere tale beneficiū
 sic sibi collatū . ¶ **S**i fecit omutacōnem sui be
 neficii vel eccl̄ie . cum beneficio alterius vel
 eccl̄ie . oueniendo int̄ se absq̄ iudicō sup̄iorū ad
 quos spectat collacō bñficiozū . quā simonia
 reputat̄ . De hoc et de alijs symonijs vide ple
 nius in Sūma . 3 . pte . ti . p̄mo . ¶ **S**i recepit bene
 ficiū ex̄ns illegitim⁹ absq̄ dispensacōe . q̄ cōi
 iura recepit unde hoc tenē nō p̄t . p̄t tñ hoc

dispensari de simplici beneficio Epus. de curato
aut vel dignitate solus ipa. ¶ Si fuit electus
p symoniā qz non valet electio. vñ si ipse eli
git p symoniā aliquē. vel ad Epatum vel cano
nicatū l' aliā ecclia. vt clerici collegiatay ecclia
rū faciūt vel si eligit alias indignū ad platurā
ut ignorantē vel publice malū. ex amicitia et
hmoi quia mōrle est a grauissimū. a oia mala
que sequūtur ex hoc ei imputant. ¶ Si male
tractauit beneficiū vel eccliam suā. vt edificia
eius ruere. vel possessiones inculcinari. a alias
res ei⁹ perire pmittēs. qz mōrli peccat a tenet
ad satisfaciendū. si tamē omittit nōbile negli
gentiā et sit nōbile damnū. ¶ Si fructus bene
ficij nō bene expēdit viz vltra sustentacōz suā
subueniēdo cū iphis paupibz. ¶ Si dilapida
uit fruct⁹ beneficij sui in cōiuijs turpibz vel
dedit nō indigētibz cōsagneis suis qz mortale
est. Secus si cōsagnei indigerēt qz ita bene fa
ceret elemosinā ipis dando sicut alijs paupi
bus. ¶ Si plura beneficia habētia curā tenet
absqz dispensacōe quia fur est a latro. Nam ha
bens vnū beneficiū cū cura. si recipit. secūdum
eo facto vacat pmū ipō iure. ex de preben. de
multa. a hoc postqz habuit possessionē paci
cam scdi. vel habē potuit a fruct⁹ eius pcpit
alias ei nō vacaret pmū ex de pben. sicut li. vi.

Si habēs p̄tendā habēte; dignitatē ⁊ sine cu
 ra aīarū si recipit secūdā similē vacat p̄ma. eē
 de p̄ben. de multa. Et ī isto casu et ī p̄ori tenet
 ad restitutō; fructuū si recepit. **S**i habēs be
 neficiū vnū violēt occupat secundū. v̄l p se
 sciēt intrudīt. similē primū p̄dit. ⁊ si qd ius
 hēat ī. 2. etiā p̄dit ⁊ vacat illud secūdū vt eē
 de p̄ben. eū q. li. vi. **I**te nō pōt hēre q̄s digni
 tatē cū p̄tenda absq; dispensacōne ip̄e. **I**te
 quicūq; recipit dignitatē v̄l p̄sonatū ā officiū
 v̄l beneficiū cui cura aīarū est ānexa. **S**i ante
 obtineat similē. cū sit p̄uatus p̄mo ut dictū ē
Si nō dimittit illud p̄mū absq; mora ī man⁹
 ordinarij ī cui⁹ ep̄atu est. **I**p̄o iure ē p̄uatus
 etiā secūdo ⁊ est īabilis ad sacros ordīes. ⁊
 ad qd cūq; aliud b̄ficiū p exuagā. 10. r̄r̄.
Item absq; disp̄sacōe nō pōt q̄s tenet plu
 res eccl̄as v̄l p̄tendas q̄ tamē nō h̄nt curam
 aīarū n̄ ī quūq; casib;. **P**rim⁹ qñ sūt ita tenu
 es eccl̄e. q̄ neutra earū sufficēt ad sustentacō;
Secund⁹ si vna depēdet ab altera. **T**erci⁹ p̄pter
 raritatē clericorū. **R**ētus si eccl̄a ē ānexa p̄tēde
 l dignitatē. **R**ētus si vnā h̄z ītitulatā ⁊ aliā cō
 mendatā. **S**i tal omēda de prochiāli eccl̄a nō
 pōt fieri nisi illi q̄ attingit. xxv. ānū ⁊ fuit sacer
 dos. et tali nō pōt omitti nisi vna ex euidentī
 ncēitatē vel vtilitatē. que tamē cōmendatio

nō durabit nisi p sex menses. vt eꝝ de elec. ne
 mo. li. vi. ¶ **S**i habz pluꝛes ecclias vel pꝛendas
 habētes curā aiarū absqꝫ dispensacōe pꝛe. fur
 est a latro a cōtinue in mōrli nec Epꝛus potest
 dispēfari in hmōi. Similiē est si habz p dispen
 sacōem pꝛe. sꝫ surreptiue. puta qꝫ petēdo vnū
 tacuit de alio qđ habebat. vel qꝫ se dicit habē
 etatē cū non habēt a hmōi. Idē etiā iudiciū
 est si p dispensacōem Epꝛi habz plura sꝫ simpli
 cia sꝫ ad supfluitatē. vel etiā p dispensacōz pꝛe
 simplicia vel curata cū vnū sibi sufficēt in ieiū
 nijs ecclie. ¶ **S**i eleōsinas extorsit a subditis
 ad qꝫ non tenebat. ¶ **S**i qꝫtores mendacia
 pmissit dicē in ecclia sua. a qđ peius est si pactū
 fecit cū eis de quota. ¶ **S**i scđas nupcias be
 nedixit sciē. ¶ **S**i pmissit xpianas nūces ser
 uire in domibꝫ iudeorū. ¶ **S**i sortilegos a diui
 natores sustinuit in prochia sua. ¶ **S**i pmissit
 ludos vel malas cōsuetudines inualescē in pro
 chia sua nō obuiādo illis qñtū potuit. ¶ **I**te
 Si clerici manifestis vsurarijs alienigenis aut
 alijs nō oriūdis de tꝛis ipōrū ad fenꝫ exēcndū
 domos locauerint vel alio título cōcesserint.
 ipō facto sūt exēcati. n̄ sint Epꝛi a sup. eꝝ. de vsu.
 vsuratoriū li. vi. ¶ **I**tem clerici. Sarchidiacoī
 decan. pleban. ppti. cātores a aliꝫ deici perso
 natū hñtes ac etiā sacerdotes qui audiūt in

scolis. leges. a phisica post duos mēses. si nō
 dimittūt hmōi lectiones. sūt excati. ex. ne. de.
 vel mo. se. se immis. c. sup. specula. De hoc vide
 plenius in. 2. pte sūme. t. pmo. c. **Item** cleri
 ci qui inducūt aliquē ad vouendū vel iurand
 vel fide inposita seu alias promittendū ut se
 pulturās apud eos eligāt. et iam electam nō
 immutēt sunt excoīcati nec possunt absolui. ci.
 tra sedem aplicam nisi in articulo mortis ex de
 pe. cupiētes. **Item** de religiosis ut infra. **Si**
 sponte participauerit cū excatīs a ppa. **Item**
 clericus qui sciēt excoīcatos a ppa in officijs
 eorū recipiūt sunt excati a absolutō illorū solū
 ad ppa spectat ex de sen. ex. Significauit de
 hoc etiā vide in. 2. pte sūme. t. i. **Item** fal
 santes lras ppe vl falsis sciēt vtētes. etiā re
 mouētes solum vnam lram de bullis ppe. sunt
 excati. et absolutō eorū pape reseruāt. **Item**
 clerci sepeliētes in eccijs vl cimiterijs excatos
 a iure vl vsurarios maifestos. vel noīatim in
 terdictos tempe mēdicti in casib; nō cōcessis
 sunt excoīcati. extra de sepul. c. i. in Cle. de hoc
 etiā vide in. 2. pte sūme. t. i. Sepelientes etiā
 illos qui se occiderunt voluntarie vl qui in
 torneamētis mortui sunt in cimiterijs peccant
 mortaliter. sed non sunt excoīcati.

¶ 22

Circa religiosos a religiosas.

Quæta religiosos. si sūt ordinati interro
 gari potes de hijs de quibz sup̄dictum
 est. de clericis in cōi. put. videbit̄ expe
 dire. Si vero sūt bñficiati. et in eccl̄ijs curatis
 int̄roga de hijs q̄ habes in. c. p̄cedēt̄. **S**z ultra
 p̄dicta etiā de infra scriptis q̄ sunt eoz p̄pria
 int̄roges. a p̄mo. **S**i fuit c̄ceptus ad mona
 steriū p̄ symoniā q̄ mortale. **S**ed si fuit symo
 nia mental̄. tantū p̄niā aboletur. **S**i aut̄ pecu
 nialis. s. q̄ monasteriū exegit t̄m̄ v̄l tantū p̄
 ingressu illius. nolētes aliē eū recipe. a ip̄i v̄l
 p̄ntes aut p̄p̄inqui eius tantū dederūt. v̄l etiā
 min⁹ sc̄dm pactū. **N**isi forte monasteriū esset
 tenue. a h̄iet p̄sonas sufficiētes sc̄dm faculta
 tes a redditus suos vel eēt adeo tenue q̄ esset
 illincē p̄uidere. nā tūc in ingressu illius licet
 petē a pacisci de t̄palibz de quibz debeat v̄uere
 vel dicē illi. **P**artes fer tecū si tu vis v̄uē me
 cū. sc̄dm hosti. a āquos alios. **S**i aut̄ monaste
 riū est p̄igue a satis habūdans. tūc ultra pec
 catū sic ut p̄ferē omissum. recipiēs a receptus
 vel recepta dñt expelli de illo moāsterio ut eē
 de symo. qm̄. **P**otest tñ ēpus in hoc dispensāē
 sc̄z ut nō expellant̄ de monasterio. hec Ray. et
 Guil. **P**recipue talis simonia solet repiri in
 moialibz modernis vbiqz terrarū. **S**i ingres
 sus est religionē nō pura intencōe. s. seruēdi

deo. si alia causa. scilicet non laborandi vel si mortalis
 quia non poterat nubere. vel quod pntes posuerunt
 ipsam ea invita. licet enim malefecerit. potest et debet
 mutare intentionem suam. scilicet ut ibi velit manere ad
 seruiendum deo. et sic erit in bono statu. alias secundum
 suum statum. quia non videtur tutus secundum conscientiam suam
 quod magis dissipatio est quam dispensatio. **¶ Si re-**
 cipit ecclesiam parochialem a quocumque cum non at-
 tigit. xxv. annum. absque dispensatione ipse. super eta-
 tis defectu. quia nulla est concessio. et nullum ius
 ibi habet. ex de elec. licet canon. li. vi. **¶ Item Si**
 infra annum computandum a die assumpti vel assignati
 sibi regiminis ecclesie. non facit se ad sacerdotium pro-
 moueri quia ipso iure est priuatus. ex. e. t. a. c.
 quo. s. **¶** Illud tamen non extenditur ad ecclesias colle-
 giatas et non habentes curam. nec ad assumptos
 ad illarum regimen. ut ex de elec. statu. li. vi. **¶** Pos-
 sunt tamen etiam ipsi dispensari cum hiis qui habent ecclesias
 parochiales. ut usque ad septimum letarum studio
 insistentes promoueri non teneantur nisi ad ordinem sub-
 diaconatus quem tamen non infra annum suscipiant si tamen ipso
 facto priuati tali beneficio. **¶** Et in dicto tempore illi ecclesiis pro-
 moueantur ut ex de elec. po. cum ex eo. li. vi. **¶ Si hiis**
 quodcumque beneficium simplex et quantumcumque paruum non
 dirigit horas canonicas omni die. quod peccat mortaliter si
 obmisit ex negligentia crassa etiam si non sit in sacris
 ordinibus constitutus. **¶** Secus si ex infirmitate obmisit

Item tenet residē psonaliē in residēn beneficiū
 fui. nisi ex causa nōbili et rōnabili Epus dispē
 saret secū ad tpus. ¶ Si canonic⁹ vel alius
 clericus recepit cotidianas retribucōes que
 dant in festiuitatibz hōis cū non interfuit quia
 furtū omittit et tenet ad restitucōez. ¶ Si cum
 non posset p se curā ecclie exerce. nō posuit ibi
 loco sui pdoneū qui bñ officaret. s; malū aut
 ignorantē. q̄ exēplo suo scādalizabat sūditos
 vt q̄ fuit notorius fornicator l' luso et hmōi
 vel qui nescit debite ministrare sacramenta et
 cōfessiones audire q̄ peccat mōlitter. qñp mo
 oia mala que sequūtur ei imputant. q̄ si non
 pōt inuenire pdoneū. p se exerceat. vel si nō pōt
 aliē puidere. renūciet bñficio. ¶ Item nō licz
 plāis sub p̄cio vl' ānuo censu concedē vices
 suas seu iurisdictionē. q̄ spūale est ex de pla.
 vi. fu. c. i. et 2. et 3. puta ut si dicēt. Concedo ut
 exerceas vices meas vl' talē iurisdictionē et totū
 lucrū sit tuū. s; tu dabis mihi tantū. q̄ illicitū
 est. S; omittendo vices suas pure. licz cōstituē
 ei salariū. ij. q. 2. caritatis. ¶ Puta dicendo da
 to tibi tantū p salario tuo et totū lucrū sit me
 um. hec Inno. ¶ Itē si alieauit res ecclias
 ut mobilia sicut sūt calices ornāmēta et hmōi
 aut immobilia ut sūt possessiōes agri et hmōi
 et hoc sine nēcitate vel maiori vtilitate vl' non

seruata forma iuris a hmoi qz grauiter peccauit
¶ Itē de exctio cure aiarū introgas quō. s. se
 habuit i audietia pfessionū. in collacōe alioz
 sacramētōrū. et visitacōe infirmōrū et hmoi
 a pcpue si vnqz defecerit eis sacramta cū expe
 diebāt. Quō etiā se habuerit in amonicoe sub
 ditoz. i correctōe vicioz pcpue quo ad noto
 rios peccatores. vt cubinarios hñtes inimici
 cias. l. usurarios a hmoi nō pfidentes anuati
 a nō pfidentes. si amonuit qntū potuit sigfica
 do Epō cū p se eos ad hoc nō potuit inducē et
 hmoi. nā oues ex negligētia pdite. ab eo req
 rent. De quibz et supdidis et alijs hmoi hēs
 satis in 3. pte Sūme. ti. i. ¶ Si alienos prochi
 anos audiuit in pfessione. nō hñs auctoritatē
 specialē ipē vel pfidens. qz nō pōt illos absolue
¶ Itē si emit aliqz res immobiles de fructibz
 ecclie q debēt remanē. Vñ si emit noie alterius
 vt sic possit dare vel legare cui vellet fraus ē a
 furtū a tenet ad restitucōz. ¶ Itē si indulgēti
 as p se dedit cū nō possit. vl plures dixit hñe
 in ecclia sua qz habēt et hoc ob questū. qz mor
 tale est. ¶ Si reliqas nouas exhibuit populo
 venerādas nō ab ecclia approbatas. ¶ Si nis
 fuit facilis ad dispensandū in mōli. § si itra
 uit monasteriū dissolutū nō viuētū regularit
 qrat sibi mutāē locū cū dispēsacōe si ea indigz

Si autē non pōt illud facē maneat ⁊ nō sequa-
 tur turbā ⁊ alios nō obseruātes regulā ⁊ ser-
 uet ipse vel ipa regulā suā scdm ordinē suum
Si tñ induci pōt q̄ mutet locū melius est pro
 eo vel ea. **S**i ingrediens monasteriū tacuit
 impedimēta q̄ habuit ad hoc sciēntē puta eāt
 seruus vel habebat occultā infirmitatē ⁊ aut
 fuit alterius religionis p̄fessus ⁊ coniugatus
 aut debitor in multis ⁊ h̄mōi q̄ peccauit mō-
 liter p̄cipue si sciebat talē nō posse recipi vel
 interrogatus de h̄is mendaciū dixit. Et pōt et
 debz de monasterio expelli si aliē p̄iuderi non
 pōt. **S**i hēbat votū altioris religionis quā
 querē debet prius dispensacōz si intrare vult
 aliā min⁹ strictā dū tamē fuerit obseruātia in
 illa vel pōt ire ad aliā equalē l̄ maiorē sine di-
 sp̄facōe ip̄e. **D**e mendicāti tñ ordine vno ad
 aliū mendicantē vel de mendicāte ad mona-
 chālē non pōt sine dispensacōe pape nisi solū
 ad carthusiā. **S**i induxit aliquē ad religio-
 nem p̄ symoniā vel p̄ fraudes puta asserendo
 ibi bñ seruari oīa quod tñ non fit vel dicēdo
 se ad nichil vel modicū obligari reticendo au-
 steritatē religiois quā alter nō intendit ser-
 uare ⁊ h̄mōi q̄ mortalit̄ peccat. **I**llos etiā quī
 volētes ingredi ad locū religiosoz bñ viuen-
 tū auertūt ⁊ trahūt eū ad se ut aquā alteri⁹

ad suū molendinū. infamātes alios ⁊ crimīā
eis imponētes. ac occupacōnes illoꝝ inutiles
asserētes suas bonas. ⁊ in terciū celū se extol
lentes. vt sic talem attrahāt ad monasteriū
eorum certum est non euadere damnacōnem
eternā. nisi accriter penituerint. quia cōn cari
tatē contra iusticiā ⁊ cōtra sacramēta scriptu
ram faciūt. **Q**uo ad votum paupertatis.

In religione exiēs seruauit votū paup̄ta
tis. nihil p̄rium retinēs. vel retinē deliberans
quā si habuit p̄rium quācūq; parū est
peccauit mōrliter. ⁊ totiens quociens habere
p̄ponit. **D**icitur autem p̄rium quod celatur
superiori suo. ut si habeat ⁊ teneat pecuniam v̄l
vestem nesciente prelato suo. vel si sciat tamē
contra voluntatem et licenciā ipsius. vel si de
licencia ⁊ voluntate eius. nō tñ patius est sibi
reddē ⁊ tradē ad peticōez ei⁹ si recusat. ⁊ recu
saret si posset de facto. **E**t multo p̄ius si non
solū mobilia. s; etiā immobilia ut redditus ⁊
possessioēs retineat sicut p̄ria. dās ⁊ vendēs ac
donās ac dissipās ⁊ dispdēs. ad placitum suū
Nec p̄latus p̄t dare licenciā sic retinēdi. nec
papa in p̄rio dispensare. ex de sta. mo. cū ad
monasterium. **S**i dedit de bonis monaste
rii siue cōuentus. sine licencia superioris sui ha
bita vel p̄sumpta. **I**dem si aliquid recepit vel

tenet eodē modo. q̄ mōrle est ⁊ p̄prietas. **S**i
 repiens se in loco vbi nō viuē in cōi p̄pter qd̄
 oportz sibi p̄uidere de necēarijs. habz aliqua ve
 stimēta. pecuniā ⁊ hmōi. cū bona licēcia ⁊ bene
 placito p̄lati aduētat diligēter. **P**rimo quidē
 q̄ per eū non stet quin oīa vellet ponē in cōi si
 alijs vellēt. ⁊ ad hoc opetur q̄ntū poterit. **S**cdō
 si hoc nō pōt. semp sit patus oīa simpliciter. po
 nere ⁊ dimittē in manibz p̄lati. **T**ercio ut de
 hmōi cessis nil det sine licēcia supioris gnali
 vl speciali. etiā in elemosinas nisi extrema ne
 cessitate. **Q**uō vt nō thesauriset. nec supflua
 teneat. nec deliciosa q̄rat nec multū inq̄rendo
 sollicitet nec habeat inordinatū appetitū seu
 affectū in hoc. **E**t sic poterit t̄nsire. si tū in alijs
 bene se hēat. secus aut si sic agendo nō religio
 se. s̄ laicalit̄ viuēt. **S**ed ⁊ cū p̄didis etiā si pos
 set locū inuenire vbi in cōi viuētur tutius et
 melius eēt se illic offerre.

Quo ad votū ca
Seruauit votū castitatis. nō so
 lum ab oī corpali ope. ⁊ tactu venēo se absti
 nendo. s̄ etiā ab oī locutiōe turpi. ⁊ amatoria
 ⁊ ab oī cogitaciōe immūda. deliberata. ⁊ delē
 cōne morosa q̄ in quolibz horū est mortale vt
 sup̄ dictū est cū. c. de sexto p̄cepto. ⁊ de nono.
 ⁊ esset sacrilegiū qd̄ graui⁹ eēt. **E**t q̄ ad ista
 deuēniē p̄ uersaciōem ⁊ familiaritatē. ⁊ ideo

requirendū. ¶ Si cū fuerit monialis habuit
domesticitatē cū aliquo vel si fuerit monach⁹
cū aliq. et si repitur hoc esse ex causā neccitatis
phibendū est ipis. qz alias nō eēt absolue
di qz impossibile qñ est talē non incidē rīnā
ut di. 2. 2. hospiciū. et di. 81. p. totum. Scandala
etiā multa et oblocutiōes ex hoc sequūtur in
populo et hmōi et ideo oīno prohibendū est
hmōi accessus. et agneoz tñ rar⁹ eit accessus

¶ fecit cōn. v. ¶ Quo ad votū obediētie.
tum obediētie. qz sp. mōle ē. Et nō qz nō sp. qñ
aliqd agit. qd est cōn regulā suā. l. qñ trāsgre
dit regulā vel cōstituciōes suas. S; etiā qñ facit
cōn pcepta cōtēta i regulā. vel cōstituciōibz supi
orū suoz. vel qñ trāsgredit in aliquo ex cōtem
ptu qñtumcūq; etiā paruo. ¶ Rñ ergo p̄lat⁹ vel
p̄lata imūgit aliqd p̄cipiēdo sub tali mō loquē
di viz. p̄cipio vel mādō tibi i virtute obediētie
vel spūs scī. ut facias hoc. vel omittas illud. v. l.
s; pena exccōis et hmōi. ¶ Illud dī pceptū cui⁹
trāsgressio semp est mortale. ¶ Id est qñdo cūq;
p̄lat⁹ aliqd subdito p̄cipet. nō tñ s; hñs v̄bis
declaraēt sibi tñ. qz itendēt illū obligari. hmōi
pcepto et s; pccō mōli tenēt s; dī. n̄ p̄cipet
sibi aliqd illicitū l. quod eēt cōn regulā et con
stituciones. ¶ Similit qñdo in regulā v. l. consti
tucōe est aliquid p̄ceptorie mandatū. vel sub

120
44
pena excommunicationis vel sub pena carceris vel sub pena
gravioris culpe vel simili locutione inter censeat
obligari ad hoc sub mortali. Alias autem faciendo
communem ceremonias ut frangendo silentium. tardemur
endo ad chorum et hominibus veniale nisi faceret in con
temptum quod tunc mortale esset. Et ideo caue ne assue
scas alicui transgressionem quod consuetudo quous ipsa
non sit contemptus. tamen contemptus induciua.

Si non dixit horas. **¶** Quo ad divinum officium.
canonicas aut officium beate virginis. aut defun
ctorum. Nam religiosus etiam si non habeat ordinem
sacrum. tenetur ex precepto ad officium precipue tamen si
est professus. unde obmittendo aliquam horam pec
cat mortaliter. Si tamen obmittit ex negligentia. Non
autem tenetur ex precepto ad istud vel illud quous
non debeat etiam ad placitum suum mutare officium.
sed debet dicere secundum consuetudinem ordinis sui. **¶** Item
Si tardavit ad dicendum vel si non cum alijs in
ecclesia fuit. Si somnolentem vel ibi dormiendo et
recupet illud in quo dormiuit. vel aliud dicat
loco eius. si autem per maiori parte dormiuit. totum
iteretur. vel Si ibi incompositus fuit et oculis va
gis. Si risit vel ridere fecit aliquem vel aliam leuita
tem operatus est. **¶** Si locutus est sine necessitate
Si mente distractus precipue quando advertere debuit
Si male legit vel cantavit vel non inclinavit cum
debebat ex negligentia. In quolibet horum et si est

veniale cōiter tamē peccm est. ¶ Si elegit prelatū per simoniā. vel etiā si non symoniace tñ sciēnt indignū. ¶ Si nō illum quē iudicauit meliorē ad illud officiū sed aliū rōne amicitie vel alia intencōne mūdāna elegit. quia mōrle est. ¶ Si accusauit calūpmiose p̄latū vel sociū de aliquo criminali. vel testificatus est cōi ali quem iniuste vel alias infamauit p̄latū vel subditū dicendo criminalia de eo. etiā si eēnt cū dicēt intencōe infamādi peccaret mōrle. ¶ Si secreta sui ordīs reuelauit sine cā iusta ⁊ rōnabili. Et quō q̄s teneat ad restitucō; fame hēs. s. in i. pte. ¶ Si in visitacōne p̄latorum nō reuelauit dicēda. que. s. sūt cōi honestatē religiōis de p̄latis et de socijs. Et p̄cipue qñ sic cōiter seruāt. q̄ fit preceptū a visitatore ut frēs dicāt que sūt dicēda ⁊ que indigēt correpcōe q̄ tūc obmittē aduertēter ea que dicēda sūt est mōrle. Deb; tñ istud intelligi seruato ordīne fratne correpcōis. vñ oīno occulta a quib; pōt p̄sumi emendacō dici nō debēt. Vbi autē nō sperat emendacō. s. p̄sumit reciduiacō vel aliud magnū scandalū dici deb; non tñ accusando si p̄bari sufficiēter nō pōt. q̄ tūc ḡuiter peccaret. Sed simpliciter denūciando p̄lato ut p̄i si tamē speratur q̄ p̄uidebitur. ¶ Si fecit vel cooperatus est aliquam conspirationem

cōi platos vel inuenit. aut sedatus est p̄ciali
 tates in monasterio aut uenta aut sedas ⁊
 diuisiones q̄ mōile est ⁊ crimē mūdānorum
 puerſoz p̄mo demomioꝝ potius q̄ religioſoz
Item fm Ray. **I**ntrogandi ſūt de .xij. abuſi.
 ombz clauſtri. q̄ fm hug. iſte ſūt. Prelatus ne-
 gligēs. Diſcipul⁹ inobediens. iuuenis ocōſus
 ſenex obſtinatus. Monach⁹ curialis vel cau-
 ſidicus. Habit⁹ p̄cioſus. Cib⁹ exquisitus.
 Rumor in clauſtro. **I**is in caplo. Diſſolucō in
 choro. Irreuentia cū altaia. **I**n hijs q̄nq; eſt
 mōile ⁊ q̄nq; veniale ſcđm q̄ntitatē ⁊ qualita-
 tem defectus ⁊ intentōez. **M**agna abuſio etiā
 eſt religioſū iurare in cōi ſermone. etiā ſi veri-
 tatē dicat. q̄nto magis maledicē ⁊ blaſphema-
 re. etiā ſi ex leuitate. **I**tem iñtrogandū etiā
 p̄cipue eſt de ceremonialibz p̄ncipalibz ut de
 eſu carnū. ex infirmitatē. de lineis nō vtēdis
 ad carnē. de lectis non plumeis. de ieiūnijs re-
 gule. ⁊ oſtitucōibz. de obſeruacōne ſilentij. in
 certis locis et horis. ad que oīa obligant mo-
 nach⁹ ⁊ monachē. p̄cipue ordinis b̄ndicti. ex
 de ſta. mo. **C**ū ad monaſteriū. **E**t etiā plures
 religioſi alioꝝ ordinū ex cōſtitucōibz ſuis. Et
 licz platos poſſit in hijs diſpensare. qđ poſeſt
 fm **B**er. q̄n ſit cauſa rōnabili ⁊ vigēte nēcita-
 te. alias enī p̄cēm eēt diſpensāti ⁊ diſpensato

plus aut min⁹ scđm trāsgressiones. ¶ Si obe-
diēdo male se habuit. viz qđ obediuit in malo
in dicendo mendaciū. vel ex negligētia dimi-
sit cōe mandatiū. vel tardus fuit ad obediendū
vel nō affectuose sed querulose ⁊ dissolute nō
cū maturitate obediuit. ¶ Si irreuerēs erga
maiores fuit egre sustinendo rep̃hensiones et
cū indignacōe. viter est pccm veniale. nisi ex-
cessus magnus fuit. ¶ De exercitio.

Si vacauit ocio qđ est sentina oīm viciōrū ⁊
q̃ntum. ¶ Si inutilit̃ tempus expendit in faci-
endo ea que sūt nullius vtilitatis. ¶ Si fecit ex-
citia mūdanozū. vt faciēdo bursas vestes ope
polimito more seculariū. ut rechamatiōēs. vel
līnea reticulata ⁊ hmōi vel cōfectiones multū
preciosas vel alia gloriosa quia magnū pccm
est ⁊ abusio. ⁊ occasio multozū maloz. Et idō
phibendū est hoc p̃cipue moialibz modernis
que ut frequēter in hoc offendunt. ¶ De cō-

Similis fuit leuīs ¶ uersacōe cū alijs.
vel inducens alios ad leuitatē ⁊ risum verbis
vel gestibus. vel solacijs. que licet aliquñ sine
pccō fieri possunt. ad recreacōem. vel subleuā-
dum se vel aliū ab accidia. Raro tamē hmōi
deēt religiosos. ⁊ viter est peccatum veniale.
¶ Si murmurauit circa vidum et vestitum.
¶ Si impacienter tulit mores graues aliozū

Si se grauē alijs eddidit. **S**i singularita-
tem q̄siuit in cibo vestitu ⁊ dormitu. ⁊ alijs. vñ
freq̄nter oritur in ip̄o supbia. ⁊ i alijs murmu-
racō ⁊ indignacō. **S**i frēm delinquentē fra-
terne nō amonuit vel defect⁹ alioꝝ non signi-
ficat plato ad remediandū. seruato fraterne
correpcōis ordine. **I**n quolibz horū pccm est
cōiter reiale. **D**e executōe officij sibi om̄issi.

I murmuāuit cōi sibi om̄ittentē officiū ali-
q̄s tanq̄ indiscretū. **S**i impacientē se hūit
dure loq̄ndo cū quibz se habuit intromittere

Si non diligēter tractauit res monasterij.

Si nimis tenax vel nimis pdigus fuit in dā-
do vel acceptor psonarū. sine causa rōnabili
magis dans vñ q̄ alteri de rebz cōibus. **S**i
dedit quibz nō potuit q̄ nō habuit licenciā.

Si p̄misit res perire ex negligētia. vel nimis
sollicit⁹ fuit ppter hoc. parū vacādo sibi p̄p̄
multiplicacōem tpaliū. q̄s viciū multū hodie
regnat. **D**e studio.

Inō fuit diligens ad discendū ea. ad que
tenet fm regulā. ⁊ cōstitutōes. q̄ peccat ⁊ trā-
sgrediēs ex ignorātia nō excusat. **S**i sacer-
dos est debz querē ⁊ scire q̄ debita sunt ad cele-
brandū ⁊ mīstrandū. **S**i cōfessor est. q̄ p̄tinēt
ad illud officiū. ⁊ sic de alijs. **E**t si hñs est ne-
gligēs p̄cipue cū pōt grauit peccat. **D**ebz etiā

frequēter legē scripturā doctores exponentes
 a alios libros deuotos a vtilēs. vñ instruatur
 a confortetur ad bonū. Non enī leget curiosa et
 inutilia. ut doctrinas gentiliū vel fictioēs poe
 tarū et hmōi que retrahūt a magis necēarijs
 quia pccm est curiositatis. **I**tem q̄ vocantē
 ad dirigēdas moiales in electōibz et alijs n̄
 ab hīs p que possit int eas oriri discordia se
 abstineāt sunt exēti. **¶ De orōne.**

Si nō orauit vltra dñm officiū priuatim. pro
 se a pro alijs consagneis et bñfactoribz et pci
 pue sibi recōmendatis viui et defunctis. sollici
 te vt debuit. **¶ Si nō frequitauit cōfessionē. vñ**

nē s̄m morē regule sue. **I**tem moāchis nigris
 pceptū est q̄ hoc faciāt seml in mense ex de
 sta. mo. ne in agro in Cle. **¶ Si non vacauit**
 meditacōni que pmaxime deuotionē inducit

¶ Si fuit tepidus in dilectōne dei a primū nō
 ardent affectās honore dei a salutē aiarū ut de
 cet. **¶ Si ingratus fuit ad recognoscendū et**

recogitandū bñficia dei et recōpensandū deu
 te ei seruēdo. **¶ Si non pparauit se ad dīma**

ut debuit. hec sūt in quibz cotidie offenditur
 et ex hoc impeditur profectus. **¶ Quo ad**

¶ Si nimis carnaliē dilexit cō. ¶ consagneos
 lagneos nimis affectans eorū p̄speritatē vel
 gaudēs de ea. aut si nimū cōtristatur de eorū

aduersitate. vel si nimis eos visitauit. l' qrit
 a gaudet nimiu visitari ab eis. ¶ Si de secula
 ribz cu eis loquit que no expediunt vel etia cu
 alijs de guerris. a factis pncipu seculariu et
 frequenter hmoi interrogat vel libent aduertit
 ad hec. vel si p cōsagneis suis pcurat bñficia
 ecclastica vel tpalia a pncipue ad hoc nō aptis
 qz possit esse mōrle. ¶ De alijs vicijis cōibus.
 vt tra inuidia supbia. a hmoi vide. s. m. i. a
 .2. pte. ¶ De hñs q pñet ad regulā suam vl
 tra pmissa. ipē sibi pvideat. Si viz penas vel
 pñias sibi taxatas vel imūctas a regula. a cō
 stitucōibz vel pñtis nō fecit. ex negligētia. qz
 peccauit. Si autē nullo mō esset patus facere
 que pñtis pñpet vel in regula aut cōstitutōe
 sibi mādāta eēnt mōrliter peccaret. Si aut nō
 intēdit pficē in vita spūali. attē seruat seruā.
 da. licz inuitus facit. male cōtentus. qz est in re
 ligione ypocrita est a in statu damnacōis.

¶ Sequuntur exccōnes religiosorū. ¶ 27

Religiosi qui inducūt aliquē ad vouen
 dum. vel fide inēposita seu alias pmit
 tendū. vt sepulturas apud suas ecclī
 as eligat. vel electas non mutēt. exccati sunt.
 exccōe ppali. ¶ Religiosi q clericis vel laicis
 sacramentū eucharistie. l' vndicōis extreme
 ministrare vel mīmoniu solemnizare. absqz

licencia sacerdotis parochial speciali. vel ali
 quē excati a canone. pter qm in casibz a iure ex
 pressis. vl p priuilegiū cōcessis. vl a sentētijs p
 statuta sinodalia vel pvincialia pmulgatis.
 vl quenq a pena a culpa absolue presūpserūt
 sunt excati excacone ipali. **Religiosi** p fessi
 qui vadūt ad studia ltrūm quecūqz. nisi ha
 buerint licēciā a p latis cū cōsilio maioris p tīs
 cōuentus. sūt excati. ex ne de. vel mo. se. se ne
 immis. vt piculosa. li. vi. **Religiosi** q vadūt
 in scolis ad audiendū leges vel phisicā post
 duos menses si nō dimittūt sunt excati. **Re**
 ligiosi q apostatāt sunt excati. Et dicūtur apo
 statate qm dimissa religione a habitu nō intē
 dunt reueri. **Religiosi** qui tenē habitū sue
 religiōis dimittūt qm non sint apostate ex
 hoc sūt excati. ut in p dīcto. c. vt piculosa li. vi.
Religiosi etiā cuiuscūqz ordīs. cū viderit vel
 sciuerit cathedralē seu matriā ecclīaz loci sua
 re interdictū qd cūqz positū auctoritate sedis
 aplice l ordinarioz dnt a ipi obseruāe nō ob
 statibz qbuscūqz appellacōibz. ātea etiā ad ean
 dē sedē vel alias. ā etiā alijs inflectōibz a obie
 ctionibz. alioqn sunt excati ex de sen. ex. Ex fre
 quentibus in Cle. **Religiosi** qui aliqua di
 cunt vt audientes a decimarū ecclīis debitarū
 solucone retrahāt in sermoibus suis vel alibi

sūt exēcati. ex de pe. **C**upieñ. in Cle. **R**eligio
 si quā sciēnt postposuerūt cōfiteñibz sibi cōfīaz
 facē de soluendis decimis. sunt suspēsi ab offi
 cio cōfessiois tam diu donec cōfessis eisde. si cō
 mode poterūt. faciāt cōfīam. q̄ si in dicta suspē
 sione nō purgata cōfīa cōfiteant sunt exēcati
 ex de pe. **C**upietes. in Cle. **M**onachi et cano
 nici regulares nō hñtes aliquā amīnistracōz
 si cōferūt se ad curias pñcipū. sine licēcia pla
 torum suoz ut inferāt damñū platis suis vel
 monasterijs sūt exēcati vt in Cle. ne in agro.
 de sta. mo. et ca. re. **R**eligiosi mendicātes q̄
 accipiūt noua loca ad bitandū vel antiq̄ eoz
 loca alienāt vel pmutāt absq̄ licēcia ppe. sunt
 exēcati vt ex de pe. **C**upietes. in Cle. **Q**uā in
 trāt monasteria monialū ordinis p̄dicatoz
 siue frēs ipi. siue alij quicūqz mares. nisi in ea
 sibi cōcessis in cōstitucōibz earū. sunt exēcati nec
 pñt absolū nisi a ppa vel a m̄ḡro ordinis vel
 aliquo alio q̄ sup hoc hēat auctoritatē specīalē
 Et q̄ vel que hoc admittūt etiā videntē exēcati
 vel exēcate. q̄ pñcipāt in crimine. Similit̄ q̄ in
 grediūtur monasteria monialū ordinis mī
 norū in casu nō cōcesso sūt exēcati exēcatōe p̄pali
 p exuagāñ. Qui vero ingrediūtur alia mona
 steria monialū non sūt ipso facto exēcati de iu
 re. sed exēcandi. In multis tamē locis propter

cōstituciōem synodalē etiā sunt exēcati. De hīs
igē etiā q̄re. Et de hīs etiā exēcatis plene hēs i.
g. pte sūme. t. i.

Cit̄ p̄latos in di. **Q6**

DRelatiū interrogandi sūt in di p̄mo. Si le
gitime affecutus est dignitatē seu p̄
lacōnem. an viz aliq̄ irregularitate vel
fūia fuerit irreticus cū fuit assumptus ad pre
laturā in q̄ non fuit secū dispensatū. v̄l de qua
nō fuit absolutus. vt viz si fuit bigam⁹. si coo
patus est in cā sagnis. Si est illegitim⁹ si ex
cōicatus. si suspensus. aut notorius concubinari
us nā qui in quolibz horū se noscit. a p̄lacōem
in eis v̄l aliquo illoz accipit. eā furtiue tenet
a ē in cōtinuo mōzli. **I**te nō q̄ illegitim⁹ ad
dignitatē vel bñficiū curatū ē p̄oratiū in religioē
q̄ p̄ electiōem creatur. sine dispēfacōne ip̄e pro
moueri non pōt. ex p̄uilegio tñ mgti ordinis
in cā hac pōt dispēfari ad p̄laturas in ordine
p̄dicatoz de hoc hēs in. g. pte sūme. t. i. **S**i ri
te absq̄ vicio symoniaco fuit electus cōfirma
tus a ordiātus. **S**i int̄posuit p̄ces p̄ se v̄l p̄
curauit q̄ ali⁹ p̄ eo porrigēt. q̄ symonia fuit.
Et si ibi fuit symonia pactōis indigz dispēfacō
ne ip̄e. a nūq̄ dispense furtiue tenet dignitatē
de hoc hēs in. 2. pte sūme. t. i. c. i. **I**te de oibz
hīs q̄ hēs. s. in. c. de bñficiatis a in. c. de deiciis
in di potes hic interrogare. put videbit̄ expedire

si est platus seculariū clericorū. **¶** Si vero platus
 religiosorū interroga de hijs q̄ sunt in c. p̄cedēti
 a de hijs que sequūtur. **¶** Si aliq̄d p̄ccm ma
 nifestū simulauit in subditis a non correxit.
 aut si nō manifesta q̄ ad eius noticiā aliq̄liter
 puenierint vltēri⁹ nō inq̄suiuit. q̄ si mere ex ne
 gligētia omittēt puto mortale quo ad crimi
 nalia. **¶** Secus si ex aliq̄rōne hoc omittit utpu
 ta ad euitāda maiora scandala. **¶** Si i caplo
 equus iudex nō fuit. **¶** Si rerū monasterij di
 lapidator fuit. **¶** Si sup̄ioribz non otediuit.
¶ Si causas sibi a suis sup̄ioribz cōmissas nō
 scdm cōsiliū peritorū determinauit sed scdm acce
 ptacōez p̄sone. **¶** In oibz sup̄dictis est p̄ccm
 mōrle vel veniale scdm qualitātē excessus et
 maliciā ac negligentia. **¶** Si indignos a non
 p̄doneos in officijs posuit maxime ad curam
 aiarū q̄ male vidē excusari a mōrli p̄cipue si
 eos quos scit malos a in mōrli p̄seuerare pōit
 ad curā aiarū cū possit repellē nec credo q̄ ex
 cuset paucitas. q̄ alij nō inueniūtur. etiā si il
 le quē sic posuit sic multū industrius. et bñ
 sciat officiāre eccl̄iaz in extērioribz. **¶** Idē cū talē
 sustinet quē ipse tñ non posuit licz iuridice eū
 remouē pōt. **¶** Si posuit in audientia cōfessio
 nū nōbilitē ignorātes a ineptos vel crimiō
 sos q̄ mōrliter peccat p illā regulā. **¶** Qui causā

damni dat. damnū dedisse videtur. Idem si tales
 tolleretur cum posset eos remouē nisi forte a su-
 prioribz suis sint ad hoc positi. **Sed** quā curā
 de ipīs habebit cum ad sui damnacōnem crea-
 ceant tale officiū audiendū est. Quō autem
 videatur ineptus vlt nōbilit ignozans habes
 in 3. pte **Sūme.** ¶ **Si** fuit nimis curiosus et pō-
 posus in edificijs ecclie et monasterij et ornamē-
 tis et hmoi quod est contra scñ Ihero. et Am-
 bro. xij. q. ij. c. et. c. Gloria epī ven. Et tñ a mo-
 dernis fiūt multe supfluitates et curiositates
 et palacia contra exempla scōrum oim. Et de
 hīs amittit multū de tempore. et deuocōne ita
 ut opletis edificijs exhausti vident. oīs spūs
 et deuotio. et paupes in terra moriūtur fame.
 quos ipī religiosi de supfluis eoz tenent sustē-
 rare. xij. q. i. ¶ **Si** fuit nimis sollicitus cū tpa-
 lia. ex hoc min⁹ debito vacās spūalibz in se et
 in subditis et lectioni. oīom. meditacōni et am-
 monicōni. vtiq; peccatū est plus et min⁹ fm
 quantitatē excessus. pñcipalis enim intentio
 seu cura debet esse. de spūalibus. ¶ **Si** nimis
 per curias discurret in litigando cum scanda-
 lo hominū. cum possit per alium modū magis
 pacificum sua repetē. etiam si non tantū per
 hoc recuperare deberet. ¶ **Si** iura et preuilegia
 sue ecclesie non seruauit et defendit ut debuit

Si in dispensando indiscrete se habuit. vel
 q̄ nimis de facili a sine cā rōnabili dispēsauit
 de ieiunijs. de esu carnū. de retinēdis rebz ad
 vsū. In penitētijs taxatis scdm regulā a cōsti
 tucōez a hmōi. q̄ peccauit. inducēdo relaxacō
 nem. a religiois rigore enervādo. Vnde bñs
 Bñdictus in regula sua dicit. q̄ de oi dispēsacō
 ne. habz reddē rōnem. Vel etiā si fuit nimis
 durus in dispēsando cū debuit. p̄cipue cū debi
 libz a infirmis a hmōi nō prouidēs eis. **S**i
 nō fuit bon⁹ exēplaris. in incessu moderato.
 in hitu nō p̄cioso. in modestia gestus. in locu
 tione rara a graui a fructuosa. cauēs discordi
 as nutriend⁹ pacē. oēs paciēter audiēs a tol
 lerās. singularitates vitās. oīa seq̄s cū pōt
 nemini bland⁹. affabilis cūctis. fufurracōnes
 detractiōes. irrifioēs. cōfabulacōnes. maledi
 ciones. cōtentioēs. in se a suis eliminās. in oi
 bus circūspēd⁹. nō delectās in p̄sidentia. sed ti
 mens de negligētia. cū de singulis sibi omīssis
 hēat reddē rōnem. Ita alioz curā hñs ut sui
 nō obliuiscat⁹ vt docz greg⁹ in pastoralī. Nam
 sic tenet quilibz p̄latus esse. a ita se hēe. **S**i
 in corrigendo fuit nimis remissus. vel nimis
 rigid⁹ q̄ utrūq; cauendū est. sicut dic⁹ greg⁹.
 in moralibz et ut hētur di. 2. disciplina. Nam
 facilitas uenie mētiūū prebet delinquendi

Ambro. 13. q. 2. Est iniusta. Et asperitas nimia
 in increpatione. nec correptionem recipit nec sa-
 lutem. Leo. di. 21. cum beatus. Precipue cum seniores
 debz platus in corrigendo humanus esse. et sic se
 habere ut si in c. seniores. i. q. 1. secundum greg. nisi
 essent habituati in malo. quia tunc durius corrigi
 debet secundum eundem ubi super. ¶ Si discreta fecit pre-
 cepta. a quibus multum debz cauere nisi sit res ar-
 dua. Et si cogit per preceptum vel suam ad aliquod
 faciendum vel dicendum in quo non esset ei subdi-
 tus et astrictus vel non debet ei obedire nec in re-
 leuando ei peccatum omnino esset mortale ei. In inquisi-
 tione etiam criminum in receptione accusacionis vel
 denunciacionis vel in prolacione sue excoicationis et
 homini non sit preceptum. nec prestat. per suspiciones. si
 per probaciones. et per modos iuridicos. alias enim
 incurreret graue peccatum. et aliquam sententias. de hoc
 habes in Summa. ¶ Si recepit prelatum in ordine
 mendicantium aliquem ad professionem an animum comple-
 tum probationis seu nouiciatus est suspensus a rece-
 ptione cuiusque ad professionem. et debz puniri preter
 que solz infligi. per grauioribus culpis. unde et mor-
 taliter peccat. ex. de reg. et tra. ad rel. Non solum li-
 vi. ¶ Si non induxit quantum potuit verbo et ex-
 plo. subditos suos ad obseruandum omnes ceri-
 monias sui ordinis. ¶ Si malas consuetudines
 seu corruptelas contra regulam et decentiam religi-

ois quas inuenit iā inductas. nō abstulit qñ
 tum potuit vt viciū pprietatis. discursū fratꝝ
 ad placitū. familiaritatē cū mulieribꝫ. l. viris
 si est monacha. tollacōez rerū amicis osagne
 is. sine licēcia ⁊ rōnabili causa. efū carnū sine
 causa rōnabili. qđ est vniuersali oī monacho
 de cōse. di. v. mō. Et similia q̄ sunt p̄cipue cōi
 eēnīa vota religionis. nullo mō debꝫ p̄mittē
 nec etiā p̄ceptōem aut etiā recepōez symonī
 tam monialiū. sicut hodie fit q̄si vbiqꝫ. q̄ si ta
 lia nō pōt remouē nec est spes ī futurū. diimit
 tat curā. exēplo beati Būdicti ut. l. q. i. ibi. ne
 quietē suā amittat ⁊ tandē cū eis damnacōez
 incurrat. Quicūqꝫ sit ille abbas vl̄ abbatissa
 prior vl̄ priorissa vl̄ alias quocūqꝫ noīe cense
 atur. nec sufficit q̄ p̄latus corrigat vicia. que
 cōtingerit ipsum nosse. s; diligēter agnoscere
 vultū pecoris sui cōsiderādo vias eius. Caueat
 aut ne crimiā delata sibi ī foro consēie vel ī
 secreto indicet ī foro otentioso seu ī capitulo
 Ibi ei tantū manifesta corrigenda sunt. **¶ Si**
 habꝫ sub cura monasteria monialiū inquiren
 dū est ut infra in. c. sequenti de hmoi.

¶ Circa sp̄os ⁊ alios superiores

¶ 21

¶ Episcopi ⁊ alij superiores p̄lati. sic p̄nt ī
 terrogari. Si viz non sit talis lēature
 ⁊ scie q̄ p se explicare sciat que debꝫ ⁊

ad qđ tenetur cum ipē hēat alios sup hmoi in
 formare a dirigē. Nam si bonus ab oibz cōiter
 reputat et sufficiens. nō est necēriū nisi ipfū
 audiē. a si de aliquo negotio nō intelligit. pōt
 cōfessor eū qñtum poterit informare. Et si tale
 qđ est in quo varianē opimiones. vñ de quo
 non pōt dari lata snia. relinquendū est sue cō-
 scientie. Idē dicendū est cū alios clericos. reli-
 giosos. p̄latos a laicos p̄itos a timoratos. qui
 sciūt sufficientē dicē et discernē facta sua. Si v-
 ro hmoi sp̄us vel alius supior. nō sit talis. sed
 indiget adiutorio introgātis. inqñtum cleric⁹
 est. tūc inquiri pōt p̄ut expedire vidē. de hñs
 que hēs sup. c. circa clericos in cōi ut de officio
 dīno. celebracōe a ministracōe sacramētōrū
 a de mō a hmoi. Si vero assumpt⁹ est ex religi-
 one ad sp̄atū. Introga de hñs que hēs in. c.
 cū religiosos quo ad multa. Nā q̄uis assum-
 ptus sit ex monasterio tñ adhuc tenet serua-
 re ordinē suū. n̄ in hñs q̄ non patiūtur officiū
 pastoris ut silentiū. solitudo. vigilie. et hmoi
 Inqñtum vero fuerit bñficiat⁹ seu curatus et
 p̄latus introga de hñs que hēs sup in. c. circa
 bñficiatos. Et recepit dignitatē seu sp̄atum
 habens aliquam irregularitatē. vel sententiā
 aut symoniace. vel per intrusionem sibi acqui-
 siūt prelaturam. dic ut in. c. preceđē. in pñ.

41

Exinde de hijs que sequuntur q̄ sunt specialia
 officio pastoralis interroga. ¶ **Si** vii. contulit ordi-
 nes sacros indebite. qd̄ est vnū in quo maxie
 offendūt. ¶ **Si** p̄ symoniā contulit sed occulte
 q̄ mōrliter peccauit nō tamē ip̄e est suspensus
 ex hoc quo ad alios. Sed si notoria ē symonia
 suspensus est quo ad alios. Si aut̄ in vtroq̄
 casu ordinatus ab eo est suspensus et indiget
 dispensacōe. ¶ **Si** contulit scientē ordines non ha-
 bentib; legitimā etatē q̄ mōrle est nec potest
 Ep̄us sup̄ etate dispensare. ¶ **Si** contulit ordiēs
 p̄ saltū scienter. vel duos sacros simul vel. iij.
 minores cū subdiaconatu q̄ mōrle est. ¶ **Si** co-
 tulit ordines sacros ex t̄pa ordinationū quia
 mōrle est nisi ex dispensacōe ip̄e hoc fieret alias
 enī ordinatus eēt suspensus. mōres tñ ordiēs
 dieb; festiuis cōferre pōt. ¶ **Si** in ordinacōne
 dimisit aliqd̄ faciendū. q̄ si obmittet aliquid
 de sbalibus ex quib; imp̄m̄e caracter. oportet
 totū iterare in alia solemnitate q̄tuor t̄pm. Si
 vero nō est sbale s̄ de simplici solemnitate nō
 deb; iterari. s̄ suppleri tantū omissum. i. ordina-
 cōe prima futura. nec prius añ illaz suppletio-
 nem deb; ille sic ordinatus ex̄cere officiū ordi-
 nis quia alias peccaret. Ep̄us aut̄ in h̄mōi peccat
 mōrliter. si ex certa scia. vel crassa ignorantia
 hoc accadat. ¶ **De** vii. Si. si ex nōbili negligentia.

¶ Si ordinauit aliquē quī nō fuerit sue dioē.
 vel aliquē religiosū aut aliū bñficiatū in āquo
 collegio sine licēcia sui supioris. sciēnt. qz mor
 tale est. a est suspensū a collacōne ordinū per
 ānū. ¶ Si nō fecit fieri exaiacōem de ordinan
 dis debitā viz de etate. scia. moribz a hmōi fm
 iura. quia peccauit mōrliter. Idē si fecit fieri ex
 aiacōem p ineptos ad hmōi. Idē si p tales fe
 cit fieri exaiacōez. quos estimauit ppter eoz
 malā consciām admittē indignos. si tamē ad
 eū spectat prouidē de talibz. ¶ Si sciēnt admit
 tit indignū quē repellē pōt ut cōcubinariū et
 illēatū a hmōi. ¶ Si nō cōtulit sacramentū
 cōfirmationis qñ debuit. Soli enī spī possunt
 cōferre. a omī āno semel debēt cōferre et ex il
 lud tpus solitū. omī tpe āni. a oī hōra. moritu
 ris pōt concedē. ne sine hoc dēcedāt qñs sine
 hoc saluaretur. Cōmittendo ergo magnā ne
 gligētā in hoc. ut post multos ānos sel cōfer
 re. credo eē mōrle. ¶ Si nō dedit fm debitam
 materiā a formā a locū qdāqz sacramentū qz
 mōrle. qz aut ieiun⁹ oferat sacramētū ofirma
 cōis nō ē necēariū. tñ decēs a de iue. ¶ Si bis sci
 ent aliquē ofirmaret. qz peccaret mōrliter. vñ
 i hoc d; eē caut⁹ ne iteret a etiā aduertē ne ali
 qz nō crismatus teneat crismandū aut etiā
 ne cōsagneus teneat cōsagneū. ¶ Si in cena

dñi non ɔsecrauit cū potuit crisma ⁊ oleū sem̃
 vt debuit. qz inouāda sunt talia. Et si non ser
 uauit debitā materiā. formā. ⁊ ritū ecclie. quia
 mōile est. ¶ Si ɔsecracōes eccliarū vl altariū
 vel calicū. vl patenarū. vel bñdictiōes vestiū
 sacrarū nō fecit ut debuit. scđm formā et ritū
 ecclie vl si aliqd horū per symoniā consecrauit
 Idē de bñdictione abbatū ⁊ abbatissarū. Idē
 de recōciliacōe eccliarū vl cimiteriorū qz mōili
 ter peccauit. Mōiale aut quā nouit corruptā
 nō de facili debz eā ɔsecrare in virgine. nec tñ
 debz manifestare si est occultū. s; mutare nom̃
 virginis in castā si non perpēdit. ¶ Si cōtulit
 bñficia p symoniā qz mōile est. Et si notoria ē
 suspensus est quo ad se ⁊ alios. si vero occulta
 suspensus est quo ad se nō quo ad alios. ¶ Si
 ɔtulit scientē bñficia indignis siue simplicia si
 ue curata qz mortale est. Idē si acceptauit pre
 sentatū a prōmis ineptū. Idem si ɔfirmauit in
 dignū. ¶ Si ɔtulit vni plura beneficia in eā
 nō ɔcessu. aut p̃bendas. aut dig̃tates vel si cō
 sagneis minus aptis ɔtulit. rōe cōsagneitatis
 postponēdo aptiores qz mortale est. ¶ Si ad
 misit ad bñficia habētia curā aiarū. seu ipa cō
 tulit nō habētibz. xxv. ānos. mortale est. ¶ Si
 in ecclis de iure vacātibz nō pūdit de rōe vt
 debuit sic vacāt curata data absq; dispēsacōe

ppe. hñs q non cōtingūt. xxv. añū. vñ quā ifra
 annū ab acceptacōe hñmōi curati nō faciūt se
 ad sacerdotiū promoueri. nisi cā studiū sit ob
 missum a dispensatū. de quo hēs sup i. c. de bñ
 ficiatis. ¶ Si vero Epus de hñmōi curatis vacā
 tñz. infra sex menses postea nō pūderit non
 pōt post hoc se intronittē de illo. qz mōrle essz
 a tunc tenētur errore suū manifestare. Idē qñ
 recepto secūdo beneficio vacauit pñmū de quo
 hēs. s. plen⁹ et in Sūma in. 2. pte. ¶ Si ordiā
 uit aliquē clericum ad ordinē sacrū. sine iusto
 titulo. v. sine bñficio vñ saltē pñmōio sufficiē
 ti ad sui sustentacōem qz vltra pccm mōrle te
 net ei expensas facē. quousqz de bñficio sit ei
 prouisū. nisi aliqs Epus hñmōi cōmisisset alijs
 determinādo psonas. qz tūc ille cui cōmissum fuit
 tenetur. De quibz vide in Sūma in. 3. pte. ¶ Si
 nō visitauit Epātū suū ut debuit. a si in visita
 cōe sua nīs sūptuosus fuit. a cū mag et nimia
 failia venit. Et cū equitarijs nimij. s. vltra pre
 scriptū numez. vñ si ipē vel failia ei⁹ munera
 accepit sup quo spēalis peā est. de quibz ple. in
 3. pte Sūme. ¶ Si in visitacōe nō diligēter in
 qsiūt de quibz debuit et maxime. de vita et ho
 nestate clericorū vñ sacerdotū a officiantū a
 quō se hñt in amīnistracōe sacramētoz et de
 forñis eoz si bene pñunciāt pēcipue baptisimi

130
21

qui est magis necari⁹ de audiētia cōfessionū
quō in eis se hñt. quō populū amonēt. Et in
rebus ecclie p̄cipue altaris. q̄ mūdas teneāt
Si autē videt in hmōi nōbilit̄ excedē. corrigz
a emēdet q̄ntū poterit. q̄ si non correxerit et
punierit excessus vel si tales sūt incorrigibiles
nō p̄uiderit de alijs. graui⁹ peccat. Et oīa ma
la a damna aīarū. que inde sequūtur. ei impu
tantē dū tamē obuiare pōt a nō facit di. 83. per
totū. ¶ **S**i sustinuit in officijs a bñficijs noto
rios concubarios quos debz post amonitiōem
si non abstinuerit p̄uare beneficijs. q̄ gūter
peccat. ¶ **S**i i alijs sceleribz a malis manifestis
vt v̄furis. tabm̄is. ludis in aleis. p̄ducōibus.
negocijs secularibz se occupātes a venaciōibz
nō bene se habuīt cū clericos. ¶ Illos ei in hñs
non puniēdo vidz male posse excusari a peccō
mortali nisi ex hmōi puniōibz sequētur ma
ius malū. vt scisma l̄ magnū scandalū di. 70.
vt ostituerētur. ¶ **S**i laycos sibi s̄bditos no
torios peccatōēs. quos p se nouit vel sibi p ali
os denūciatos. ut adulteros v̄furarios inimi
cicias ex̄centes manifestas. nō corrigit p cēsu
ras a alios modos. vt debz peccat gūter. nisi
obmittat q̄ non sperat emendacō. sed potius
deterioracō ex hoc. Et hoc tamē nō vidz excusa
ri sufficiēter. nisi ex hoc timētur aliquod gūe

scandalū. di. 2. 2. **Cōmessacōnes.** ¶ **Si** malas
cōsuetudīnes q̄s reperit in sua diocesi nō nūc
auferre q̄ntū pōt. vt vendē a laborare diebus
festiuis. nō iurare a confiteri semel in āno. tri
pudiare in eccl̄ijs. violare eccl̄asticā libertatē
vt clerici cōueniātur p debitis vl̄ delictis corā
iudicio seculari. vel eccl̄asticā immunitatē ut
extrahātur debitores vel malefactores p vio
lentia de locis sacris. et h̄mōi in casibz nō con
cessis. qz tenet illis h̄mōi prohibē. ¶ **Et** si post
āmoniciōem nolūt desistē. ex̄care. qz alias pec
cat grauius. obmittendo hoc. ex timōe vel negli
gentia. di. 2. 3. **Sit rector.** ¶ **Si** fructus seu red
ditus sp̄atus sui male expendit donādo cōsag
neis vl̄ alijs nō indigentibz qz peccat grauius
¶ **Et** si distincta sūt ea q̄ deputātur ad mensam
ei⁹ ab alijs. Et si de alijs q̄ erogare debz clericis
vel p reparatione eccl̄ie. vel paupibz. dat cōsag
neis vel alijs amicis suis sine rōnabili indigē
tia. tenet restituē illa qz rapinā fecit et similiē
recipiētes ab eo. **Si** vero nō sūt distincta h̄mōi
b̄ sed intelligūtur oīa omitti fidei sue ea q̄ suf
ficiūt ad vsū suū. a familie sibi conueniētis debet
paupibus erogare alijs dando paupibus s̄
trahit. hec **Th.** in. 2. secunde. q. 2. et. 1. 2. q. 2.
Aurū. a. c. gloria. ¶ **Si** grauauit subditos fu
os indebitis collectis. ¶ **Si** fecit clericos suos

41

soluē tallias a dño tpali impositas. vel gabel
 las ad istanciā eius vel. si ipē sponte dedit sine
 licēcia sūmī pōtificis. qđ prohibet et ergo mor
 tale est. ¶ Si delicta clericorū vel laycorū puni
uit pena pecuniaria ex auaricia. et nō ad magis
refrenandū. qđ phibetur et ergo mortale est
 ¶ Si visitauit diocesim vel visitaē fecit magis
ppter lucrū q̄ salutē hoīm. qz mortale ē. ¶ Si
alieāuit bona spatus sine licēcia ipe et in cau
indebito qz mortale est. ¶ Si iura eccliarū non
seruauit qz mortale est. ¶ Si bona vacantū
eccliarū sibi vsurpauit cū debeāt successori reser
uari. qz mortale est. ¶ Si iusta debita a pdecess
soribz tracta rōne ecclie nō soluit qz mortale
est. ¶ Si fructus alicui⁹ beneficii ad tpus ad
se accepit vl' ptem ab eo cū cōtulit vult hīe
qz rapina ē et mortale. ¶ Si formā iuris erga
vsurarios manifestos nō seruauit si de certa
q̄ntitate cōtentus nō facta debita restitucōne
sibi remittit. et ad sepulturā et ad sacra admit
tit qz mortale est. ¶ Si incertē paupibz depu
tanda in suū vsū ouertit sine ncitate. qz mor
tale est. ¶ Si finias excois de facili ppter lu
crū profert vel absolucōem eius qz mōrle est.
 ¶ Si pmissit q̄stionarios vel alios pnunciare
indiscretas indulgēcias et falsas qz mōrliter
peccauit. ¶ Si exēptos vt frēs predicatores.

miores. heremitas sancti augustini. carmelitas set
 untas. Cistercienses et alios habentes per privilegium
 exemptiones iniuste molestat. non seruando privile
 gia eorum specialiter per audientiam confessionum. non ad
 mittendo sibi prebatos pdoneos. Item Cle. dudum
 de sepul. vel sibi retinendo nimios casus et in
 consuetos. ut cotidie habeatur recursus ad eum.
 Vel ad quartam cogendo quantum ad id in quo sunt
 privilegiati vel eos ad iudicium trahendo. cum in
 nullo possit eos conuenire nisi per heresi. quod grauiter
 peccat. **¶ Si** monasteria monachorum vel mona
 charum non exempta non diligenter et honeste visi
 tauit et eos vel eas ad seruandum regulam indu
 cit deponendo abbates vel abbatissas per relaxa
 cione cum expedit. habendo curam de honestate earum
Et quod non habeant familiaritatem cum clericis religios
 vel laicis ille moniales. prudendo eis de dilige
 ti clausura. de confessorio securo et consiliato pro
 hibendo ingressum symoniacum et diuina feriatur
 que ibi sunt. et festa vana in consecratione earum
¶ Si in iudicando in foro contentioso sibi non re
 nuit vicarium peritum et bonum precipue quoniam ex se non
 habet sufficientiam iuris. **¶ Si** non seruauit or
 dinem iudicarium debito modo. **¶ Si** fuit acceptator
 personarum. **¶ Si** dedit iniquas sententias de istis
 dic ut. s. in. c. cum iudices. **¶ Si** non seruauit de
 bitam formam iuris inferendo sententias excommunicationis

suspensioēs. et interdici. q̄ incurrit ultra p̄c̄m
 certā penā. de qua vidē in sūma. 2. pte. p̄cipue
 in causis m̄imomialibz. q̄ ibi oportz eē cautis.
 simū et ponderosū. et specialit̄ cū dimortia. ¶ **S**i
 dedit licenciā dño tpali v̄l iudici. verberādi et
 aliē puniēdi. vel incarcerationi aut hm̄oi cleri
 cos suos. nisi in casu in quo essent incorrigibi
 les p̄ eum. q̄ efficit̄ ex̄catus. ex̄ de sen. ex̄. ut
 fame. Reminē tñ etiā debz verberare manibz
 p̄p̄is. s̄ per clericū aliū faciet castigare cleri
 cū pro delictis et hm̄oi cū expedit scdm iura.
 ¶ **I**te a causis sanḡnis debet abstinē ope. cō
 filio et mādato. ¶ **S**i hereticos nō diligēter p̄
 quisiuit in sua dioce. et puniuit sm̄ iura. ¶ **S**i
 testamēta et vltiās volūtates nō fecit impleri
 p̄cipue quo ad legata ad pias cās. ¶ **S**i disp̄
 sauit in votis et iuramētis in quibz nō potuit
 v̄l si potuit tñ indiscrete. et sine causa rōnabi
 li. ¶ **S**i absoluit a sentētis a quibz nō potuit
 ut in ip̄e reseruatis casibz. vel disp̄saui in ir
 regularitate in q̄ non potuit. ¶ **S**i bonus exē
 plaris fuit in h̄itu nō p̄cioso. sup̄p̄lectilibz nō
 argenteis. et curiositatibz in apparatu domus
 et ornatu nō seculari. in victu sobrio. nō diuua
 lis nimis. nisi cū paup̄ibz. in visitādo ec̄cias. in
 festendo d̄imis et p̄cipue diebz festiuis. q̄ hoc
 debz facē sm̄ iura. ¶ In solēpmitatibz p̄cipuis.

p se cātando missam. **I**n dicendo officiū deuote
nō curtiue. s̄ ordinate a q̄ dicatur in ecclia sua
debite pcurando. **I**n frequitando orōnes pua
tas. in vacando lectionibz sacris. vt di. 3. o. per
totū. in p̄dicando si sit pdoneus. v̄ si sciuerit. si
vero nesciuerit. puidendo gregi suo de alijs p̄
dicatoribz vtilibz nō curiosis similiē de ofessori
bus. **I**n tenendo honestā a deuotā familiā. sol
licitus de salute ei⁹. **I**n vitando ouersacōez cū
mulieribz vt pestem. **I**n raro exitu de domo n̄
ad eccliam. **I**n oferendo a inquirendo sepe cōfi
lia. cū seruis dei. quō possit melius puidere gre
gi suo. **A**dulatores ut venenū abhorrēdo. **P**a
ter paupeꝝ. viduarū. orphanorū. a oppressoꝝ
existat. et causas eorū sine expensis expedire
faciat. **I**n iniurijs p̄p̄ijs nō sit vindicatu⁹. s̄
paciētissim⁹. **I**n verbo a gestu. nō sit subitus
a iracūdu. nemī multū familiaris n̄ seruitoribz
dei. supioribz obediens. equalibz nō inuidens
nō gaudēs de dignitate et honore. s̄ lugens pro
exteiori occupacōe a pleb̄ offensis. die noctu
qz. resistat otencōibz mariē cōn̄ fidē catholicā
qz si in h̄ijs oibz diligenter a bñ se habuit. n̄l
deo acceptu⁹. **S**i autē presūptorie et male nil mī
seri⁹ a damnabili⁹. **E**pi dignitate. vt dic̄ aug⁹ di.
2. añ oia. **D**e p̄latis etiā multa habes in fū
ma. 3. pte. ā. vlti. per totū. **I**tem **E**pi et sup̄

concedentes aliquā domū vsurarijs manifestis
 alienigenis ad fenus excedendū. sunt ipō facto
 suspensi. ut ex de vsu. quāq̃ li. vi. **S**imilit̃ si per
 mittunt q̃ hmōi vsurarij alienigene exceant
 fenus in terris eoz iurisdictioni subditis. nisi
 infra tres menses eos expulerint ut in palle.
 c. quāq̃. **I**tem Qui se ingerit pro p̃pa elect⁹
 a mōi parte q̃ a duabz p̃tibz cardinaliū. est
 ipō facto exēatus. Et similit̃ cardinales q̃ talē
 recepit pro p̃pa ex de elect. licz. li. vi. **I**tem
 Omēs clerici. religiosi. layci. siue familiaēs cu
 rie siue alij. qui aliqđ pactū fecerit. vel aliqđ
 paruū vel magnū pmiserint. vel pmissiones
 recepit vel ex pacto vel pmissione occulta l̃
 manifesta dederint vel recepit puū quid vel
 magnū pro aliq̃ iusticia l̃ grā. p se vel p alio
 in causis iuridicis vel l̃is aplicis. ⁊ quibuscū
 qz modis. ab aplica sede obtinenda sunt ipso
 facto exēati. in exuagā. Bonifacij. viij. Et ab
 solucō p̃pe resuatur. hoc hz locū in cu. ro. Jo.
 an. ⁊ an. de bur. eam alle.

Sequit̃ q̃rta ⁊ vltia pars huius tractat⁹ q̃
 tractat de absolucōe ⁊ p̃nie inuūctione. **¶ 28**

Postq̃ penitēs dixit ex se p̃ccā sua. l̃
 ex interrogatiōe cōfessoris ut debuit
 tandē ocludat diēs. In istis pecca
 tū ⁊ in alijs multis. et de oibz dico

meā culpam. **C**onfessor vero tūc interroget. nisi
 tū fuerit psona talis de quo hoc nō dubites
 qz tūc supfluū et risibile eēt. **S**i dolz de peccatis
 pteitis et pponit in futurz abstine ab oibus. s.
 mōzlibz. **I**tem **S**i abstulit vel famā vel res alte
 rius. et patius sit satisfacē vel reddē vel si iniū
 riā fecit. p ea satisfactōem facē et hmoi et hoc
 sit patius facē q̄ cito poterit sine ulla dilacōne
Rue restitucō qū sit fiēda. et quo ordine quo
 ad certa vel incerta. vide in. 3. pte **S**ūme. ti. pl.
 p totū et ē ibi mateia lōga. qz si dicat nolle ista
 facē vel non posse cū tū bñ posset. nō est absol
 uend⁹. hec **Th**. in. 2. scde. q. 3. tunc vera. **P**ōt
 tū dici. **M**isereat tui ac. s. nullo mō absoluo
 te. **P**ōt etiā ei iniūgi aliud bonū faciendū. nō
 tū in pnia. ded. arādo sibi hoc. s. qz infructuosa
 sit et sine remissioē pccōz s. ad mollificandū
 cor ei⁹ de pe. di. v. falsas. **S**i aut patius ē ad oia
 faciendū. tūc si eēt aliq̄ snia exccōis ligat⁹. si
 nō potes eum absolue ab illa remittas eū ad
 ep̄m l. aliū q̄ hēat sup hoc auctoritatē l. tu va
 das ad pcurand⁹ p eo licētiā absoluēdi. l. abso
 lucōez ipaz et sic absolutū ab exccōe tu postea
 absoluas a pccis et nō prius hec **Th**. **S**i autē
 potes absolue hñdo i hoc speālē auctoritatē si
 nō absoluisi i pncipio cōfessiois. qd tū decet⁹
 fiēt. tū nō est multavis si fiat in fine dūmō tū

ante absoluōem a pccis absoluat eū isto mō
q̄ sequit̄ ab exēacōne. **P**rimo exigendū est
ab eo iuramentū. q̄ sit patus stare mādatis
ecclie. que. s. fient ei p̄ illa causa. **Q**uo iuramē
to p̄stito imūgatur ei hoc. vt si incidit exēacō;
faciendo cōn aliquē canonē. pponat non am
plius illud facē puta si fuit exēcatus ppter per
cussionē derici. pponat nō amplius verberaē
hmōi a sic de alijs. **S**i p̄ offensa facta in alium
pmittat satisfacē a non amplius offendē. **E**t
hoc facto denudatis humeris eius Confessor
cū disciplina vel virga pcutiat dicendo p̄s. **M**i
serē mei deus. vel aliū p̄s. p̄nālem. dando ad
quēlibz versū vnū idū. postea. **G**loria p̄ri. **D**e
inde kiriel. xp̄el. kiriel. p̄r. n̄r. **E**t ne nos. **X**.
Saluū fac seruū tuū. **R**. **D**eus meus sperātem
i te. **X**. **I**sto nobis dñe turris fortitudinis. **R**.
A facie inimici. **X**. **N**ichil pficiet inimicus in
eo. **R**. **E**t filius inīqtatis nō nocebit ei. **X**. **D**ñe
exaudi. **X**. **D**ñs vobiscū. **O**ro. **D**eus cui p̄prium
est misereri semp a parcē suscipe de p̄cācōnem
nrām. a hūc famulū tuū. quē snia exēcōnis
ligat. miseracō tue pietatis absoluat. p̄ xpm
dñm n̄m Amen. **A**bsoluco.

In v̄tate oīpotētis dei. a beatorū aplōrū
petri a pauli a dñi n̄ri pape. vel Ep̄i si ip̄e cōmī
sit. hic michi omīssa a tibi cōcessa. absoluo te

a vinculo excommunicationis quā incurristi propter talē
 vel talem cām puta propter manuū iniectionem
 violentā in clericū vel religiosū vel propter ingres-
 sum in monasteriū monialiū vel monachorū
 si fuerit mulier. in casu nō excessu et hmoi. Et si
 in pluribz sententijs fuerit ligatus singulas ex-
 pmat dicendo. Ego te absoluo ligatū suā ex
 cōmunicōis. quā incurristi propter talē causā et ta-
 lem ac. Vel si pluries propter eandē causā exca-
 tus est. dicendū est. toties quoties incurristi
 Addēdo. Et restituo te scīs sacris ecclie. et omni
 et vnitati fidelium. In nomine patris et filij et spūs scī
 Amē. Verberādo eū vsqz ad amen. **¶** Nota tñ
 qd ista forma licet debet seruari. ut ex de sen. ex-
 nup. Non est tamē necēaria quin etiā simplici
 vbo fieri possit sūm pe. de pal. et Jo. de lig. Sic et
 excoō pōt fieri simplici vbo quous fieri nō debeat
 g et absolucō. q sequi d; excoōez in hīs ex de
 reg. iur. Dis. S; si etiā eēt fieda hmoi absolu-
 cio i publico vel erga muliēs forte tūc omittēda
 ē denudacō et ueracō. ne denudet peccm. **¶** Itē
 Si q̄s ē excoatus propter rē alteri ablatā quous re-
 stituerit. nō tamē ē absolut⁹ nisi iudex q̄ tulit
 suā absoluerit. Et hoc psonis dederandū ē
¶ Post absolucōnem hmoi que preponit vel
 si nō est aliq̄ sentēcia ligatus si habz aliquos
 casus predictorū de reseruatīs spī. vel pape.

Absolvas eū nōlōmīn⁹ de quibz potes. sub hac
 cōdicōne ⁊ forma. **S**i teneris aliquo vīnculo ex
 cōicacōis mōis. **E**go te absoluo ⁊ restituo te
 scīs sacramētis ecclīe. **I**n noīe p̄ris ⁊ fi. ⁊ sp. scī
Amen. **M**isereat tui q̄c. **F**ilius dei p̄ suā mīam
 te absoluat ⁊ auctoritate eius q̄ fungor ego. i
 hac pte te absoluo ab oībus pccīs tuis mibi
 cōfessis cōtritis. ⁊ oblitīs a quibz possum te ab
 solue. **I**n noīe p̄ris ⁊ fi. et sp. s. amen. **E**t pccā
 a quibz non potes absolue exp̄mas penitenti.
 imponēs vt habeat recursū ad **Ep̄m** vel eius
 vicariū ⁊ dicat ea sibi in cōfessione. **V**el si essz
 simplex ⁊ nesciret ita bñ exp̄mere factū suū
 vt esset necē. scribat cōfessor illud vl̄ illa in sce
 dula ⁊ det penitēti vt portz. **E**p̄o vel eius vicaīo
 sū hac verborū forma vel simili. **L**atorē p̄nitū
 vl̄ larricē pro homicidio vel incestu in tali gra
 du. vel h̄mōi cōmisso. ad absoluendū. p̄nita
 ti v̄re tūsmitto. vt absolucōis bñficiū impen
 dendo ⁊ ei p̄niam salutarē inuēgendo ip̄m vel
 ip̄am. scē ecclīe recōciliēris. q̄ si ip̄e **Ep̄us** remīt
 tat illū ad cōfessorem. auctoritate illius iterum
 absoluat. ab oībus ⁊ imponat p̄niam pro illo
 p̄ quo nondū imposuerat. ⁊ cautū reddat ne
 scedulā illā alteri legendā tradat. **M**elius er
 go est vt si ip̄e cōfessor cōmode poterit p̄sonalē
 ad **Ep̄m** vadat. pro auctoritate absolucōis si

sibi velit dare. **S**i vero cōfiteus nō habz casū
 de reseruatis. vñ si habet a cōfessor pōt de oibz
 absoluē. Premissa absolucōe ab exēcōe mīo
 ri a alijs ut sup̄. s. Misereat aē. filius dei aē. Di
 cat. Et auctoritate ei⁹ qua fūgor ego absoluo
 te ab oibus pccīs tuis. In no. p. et fi. a sp. scī
 amē. Et faciat signū crucis sup eum cū dic. In
 noīe p̄ris. Nec est necāria man⁹ impositio sup
 absoluendū. p̄mo nec decēs s̄m Tho. p̄cipue
 sup mulierē. s̄ magis decz cōsignacō crucis. Et
 postea addat. **P**assio dñi nrī ihu cristi et
 merita bte marie v̄ginis. et oīm scōz a scātū
 dei a q̄cquid boni feceris a p̄ponis facē ac ma
 la q̄ sustinēs a sustinebis sint tibi in remissionē
 oīm pccōz tuorū. et in augmentū diuīne gr̄cie
 Que verba nō sūt obmittenda. q̄ sūt magne
 vtilitatis vt. s. oīa h̄mōi postea habeāt vim sa
 tisfactiois etiā ex virtute dauū. a sic magis va
 lēt. lxx Tho. **I**n p̄nā imūgenda hoc mariē
 attendas s̄m oēs vt talē des a imungas quā
 credas oīno. q̄ implebit q̄ntūcūq; magnus
 sit pccōr. Et s̄m Crisost. meli⁹ ē in h̄mōi reddē
 rōez de nimia mīa q̄ de nimia iusticia. 26. q. 1.
 .c. alliga. Dabis etiā sibi libtātē q̄ cū aliq̄ die
 obmittēt p̄niam imūctam possit in alia die se
 quenti recuperare illā. **I**tem qñ dubitatur de
 aliquo an faciat p̄niam imūctam dicet ei q̄ si

nō fecerit illā. puta si ieiunaueit q̄ talē faciat
 elemosinā. vel aliud bonū a hmōi. Et de oīoni
 bus p̄ paucos dies pōt sibi dari. si sciuerit ve
 risimilit̄. q̄ de facili poterit reciduiari in crimi
 nalia. Et p̄ plures dies pōt sibi dari de elemo
 sinis a ieiunijs. q̄ hmōi etiā si fiāt in mortali
 nō sunt iteranda q̄ valent q̄ntum ad effectū
 quē relinquūt post expletioē in satisfaccntē
 cū quis reuertit ad grām. hec Tho. ¶ **R**uerē
 dum est etiā ab eo. si pōt illa facē vl̄ dubitat
 q̄ tunc non est imūgenda illa. s̄ alia quā pōt
 facē. ¶ **D**edarandū est etiā pccōrib; magnis
 s̄m host. q̄ s̄m regulas. eccl̄ie taxatas. 22. q. i.
 c. p̄dicandū. pro quolib; mōzli esset septēmis
 p̄nia imūgenda. Et iō non reputet pccā sua
 leuā. eo q̄ parua ei datur p̄nia. q̄ hoc fit ne
 cadat in desperacōem a dimittat eā quod eēt
 sibi mortale. a oportet reiterare cōfessionē. Vñ
 etiā pōt amoneri q̄ faciat aliqđ memoiale. de
 p̄nia sibi imūcta vt melius recorder. et si obli
 uiscētur reuertat ad cōfessorem. quī sibi illā vl̄
 aliā similit̄ reddat. ¶ **I**tem similit̄ imūgas q̄
 si post cōfessionē de aliquo crimiāli recordatur
 qđ tūc fuit oblitus q̄ reuertat ad te cōfitendo
 illud q̄ cito poterit. q̄ alias nō p̄deset sibi con
 fessio. nec tñ necariū est ut vadat ad te quia
 pōt ire ad aliū nec tñ tenet nisi illud dicere.

De votis si que habz. q̄ non pōt bene implē
 vel dubitat si habes in hoc spēalē auctoritatē
 dispensa. vel potius in aliud piū opus omuta
 Si vero nō habes illā auctoritatē. remitte quā-
 tum ad hoc ad Ep̄m vel ei⁹ vicariū. **I**tem ca-
 ueas ne inūgas p̄niam p quā fiat p̄iudiciū
 iuris alieni. aut p quā detur alicui occasio rui-
 ne spūalis aut p quā pccm occultū possit alijs
 manifestari. **I**te p̄maxime ita cōfiteatē. añ
 a in fine cōfessionis. verbis quibz potes indu-
 cas ad cōfessionem. ne dicat sicut fabulā pccā
 sua. s; cū detestacōne. Et ut dicit Aug⁹. caute
 a astute interrogando q̄ credis q̄ ille ex verecū-
 dia vellet occultare. Circa turpia nō descendē-
 do ad p̄ticularēs circūstantias post q̄ hētur suf-
 ficientē spēs pccī. a in h̄mōi a remotis interroga-
 do ne doceatur h̄mōies intelligē malicias quas
 antea nesciuerāt. hec Tho. **A**mmoēas etiā
 sup oia vt vitet malas societates. ut frequēt
 cōfiteatur vt sepe audiat verbū dei. vt q̄rat sp̄
 orōnes. a participacōnes bonoz que fiunt in
 religiōibz a indulgētiis a h̄mōi. **¶ 29**

Circa infirmos.

Circa infirmos sic est agendū. Aut ei
 talis est in articulo mortis aut nō. Et
 si piculū mortis nō solū q̄ est i extre-
 mis cōstitutus. s; etiā q̄ est infirm⁹ infirmitate

ex qua frequenter contingit homines mori. et ubi me
 dici dubitant. In tali enim casu potest quilibet absol
 ui a quolibet sacerdote. dum non precise de quo
 libet peccato et quolibet sententia cum periculum est in mo
 ra. Talis ergo infirmus aut omisit iam loque
 lam vel usum rationis. puta quod freneticus aut non
 Et in primo casu. Si bene vivebat ut bonus et fide
 lis. et frequentabat confessionem et orationem et homini
 quibus sacramenta non petierit quod ex insperato
 talia ei acciderunt. Vel etiam si malus obstinat
 diu pseueras in peccatis et a diu non confessus. si pe
 ciet per confessionem sacerdotem. et ostendit se velle fa
 cere omnia que debet et ita factus mutus vel freneti
 cus. et periculum est in mora debet presumptum contrit
 Et faciente aliquo confessionem generalem pro eo sic
 fit in populo. sacerdos faciat ei absolutionem ab
 omni culpa et peccato. Et iniungere potest circumstantibus
 aliquid pro eo faciendum vel heredibus aut san
 guineis pro anima eius si voluerint acceptare. Denique
 dari debet Eucharistia a proprio sacerdote quibus
 non sit confessus. quod non potuit vel ab alio sacer
 dote seculari. non autem religioso nisi habuerit
 licentiam ad hoc. a proprio sacerdote. vel Episcopo quia
 ille alias incidet in excommunicationem ipsam. in isto
 casu vel in simili. Et hoc verum nisi timet de ex
 spiracione vel vomitu eius. Sed extrema unctio
 etiam si non potuit dicere propter frenesim. etiam si

nō pmittēt se iungi. pōt ligari et sibi violēte
 dari. ¶ **A**stantib; aut infirmo i hoc casu deb;
 credi si pblitent testimoniū. qd oñderit signa
 otricōis a peccerit ofessorem. ¶ **S**i aut a diu
 non ofessus vl notorius peccōr incurrit subito
 amentā vl mutitatē nec prius nec postea oñ-
 dit signa otricōis nil ei deb; dari nec sacramē-
 ta nec ecclātica sepultura. ¶ **S**i aut nec loqlā
 amisit. nec amentā incurrit debet ab eo erigi
 pura cōfessio peccōrū. plus vl min⁹. fm qd pa-
 titur tpus. nā si est in extremis de pñcipalib;
 tantū mērogandū est. a pmaxime inducendo
 ad otricōem cū spe venie. ¶ **S**i aut non est ita
 in extremis. et vult facē ofessionē gnālem de
 tota vite sua. sicut multi faciūt q̄ius nō sit ne-
 cessariū de hijs q̄ vite ofessus est facē de nouo
 cōfessionem. tñ admittenda est. a tandē abso-
 lucō impendenda. ab oī snia exēcōis a ab oī
 peccō mō sup̄ dicto in. c. p̄cedēti. ¶ **I**ta tñ qd si liga-
 t⁹ eēt exēcōne aliq. a q̄ ofessor ex̄ piculū illud
 nō potuiss; absolue deb; ei iungi. qd si euadat
 ifirmitatē. q̄ citius cōmode poterit. pñtet se ei
 ad quē ordinarie spect; absolucō exēcōis illi⁹
 quia alias si hoc non facēt remicidēt in eandē
 sniam ex̄ de sen. ex̄. ¶ **I**os qui li. vi. ¶ **S**i erat de-
 tentus aliquo peccato de casib; reseruatis ¶ pō
 nō oport; qd iungat ei. qd post sanitatē vadat

ad Ep̄m pro absolucōe . q̄ ad illud nō tenet
 s̄ sufficit sibi illa absolutio. **N**ota q̄ si talis
 esset vsurari⁹ publicus non pōt talis admitti
 ad cōfessionē . nec ad aliq̄ sacramenta . n̄ facta
 prius caucōne de restitucōe vsuraz vel pmissi
 one ab hēdibus de hmōi. **I**n casu quo amissū
 set ip̄e loquelā vel vsū rōnis post signa cōtriciō
 nis s̄m formā iuris que hētur de vsu . c . quāq̄
 li . vi . **H**is peractis infirmo nō est imūgenda
 pnia cū non possit facē . sed innotescenda vt
 dicitur 2 . 7 . q . 1 . a . declarando sic talē tibi darē pniaz
 si esses sanus . q̄uis debēs facē multo maiore
 s̄m regulā iuris et eccl̄ie . **S**ed quā non potes
 modo . cū eris sanus hoc vel illud facies . vel ve
 nias ad me . et tūc dato tibi . **I**stud tñ vltimū
 nō vidi securū eo q̄ raro reuertant h̄mōi pro
 pnia . **S**ed dicat sibi . si aliter deus disposuerit
 de te . dimittas tantū p aīa tua et pro pnia ali
 quid . **P**otest etiā imūgi amicis et consagneis
 aliqd in pnia . si vtriq̄ acceptāt . et si creditur
 q̄ p eo satisfaciēs eēt ī statu gr̄e . **S**up oīa bñ
 etiā auisandus est vt si debet aliqd alicui . vel
 rōne maleficii vel cōtractus vel depositi vel aliē
 dedaret bene . vt nō discedat cū alieno . ne me
 ternū damnetur . **E**t de restitucōibus ad pias
 causas et legatis pro aīa sua . ita disponat vt
 cogant cito executōes expedire . et nō plogāe

sicut cotidie faciūt. q̄ si nō vellet sufficiēter di-
 sponē vel restitūē nō est absoluend⁹. s̄ exhor-
 tand⁹ ad contricōnem. siml̄ a cōfidentia dīne mi-
 sericordie exēplo latromis ex meritis passiōis
 xp̄i. ¶ **S**i non pōt h̄re copiam sacerdotis q̄uis
 bonū sit in h̄mōi piculis in mari. bello. infirmi-
 tate. v̄l morte violēta. pōt laico cōfiteri. non tñ
 est necēariū. Quod si fiat a q̄uis euadat. tene-
 tur talis iterū de illis oībus cōfiteri quia non
 habz clauēs eccl̄ie. ¶ **S**i vero infirmus non est
 in piculo mortis. et si habz casū exēcōmis vel
 casum reseruātū debz confessor ire v̄l mittere ad
 Ep̄m si pōt pro auctoritate h̄mōi. modo tamē
 tali ut nō prodat pccōrum. nisi prius ille dede-
 rit licētia noīandi psonā. ¶ **S**i aut infirm⁹ hz
 indulgentiā in articulo mortis a pp̄a. appropin-
 quate morte tūc pōt fieri absolutō post omia
 p̄dicta. ¶ **P**ro p̄dicta indulgentia. forma abso-
 lucōis in articulo tñ mortis h̄ntibus indulgē-
 tia plenariā viz. si illo tūc infirmus cōfessus est
 nō oportz iterare. s̄. **C**ōfiteor ac. **M**isereatur ac
 s̄ sufficit dixisse illa sel in p̄ncipio cōfessiois et
 s̄biūgat **C**ōfessor dicēs. **A**bsoluo te ac. ¶ **A**u-
 thoritate dei a b̄torum ap̄loz pe. a pau. ac vsqz
 ad finē. **S**ed si antea nō cōfessus fuerat. dicat
 infirm⁹ si pōt **C**onfiteor ac. Si vero non pōt di-
 cat alius loco sui. Postea sacerdos cui fuerat

gñalit cōfessus vel specialiter dicat. **Misereat**
 tui ac. **Indulgentiā** ac. **Consequēter** subiūgēs
 dicat. **Qñs nē ihesus xps** p suam scām mīāz
 te absoluat. **Et auctoritate** ipius dei. a btōrum
 aplōz ei⁹ petri a pau. a scē Ro. ecēie. m in hac
 pte omīssa a tibi cōcessa. q nūc fungor ego. **Ab-**
 soluo te ab oī snia exēcōis maioris l mīoris.
 suspēhois a mēdici. si teneis a restituo te vni-
 tati fidelīū a scīs sacris ecēie. **Itē eadē** aucto-
 ritate dei a btōz ei⁹ aplōz pe. a pau. a scē Ro.
 ecēie. a dñi nri ipe m i hac pte omīssa. a cōces-
 sa. inqñtū clauēs scē ecēie se extendūt. a inqñtū
 debeo a possum. si ista vice morieris. **Absoluo**
 te ab oibz peīs tuis. in purgatorio debitis. ppē
 culpas a offensas. q̄s cōñ deū a aiāz tuā a pri-
 mū tuū omīstisti. si nō p̄textu istius indulgētie
 omīstisti illa. a inqñtū michi p̄mittē. restituo
 te innocentē. in q̄ eras qñ baptisatus fuisti.
Si vero ista vice nō morieris. reseruo tē plena-
 riā auctoritatē. et indulgētiā tē cōcessāz a dño
 ipe p vlīmo articulo mortis tue. **In noīe** p̄is
 et filij et spūs scī **Amen.**

Explicit Sūma cōfessionū. seu Interrogato-
riū pro simplicibz. Cōfessoribz. Editū Ab
Archepō florentino. viz. frē Anthōmno
ordinis predicatorū.

Incipit Sermo bñ Johis Crisostomi
de penitētia.

Rouūda mente a p̄fundo cogitatu
cognosci debent duo rerū distīda
negocia. id est q̄ntum distat inter
bonū et malū. nec aliūde hęc cogita
tio q̄ a p̄mordio repetenda est quid aliud sit
malū q̄ p̄cēm cōmittē. Quid sit bonū q̄ agere
p̄niā pro cōmisso. hęc est discretio vtriusq; ne
gocij. Serpēs ī paradiso p̄cēm suā sit ēue. p̄niā
reduxit. a inde est boni mali ve origo. Quid deo
dignior q̄ dauid. a tñ deliquit qui cecidiss; de
culmine si nō fuisset cōpunctus de scēle. Quid
sceleratior Manasse. a hūc penitētia reuōiūt
Pemituit deū q̄ Saulē regē elegerit. quāpropt̄
nisi q̄ idē p̄niā ignorauit. Quid sapientior
Salomone. s; nesciens p̄niā p̄didit graciā
Et ob hęc dictū est. Concepit dolorē et pepit
iniquitatē. Concepit p̄cōr delicti dolorem a si
nō penituit pepit sibi mortē. Paruul⁹ ante q̄
prodeat ex utero. dolor est m̄r. p̄cēm vero cōce
ptū coluber est in p̄cordia hōis parit mortem
nisi penitūdine fuerit expiatum. p̄cā cōceptio
serpēs est in p̄cordia latens. cōsumatū venenū
spirat a luciferū generat morbū qui p̄cēm pa
rit in iudiciū cadit a si neglexerit in ip̄o mane
bit. Natū suū mulier libentē placat. Natū vero

140
peccatū facit exitū nutriendi peccati. parit et mē
est venter incōtinēs ⁊ libido captusq; ducitur
in vtroq; pdignus et profusus. peccati virtus est
p̄fusa ebrietas et castiganda securitas. **S**emi
nariū delicti lex est cupiditatis in membris. et
cor impem̄tens capiet ab eo. om̄issum cr̄imen
dulce est ad momentū. sed vertes p̄tinus in
ericiū. temerarius ⁊ audax festinus cecidit in
cr̄imē. declinat aut̄ ab eo prouidus penitendo
Nam sicut aqua ignē extinguit ardētem. sic pe
tētia deletit cr̄imiā fontib; lacrimarū. sicut in
tenebris nō est absq; lucerna lumē. sic nō pōt
pecc̄m sine p̄nia aboleri. hoc de hoīe iā baptisa
to dicit. **I**tem lector intelligat martiriū peniten
cie p̄teritū nō egere. ⁊ sicut lux diei non querit
lucernā. sic iusticia añ deū sine p̄nia lucet. pon
dus peccati dep̄met desperantē. prouidus aut̄ peni
tendo leuius pergit. p̄sumptuo spū subintrat
pecc̄m ⁊ multiformis callidus discurrat i hoīes
sapiens nō illi dat locū gradiendi. **I**n corde pi
gri ut cereus ardet pecc̄m. **N**am in pectore peni
tenti liq̄scit ut cera. peccati p̄nceps factus ē aspis
si in **A**dām subintravit dolus et fecit eū intra
ligna paradisi latere p̄fusus. **V**ocauit illū deus
non matura s; vesp̄tina voce ⁊ lucifero dicens
Adām vbi es. **E**t quid ille. **V**ocē tuā audiui
⁊ timui. q; nudus sum ⁊ abscondi me. **T**imui

Quare. & q̄ nudus sum. & erubui. **Q**uid ergo.
Expulſus eſt p̄ p̄ p̄ccm. reuocant filij p̄ p̄nias
Nam quod p̄ccm clauſit. penitētia reſerauit
Et de quo ira p̄cipitauit pietas reuōiūt. **Q**ui
nō penitet mō. nudus maēbit i vmbra mortis
Qui vero timet deum. per p̄niam illuſtratur. **O**
penitētia q̄ cūcta miſerate deo remittis. & padi
ſum reſeras. **Q**ue contritū sanat hōiez & trīſtē
exhilarat. vitā de interitū reſtaurat. & hōiem
renouat. fiduciā reformat. grām q̄ abūdanco.
rem reſundit. **O** penitētia quid de te noui re
ferā. oīa ligata tu ſoluis. oīa ſoluta. tu reſeras
oīa aduerſa tu mitigas. oīa cōtrita tu ſanas.
oīa cōfuſa tu lucidas. oīa deſperata tu aīmas
O penitētia ruſilantiōz auro. ſplendidiōz ſole
quā non vīcet peccatum. nec deſectio ſupat
nec deſperacō delet. penitētia reſpuit auariciā
Horret luxuriā. fugit furorem. firmat amorem
calcat ſuperbiam. linguam continet. **C**ompo
nit mores. odit maliciā. **E**xcludit inuidiam
Perfecta penitētia cogit p̄ccōrem omnia li
benter ſufferre. **S**i violentus querat que ha
bet non vetat. **S**i veſtem dirimat. non reſra
gatur percuciēti maxillam prebet alteram. **A**u
gariatus. vltro adiciet. **C**aſtigatus. grācias
agit. **P**rouocatus. tacet. **E**xasperatus. blan
ditur. **S**uperiori ſuplex eſt. **I**nferiori ſubiacet.

In corde eius cōtritiō est. in ore cōfessio. in ope
tota hūilitas. **N**ec est pfecta a fructifera pēitu
do. **S**ic penitēti psto est deus. Esuriētī nutritor
est. **S**icientī portator. **S**apiētī qđ stultū putat
sapit. qđ triste est. placet. qđ molle est displicet.
quod fluxū est horet. **Q**uā mīsericordie
mē a mīgā virtutū. magna vbera tua quibus
reos resoluīs. ac reficīs delinquentes. lapsos
releuas. recreas desperatos. p te nobis xp̄us
regnū celorū appropriatū signat dicēs. **P**enitē
ciā agite. appropinq̄bit enim regnū celorū. **E**t
ita baptista damat. facite fructus dignos pēi
tentie. quomā ecce adest regnū dei. **P**er te da
uid post flagitiū. feliciteꝝ recepit spm̄ sanctū
Per te **M**anasses post cruenta faciōra. ecce me
ruit fieri receptibilis. **P**er te **P**etrus aplūs
postq̄ ter negauit data ē ei indulgētie dexteā
Per te filius. p̄digus regressus ad prēm. non
solū oplexum osculūq; paternū. sed etiā Epu
lum vituli saginatū. **V**estēq; insignē pmeruit
adipisci. **P**er te mulier fornicaria ubēs stilla
uit lacrimas sordesq; sui deterxit. **P**rimue ciui
tas maḡ. populusq; integer barbarorū subito
deū sapuit. virtutē tuā sensit. odorem tuū acce
pit. sapore tuū stixit. dulcedinē tuā gustauit.
Ciliciū tuū otraxit. cinerē tuū omedit. ieiunū
tuū protraxit. lacrimas tuas pfudit gemitū

tuū fūspiriū qz pēfēnsit fructusqz vbertatis
tue abūdanter exhibuit ⁊ sic opa tua nō solū
decrete mortis discrimine euasit. sed etiā vite
incognite coronā accepit. **C**ui similitudinē pe
nitētie cōparemus. sic est quō ager fructifer
aut vinea fecūda. aut etiā arbor fructifera. fru
ctus eius ede pccōr famelicus. et p̄ficit in fidu
ciā dei. acceptaqz remissione pinguescit i vita
Et hec sunt verba eius. **D**ñe ante te desiderii
meū. ⁊ gemitus cordis mei nō est abscondit⁹
a te. amorem meum. fūspiriū intellige. pa
uor peccati sollicitat me. pondus mee conscien
cie deprimat. **N**on est michi spes viuendi. neqz
fiducia moriendi. **I**udiciū tuum deus vereor.
et penas timeo preparatas impijs. **A**udi me
obsecro modo dum ip̄ius est remitte quod tū
meo. dele quod vereor. prius q̄ obeam et am
plius nō ero. tali animo penitēti remissio dat⁹
et vita donatur. nec regnū dērit a domino tri
buendū. **Q**uid ergo times penitentia **O** homo
etiā ab hac regula penitētie expectatū intelli
ge baptisma ⁊ martiriū. sine aq̄ non est viuē
nec deo placere. **C**lamat **I**heremias opūctus
populo. **Q**uis dabit capiti meo aquā ⁊ oculis
meis fontē lacrimatū et flebo vulnera populi
mei. **S**ciebat ei qd lacrimae iuuaret populū tñ.
smigratū sciebat qd eius fletibus subueniret

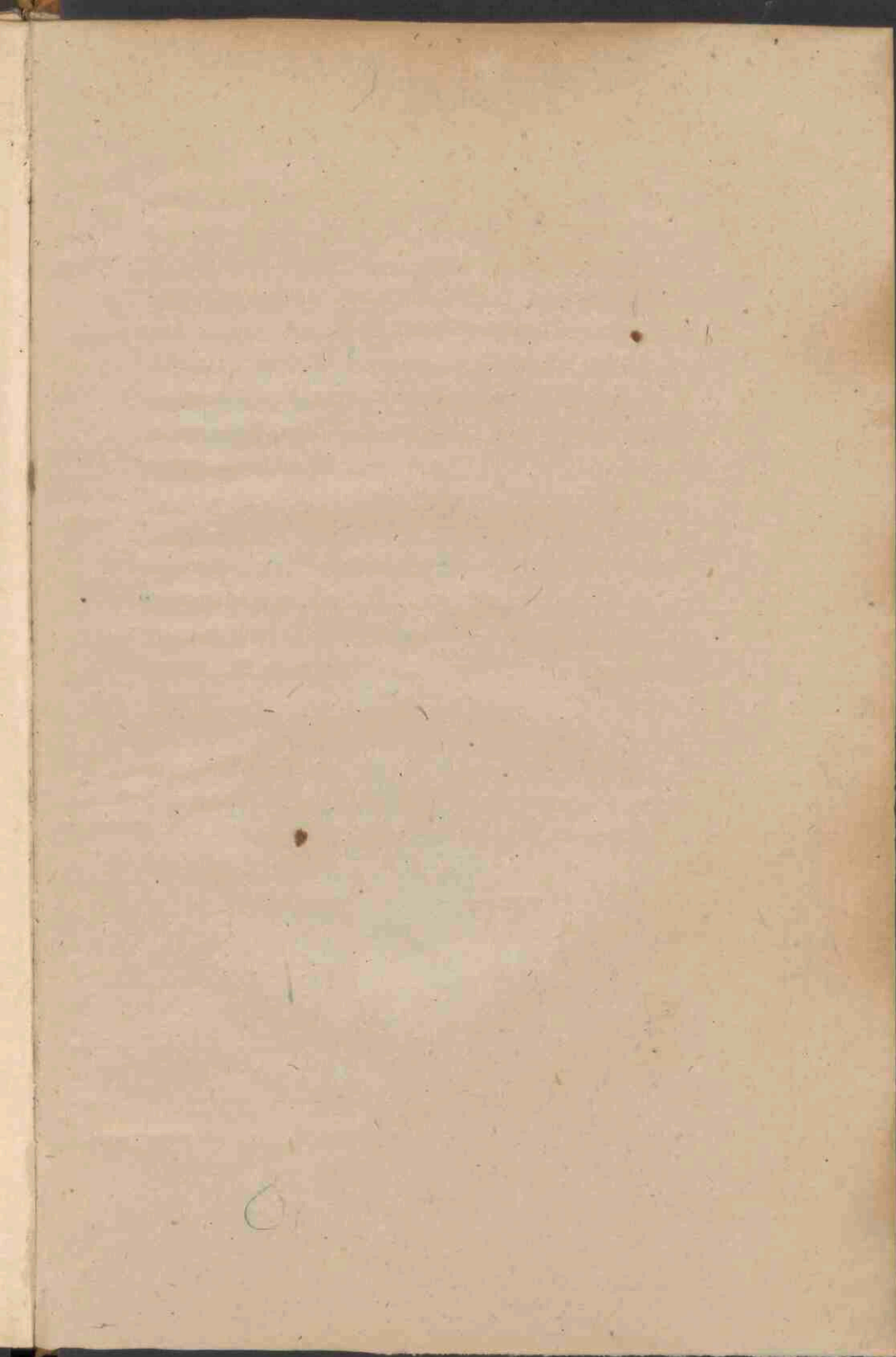
Sciebat q̄ deus cōtritiōē querit et fletibz fle
ditur. Sciebat q̄ lugētes deus letificat a peni
tentibz p̄sto est. ideo pphetandi locū remotum
q̄rebat. ut vsq̄ ad vallē p̄tingeret lacrimarū
quā deus amat. quā xp̄us āplectitur. **V**allis
est remotis fletibz secretaqz dicē Josaphat.
in qua **J**udex celestis populos discutit. et oēs
gentes examiat. **D**isposuit in ualle fletus est
enī vallis remota p̄pter iudiciū quid metuen
da publica a secreta est. publica est ad futuri
iudiciū penā. secreta p̄pter salubres p̄nie lacri
mas magnus p̄fectus est lacrimarū. plorādo
seru⁹ p̄picat dñm. filius lacrimis mitigat pa
trē. a asperā m̄rē plorās puulus mulcet. **I**ta
ergo et pecōi p̄fusus fletibz remouit irā dei re
formatus in ip̄o cupit vidē **T**himoteū **P**aul⁹
p̄pter fletum desidero inq̄t vidē te meōi lacri
marū tuarū. Et dauid dicat. **V**enite adorem⁹
a plorem⁹ corā dño qui fecit nos. **E**t iterū fu
erūt mihi lacrime mee panes die ac nocte et
potū meū cum fletu miscebā stratūqz meū per
singulas noctes lacrimis rigabā. **E**t iterū de⁹
vitā meā annūciaui tibi. posuisti lacrimas me
as in cōspectu tuo. tanq̄ si dicēt. **S**uscipe dñe
lacrimas meas quā lacrime mee sūt q̄ tradūt
rudera. a sanāt vulnera. **L**acrime sūt q̄ p̄niaz
armāt. a p̄niam puocāt lacrime sūt que celū

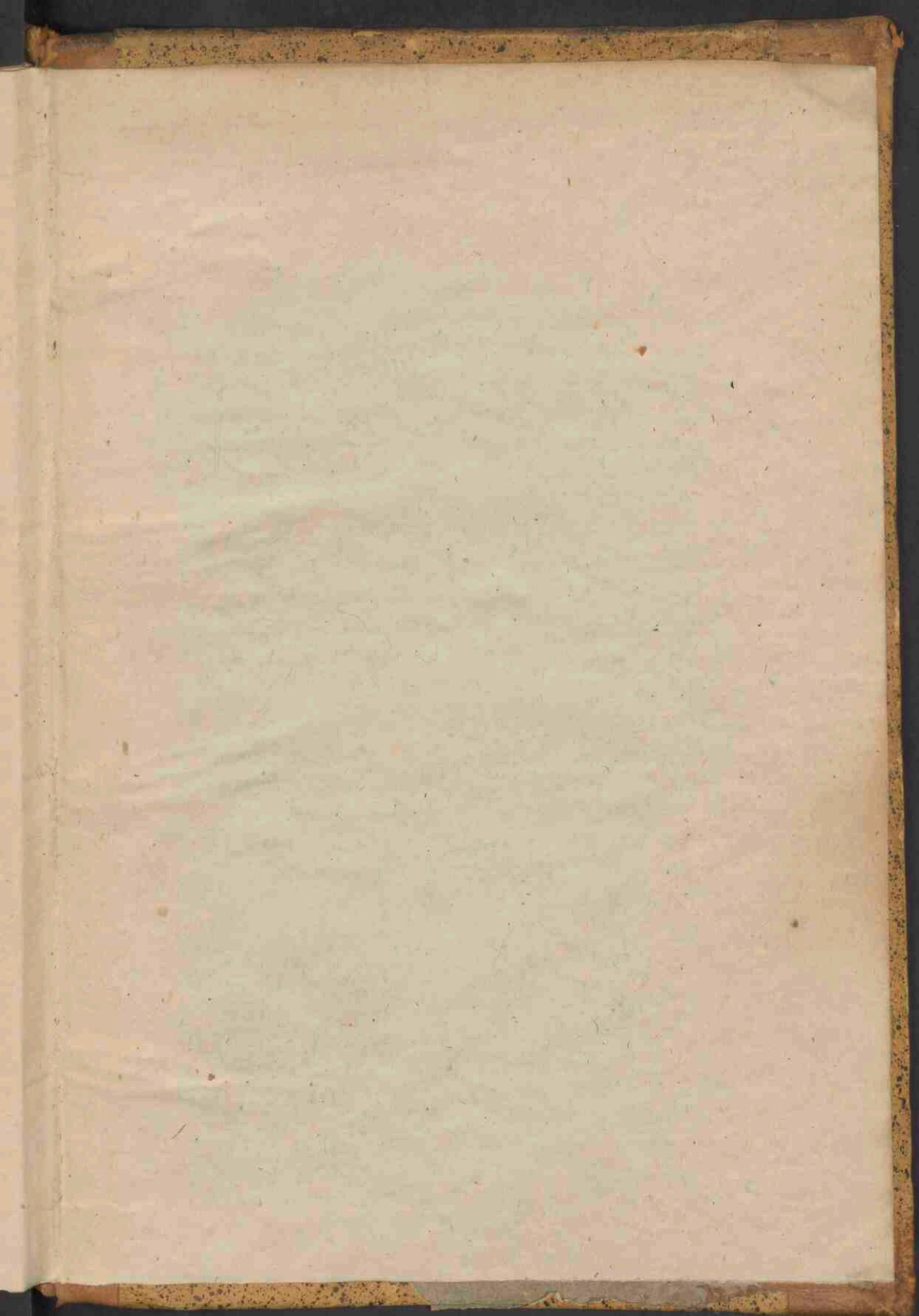
pulsantes crimina delēt ⁊ consciā degrauiāt
sanant in ore penitentię verba et mouent in
pectore pietatis veniā ⁊ implet caput aqua
tumescunt oculi. Irrigantur gene ⁊ decurrunt
riuuli ⁊ deus indulgentia mentem exhilarat.
Lacrime sunt que recōciliant deo ⁊ a peccatis
redimunt ammā ⁊ vestre lacrime lauant et
dant illi remissionis candorē. **N**am sicut aucu
pis homo aut visco aut retze magno aliquo
captum tenet passerem et manu sua subtilissi
mo funiculo ligatū retinet et quasi dimittēs
latū de manu sua dans ei liberam volandi ptā
tem ac ille auādu ad volandū euasūq; se pu
tans alacer altiora appetit sed iste fumū fu
niculum tenens restīgit eum cum volaret ⁊ et
ad se retrahit a spe volandi ⁊ viuendi deceptū
Ita et diabolus versutus venator per spiritum
presūptionis laqueo deceptū implicat hōiem
quā se semel leserit vult quidem ab eo euelli
sed vinculum velox venator tenens reuocat
captum semel in laqueo suo reuolutū premīt
equidem vinculum ipsum fluxum est ac facile
potest dirumpi sed desidia nostra et dilatio
diurna facit ut robustū fiat et non cito rum
patur. **Q**uicquid enim durum aut rigidum
obicit vigilātia vincitur ⁊ penitūdine propul
satur orōib; mollior fletibusq; resoluitur

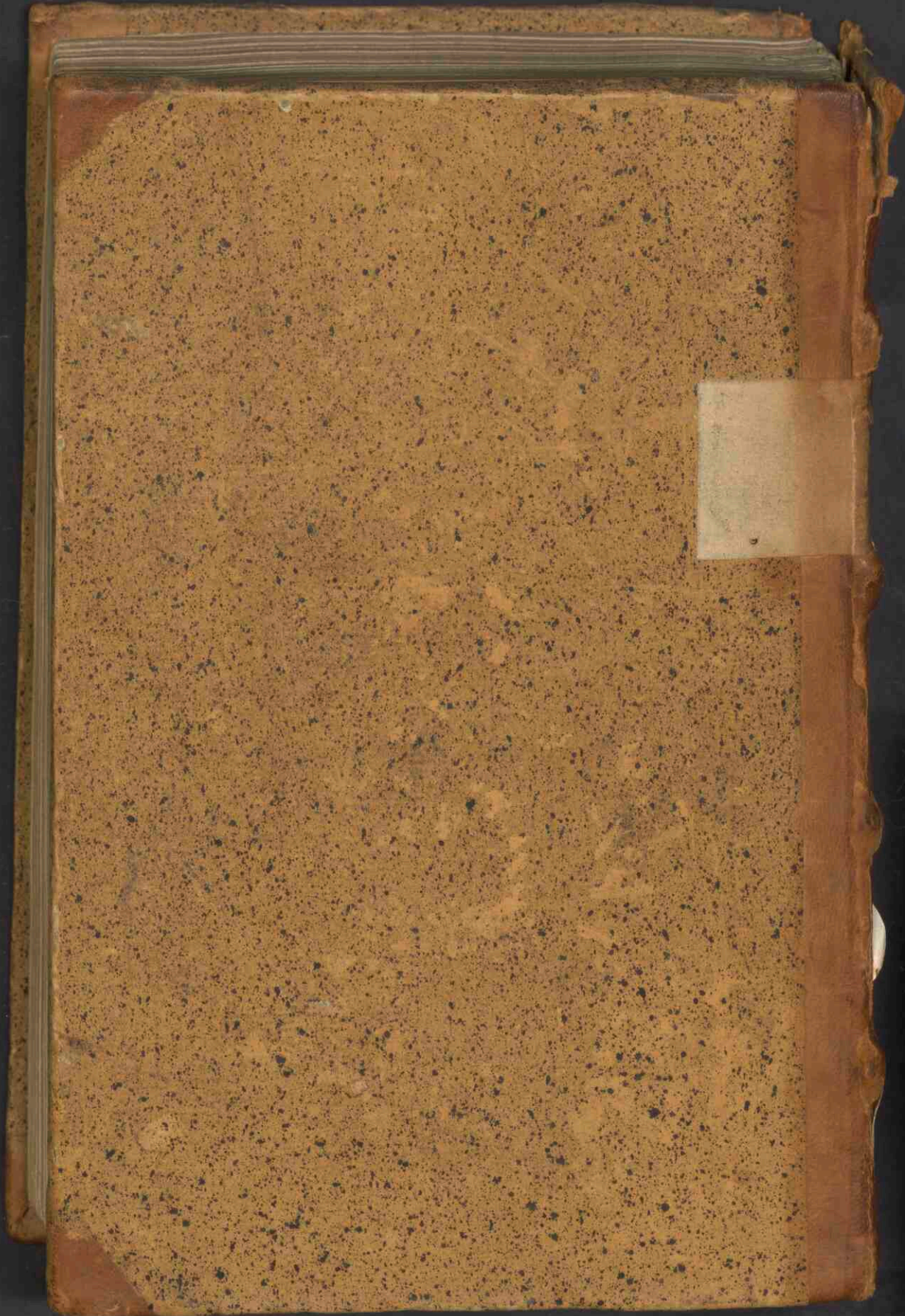
143
Nam ubi presūpcois spūs impat. **U**bi exdusa
 peitūdine sola pccī arbor fructibz suis erupat
 et hec est arbor in qua deceptus pthoplastus
 in mortē defluxit. s; restat lignū vite in paradiso
 dei repositū quod nūc per penitentiā repetit hō
 Recurre o homo recurre ad arborē vite. quid
 tardas manducare fructus eius ut maneat i
 eternū. quid times pñiam nihil durū est qđ
 delectat. **N**ūc cum gustaueris tūc psenties qđ
 suavis sit odor eius inuariabilis a sapor in fau
 cibus. pñie sapor est ieiuniū p peccato qñ per
 fectā arripueris abstinentiā et cōpellentis ca
 stri margie cupiditatē supas cōtinendo. peni
 tudo est. **Q**ūdo pñadētis gule libidinē a vīno
 potando vīces a iam aqua parcissime vteris
 penitudo est. **Q**ūdo te somn⁹ premit a vīces
 eū penitudo est. **Q**ūdo esurienti feneras. precīū
 vite est. **V**estire nudū. **P**ascē pegrinū a cum
 indigentibz mense hñe consortiū. **S**criptū est
 enī qđ Elemosina aīam a morte liberat si nō ha
 bet huius vitupacōis meritū. qđ dicit Elemosi
 na cum iniquitate acquisita abhōiatio est co
 ram deo. illa est pñiū vite perpetue. **S**i oraueis
 et ieiunaueris a elemosinā iustam feceris. cō
 plesi precium. redemisti peccata tua. remissa
 sunt crimina. reparata est vita tua. **Q**uo era
 minuta mulier vidua misit i arca dei. et plata

est opulentis. Et quid de duob; minutis dico
 qñ calix aque frigide porrectus non vacat ad
 preciũ vite. ergo non expauescas penitentiã
 sed esto in p̃cessu eius promptior. in ope pa
 raſior. in amore p̃p̃enſior. **R**isum fuge. lingua;
 cõtine. mores cõpone. vicia vince. virtutẽ dili
 ge. sc̃itatem sequere. p̃missa male loquentiũ
 damna. ⁊ plena est penitẽtia tua atq; perfecta
 p̃merebitur indulgentiã prestante vero dño
 nostro ihu xp̃o in secula seculorũ **Amen.**

Pertinet i pulch' i cuncto

Cm

colorchecker DIGITAL SG

DCSG - UBU # MX - 7181

